

ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
Fábiánsebestyén
Pedagógiai Programjának az

Alapfokú Művészetoktatási Intézményre
vonatkozó része

Pedagógiai Program

Átdolgozta: Hercz Szilvia

2011.

Tartalom

1. BEVEZETŐ

- 1.1 Fábiánsebestyén község története
- 1.2 Az általános iskola
- 1.3 Az iskola névadója: Arany János
- 1.4 Jogállás

2. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

- 2.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai
 - 2.2.1 Gyermekközpontú nevelés
 - 2.2.2 A művészeti nevelés folyamatjellege
 - 2.2.3. Művészeti iskolánk sikerkritériumai
- 2.3. Az egyes művészeti tevékenység oktatásának cél és feladatrendszere
 - 2.3.1. Zeneművészeti képzés
 - 2.3.2. Képzőművészeti képzés
 - 2.3.3. Színművészeti képzés
 - 2.3.4. Táncművészeti képzés
- 2.4. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok
- 2.5. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok
- 2.6. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek
- 2.7. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke
 - 2.7.1. Eszközellátottság
 - 2.7.2 Felszerelések jegyzéke
- 2.8 A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

3. HELYI TANTERV

- 3.1 Az egyes tanszakok általános követelményei
 - 3.1.1 Táncművészeti ág
 - 3.1.2 Színművészeti és bábművészeti ág
 - 3.1.3 Képző- és iparművészeti ág
- 3.2. Művészeti iskolánk szerkezeti felépítése
- 3.3. Ellenőrzés, értékelés
 - 3.3.1 Az ellenőrzés, értékelés célja
 - 3.3.2 Helye a tanítás folyamatában
 - 3.3.3 Az értékelés szempontjai a továbbhaladás feltételei
 - 3.3.4 Az értékelés rendszere
 - 3.3.5 Az értékelés módjai, formái
 - 3.3.6 A tanulói munka és szorgalom értékelése
- 3.4 Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező ésválasztható tanórai foglalkozások, azok óraszámai (2026/2027 tanévig, 2011 előtt beiratkozott növendékek számára)
- 3.5 A tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, előírt tananyag (2026/2027 tanévig, 2011 előtt beiratkozott növendékek számára)
 - 3.5.1 Táncművészeti ág: társastánc tanszak,
 - 3.5.2 Táncművészeti ág: néptánc tanszak,

3.5.3 Szín- és bábművészeti ág: színjáték tanszak

3.5.4 Képző- és iparművészeti ág: grafika tanszak

3.6 Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások, azok óraszámai (2011/2012 tanévtől, felmenő rendszerben)

3.7 A tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, előírt tananyag (2011/2012 tanévtől, felmenő rendszerben)

3.7.1 Táncművészeti ág: Társastánc tanszak

3.7.2 Néptánc tanszak

3.7.3 Képző- és iparművészeti ág: Grafika és festészet tanszak

3.7.4 Szín- és bábművészeti ág: Színjáték tanszak

3.8 Az oktatásban alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek, és taneszközök kiválasztásának elvei

3.9 A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei és témakörei

4. LEGIMITÁCIÓS ZÁRADÉKOK

1. BEVEZETŐ

1.1 Fábiánsebestyén község története

A nagyközség Szentes és Gádoros között, a Kórógy - ér mellett terül el. Az 1280-as évek elejétől kunok lakták. Nevét a 13. században épült Szent Fábián és Szent Sebestyén vértanúk tiszteletére szentelt templomáról kapta. Ezt bizonyítja egy 1400-ból való oklevél, amelyben az elnevezés *Zenthfabiansebestyenzallasa* alakban fordul elő. A 15. század első felében királyi adományként a Maróthy család birtokába került, ettől kezdve a Békés vármegyei gyulai uradalom részét képezte. A Maróthy familia kihalása után (1476) a Hunyadiak családi birtoka lett, amelyet Corvin János 1497-ben enyingi Török Imrének és Andrásnak adományozott. 1500-ban vétel útján Nagyváthi - Mágocsi (Porkoláb) Márton tulajdonába került, amelyet 1515-ben királyi oklevéllel is megerősített. Az 1552. évi török hadjárat érzékenyen érintette az ekkor már igen népes falut, de a pusztítást kiheverte. A virágzó település az 1596. évi újabb török-tatár dúlást nem élte túl, teljesen elnéptelenedett, területe pusztává vált. Megmaradt lakossága Szentesre menekült, ennek révén az elkövetkező időszakban az elpusztult helységet a szentesiek használták bérelt legelőként. Bár formailag a területnek több birtokosa is volt, mégis a törökök kiverése után Fábiánsebestyén már mint Szentes város határrésze került a katonai kincstár kezelése alá. A kincstár tartozásai fejében 1720-ban Harruckern János György élelmezési hadbiztosnak adományozta, mint Szenteshez tartozó pusztát. Békés vármegye igyekezett visszaszerezni a területet, de Harruckern akaratából végleg az újjászervezett Csongrád vármegye joghatósága alá került. Szentes város kötelékéből azonban kiesett, mivel peres úton 1772-ben visszakért az egyik korábbi birtokos, a gróf Keglevich család tulajdonába. Ők ugyan részben örökösödés, részben adásvétel útján apródonként elidegenítették Fábiánsebestyént, azonban az új tulajdonosai részint főrangú, részint nemesi családok lettek, s mint nemesi közbirtokosság nem tartozhatott a földesúri hatalom alatt álló Szentes mezővárosához. Ebből adódott, hogy önállóságát pusztaközség létére is fönntartotta, noha bérlői, majd idővel tulajdonosai is majdnem kizárólag szentesiek lettek. Szentes város több ízben megkísérelte, hogy beolvassza területébe, de ez a közbirtokosság ellenállásán mindannyiszor megbukott.

A tanyarendszerű pusztaközség 1872-ben előbb nagyközséggé, majd anyagi megfontolásból 1874-ben kisközséggé szerveződött, közös körjegyzőséget alakítva Magyartés kisközséggel. A körjegyzőség székhelye Szentes lett. Az új község területe 1880-ban 9200 kh, lakóinak száma 881 fő. 1930-ban az 1330-ra nőtt a népesség. Külterületi lakott helyei:

Belsődülő, Csárdamajor, Jánosmajor, Külsődülő, Nagymajor (Rosenthal major), Ormimajor, Rekettyésdülő. A község belterületi központja mesterségesen alakult ki 1942/43 folyamán, összefüggésben az országosan indított ONCSA házépítési programmal.

A Magyartéssel alkotott körjegyzőség 1945-ig fennmaradt. Fábiánsebestyén ekkor önálló nagyközséggé szerveződött. 1977–1989 között közös tanácsú község volt Eperjessel, mely településsel 1990 óta közös körjegyzőséget tart fenn. Közigazgatásilag 1872-től 1923-ig a tiszántúli járásba, 1923–1948 között a csongrádi, 1948–1950 között a központi, 1950–1984 között, pedig a szentesi járásba tartozott. A lakosság legfőbb megélhetési forrását – akárcsak a múltban – a mezőgazdaság biztosítja. A nagyközség jelenlegi lakóinak száma 2300 fő.

A községben látható a környék egyedülálló művészeti alkotása, az általános iskola előtt kialakított, fából faragott szoborpark, Cseh Lajos munkája. Az egészségház előtt áll Tóth Valéria Anya gyermekével c. szobra, a községi parkban pedig Samu Katalin Két medveboc c. alkotása. A Művelődési Ház előtt kapott helyet Arany János mellszobra.

1.2 Az általános iskola

Az általános iskola – mely egyetlen általános iskolaként működik a településen – Fábiánsebestyén közégben található.

A településen több mint száz évvel ezelőtt már volt iskola, az ún. „Oromi – iskola”. Ennek épülete ma is áll, de nem üzemel eredeti rendeltetéseként. Működött továbbá a „Csengettyús” iskola is, melynek helyét a még meglévő östemető is jelzi.

Fábiánsebestyén községben egy harmadik iskola is tevékenykedett, amely az iskolavezetés székhelye volt 1945/46-os tanévig. Sajnos ennek a „Csemetekerti” iskolának sem találjuk meg a nyomait, emlékét egy nyárfaerdő jelöli.

Az iskola mai épületében 1944-ben kezdődött meg az oktatás. Akkor még hat tanteremmel nyitotta meg kapuit az elemi iskola, és üzemelt mellette három foglalkozási teremmel óvoda is. A tanteremek számát nyolcra emelték az államosítást követően 1948-ban. Az addig egy-két nevelővel működő elemi iskola egy központi, szakos nevelőkkel ellátott intézménnyé nőtte ki magát. A körzetesítés idején Eperjes község felső tagozatosai is a központi általános iskolába jártak. Növelte a gyermekek létszámát az a tény is, hogy Fábiánsebestyén körzetében sok a tanya, s a közeli kisebb településekről is ide íratják be gyermekeiket a szülők. Az általános iskola annyira fejlődött, hogy az 1970-es évektől kezdődően több mint húsz éven keresztül a felnőttképzés egy formáját is fel tudta vállalni. Kihelyezett gimnáziumi levelező tagozat működött.

Mára Fábiánsebestyénnek egyetlen általános iskolája van, mely általános iskola és alapfokú művészeti iskola (Arany János ÁMK Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola).

Jelenleg 15 tanteremmel, 1 tornateremmel, 1 községi könyvtárral (korlátlan, ingyenes internet hozzáférés) várjuk a tanulókat. A DAOP pályázatnak köszönhetően folyamatos, teljes körű felújítást követően 2010/2011-es tanévben korszerű, modern épületben tanulhatnak a fábiánsebestyéni és környékbeli gyermekek.

Fábiánsebestyén (lakosság kb. 2100 fő), Árpádhalom (lakosság kb. 580 fő) települések intézményfenntartó társulást hoztak létre. A létrehozott intézmény egy **ÁMK** (általános művelődési központ), melynek lett kettő tagóvodája (Fábiánsebestyén, Árpádhalom), egy általános iskolája 8 évfolyammal (Fábiánsebestyén), egy 4 évfolyammal (Árpádhalom), két községi könyvtár (Fábiánsebestyén., Árpádhalom) és egy Művelődési Ház (Fábiánsebestyén.).

Iskolánkban 2008 januárjában kezdtük meg a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által kiírt DAOP pályázathoz az előkészületeket. Ennek a pályázatnak a kötelező vállalása a TÁMOP 3.1.4. pályázaton való részvétel.

A 2010/11-es tanévtől alapfokú művészeti iskola kezdi meg működését, mely Társastánc, Néptánc, Képzőművészet és Színjátszás tanszakokkal nyitja meg kapuit az alapozó oktatás mellett.

1.3 Az iskola névadója: Arany János

Az Arany család ősi fészke Köleséren található, innen költöztek előbb Szilágynagyfaluba, majd vagyontalan nemesi március 2-án. Szülei, földművelők voltak. A voltak, és így János fiatal környezetben nőtt fel idős korán feltűnt, mire került, már nemcsak ismert bibliai történeteket, termékeit. Már iskolai éveit Szalontának. Szalontai végén, hogy szülei anyagi mellett tanított is, és az utazott, hogy ott tanuljon,

Szalontára. Névadónk családban született 1817. Arany György és Megyeri Sára szülők hívó reformátusok korától békés, csendes szüleivel. Tanulékonyága hatévesen Szalontán iskolába tökéletesen olvasott, de már énekeket és a könnyű irodalom alatt közismert kis poétája volt iskolaéveinek (1823–1833) helyzetén könnyítsen, a tanulás iskolában lakott. Debrecenbe de reményei nem váltak valóra.

Mivel pénze kevés volt, ezért 1834-ben Kisújszállásra ment egy évre tanítónak. Megismerkedett a német, és a francia nyelvvel, az újabb költők műveivel. Debrecenbe visszatérve a kisújszállási ajánlóleveleivel és szorgalmával hamarosan az osztály élére került, és a tanítás folytán anyagi helyzete is tűrhetővé vált. Vágyai azonban nem tanítói pályára szánták, és 1836 februárjában elhagyta a kollégiumot. Tanárait meglepve egy debreceni szintársulathoz csatlakozott, majd a társulat hirtelen távozásával őt is magukkal hívták, így vándorolni kezdett, és megtapasztalta az egyre érezhetőbb nyomort. Később Nagyszalontán jegyzői álláshoz jutott. 1840-ben feleségül vette Ercsey Juliannát, akitől 1841-ben született Juliska lánya és 1844-ben László fia. 1846-ban a Kisfaludy Társaság egy pályázatot írt ki, s Arany megírta a Toldit. A Toldi már egyöntetű győzelmet aratott, s nem csak a pályadíjat nyerte meg (1847. február 6-án, amikor a társaság a kitűzött 15 aranyat kivételesen húszra emelte), hanem bírálói ámulatát is. Egyszerre ünnepelt költő lett, jeles írók figyelme fordult feléje, és Petőfi volt az első, aki üdvözlésére sietett. Egy évre rá a Kisfaludy Társaság is tagjai közé választotta. Ez időtől kezdve folyamatosan írogatott az Életképekbe és a Pesti Divatlapba kisebb költeményeket. Petőfivel szoros barátság alakult ki. Levelezésük jelentős kor- és irodalomtörténeti dokumentum. 1848–49-ben néhány közéleti helyzetdalt írt (Nemzetőr dal), de nem hozott létre jelentékeny esztétikai értéket, mivel a közösségi hangnem távol állt szubjektív líraiságától. Világos után egy ideig bujdosni kényszerült. 1851-től Arany tanárkodott a nagykőrösi református gimnáziumban, ahol nagyon lelkiismeretesen dolgozott. 1860-ban Pestre költözött, s a Kisfaludy Társaság titkáráként kereste kenyerét. Belső feszültsége versek írására ösztönözte. Lírája ebben az évtizedben bontakozott ki legsokoldalúbban.

Hallása és szeme is gyöngülni kezdett, de neje gondoskodásának és adekvát étrendjének köszönhetően még hivatalos állását is betölthette. Az 1870-es évek során befejezte a Hamlet és a János király fordítását, lefordította Arisztophanész összes művét, elkészült a Bolond Istókkal, valamint megírta az Őszikék című ciklusát, s bevégezte a Toldi-trilógia középső részét, a *Toldi szerelmét*. Betegsége 1878 áprilisában jelentkezett ismét súlyosabb alakban, és 1882. október 10-én a Petőfi-szobor avatásán megfázott, s tüdőgyulladást kapott. Ettől kezdve állapota fokozatosan romlott. 1882. október 22-én hunyt el, majd 24-én temették el. A Kerepesi úti Nemzeti Sírkertben alussza örök álmát.

1.4 Jogállás

- Az intézmény neve: Arany János ÁMK
- Székhelye: Fábiansebestyén Úttörő tér 3.
- Telefon/fax: 63/850-032

A művészeti iskola alapfokú művészetoktatási intézmény, önálló jogi személy. Az alapító okirat rendelkezése szerint részben önálló költségvetési szerv. Gazdálkodási tevékenységét az Arany János ÁMK alapfokú, társulásban működő intézmény, melynek vezetőjét a képviselőtestület nevezi ki. Az iskola éves költségvetés alapján gazdálkodik, melyet a munkaterv és az igazgató javaslatai alapján a gazdasági vezető készít el és az önkormányzat hagyja jóvá.

Költségvetési szerv/intézmény neve: Arany János Általános Művelődési Központ

Rövid neve: Arany János ÁMK

PIR szám/OM azonosító:359001/200830

Székhelye: 6625 Fábiansebestyén, Úttörő tér 3.

Működési, illetékességi területe (i): - Fábiansebestyén közigazgatási területe – feladat-ellátási kötelezettséggel, - Fábiansebestyén vonzáskörzete – a szabad kapacitás kihasználásáig.

Alapító neve: Fábiansebestyén Község Önkormányzata

Alapító címe: 6625 Fábiansebestyén Szabadság tér 2.

Irányító szerve: Fábiansebestyén Község Önkormányzat Képviselő-testülete

Irányító szerv címe: 6625 Fábiansebestyén Szabadság tér 2.

Fenntartó, és felügyeleti szerv neve: Fábiansebestyén Község Önkormányzata

A költségvetési szerv típusa az alapító szerint: helyi önkormányzati költségvetési szerv

Költségvetési szerv jogállása: helyi önkormányzat által fenntartott önálló jogi személy.

A foglalkoztatottakra vonatkozó foglalkoztatási jogviszonyok megjelölése:

közalkalmazotti jogviszony a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. szerint. Egyes munkavállaló foglalkoztatottak jogviszonyára nézve a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény.

Vagyon feletti rendelkezés joga: A vagyon feletti rendelkezési jogosultsága az intézmény működése során keletkező vagyontárgyak esetében elsősorban az alapítónak van.

Az intézmény rendelkezésére álló vagyontárgyakat a tevékenységi körében felsoroltak ellátásához szabadon használhatja, de nem idegenítheti el és nem terhelheti meg azokat.

Gazdálkodási jogköre: előirányzatai felett teljes jogkörrel rendelkező, önállóan működő költségvetési szerv, alaptevékenységét önállóan látja el.

Vezetőjének kinevezési, megbízási, választási rendje: az intézmény vezetője: az intézményvezető (igazgató), mely állást nyilvános pályázat útján kell betölteni. A megbízással kapcsolatos további eljárást az alapító okirat „A költségvetési szerv vezetőjének megbízási rendje” tartalmazza.

Képviselőtére jogosult: az igazgató

Telephelye(i): Fábiansebestyén, Úttörő tér 3.

Típusa: alapfokú művészetoktatási intézmény

Felvehető maximális gyerek/tanuló létszám: 100 fő

Évfolyamok száma: 12

Jogszámban meghatározott közfeladatai: A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv., valamint a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény szerinti művészeti nevelés és oktatás

Tevékenységei: Alaptevékenységek:

Szakágazat száma: 852010

Művészeti ágak, tanszakok:

Táncművészet: társastánc, néptánc.

Képző-és iparművészet: grafika.

Színművészet-bábművészet: színjáték.

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet alapján a fentiek mellett, a 2011/2012-es tanévtől felmenő rendszerben az alábbiak szerint:

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

Néptánc

Társastánc

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

Grafika és festészet tanszak

SZÍN- ÉS BÁBMŰVÉSZETI ÁG

Színjáték tanszak

Szakfeladat száma, megnevezése:

852032 Alapfokú művészetoktatás képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ágban

2. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

*“Mikor a szépet megismerik,
felbukkan a rút is;
mikor a jót megismerik,
felbukkan a rossz is.
Lét és nemlét szüli egymást,
nehéz és könnyű megalkotja egymást.
Ezért a bölcs
sürgés nélkül működik,
szó nélkül tanít,
nézi az áramlást és hagyja, nem erőlködik,
alkot, de művét nem birtokolja,
cselekszik, de nem ragaszkodik,
beteljesült művét nem félti,
s mert magának nem őrzi:
el nem veszíti.”
(Lao-Ce)*

2.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

2.2.1 Gyermekközpontú nevelés

Mai tanításunk középpontjában a gyermek áll. Igyekeznünk is kell, hogy ez a szemlélet mindig előtérben maradjon. Munkánk során az egyik fontos pont, hogy tanítványainkat partnerként kezeljük. Óráink vezetésében oldott légkört kell teremtenünk, hogy minden gyermekünk gátlásoktól mentesen tudjon velünk dolgozni. Hatékonyságunk akkor lesz igazán jónak mondható, ha demokratikusan működünk együtt. Az oldott légkör megkönnyíti a gyermekek alkotóképességének kibontakozását, a problémamegoldásunkat is motiválja. Arról már nem is beszélve, hogy mennyivel közelebb kerülhetünk azon gyermekek személyiségéhez, akik esetleg alacsonyabb szintig jutottak az önkifejezésben, vagy akiknél az alkotási vágy nem a megszokott iskolai módon nyilvánul meg.

Fogalkozásainkat minden esetben gondosan és alaposan kell megszerveznünk. Építhetünk a gyermek életkorára jellemző adottságokra. A 7-14 éves gyermekek roppant fogékonyak, szinte minden iránt érdeklődők, kíváncsiságukkal szabadon engedik fantáziájukat, s mindenre gyorsan reagálnak. Művészeti nevelésünkkel lehetőséget adunk arra, hogy az önkifejezés minden gyermeknél létrejöjjön. Tudjuk azt, hogy a pedagógus személyisége önmagában is forrása a nevelésnek, ezért igyekszünk a személyes érzelmi alapokon nyugvó kapcsolatok kialakítására. A művészeti oktatással foglalkozó tanár legfőbb feladata, hogy a gyermekben lévő szorongásokat, bizonytalanságokat csökkentse, és a feszültséget, félelmet eloszlassa. Minden körülmény között az egyéni értékelést, a gyermek saját magához való viszonyítását kell szem előtt tartanunk! Munkánkat minden esetben a humanizmus, a gyermek iránti tisztelet, a megértés, és legfőbbképpen a szeretet fogja vezérelni.

2.2.2 A művészeti nevelés folyamatjellege

A művészeti nevelést nem lehet elég korán elkezdni, így nem szabad csak az általános iskolára hárítani a feladatot. A művészeti nevelést a gyermek születése pillanatától kellene kezdeni. Kodály Zoltán még korábbra teszi, mert ő a fogantatás pillanatában kezdené a művészeti nevelést. A szó, a zene, a vers, a dallam örömforrás a gyermek életében, nem beszélve arról, hogy milyen nagymértékben segítik a gyermek személyiségének gazdag kibontakozását. Óvodáskorban kell kialakulni a vers, az ének, a ritmus, a mozgás szeretetének.

Az óvodáskort a kisgyermekkor követi. Ebben az életkorban még mindig szívesen játszanak a gyermekek, gátlásoktól mentesen nyilatkoznak meg akár rajzos, énekes, mozgásos, táncos feladatokról legyen is szó. Feltétlenül úgy kell foglalkoznunk a gyermekekkel ebben az életkorban, hogy a művészi élmény nyújtása ne hogy „kötelező” hangulatot sejtessen. Olyan típusú tanítási formákat kell keresnünk a művészeti oktatásban, hogy a gyermek azonnal kedvet kapjon a művészi élmény befogadására. A művészeti iskola hatalmas lehetőséget tud nyújtani azoknak a kis emberkének is, akiknek esetleg nem annyira jó a kéz ügyességük, nincs zenei hallásuk, vagy egy kicsit ügyetlenebb a mozgásuk. A művészeti oktatást végző pedagógus legfőbb feladata, hogy maximális ráfigyeléssel, a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával, hatalmas ösztönzéssel, egyénre szabott oktatató munkával fejlessze a gyermek művészi befogadó képességét. Mindenképpen a részvétel a fontos, és egyetlen gyermeket sem szabad abban az érzésben hagyni, hogy ő gyengébb a társainál.

A tanulók életkorának előrehaladásával még mindig legfontosabb célunk a harmonikus személyiségformálás. Munkánk akkor válhat eredményesebbé és hatékonyabbá, ha minden olyan lehetőséget megragadunk, amely a gyermek művészeti nevelését gazdagítja,

gyarapítja. A művészeti nevelés jelentősége abban van, hogy segítse az esztétikai élmény kiváltását, s az élmény hatása segítse a tanulót eligazodni a világban.

Azt valamennyi pedagógus tudja, hogy mit és mennyit ér egy olyan nemzet, amelynek kultúrájából kimarad a művészeti nevelés, ha lehet egyáltalán kultúráról beszélni egy művészeti nevelés nélküli nemzet esetében.

2.2.3. MŰVÉSZETI ISKOLÁNK SIKERKRITÉRUMAI

- Tanításunk központja a **gyermek**. Olyan légkör kialakítását célozzuk meg, ahol a tanuló és a tanár egyaránt jól érzi magát és ez nemcsak fizikai környezetünkre vonatkozik, hanem a társas kapcsolatokra, a diák és a pedagógus egységes alkotói a tanítási – tanulási folyamatára.
- Olyan egyéni vagy csoportos élményekhez, sikerekhez juttatni a gyermeket, ahol **gondolatai megvalósulhatnak a művészet által**.
- A művészeti nevelés legfőbb célja nem kizárólagosan a hivatásos művészek nevelése, hanem az egészen fiatal gyermekek lelki egészségre való tanítása, érzelmi és közösségi kultúrájának erősítése, hogy az itt tanuló gyerekek nagy része **művészeteket értő - és befogadó** felnőtté váljon.
- Célunk, hogy a tanuló **önmagához képest** a legtöbbet fejlődjön. Mindezt a tanítási órákon kívüli előadások, kiállítások, versenyek, találkozók megszervezése növeli.
- Ösztönözni kívánjuk diákjainkat abban, hogy a programok tervezésének, szervezésének, megrendezésének ne csak szereplői, hanem **alkotó résztvevői** legyenek.
- Célunk, hogy gyermekeink életében, céljaiban a pozitív gondolkozásmód, **jövőkép** alakuljon ki, mely csak a test és a lélek harmonikus együttlétével lehetséges.

2.3. Az egyes művészeti tevékenység oktatásának cél és feladatrendszere

2.3.1. Zeneművészeti képzés

Célja:

A zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek zenei képességének fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

Célunk, hogy gyermekeink életében, céljaiban a pozitív gondolkozásmód, jövőkép alakuljon ki, mely:

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, a népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

Lehetőséget ad a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal. A hangszerjátékra, a zene alkalmazására és befogadására készít fel.

Feladata:

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).

A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó képességének megalapozása és kifejlesztése.

A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.

A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk

zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
A kortárs zene befogadására nevelés.
A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
Az értékes zene megszerettetése. A növendék zenei ízlésének formálása.
A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
Tehetség gondozás.
A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
Az amatőr zenekarokban, kamaragyűtesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
Cserekapcsolatok létesítése hazai - és lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

2.3.2. Képzőművészeti képzés

Célja:

A képző-és iparművészet oktatás-nevelés lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet.
Ráirányítja a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére.
Megismerteti az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit.
Megismerteti a kommunikáció művészi formáit, a képző - és iparművészet műfaji sajátosságait.
Ösztönzést ad a tanulóknak az önkifejezés eszköztárának gazdagítására és felkészíti a tanult művészi kifejező eszközök alkalmazására.

Feladata:

Felkészítse a tanulót:

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére
- a vizuális információk, közlemények megértésére
- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakciókra
- a tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra
- a legfontosabb kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások ismertetése
- a kifejezési eljárások használatára
- az élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására
- a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
- tervezésre, konstruálásra
- a kifejezési technikák, a tárgy-kultúra anyagainak ismertetése
- eszközhasználatra, anyagalakításra
- a baleset - és munkavédelmi előírások betartására
- tárgykészítésre, környezetformálásra
- a kézműves tevékenységek gyakorlására
- a jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
- a rendeltetés - a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére
- a mindennapok, a természet szépségének, a művészetek, a műalkotások befogadására
- a vizuális művészetek, a környezet - és tárgy-kultúra megismerésére

a műelemzési eljárások alkalmazására

Tegye lehetővé:

a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerését

Alakítsa ki a tanulóban:

az esztétikum iránti igényt,

az esztétikai élményképességet,

az alkotó magatartást és ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat.

Fejlessze a teremtő képzeletet és az improvizációs készséget.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse, és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,

feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült

foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,

alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a

lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,

komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a

népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,

folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó,

egymásra épülő feladatsorokban, projekteken,

kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság,

lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,

interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok

aktivitását, a kooperációt és innovációt,

tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott

feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,

szociális érzékenység és empátia, az én- tudatosság, önszabályozás és önállóság

fejlesztése.

2.3.3. Színművészeti képzés

Célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi–dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi a színművészet területén:

A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését

Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik

felismerésére és azok színházi munka során történő alkalmazására

Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását

Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban való alkalmazását

Drámával és színházzal kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését .

Színházi előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott

produkciók megtekintését, értelmezését

Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt

Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban

A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését

A színjáték kulturális hagyományainak megismerését

A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

2.3.4. Táncművészeti képzés

Célja:

Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

Feladata:

Fejlessze:

a gyerekek és fiatalok mozgáskultúráját,

a testi-lelki állóképességét,

a kapcsolatteremtő képességét

Neveljen:

egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,

a táncművészetet értő közönséget,

táncot szerető fiatalokat.

Készítsen fel: a szakirányú továbbtanulásra.

Az alapfokú táncképzésnek nem célja a hivatásos és versenytáncos képzés, de célja a tehetséges tanulók pályára irányítása, valamint az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra ösztönzése.

2.4. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Nevelni csak megfelelő értékrend kialakításával lehet, amit az általános emberi és társadalmi értékek továbbadásával érhetünk el.

Fontos szempont pedagógiánkban a szellemi igényesség, szorgalom, kitartás, munkaszeretet, hazaszeretet, a magyar és más népek kultúrájának megbecsülése, humanizmus, nyitottság és tolerancia más népekkel szemben, mások jogainak tiszteletben tartása.

Ezen kívül az egyéni fejlődés szem előtt tartása: az önismeret, önművelés, önállóságra nevelés, felelősségvállalás, felelősség önmagunkért és másokért, önfegyelem.

Művészetek terén:

kreativitás

önállóságra nevelés (otthoni munka módja, időbeosztása),

reális önértékelés, önefogadás,

együttműködési készség fejlesztése (tanár-diák, diák-diák)

2.5. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A társas kapcsolatok harmonikus működését iskolánk fontos feladatnak tekinti. Tiszteletadás, tisztesség, szolidaritás, szeretet, tolerancia, egymás segítése, egymás iránti türelem, együttérzés képessége.

Ezeket próbáljuk a művészeti képzéseinkkel erősíteni.

A művészet értékeket szolgál és véd, mely tiszteletteljes elfogadása nélkül nem élhet egy társadalom kiegyensúlyozottan, egészségesen.

A művészeti nevelés legfőbb célja nem a hivatásos művészek nevelése, hanem az egészen fiatal gyermekek lelki egészségre való nevelése, érzelmi és közösségi kultúrájának erősítése.

2.6. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Iskolánk eddig is, kiemelt figyelmet fordított a tehetségekkel való foglalkozásra, tehetségek felfedezése, gondos vezetése és felkészítése a versenyekre, továbbtanulásra.

Tehetséggondozó órát biztosítunk a tehetséges, versenyre induló csoportnak, tanulóknak.

Tanulóinkat az iskola mindenkorai pénzügyi lehetőségihez mérten támogatjuk.

A támogatások lehetnek:

- Táborozások

- Versenyek

- Különböző kiállítások, előadások megtekintése, esetlegesen ezeken való aktív részvétel

A félévi beszámolók (vizsga, kiállítás) lehetőséget teremt a megmérettetésre, a tehetség megmutatására.

Gyermek és ifjúságvédelem

A művészeti alapiskolák sajátos helyzetűek, mert növendékei elsősorban a közismereti iskola tanulói (főidőben). Ennél fogva az intézményben gyermekvédelmi felelős, illetőleg rendszer felállítására nincs szükség. A növendékek és szüleik a szükséges információkat és gondozást a közismereti iskolától kapják meg.

Minden pedagógusnak kötelessége a rábízott növendékek nevelése során:

Figyelemmel kísérni a gyermekek mentálhigiénés állapotát

Felfigyelni a tanuló normálistól, vagy az addig megszokottól eltérő viselkedéseire, megnyilvánulásaira, esetleges diák bántalmazás, drogfogyasztás gyanújára.

Probléma esetén megkeresni a közismereti iskolai osztályfőnökét, vele ismertetni, illetve megbeszélni a problémákat. Az igazgatónak jelenteni az esetet, beszámolni a megtett intézkedésekről, vagy kérni a további intézkedést. Az egyéni foglalkozás lehetőségeit kihasználva a helyes irányba terelni a gyermek viselkedését.

Felvenni a kapcsolatot a szülővel, megpróbálni segíteni.

Intézményünkben a fenntartó önkormányzat határozza meg azokat a szempontokat (az 1993. évi LXXIX. Törvény 115.§-t figyelembe véve), mely szerint az intézmény igazgatója minden évben elkészíti az iskola térítési díj rendeletét, melyben meghatározza a szociálisan hátrányos helyzetű tanulóknak járó kedvezményeket.

A kedvezmények az alábbiak lehetnek:

- A térítési díj részletben történő befizetése,
- A térítési díj alóli részleges vagy teljes mentesség.

Ünnepélyek, megemlékezések rendje, a hagyományápolással kapcsolatos feladatok

Tartalmi vonatkozásai:

Az iskola hagyományainak ápolása, jó hírnevének megőrzése, öregbítése az iskolaközösség minden tagjának joga és kötelessége.

A hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatokat, továbbá az ünnepélyekre, megemlékezésekre vonatkozó időpontokat, valamint a szervezési felelősöket a nevelőtestület az éves munkatervben határozza meg.

Az iskolaszintű versenyek, rendezvények célja a pedagógiai feladatokon túl az aktuális, művészeti, történelmi évfordulók megünneplése.

Formája:

irodalmi verseny

rajzverseny

táncverseny

2.7. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő- oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

2.7.1. Eszközellátottság

A művészeti iskola működéséhez szükséges tárgyi feltételeket az általános iskola biztosítja. Az elmúlt években folyamatosan történek eszközbeszerzések az általános iskolában (padok, szekrények, asztalok, székek cseréje, rádiómagnók televíziók, dvd lejátszók vásárlása). A 2008-ban elkezdődött iskolafelújítással új eszközökhöz is jutottunk pályázat útján, digitális táblák, számítógépek, laptopok kerültek az intézménybe. Ezeket természetesen a művészeti iskolás oktatásban is felhasználhatjuk.

2.7.2 Felszerelések jegyzéke

Az intézmény telephelyén rendelkezik az oktatáshoz szükséges, törvényben meghatározott feltételekkel, eszközökkel.

A részletes vagyonelemtár az intézményben megtekinthető.

2.8 A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Együttműködésének formái:

Minden évben félévkor és év végén szülői értekezletet tartunk. Melynek feladata:

a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,

a szülők tájékoztatása az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról, a helyi tanterv követelményeiről, az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról, saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról, a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről.

Szükség esetén rendkívüli szülői értekezletet tartunk

Nyílt órákat, és igény szerint fogadóórákat is tartunk. Ezek feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és a közösség iskolai életéről. A növendék félévkor a tájékoztató füzetben, év végén bizonyítványban kap osztályzatot. A tanév végén nyilvános záróvizsgát, bemutatót, kiállítást tartunk.

Írásbeli tájékoztató feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről. Eszköze a tájékoztató füzet, a postával kézbesített levél. A különféle iskolai vagy tanszaki szintű programokról a faliújság, szórólapok, hírlevél, az iskola honlapja, e-mail tájékoztató.

A szülői kapcsolattartás az iskolai rendezvények, bemutatók, versenyek, kiállítások alkalmával is megvalósul. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

Továbbfejlesztésének lehetőségei:

A szülők folyamatos, többoldalú tájékoztatása elengedhetetlen feltétele céljaink elérésének, eredményes működésünknek. A legnagyobb előrelépést a diákönkormányzat és a szülői szervezet aktív működése jelenti.

3. HELYI TANTERV

Művészeti iskolánk helyi tantervében előírt tananyagot és követelményeket az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet alapján készítettük el. Jelen Pedagógiai Program tartalmazza a 2026/2027-ig hatályos, valamint a 2011/2012-es tanévtől felmenő rendszerben érvényes helyi tantervet.

3.1 AZ EGYES TANSZAKOK ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

3.1.1 TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

A táncművészeti oktatás célja, hogy lehetőséget nyújtson az e terület iránt érdeklődő tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, ritmusérzékének tér- és formaérzékének kialakítására. A tanulók tánctechnikai, előadói műveltsége formálásával felkészítsen a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Néptánc tanszak általános fejlesztési követelményei:

A néptánc tanításának célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóknál. További célja, hogy megismertesse a közösségi alkotás örömét és fejlessze a művészetek iránti fogékonyságot. Kiemelt célja, hogy kialakítsa a rendszeres, tudatos munkát, a művészi előadásmód kivitelezését.

Társastánc tanszak általános fejlesztési követelményei:

A társastánc tanításának célja, hogy a művészetek iránti nyitottságra való nevelés mellett törekedjen a társastánc minél teljesebb megismerésére, sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását.

További célja, hogy a tanuló megismerje a viselkedéskultúra és a magatartási formák alapszabályait, és ezeket alkalmazza is mind a társastáncban, mind a mindennapi életben. Tegye képessé a növendéket a nemzetközileg elfogadott stílusú táncok bemutatására.

3.1.2 SZÍNműVÉSZEti ÉS BábMűVÉSZEti ÁG

Általános fejlesztési követelmények a színművészet területén

- . drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő - olvasására,
 - . különböző színészi technikák tudatos alkalmazására,
 - . színházi improvizációra,
 - . karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
 - . egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékra,
 - . különféle szerepek megformálására,
 - . a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
 - . a más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazására a szerepalkotás során,
 - . színházi előadások elemzésére, értékelésére.
- Ismertesse meg a tanulókkal
- . a színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket,
 - . a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
 - . a színházi műfajokat,
 - . a szöveg- és előadás elemzés szempontjait,
 - . a színészi játék alapvető iskoláit,
 - . a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit,
 - . a színház jelenkori közösségi, társadalmi szerepét,
 - . napjaink színházi struktúráját.

3.1.3 KÉPZŐ- ÉS IPARMűVÉSZEti ÁG

Általános fejlesztési követelményei:

A tanulók az életkori sajátosságuknak megfelelően rendelkeznek a látás és látványértelmező képességgel. Fontos szerepet játszik a vizuális gondolkodás képességének kibontakoztatása, kompozíciós képesség fejlesztése.

Ehhez a tanulóknál az elemzés, az elvont gondolkodás, a képi gondolkodás, a képzettársítás és a szintetizálás (sűrítés) képességeinek fejlesztésére van szükség.

Jártasságot kell szerezniük a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben, illetve jártasságot kell kialakítani az anatómiai ismeretekben. A modern művészeti technikák készségszintű elsajátítása a tanulók az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet (intermédiá) megismerése, alkalmazása révén kialakíthatják saját önkifejező képességüket.

A felsorolt célkitűzések megvalósítása esetén a tanulók személyiségének fejlődése biztosított.

3.2. MűVÉSZEti ISKOLÁNK SZERKEZETEti FELEPÍTÉSE

Hagyományaink, tárgyi és személyi feltételeink alapján a következő művészeti ágak működnek és a jövőben is azok tanszakain kívánunk alapfokú művészeti oktatást indítani.

SZÍNműVÉSZEti ÁG	TÁNCMűVÉSZEti ÁG	KÉPZŐ - ÉS IPARMűVÉSZEti ÁG
TANSZAKOK		
- Színjáték	- Társastánc - Néptánc	- Grafika

3.3. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

A tanulói teljesítmények mérése, értékelésekor a kimeneti szabályozás elvét érvényesítjük. A képzés egyéni tanszaki sajátosságait is figyelembe vesszük.

A főtárgyat tanító pedagógus, a tanuló elméleti és gyakorlati ismeretei alapján értékeli.

3.3.1 Az ellenőrzés, értékelés célja

- A tanulás hatékonyságának ellenőrzése.
- Visszajelzés a tanár és a tanuló részére.
- Továbbhaladási irányok kialakítása.

3.3.2 Helye a tanítás folyamatában

- Rendszeres szóbeli visszajelzés az órákról.
- Egy - egy nagyobb ismeretanyag elsajátítása után bemutató, szereplés, kiállítás.
- Félévi összefoglaló óra , beszámoló (zárt).
- Év végi összefoglaló óra (szülők számára is nyitott). Ezek alkalmával 3 fős bizottság értékeli a tanulók munkáját. (Igazgató vagy/és tagozatvezető, főtárgy tanár, szaktanár). A minősítésre a főtárgy tanár tesz javaslatot.

3.3.3 Az értékelés szempontjai a továbbhaladás feltételei

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei az alábbiak:

- Az adott évfolyam anyagának ismerete, értelmezése, gyakorlati alkalmazása.
- A tananyag minimum szintjének teljesítése.
- A tanítási- tanulási folyamat eredményeként kialakult képességek ellenőrzése.
- Tanult ismeretanyag megfelelő előadásmódja, illetve kivitelezése.

3.3.4 Az értékelés rendszere

- Az előírt tanulmányi követelmények sikeres teljesítésekor a tanuló bizonyítványt kap. Félévkor a tájékoztató füzetbe, év végén a bizonyítványba.
- Első osztálytól minimum elégséges osztályzat szükséges a továbbhaladáshoz.
- Elégtelen osztályzat esetén a tanuló javítóvizsgát tehet.
- Kettő darab elégtelen érdemjegy után a nevelőtestület dönt a javítóvizsga lehetőségéről.
- Az igazgató engedélyével, két vagy több évfolyamra megállapított követelményt egy tanévben vagy annál rövidebb idő alatt is teljesítheti a tanuló.
- Ha a tanuló a tantervi követelményeknek önhibáján kívüli okok miatt nem tud eleget tenni, az igazgató engedélyével osztályát folytathatja.
- A kiemelkedő tanulmányi munkát folytatott tanulók év végén dicséretben és / vagy könyvjutalomban részesülhetnek.

3.3.5 Az értékelés módjai, formái

	ÉVKÖZBEN	FÉLÉV	ÉV VÉGE
Előképző	- Folyamatos szóbeli - Időszakos írásbeli	Szöveges	Szöveges
1 – 10. évfolyam	- Folyamatos szóbeli - Időszakos írásbeli	Érdemjegy	Érdemjegy

MINŐSÍTÉS	
Előképző	1 – 10. évfolyam
Kiválóan megfelelt Jól megfelelt Megfelelt Nem felelt meg	Jeles Jó Közepes Elégséges Elégtelen

3.3.6 A tanulói munka és szorgalom értékelése

A tanulói munka:

(5) – Ha a tantervi követelményeknek pontosan, igényesen eleget tesz. Ismeri, érti és tudja a tananyagot és azt gyakorlatban is ötletgazdagon alkalmazni képes. A különböző fejlesztési feladatok követelményeit precízen, jó tempóban, kreatívan oldja meg és adott helyzetben kifogástalanul alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái önállóságra vallanak.

(4) – Ha a tantervi követelményeknek lelkiismeretesen eleget tesz, de apró hibákat elkövet. A tananyag alapvető részeit jól ismeri, tudja, de bizonytalanságok mutatkoznak. Ismereteit a gyakorlatban különösebb nehézségek nélkül alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái megbízhatóak.

(3) – Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul tesz eleget. A tananyagot jól elsajátította, de a feladat megoldásakor tanár segítségre szüksége van. Elméleti ismereteit a gyakorlat során megfelelően alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái felületesek.

(2) – Ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányosságokkal tud eleget tenni. A tananyag elsajátításában minimális ismeretekkel rendelkezik. Elméleti hiányosságai nem teszik lehetővé a gyakorlati alkalmazást még a tanár segítségével sem. Munkája folyamatos korrigálást igényel. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái gondatlanok.

(1) – Ha a tantervi követelményeknek tanári útmutatásokkal sem tud eleget tenni. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái értékelhetetlenek. A minimum szintet nem tudja teljesíteni.

A tanulói szorgalom:

Szorgalom	Példás	Jó	Változó	Hanyag
Tanulmányi munkája	Pontos, Precíz, Ötletgazdag	Lelkiismeretes, Igyekvő	Bizonytalan	Rendetlen
Munkavégzése	Önálló, Rendszeres, Kitartó	Kicsit bátortalan, de lehet rá számítani	Pontatlan	Igénytelen

Műhelyelőkészítő	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Műhelygyakorlat	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen:	2-4	2-4	4	4	4	4		4	4	4	4	4

Néptánc tanszak

A képzés csoportos jellegű, heti óraszám 2x45 illetve 4x45 perc.

TANTÁRGY	ÉVFOLYAMOK											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Népi játék Néptánc	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Népi ének	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Folklórismeret	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-
Tánc történet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Táncjelírás	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Összesen:	2-4	2-4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Társastánc tanszak

A képzés csoportos jellegű, heti óraszám 4x45 perc.

TANTÁRGY	ÉVFOLYAMOK											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Társastánc	-	-	4	3	3	3	2	3	2	2	3	3
Gyermektánc	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klasszikus balett	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Történelmi társastánc	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Viselkedéskultúra	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tánc történet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Összesen:	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

3.5. A TANSZAKOK, TANTÁRGYAK SZAKIRÁNYÚ FELADATAI, KÖVETELMÉNYEI, ELŐÍRT TANANYAG

(2026/2027 tanévig, a 2011 előtt beiratkozott tanulók számára)

Az intézmény helyi tanterve megegyezik a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által, a 27/1998. (VI. 10) MKM rendelet 3.§-ának (3) bekezdése alapján kiadott anyaggal, az alábbi kiegészítésekkel:

3.5.1 TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

TÁRSASTÁNC TANSZAK

Az alapfokú társastánc oktatás célrendszere és funkciói

A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket

megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására. Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése. A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból. Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társastáncokba. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók. A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik. A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak

Főtárgy:

Gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon)

Társastánc (1–6 alapfokú és a 7–10 továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgyak:

Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)

Társastánc történet (5– 6. alapfokú évfolyamon, 9.– 10 továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy – az összevont osztályokban:

Viselkedéskultúra,

Társastánc történet

Választható tantárgyak:

Társastánc gimnasztika (1–2. előképző évfolyamon, 1–3 alapfokú évfolyamon)

Történelmi társastánc (6.alapfokú évfolyamon, 7–8 továbbképző évfolyamon)

Társastánc (1–6 alapfokú és a 7–10 továbbképző évfolyamon)

TANTÁRGY	ÉVFOLYAMOK											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3-4	3-4	2-3	3-4	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy	4	4	-	-	1	-	1	1	-	-	1	1
Kötelezően választható tantárgy	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1	-	-
Választható tantárgyak	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összeses óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A társastánc oktatás általános követelményei

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén

Kiemelt kompetenciák a társastánc területén

Szakmai kompetenciák

A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja

A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése

A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete

A kombinációk, etűdök, koreográfiák kivitelezése

A képességek (a ritmusérzék, a tér- és formaérzék, a stílusérzék, előadói készség, koncentrációképesség) fejlesztése

A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása

Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása

A táncok történeti háttérének ismerete A historikus táncok ismerete

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A tánc iránti szeretetet mélyítése Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés

Társas kompetenciák

A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása. A táncos partnerkapcsolat kialakítása Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttműködésre nevelés A táncművészetek iránti érdeklődés felkeltése A környezet megővésének fontossága Az egymás megsegítése és saját egészségünk megővése iránti igény kialakítása

Módszerkompetenciák

A nyitottságra, az ismeretek befogadására nevelés

A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés)

Művészi önkifejezés fejlesztése

Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelőadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel

A kiemelkedő alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban

Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása Tehetséggondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei, és tantervi programja

figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga: társastánc, társastánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni. A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő. Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni. Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette. Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulóknak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Főtárgy

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsődleges célja egy olyan egészséges, a művészetek iránt érdeklő gyermek nevelése, aki számára a társastánc tanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlődnek értelmi képességei, térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly–, ritmus és térérzékelés) fejlesztése. A munka természetes igényének, a megfelelő munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása. Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása). A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.

Tananyag

Egyszerű mozgások (járás, futás, különböző irányú lépések, ugrás, fordulat) A helyes testtartás megtanítása Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánpótlással) Rávezető gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet) Az irányok, térformák tudatos használata Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok)

Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke–spitze, Kis kacsza fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss...)

Követelmények

A tanuló ismerje a 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es játékos táncokat, gyermektáncokat. A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklődő, fogékony, együttműködő és problémamegoldó

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A megfigyelőképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése

A rögtönzési és együttműködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás) A megismerő- és befogadóképeség (az alapmotívumok és variációs lehetőségek) fejlesztése

Tér-, forma-, stílus- és ritmusérzék fejlesztése

Tananyag

Alapfogalmak tudatos alkalmazása

A társastánc alapmozdulatainak bővítése (rézsút irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat)

Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történő járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták)

Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások)

Germektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha-cha-cha, Boogie-woogie, Polka, Csárdás...)

Követelmények

A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat. A tanuló legyen képes a térben történő eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére. Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelően kommunikálni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek, a táncok zenéit tartalmazó CD-k, a terem méretének megfelelő audio készülék: CD lejátszó

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutadják el a tanulót az egyre magasabb szintű táncstudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia. A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelmvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása

Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőkézség, az improvizációs készség fejlesztése

Tananyag

A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi

A páros tánc szabályai (tánctartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten) A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés)

Követelmények

A tanuló ismerje a világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit *A tanuló legyen képes* a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A standard és a latin–amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása

A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása

A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése

A partnerek közötti kommunikáció javítása

Tananyag

A standard és a latin tánctartás

A ritmusok, ritmikák Táncirányok (Alignment) Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work)

Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései

A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései

A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései

A Cha–cha–cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései

A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései

A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes láb munkát, a lépések irányait, a táncirányokat

A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A standard és a latin–amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etűdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása

A mozgáskoordináció, mozgás emlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása

A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása

A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése

Tananyag

A latin táncokban használt akciók (Action Used)

A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn)

Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései

A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései

A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései

A Cha–cha–cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései

A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right, Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései

A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái

A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációkat és etűdöket

A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos–táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése

A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása

A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása

Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás

Tananyag

A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn)

A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall)

A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései

Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái

A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái

A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái

A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései

A Cha–cha–cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái

A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái

A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái.

A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést

A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos kivitelezésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban

A tanulói előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása

Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása

A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társzművészetek iránti érdeklődés felkeltése

Tananyag

Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma

A Bécsi keringő *Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural* alapfigurái

A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái

Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái

A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái

A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái
A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései
A Cha-cha-cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái
A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái
A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái
A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát *A tanuló legyen képes* alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése

A koncentrációképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése

A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése

Tananyag

A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái

A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái

A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái

A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései

A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái

A Cha-cha-cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái

A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái

A Samba Travelling volta, Criss cross, Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái

A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje A világtáncok kezdő- és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét A táncparkett szabályait

A tanuló legyen képes

A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására

Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre.

A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására

A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos és stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására

A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni

A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra

Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Társastánc főtárgy, 20–25 perc

A vizsga tartalma

- A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll
- A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2–2 percben, miközben számot adnak a standard és latin tánc tartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánc technikák ismeretéről
- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin–amerikai (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései

A vizsga értékelése

- a standard táncok és a latin–amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfejelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.

A stílusérzék, előadói készség, koncentrációképesség fejlesztése.

Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.

Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag

A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek

Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései

A Tangó Promenade link, Four step haladólépései

A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései

A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései

A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái

A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései

A Cha-cha-cha Open hip twist spiral, Natural top finish

A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései

A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései

A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései

A standard és latin táncok stílusjegyei

Követelmények

A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.

A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.

A táncos szakirodalom gyakorlati használata.

Tananyag

Szakkifejezések, fogalmak

A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája

Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései

A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései

A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések

A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései. A Cha-cha-cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései

A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései

A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései

A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései

A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat

A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.

A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.

A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.

A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag

Improvizációs szabályok

A Bécsi keringő Contra check haladó figurája

Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései

A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései
A Quickstep Six quick run, Zig-zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák
A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig-zag from PP haladó figurái
A Cha-cha-cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései
A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései
A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopated chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései
A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái
A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit

A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése
- Egyéni táncstílus kialakítása
- Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése
- Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása

Tananyag

Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái

A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái

A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Topsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái

A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái

A Cha-cha-cha Aida, Opening out from reverse top, Slip-close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái

A Rumba Continuous hip twist, Continuous circular hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái
A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái

A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái

A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A standard és latin-amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket

A szakkifejezéseket, fogalmakat

A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét

A táncok karakterének megfelelő előadásmódot

A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot

A tanuló legyen képes

A standard és latin–amerikai táncok önálló és páros bemutatására

A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására

A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására

A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre

Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására

Az elsajátított szókinccs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni

A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviselőre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére

Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama Társastánc, főtárgy 25–30 perc

A vizsga tartalma

A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin–amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus-, tér- és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái A latin–amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

A vizsga értékelése

- a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfigyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai, Társastánczenéket tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k,

A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó, Fellépő ruhák

Kötelező tantárgyak

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET 5-6.

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti háttérét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló táncelméleti, tánc történeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása

Tananyag

A társastánc művészi és közhasznú formái

A társasági táncélet alkalmi, eseményei

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai

A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttér

Követelmények

A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait

A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analízáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag

A XIX. század társastánc élete (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői

Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük

A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése

Követelmények

A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelveit

A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus)

A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit

A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit

A tanuló legyen képes

A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei A vizsga szóbeli vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és neves táncmestereikről. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti háttéréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről

A társasági élet alkalmai. A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói. A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai. A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.

A vizsga értékelése

- A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.
- A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A standard táncok, a latin–amerikai táncok történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit tartalmazó társastánckönyv, a táncalkalmakkal, a nemzetközi és hazai táncélettel, a színpadi táncművészetrel foglalkozó könyvek, oktatási segédanyagok, társastánc videokazetták, DVD–k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET 9-10.

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XX–XXI. század tánc történetének kiemelkedő hazai– és nemzetközi képviselőit, az európai társastáncélet fejlődését, a kor hazai alkotóműhelyeit és a formációs társastáncok kialakulását, aktív közreműködőként vegyen részt táncművek, koreográfiák elemzésében.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotóműhelyeinek és képviselőinek megismertetése.

A táncelméleti tudás valamint az összegző és szintetizáló képesség fejlesztése

Tananyag

Az európai társastáncélet fejlődése és alkotóműhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország)

A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig

Követelmények

A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyeit, képviselőit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlődésüket, a hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődését

A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedő műhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlődésének, alkotóiknak és produkcióiknak a felismerésére, tudatos értelmezésére.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Kiemelkedő hazai és nemzetközi (európai) táncművek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása. Életpályák és életművek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncművek analizálása

Tananyag

A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása. A XX–XXI. század hazai alkotóműhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és műveik. Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.

Követelmények

A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedő hazai alkotóit, műveiket. Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók műveit. A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedő táncprodukcióit

A tanuló legyen képes

A múlt és a jelen értékeinek befogadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

A társasági élet alkalmai

A XX.–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait

A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukcói

A formációs társastáncok kialakulásának története

A vizsga értékelése

- a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,
- a hazai társastánc mozgalom táncprodukcóiainak ismerete.
- a formációs társastáncok kialakulásának története

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok, kiemelkedő táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD-k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó.

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit

Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása

A kezdeményezőképeség és a kreativitás fejlesztése

A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása

Tananyag

Viselkedésünk alapjai

Viselkedés táncos alkalmakkor

Az étkezés illeme
Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága
Nők és férfiak (fiúk és lányok)
Művelődés, szórakozás
Az ajándékozás illeme
Utazás, közlekedés
Kapcsolattartás távolról
Nemzeti sajátosságok
Amit még illik tudni
Követelmények

A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát
A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban

VISELKEDESKULTÚRA 3.

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit. Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása
A kezdeményezőképeség és a kreativitás fejlesztése
A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása

Tananyag

Viselkedésünk alapjai
Viselkedés táncos alkalmakkor
Az étkezés illeme
Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága
Nők és férfiak (fiúk és lányok)
Művelődés, szórakozás
Az ajándékozás illeme
Utazás, közlekedés
Kapcsolattartás távolról
Nemzeti sajátosságok
Amit még illik tudni
Követelmények

A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát
A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET 5-6.

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti háttérét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló táncelméleti, tánc történeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása

Tananyag

A társastánc művészi és közhasznú formái

A társasági táncélet alkalmi, eseményei

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai

A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttére

Követelmények

A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait

A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analízáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag

A XIX. század társastánc élete (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország)

nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése

Követelmények

A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelvét

A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus)

A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit

A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit

A tanuló legyen képes

A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és neves táncmestereikről. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti háttéréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről

- A társasági élet alkalmai.
- A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.

A vizsga értékelése

- A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.
- A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A standard táncok, a latinamerikai táncok történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit tartalmazó társastánckönyv, a táncalkalmakkal, a nemzetközi és hazai táncélettel, a színpadi táncművészetrel foglalkozó könyvek, oktatási segédanyagok, társastánc videokazetták, DVD–k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

Választható tantárgyak

TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA

A társastánc gimnasztika oktatás elsődleges célja, hogy a tanuló a speciális társastáncformák és táncok elsajátításához megfelelő erőnlétben, izomzata gondosan előkészített és bemelegített állapotban legyen.

Alapvető cél a sérülések elkerülése, a testtartási hibák javítása, a koordináció és a ritmikai készség fejlesztése

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A helyes, tudatosan kontrollált légzéstechnika és testtartás megtanulása és alkalmazása, a koordinációs készséget fejlesztő gyakorlatok és motívumok elsajátítása, tudatos alkalmazása és kivitelezése

Tananyag

A kontrollált légzéstechnika elsajátítása A mozdulat iránya A mozdulat magassága és mélysége A mozdulat ritmusa

Követelmények

A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát, az alaptartást és annak kontrollját, a mozdulatok sajátosságait, tájékozódást a térben

A tanuló legyen képes a kontrollált légzésre és mozgásra, eligazodni a térben – színpadi térformákban – és zenei interpretációkra koordinált mozgáskombinációk kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A mozgás esztétikai törvényszerűségeinek megismerése és tudatos alkalmazása a gyakorlatokban, az akusztikus és vizuális képességek, ritmikai készségek és koordinációs képességek fejlesztése Tananyag

A karok, törzs, lábak izomzatának erősítése Az egyensúlyi helyzet tudatos kialakítása A táncelőkészítő gimnasztikai gyakorlatok összeállítása etűd formában

Követelmények

A tanuló ismerje a test izomzatának erősítését, az egyensúlyi helyzeteket, gyakorlatokat és etűdöket. A tanult mozgásformák önálló, plasztikus végrehajtását, a szakkifejezések tudatos használatát és ismeretét

A tanuló legyen képes testének tudatos kontrolljára, izomzatának és testrészeinek erősítésére és bemelegítésére, egyensúlyi helyzetek kialakítására és tudatos alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladat

A természetes mozgásfajták megismerése, a mozgáskészségen alapuló mozgásérzék tudatosítása, a ritmika, az izomerő tudatos használata, az egyéni improvizáció fejlesztése

Tananyag

Az előképző gyakorlatainak egymás utáni folyamatos összekapcsolása A mozgás esztétikai törvényszerűségei Lábgyakorlatok Nyakgyakorlatok Törzsgyakorlatok Kargyakorlatok

Követelmények

A tanuló ismerje a mozgás esztétikai törvényszerűségeit, a láb-, nyak-, törzs- és kargyakorlatokat, a tanult mozgásformák tudatos és plasztikus végrehajtását. Legyen kreatív, gondolatait tudja kifejezni nem csak verbális, hanem nonverbális kifejezési eszközök segítségével is

A tanuló legyen képes testének és testrészeinek esztétikus használatára, mozdulatainak és tánckombinációinak tudatos értelmezésére és kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló tudatos izomhasználata, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek ismerete, kombinációs gyakorlatok, etűdök önálló összeállítása, a mozgásfolyamatok kontrollja

Tananyag

Lábgyakorlatok álló helyzetben Törzsgyakorlatok (fekvésben, rúd mellett)

Hasizomgyakorlatok Kargyakorlatok Kombinációs gyakorlatok

Követelmények

A tanuló ismerje álló és fekvő helyzetben a láb- és törzsgyakorlatokat, a hasizomgyakorlatokat és kombinációkat.

A tanuló legyen képes az esztétikus mozdulatok, erősítő és bemelegítő sorozatok kivitelezésére, az izomerősítő gyakorlatok valamint kombinációk helyes és tudatos bemutatására, művészi kifejezésére, interpretálására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az etűdkészítés szabályainak megismerése. Az izolált testmozgások, kar – lábgyakorlatok elsajátítása Önálló kombináció és etűdkészítés.

Tananyag

Karhajlítás, nyújtás, feszítés Kézfej, ujjak tudatos használata Lábgyakorlatok – alsó lábszár, felső lábszár függetlenített mozgásai, lábujjgyakorlatok Törzsívek Testhullám

Követelmények

A tanuló ismerje a hajlítást, feszítést, nyújtást, a kar– és lábgyakorlatokat, a test izolációt, a tudatos testhasználatot

A tanuló legyen képes a testrészek izolációjára, önálló etűd készítésére, a zenei frázisok és lüktetések felismerésére, a gyakorlatok egységeinek megkülönböztetésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A gimnasztikai gyakorlatokat bemutató tankönyv, CD-k a ritmikus mozgáshoz, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó)

TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC

A tantárgy célja

A tanulókat megismertetni a XVI–XIX. századig terjedő időszak – a reneszánsz és barokk korszakok, valamint a XIX. század – báli táncainak korabeli anyagával, az adott korszakok szokásaival és illemtanával. A történelmi társastáncok célja, hogy előmozdítsa a tanulók mozgáskultúrájának, ezen belül koordinációs képességének, tér és formaérzékének, fizikai állóképességének fejlődését, továbbá a tanulók koncentráló képességének, zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának, improvizációs készségének fejlesztését. Emellett alapozza meg és fejlessze a tanulók stílusismeretét, ízlését, magatartásának és társas kapcsolatainak kulturáltságát, társaival való együttműködési képességét. Járuljon hozzá a tanulók előadói készségének, művészi kifejező készségének sokirányú fejlődéséhez. Tágabb értelemben a tanuló váljon nyitottabbá az egyéb művészeti ágak irányába, fejlődjön komplex korszemlélete és legyen képes a tanultakat az iskolai tananyagba sokoldalúan visszakapcsolni.

Alapfokú évfolyamok

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által. A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat– és lépésanyagon keresztül. – A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése. A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által. A tanuló improvizációs készségének, stílusérzékének fejlesztése.

Tananyag

XVI. századi reneszánsz társastáncok

Reneszánsz stíluselemek: testtartás, lábfejek helyzete, kéztartások, lépéstechnika, meghajlások

Francia reneszánsz körtáncok alaptípusai Branle double, Branle simple, Branle gay, Branle de Bourgogne

Lépés és mozdulatanyag: double, simple, petit saut, pied en l' air, reprise, branle, Capriole, révérence

A koreográfiák körben vagy láncban előadva.

Díszítés improvizáció

A szabálytalan branle; Branle coupé, Branle coupé, Charlotte, Branle coupé Aridan Zenei anyag–memorizálás, koreográfiatanulás

Táncos játékok

A tréfás, utánzó branle; Branle morgué, Branle des Chevaux, Branle des Lavandières, Branle des Pois, Branle de la Montarde

Zenei anyag–memorizálás, koreográfiatanulás, improvizatív gesztus lehetőségek

Páros táncok Lépő tánc: Pavane Lépésanyag: simple, double előre és hátra, conversion, fleuret

Különböző térforma lehetőségek, koreográfiatanulás

Ugrós tánc: Gaillarde Lépésanyag: Cinq pas: grue, saut majeur, posture, cadence

Egyéb mozdulatelemek: ruade, croisé Cinq pas variációk: „croisé, | pieds joints | Pas

raccourci: révérence passagière

Egyéb variációk: fleuret, onze pas

Különböző lépéskötés lehetőségek, improvizáció Improvizált csoportos forma: Gaillarde lyonnaise

Koreográfia szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos bemutatására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által. A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat– és lépésanyagon keresztül. A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentésének megismertetése. A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által. A tanuló stílusérzékének, előadói készségének fejlesztése.

Tananyag

Barokk báli táncok

Barokk stíluselemek: testtartás, lábfejek kifelé forgatottsága, pozíciók, lépéstechnika, plié, élevé, port des bras

Előkészítő etűdök 3/4-es és 4/4-es barokk zenékre

Lépés anyag: demy coupé, pas de bourrée Etűd 4/4-ben Menüett

Lépés anyag: pas de menuet előre, hátra, és oldal irányokba, chassé, révérence Menüett etűd 3/4-es zenére Contredance français; Menuet, R. A. Feuillet: La Bergère, Menuet du Chevalier

Báli menüett szóló párra P. Rameau alapján Figurák: révérence, bevezetés, „Z, „malom jobb kézzel, „malom bal kézzel, két kezet nyújt

Koreográfia Angol country dances

Lépések, figurák: slipping, step, double, set, turn, siding, arms, meet, lead J. Playford:

Gathering peascods, Sellenger’s Round, Parsons farewell

Ismétlő anyag

Reneszánsz társastáncok

Gaillarde koreográfia szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos, kifejező bemutatására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által. A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül. A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentésének megismertetése. A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által. – A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejezőkészségének fejlesztése.

Tananyag

Polonaise Alaplépések: pas polonaise előre, hátra haladva. Koreográfia Francia négyes Alaplépések: pas marché, pas élevé, pas chassé, chassé–formák, pas balancé, pas galop Francia négyes kiválasztott tételei Körmagyar Lépések: Andalgó, bokázók, tétovázó, vágás, lejtő, verbunkos, magányforgó, kettős forgó, toppantó, villám, kisharang, toborzó, urak magánya, friss, vitorlaforgás Koreográfia a Szöllősi–féle „körtáncz alapján Ismétlő anyag Korszakonként egy–egy koreográfia

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok stílusos és kifejező előadására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Történelmi társastánczenét tartalmazó CD–k, történelmi társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, korabeli tánckönyvek magyar nyelvű kiadásai, viselettörténeti könyvek, történelmi társastánc DVD–k, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XX–XXI. század tánc történetének kiemelkedő hazai– és nemzetközi képviselőit, az európai társastáncélet fejlődését, a kor hazai alkotóműhelyeit és a formációs társastáncok kialakulását, aktív közreműködőként vegyen részt táncművek, koreográfiák elemzésében.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotóműhelyeinek és képviselőinek megismertetése.

– A táncelméleti tudás valamint az összegző és szintetizáló képesség fejlesztése.

Tananyag

Az európai társastáncélet fejlődése és alkotóműhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország)

A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig

Követelmények

A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyeit, képviselőit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlődésüket, a hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődését

A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedő műhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlődésének, alkotóiknak és produkcióiknak a felismerésére, tudatos értelmezésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Kiemelkedő hazai és nemzetközi (európai) táncművek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása.

– Életpályák és életművek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncművek analizálása.

Tananyag

A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása.

A XX–XXI. század hazai alkotóműhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és műveik.

Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.

Követelmények

A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedő hazai alkotóit, műveiket. Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók műveit. A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedő táncprodukcióit

A tanuló legyen képes

A múlt és a jelen értékeinek befogadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

– A társasági élet alkalmi

– A XX–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói

– A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakai

– A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói

– A formációs társastáncok kialakulásának története

A vizsga értékelése

– a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,

– a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,

– a hazai társastánc mozgalom táncprodukcióinak ismerete,

– a formációs társastáncok kialakulásának története.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok, kiemelkedő táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD-k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutatják el a tanulót az egyre magasabb szintű táncstudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.

A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelmvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása

Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése

A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőkézség, az improvizációs készség fejlesztése

Tananyag

A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi

A páros tánc szabályai (táncartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten)

A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés)

Követelmények

A tanuló ismerje a világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A standard és a latin-amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása

A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása

A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése

A partnerek közötti kommunikáció javítása

Tananyag

A standard és a latin táncartás

A ritmusok, ritmikák

Táncirányok (Alignment)

Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work)

Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései

A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései

A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive

chasse, Forward lock alaplépései

A Cha-cha-cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései

A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései

A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes lábmunkát, a lépések irányait, a táncirányokat

A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A standard és a latin-amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etűdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása

A mozgáskoordináció, mozgásemlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása

A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása

A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése

Tananyag

A latin táncokban használt akciók (Action Used)

A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn)

Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései

A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései

A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései

A Cha-cha-cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései

A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right, Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései

A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái

A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációkat és etűdöket

A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos-táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése

A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása

A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása

Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás

Tananyag

A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn)

A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall)

A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései

Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái

A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái
A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái
A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései
A Cha-cha-cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái
A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái
A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái
A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést

A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos Kivitelezésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban

A tanulói előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlekezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása

Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása

A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társművészetek iránti érdeklődés felkeltése

Tananyag

Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma

A Bécsi keringő Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural alapfigurái

A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái

Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái

A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái

A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái

A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései

A Cha-cha-cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái

A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái

A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái

A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát

A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a Testhajlást

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése

A koncentrációképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése

A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése

Tananyag

A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája

Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right

alapfigurái

A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái

A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái

A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései

A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close

alapfigurái

A Cha–cha–cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái

A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái

A Samba Travelling volta, Criss cross , Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái

A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A világtáncok kezdő– és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét

A táncparkett szabályait

A tanuló legyen képes

A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására

Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre.

A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák

elsajátítására

A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos és stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására

A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni

A térben történő eligazodásra, a zenei löktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra

Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre

Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek

Teljesítésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Társastánc főtárgy, 20–25 perc

A vizsga tartalma

A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll

A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2–2 percben, miközben számot adnak a standard és latin táncartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről

A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései,

alapfigurái, a latin–amerikai (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései

A vizsga értékelése

- a standard táncok és a latin–amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfigyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során. A stílusérzék, előadói készség, koncentrációképesség fejlesztése.

Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.

Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag

A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek

Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései

A Tangó Promenade link, Four step haladólépései

A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései

A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései

A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái

A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései

A Cha–cha–cha Open hip twist spiral, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései

A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései

A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései

A standard és latin táncok stílusjegyei

Követelmények

A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.

A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.

A táncos szakirodalom gyakorlati használata.

Tananyag

Szakkifejezések, fogalmak

A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája

Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus

and wing haladólépései

A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései

A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések

A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései.

A Cha-cha-cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései

A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései

A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP,

Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései

A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései

A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat

A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.

A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.

A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.

A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag

Improvizációs szabályok

A Bécsi keringő Contra check haladó figurája

Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései

A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései

A Quickstep Six quick run, Zig-zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák

A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig-zag from PP haladó figurái

A Cha-cha-cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései

A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései

A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopated chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései

A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái

A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit

A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése

Egyéni táncstílus kialakítása

Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése

Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása

Tananyag

Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái

A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái

A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Tippy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái

A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái

A Cha-cha-cha Aida, Opening out from reverse top, Slip-close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái

A Rumba Continuous hip twist, Continuous circular hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái

A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái

A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái

A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A standard és latin-amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket

A szakkifejezéseket, fogalmakat

A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét

A táncok karakterének megfelelő előadásmódot

A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot

A tanuló legyen képes

A standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására

A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására

A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására

A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre

Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására

Az elsajátított szókinccs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni

A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviselőre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére

Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek

Teljesítésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc, főtárgy 25–30 perc

A vizsga tartalma

A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított

kombinációkból (5 standard, 5 latin–amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus-, tér- és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése

A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái

A latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái

Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

A vizsga értékelése

- a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában
-

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai,

Társastánczenét tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k,

A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó,

Fellépő ruhák (standard– és latin–amerikai ruhák)

A TANSZAK TÁRGYI FELTÉTELEI

- parkettás táncterem
- mozgatható vagy rögzített balett rúd
- mozgatható vagy rögzített tükör
- pianínó
- öltöző, zuhany
- erősítő
- magnetofon
- CD lejátszó
- videólejátszó
- audiókazetták, CD lemezek, videokazetták, kották
- paraffin
- minimum 8 rend leány- és 8 rend fiúruha a társastánc formációkhoz

3.5.2 TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

NÉPTÁNC TANSZAK

Az alapfokú néptáncoktatás követelményei

A néptánc tanszak célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóknál. A táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat, a magyar nép táncait, a táncok lépésanyagát, jellegzetességeit, stílusát.

A tanszak feladata

Ismertesse meg a tanulóval

- a hagyományos népi játékokat,
- a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánc típusait, táncrendjeit,
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit,
- a táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet,

- a néptánc tudomány sajátos megközelítési módját,
- a folklórkutatás tárgyának, az alávett társadalmi rétegek, a „nép” műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában,
- a táncművészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alpművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulóknak

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- a munkájuk tudatos kontrollálását,
- a művészi előadásmód kivitelezését,
- az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népiélet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeiként értelmezi,
- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadására nyitott attitűdöt,
- fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására,

Fejlessze a tanuló:

- mozgáskultúráját,
- fizikai állóképességét,
- ritmusérzékét,
- hallását,
- zenéhez való alkalmazkodását,
- tér-, forma- és stílusérzékét,
- mozgásmemóriáját,
- koncentráció képességét,
- improvizációs készségét,
- ízlését, kritikai érzékét,
- a tánc komplexitásából adódóan a társ művészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységét,
- vizuális memóriáját,
- a képzelőerejét.

Ösztönözze a tanulót

- a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,
- a néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására
- a rendszeres múzeumlátogatásra,
- a rendszeres társasági és színházi táncesemények látogatására,
- a televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére,
- az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre (kézműves foglalkozások, játszóházak, táncházak, néprajzi táborok, egyéb táncesemények),
- a környezetében esetleg adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására (helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).

Tudatosítsa a tanulóban

- a tánc történeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

Hívja fel a tanulók figyelmét

- a korévfolyamuknak megfelelő néptáncos, népzenei, néprajzi, tánc történeti irodalomra.

Tegye nyitottá

- a tanuló személyiségét a folklór iránt

Irányítsa a tanulót

- szakirányú továbbtanulásra
- a továbbképző folytatására
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

A néptánc tanszak tantárgyai és azok óraszámai

A képzés ideje: 12év

Évfolyamok száma: 12év

TANTÁRGY	ÉVFOLYAMOK											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Népi játék Néptánc	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Népi ének	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Folklórismeret	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-
Tánc történet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Kinetográfia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Összesen:	2-4	2-4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A tanszak tantárgyai:

Főtárgy:

Népi játék, néptánc

Kötelező tantárgyak:

Folklórismeret

Tánc történet

Kötelezően választható tantárgyak:

Népi ének

Kinetográfia

Szabadon választható tantárgyak:

A tanszak bármely, az életkori sajátosságoknak megfelelő gyakorlati tantárgya.

A tantárgyak helye a tanszak programjában

A népi játék-néptánc a tanszak fő tantárgya, s az előkészítő - alapfok -továbbképző minden évfolyamán a legtöbb óraszámban foglalkoznak vele.

Ez az összefoglaló elnevezés több részterületet foglal magába:

- A tánc technika, ami minden órát bevezet, a táncos izomzatának, ízületeinek bemelegítése mellett a technikai alapozást hivatott szolgálni.
- A ritmikai gyakorlatok és a táncos nyelvezet elsajátítása is a táncosok felkészülését segíti.
- A népi játékok az előkészítő, és az alapfok 1-2. évfolyamán játszanak fontos szerepet. A gyerekek megismerik a magyar játékkincs legszebb változatait, s ezen keresztül megszeretik a népzene és néptáncot.
- A néptánc oktatása elkezdődik az előkészítőben, de az alapfok és a továbbképző évfolyamain teljesedik ki. Egyre több dialektus táncrendjeit ismerik meg a tanulók, s táncolják „anyanyelvként”.
- A daltanulás szorosan összetartozik a tánccal, míg a koreográfiák a tanult eredeti anyagok összefoglalásai.

A folklórismeret az alapfok 3-6. évfolyamán kötelező tantárgy. A 4 év alatt a tanulók megismerkednek a jeles napokkal, az emberélet fordulóival, a magyar nép hiedelemvilágával. A továbbképzőn szabadon választhatják ezt a tárgyat. Ekkor a népköltészetéről és a magyar nép táji-történeti csoportjairól hallgathatnak előadást.

A néptáncot tanuló gyerekek számára szükséges, hogy tudatosodjon bennük: művészeti területük egy komplex, elkülönülő részeiben is összefüggő kultúra része.

A tánc történettel a továbbképzőn találkoznak a tanulók. Ekkor az egyetemes és nemzeti tánc történeti rétegekről, stílusjegyekről tanulnak. Így a táncművészet értő és élvező befogadjává válnak.

A kinetográfia tantárgy a továbbképző 9-10. évfolyamán szerepel a tárgyak között. Akik megtanulják a kinetográfiát, a az írásos anyagot sokkal pontosabban, gyorsabban tudják elsajátítani, mint a szöveggel leírt folyamatokat. Emellett nagyon sok autentikus néptánc közlés csak kinetogramban történt, tehát szövegesen nem hozzáférhető.

Szabadon választható tantárgy: a tanszak bármely tantárgyából választható. Célja, hogy a tehetséges tanulóknak módot adjon a további fejlődésre.

Követelmények

Követelmények az előképző elvégzése után

Népi játék, néptánc

A tanuló ismerjen:

- legalább 10 kiszámolót, 10 különböző típusú játékot, ill. 10 népdalt.

Legyen képes:

- a játékokhoz fűződő lépéseket szépen előadni,
- egyszerű ritmusképleteket visszaadni tappsal, dobogással (4 * 2/4-es).

Követelmények az alapfok elvégzése után

Népi játék, néptánc

A tanuló ismerje

- a tanult játékokat (min. 20) és népdalokat (min. 40),
- a tanult táncrendeket, s legalább kettőt magabiztosan improvizáljon. Pl.:dél-dunántúli ugrós, kanásztánc (fiúk), karikázó (lányok), rábaközi dús, illetve körverbunk (fiúk),szatmári verbunk (fiúk), hajlikázó (lányok), lassú és friss csárdás, széki négyes, csárdás, sűrű és ritka tempó (fiúk), lőrincrévi páros táncok, sárközi ugrós és csárdás, karikázó (lányok), verbunk (fiúk), dél-alföldi páros ugrós és csárdás.

Legyen képes

- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- legyen képes felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret

A tanuló ismerje:

- a folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait,
- az egyes jeles napok időpontját,
- a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
- a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,
- a magyar paraszti világnép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,
- a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat,
- a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklór-kiadványokat (könyv, lemez), és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes:

- felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését, a népszokások idejét és rítusrendjét,
- előadni népdalokat, rítusénekeket, és szokásszövegeket.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Néptánc

A tanuló ismerje:

- a különböző táncrendek zenéjét, népdalait (min: 100),
- a tanult táncrendeket.

Legyen képes

- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- legyen képes felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret

A tanuló ismerje:

- a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
- a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
- a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit.

Legyen képes:

- rugalmas szemlélettel látni az egyén, a közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
- megkülönböztetni a népi és „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, téma- köréit,
- önálló véleménynyilvánításra a látott művekről.

Kinetográfia

A tanuló ismerje:

- a mozdulatelemzés alaptényezőit,
- a mozdulat és helyzet típusait.

Legyen képes:

- a kinetogrammal lejegyzett motívumokat pontosan leolvasni, és stílusosan előadni.

Tánc történet

A tanuló ismerje.

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alpműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes:

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társ művészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Tananyag

NÉPI JÁTÉK – NÉPTÁNC

NÉPI JÁTÉK

Előképző

1.-2. évfolyam

A népi játékok tanításánál figyelembe kell venni a gyermekek nemét, korát, érdeklődési körét, illetve a helyet ahol tanítjuk. Lehetőség szerint helyi vagy a régió szerinti játékokat, kiszámolókat is tanítsunk. A játékok célja a mozgáskészség javítása, a közösségi érzés tudatos erősítése, a játékra nevelés. A népi játékok nagyon alkalmasak a jellembeli tulajdonságok (ügyesség, bátorság, önuralom, önérték, gyors felfogóképesség, versenyszellem) fejlesztésére.

a., Énekes-táncos gyerekjátékok

Altatók, kiolvasók, szerepjátékok, fogócska, párválasztó, fogyó- gyarapodó, vonulós- kapuzó

Pl., Ragasztó fogó, Boglya tetején..., Áradi-fárad..., Gólyát látok...

b., Népi sportjátékok

Küzdő, Nemzetes, Fogó, Pásztorjátékok, Tréfás versengések

Pl., csülkőzés, méta, botos játékok, cipószakító

Néptánc alaplépések:

A játékokhoz fűződő lépések: szép, egyenletes járás, futás, egyes- kettes csárdás, szökellő, galopp, sarkazó, szökdelés páros lábon, stb.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az előképző 1-2. évfolyama elvégzése után a tanulók tudjanak önállóan játékfűzéseket létrehozni a 6-8 különböző típusú játékokból, ismerjék s szabályait, a hozzájuk kapcsolódó dalokat.

NEPTÁNC

Alapfok

1. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika: járás különböző talpfelületeken, futás különböző kartartással és lábemelésekkel, törzs-,kar,- és fejgyakorlatok
- Speciális gyakorlatok: helyes testtartás, pozíciók fogalma (I. II.)- pozíció váltások, térdhajlítás (demi plié); féltalpra emelkedés (relevé); lábcúsztatás (battement tendu)

b., Ritmika: nyolcad-negyed- fél értékű járás tapssal; visszhang és futótűz típusú gyakorlatok;

c., Tánchos nyelv: különböző térirányok; alakzatok alakítása (sor,oszlop,kör, félkör)

d., Játék: Mezőföldi vagy somogyi játékok (párválasztó, fogyó-gyarapodó, kapuzó) és kiszámolók

e., Néptánc: Mezőföldi vagy somogyi ugrós, lassú és friss csárdás alapok

- Motívumok: háromugró, lengető típusok, sarkazó, összetett motívumok, kettes csárdás, forgás, bukós motívumok
- Eszközhasználat: bot, üveg
- Páros viszony kialakítása: kézfogással, különtáncolással
- Kiegészítő anyag: a fenthangsúly megalapozása, ill. más régióból, dialektusból származó játékanyag

f., Daltanulás: mezőföldi vagy somogyi játék és táncdallamok

g., Koreográfia: a tanult eredeti anyagból – ugrós ill. eszközös

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az alapfok 1. évfolyam elvégzése után a növendékek tudjanak min. 5 mezőföldi/somogyi játékot és ismerjék azok dalait, valamint szabályait. A mezőföldi/somogyi ugrós szabad táncolása és a csárdás és friss csárdás alapmotívumainak ismerete. Viselet részeinek bemutatása. A koreográfia bemutatása, dalok éneklése.

Alapfok

2. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika: járás különböző talpfelületeken, futás különböző kartartással és lábemelésekkel, törzs-,kar,- és fejgyakorlatok
- Speciális gyakorlatok: az eddig tanultak ismétlése és kombinációja valamint, V. pozíció megismerése; térdhajlítás (grand plié); lábkörzés a földön; lábemelések; karpozíciók (I.,II.,III.); ugrások fordulással (1/4, 1/2)

b., Ritmika: egyenletes járás közben ritmusképletek visszatapsolása; kétszólamú mozgás gyakorlása

c., Tánchos nyelv: különböző térirányok (irányrözsza); stílus jegyek felismertetése (hasonlóság, azonosság, különbözőség)

d., Játék: Somogyi játékok (szerepjátszó, sport jellegű, kapuzó) és kiszámolók

e., Néptánc: Somogyi vagy Sárközi ugrós és csárdás alapok (lassú, friss)

- Motívumok: lenhangsúlyos háromlépő, lengető típusok, csapások, térdütések, kettes csárdás, forgás, bukós motívumok
- Eszközhasználat: bot, üveg
- Páros viszony kialakítása: csalogatási formák, páros viszony fejlesztése

- f., Daltanulás: somogyi vagy sárközi játék és táncdallamok
pl. Két tikom tavali....; Hüccs ki disznó....; Három hordó....; Bújj bújj bokrosi...
Túlsó sororn..., Hogy a kakas?
- g., Koreográfia: a tanult eredeti anyagból, elsősorban ugrós és eszközös táncok

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az alapfok 2. évfolyam elvégzése után a növendékek tudjanak min. 5 somogyi játékot és ismerjék azok dalait, valamint szabályait. A somogyi ugrós szabad táncolása a csalogatás elemeivel, eszközök használatával. A csárdás és friss csárdás motívumainak ismerete. Viselet részeinek bemutatása. A koreográfia bemutatása, somogyi dalok éneklése. Hajdúsági játék és táncdalok éneklése.

Alapfok

3. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika: járás különböző talpfelületeken, futás különböző kartartással és lábemelésekkel, törzs-,kar,- és fejgyakorlatok
- Speciális gyakorlatok: az eddig tanultak ismétlése és kombinációja valamint, lábdobások; fejkapás technika; forgás

b., Ritmika: kontrás taps; járás és futás változó tempójú zenére

c., Táncos nyelv: tempó (lassú, közepes, gyors); szimmetria-asszimmetria

d, Néptánc: Szatmári vagy nyírségi játékok és páros táncok

- Motívumok: fenthangsúlyos csárdás, hegyező és bokázó variációk, fonás előre- hátra, forgás, kifordítás, lányoknak forgás, fiúknak egyszerűbb csapások
- Eszközhasználat: bot (forgatás)
- Páros viszony kialakítása: tartás- ellentartás, kar alatt forgatás, átvetés
- Kiegészítő anyag: Hajdúsági motívumok tanulása

f., Daltanulás: Szatmári vagy nyírségi táncdallamok

pl. Zörög az akácfa levél..., A kállói szőlőbe..., Már ezután..., Juhász legény...
Három bokor ribezli...

g., Koreográfia: a tanult eredeti anyagból

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az alapfok 3. évfolyam elvégzése után a növendékek tudják a tanult táncanyaghoz kapcsolódóan, annak földrajzi elhelyezkedését (térképen megmutatni), nevesebb települések nevét felsorolni, táncrészeit felsorolni. A szatmári vagy nyírségi csárdás szabad táncolása a csalogatás elemeivel, eszközök használatával. Viselet részeinek bemutatása. Szatmári vagy nyírségi dalok éneklése. A koreográfia bemutatása, szatmári vagy nyírségi dalok éneklése. Hajdúsági motívumok táncolása, dalok éneklése.

Alapfok

4. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika
- Speciális gyakorlatok: az eddig tanultak ismétlése, neheztett variációi valamint,
 - ugró (assamblé, jeté) gyakorlatok, forgások diagonálban

b., Ritmika: nehezebb visszhanggyakorlatok; koordinációs gyakorlatok (más taps-más tánc)

c, Néptánc: Dél- alföldi páros ugrós, lassú és friss csárdás

- Motívumok: egyes csárdás, három ugró variációk (kirugós, futós, légbokázós), oldalazó, hátravágó, kopogó, csapások, földcsapó, darudübögő változatai
csárdás, forgás, irányváltás, félfordulók, bedöntve is, páros bokázók,

kisharang, előre- hátra csárdás

- Páros viszony kialakítása: tartás- ellentartás, félforduló
- Kiegészítő anyag: Hajdúsági lassú és friss csárdás, verbunk

f., Daltanulás: Dél- alföldi és hajdúsági táncdallamok

pl. János gazda..., Varga Julcsa..., Új a csizmám..., Édes volt az ..., Hortobágyi gulyás legény...,
g., Koreográfia: a tanult eredeti anyagokból

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az alapfok 4. évfolyam elvégzése után a növendékek tudják a tanult táncanyaghoz kapcsolódóan, annak földrajzi elhelyezkedését (térképen megmutatni), nevesebb települések nevét felsorolni, táncrészeit bemutatni. Dél- alföldi ugrós és csárdás szabad táncolása. Viselet részeinek bemutatása. Dél- alföldi és hajdúsági dalok éneklése. A koreográfia bemutatása dél-alföldi és/vagy hajdúsági anyagból.

Alapfok

5. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika
- Speciális gyakorlatok: alapgyakorlatok (rúd és középgyakorlatok); lábkörzések (demi rond); ugrások fordulva is; forgások és ugrások diagonálban

b., Ritmika: hosszabb ritmusképletek memorizálása; nehezebb koordinációs gyakorlatok; régi és új stílusú zene felismertetése

c, Néptánc: Sárközi ugrós és csárdás (lassú és friss), karikázó, verbunk

- Motívumok: háromugrók, haladók, kopogók, kettes csárdás, egy lépés, lippentő, keresztező, bokázó, sarkazó, sergő, forgó, mártogató, kopogók, 5/8-os lépő, csárdás, keresztező, rezgők, jobbra-balra váltások, futó
- Páros viszony kialakítása: csalogatás, körtartás és alakítás, fogásmódokkal;
- Kiegészítő anyag: Forgós- forgatós táncok alapozása

d., Daltanulás: Sárközi táncdallamok

pl. Jaj de fényös csillag..., Öröm öröm fehér..., Arra alatt..., Ez a bajor enni...,

e., Koreográfia: a tanult eredeti anyagból

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az alapfok 5. évfolyam elvégzése után a növendékek tudják a tanult táncanyaghoz kapcsolódóan, annak földrajzi elhelyezkedését (térképen megmutatni), nevesebb települések nevét felsorolni, táncrészeit bemutatni. Sárközi ugrós és csárdás improvizatív táncolása a csalogatás elemeivel, karikázó szabad táncolása a tanult dalokkal és részeivel, fogásmódjaival. Viselet részeinek bemutatása. Sárközi dalok éneklése. A koreográfia bemutatása.

Alapfok

6. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika
- Speciális gyakorlatok: eddig tanultak ismétlése, kombinációja

b., Ritmika: összetett koordinációs gyakorlatok (különböző láb-kar-fejmozgások); különböző táncstílus zenei anyagának felismertetése a tanult táncrendek alapján

c, Néptánc: Rábaközi dus, lassú és friss csárdás, verbunk

- Motívumok: kopogó, sarkas cifra, ugrócsapó és variánsai, terpeszcsapó, taps bemérő, fordulós és variációi, lengető-séta, pattintó csapó, hegyező, csárdás, forgás irányváltása, friss csárdás motívumai

- Páros viszony kialakítása: vonulás a dussal, tartás- ellentartás, egyéb fogásmódok, karéj, kar alatt forgatások
- Kiegészítő anyag: Széki táncrend
- Motívumok:- négyes; bekezdő, lépő, váltó, szabályszerűsége,- csárdás; kopogók, páros forgás, irányváltó,- lassú; lépő (helyben, előre-hátra fordulva)
 - porka és hétlépés; ropogtató, páros forgás, előre-hátra lépő, kifordítás
 - sűrű és ritka tempó; bekezdő, kopogó, csapások, lezárók, lábkörzések, figurák
- Páros viszony kialakítása: szép páros összefogódzás a lassúban, helyes forgás viszony a csárdásban, tempóban helyes kartartások

d., Daltanulás: Rábaközi táncdallamok

pl. Töltsd tele pajtás..., Bojtár volt a nagyapám..., Szomszéd asszony...

Széki táncdallamok

pl. Erdő, erdő..., Bonchidai menyecskék..., Ez az utca, Molnár utca., + csujjogatók

e., Koreográfia: a tanult eredeti anyagból

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az alapfok 6. évfolyam elvégzése után a növendékek tudják a tanult táncanyaghoz kapcsolódóan, annak földrajzi elhelyezkedését (térképen megmutatni), nevesebb települések nevét felsorolni, táncrészeit bemutatni. Rábaközi dus és csárdás improvizatív táncolása a csalogatás elemeivel, verbunk táncolása. Viselet részeinek bemutatása. Rábaközi dalok éneklése. A koreográfia bemutatása.

Az alapfok 6. évfolyam végén az év végi számadás mellett, alapvizsgát is kell azoknak a gyerekeknek tenni, akik a továbbképző évfolyamain szeretnék tovább folytatni a tanulmányaikat.

Az alapvizsga az 1-6 évfolyam anyagából tevődik össze, melyen elméleti és gyakorlati ismereteikről adnak számot a növendékek. Minden táncanyagból önálló etűdszerkesztés, a táncanyagokhoz kapcsolódó elméleti ismeretek (topográfia, falvak, táncrészek).

Továbbképző

7. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika
- Speciális gyakorlatok:

b, Néptánc: Rimóci lassú és friss csárdás, karikázó, sarkantyús

- Motívumok: lefelé törekvő fenthangsúly, kettes csárdás, forgás és irányváltás, bukós
- karikázó motívumai, sarkantyús motívumai: bokázók, koppantók, fonások
- Páros viszony kialakítása: kidobások- emelések
- Kiegészítő anyag: Forgós- forgató tánc; székelyföldi forgató és szöktető
 - Motívumok: összerázó, átvető, összeugró, csizmaverő, kiforgató, csalogató, forgás, ugró bokázó, cifrák és kopogók, elől- hátul keresztezők

d., Daltanulás: Rimóci táncdallamok

pl. A rimóci, a rimóci..., Fehér liliomszál..., Csillag, csillag...

Székelyföldi dalok

pl., Elmegyek, elmegyek..., Én vagyok az..., A malomnak nincsen köve...

e., Koreográfia: a tanult eredeti anyagból

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

A továbbképző 7. évfolyam elvégzése után a növendékek tudják a tanult táncanyaghoz kapcsolódóan, annak földrajzi elhelyezkedését (térképen megmutatni), nevesebb települések nevét felsorolni, táncrészeit bemutatni. A tanulók tudjanak improvizálni a következő táncrészekből; karikázó, sarkantyús, csárdás. Ismerjenek legalább 4- 4 a tánchoz kapcsolódó

népdalt. Viselet részeinek bemutatása. Kiegészítő anyagként a székelyföldi táncrészeket ismerjék és önálló táncalkotás során, tudják alkalmazni az alapmotívumait. Viselet részeinek bemutatása. Legyenek képesek zene alapján a táncrészek felismerésére és legalább 4 dal éneklésére. A koreográfiák bemutatása.

Továbbképző

8. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika
- Speciális gyakorlatok

b, Néptánc: Mezőségi táncok

- Motívumok: - Mezőségi táncrend
Lassú cigánytánc
Szászka
Ritka szökős
Ritka csárdás
Sűrű csárdás
Ritka magyar
Sűrű magyar
Korcsos
Négyes

Kiegészítő anyag: Moldvai táncok

Pl: Kecskés, Öves, Kezes, Vert kezes, Gergelyes,

d., Daltanulás: Mezőségi táncdallamok

pl.: Én az éjjel nem aludtam..., Megátkozott engem az édesanyám...

+ csujjogatások

Moldvai táncdallamok

pl., Keresem..., Mikor Gergely legény vót..., Lérem, lérem...,

e., Koreográfia: a tanult eredeti anyagokból

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az továbbképző 8. évfolyam elvégzése után a növendékek ismerjék a mezőségi táncrendeket és azok zenei anyagát. Tudják a választott mezőségi falu helyét a térképen, ismerjék a néprajzi háttérét, viseletének bemutatása. Tudjanak énekelni legalább 4-4 mezőségi ill. moldvai dalt. Tudják táncolni a következőket; Mezőség: Lassú cigánytánc, szászka, ritka szökős, ritka csárdás, sűrű csárdás, ritka magyar, sűrű magyar, korcsos, négyes. A moldvai táncrészeket ismerjék fel zene alapján és tudják táncolni a hozzájuk kapcsolódó motívumokat. Ha a tánchoz dal is kapcsolódik azokat énekeljék. Viselet részeinek bemutatása. A koreográfiák bemutatása.

Továbbképző

9. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika
- Speciális gyakorlatok

b, Néptánc: kalotaszegi táncok

- Kalotaszegi táncrend
Legényes
Csárdás és szapora

- Páros viszony: kar alatt forgatások, behúzások, kartartások

Kiegészítő anyag: gyimesi táncok

Kárpát medencei: féloláhos,
verbunk,

lassú és sebesmagyaros,
lassú és sebes csárdás,
kettős jártatója és sirülője.

Balkáni táncréteg: régi héjsza
sima héjsza,
korobjászka,
kerekes,
tishti héjsza,

d., Daltanulás: Kalotaszegi dalok

pl., Szép holdvilág volt az este., Piros kancsó, piros bor., Körösfői halastó...
+ csujjogatók

e., Koreográfia: a tanult eredeti anyagból

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

A továbbképző 9. évfolyam elvégzése után a növendékek ismerjék a kalotaszegi táncrendeket és azok zenei anyagát, ismerjék és tudjanak improvizálni a tanult gyimesi táncokból. Tudják Kalotaszeg és Gyimes helyét a térképen, ismerjék a néprajzi hátterét, viseletének bemutatása. Tudjanak énekelni legalább 4-4 dalt táncrendenként. Kalotaszegi táncrend: Legényes, Csárdás és szapora.

A koreográfia bemutatása.

Továbbképző

10. évfolyam

a., Tánctechnika

- Gimnasztika
- Speciális gyakorlatok

b, Néptánc: az eddig tanult táncanyagok ismétlése, gyakorlása, összefoglalása

c., Daltanulás: az eddig tanult táncanyagokhoz kapcsolódó dalok ismétlése, gyakorlása

Az iskola befejezésének feltételei:

A továbbképző 10. évfolyamán a növendékek az iskola befejezésére készülnek, ahol számot adnak a megszerzett tudásukról. Elmélet, gyakorlati és színpadi vizsgán tehetik ezt meg. A továbbképzőn tanult táncmatériákból vizsgáznak a tanulók. Minden tanult anyaghoz ismerni kell a táji hovatarozását (térkép, nevesebb települései), táncrészeit, zenéjének jellemzőit (zenekar összeállítás, jellegzetes ritmikai jegyeit), valamint viseletét. A színpadi vizsgán szerkesztett műsorban adják elő ezeket a táncokat.

Ajánlott irodalom

Népi játék, néptánc

• Néptánc elméleti munkák:

Martin György: A magyar tánc típusok és táncdialektusok. NPI

Pesovár - Lányi: A magyar nép táncművészete. NPI

• Eredeti játékgyűjtemények:

Bihari gyermekmondókák. Bukarest, 1982.

Gyermekjátékok Hévízgyörkön. Szentendre, 1980.

Kerényi György: Gyermekjáték dalok. Bp. 1957., 1975.

Kerényi György: Magyar énekes népszokások. Gondolat Kiadó

Kiss Áron: Magyar Gyermekjáték Gyűjtemény. Bp. 1891.

Kör kör ki játszik. Nyíregyháza, 1982.

Magyar néprajz VI. Népzene - néptánc - népi játék. Akadémiai Kiadó, 1990.

Magyar népzene tára I. Gyermekjátékok. Akadémiai Kiadó

Megy a gyűrű vándorútra 1-2. Bp. 1982.

Pécsiné Ács Sarolta: Népi gyermekjátékok Kalocsa környékén

• Az oktatást segítő anyagok:

- Foltin Jolán - Tarján Katalin: Játék és tánc az óvodában. NSZH-MMI
Foltin-Karcagi-Neuwirth-Salamon: Játék és tánc az iskolában I-IV. o.
Kötetei: Motívumfüzések; Játékok, játékkönyvek; Tanmenet. NSZH-MMI
Falvay Károly: Ritmikus mozgás, énekes játék. Bp., 1990.
Forrai Katalin: Ének az óvodában. Bp., 1974.199 1.
Lázár Katalin: Énekes, táncos népi gyermekjátékok tanítása. MTF

Rövidítések:

- Magyar Művelődési Intézet MMI
Magyar Táncművészeti Főiskola MTF
Néptáncosok Szakmai Háza NSZH
Népművelési Propaganda Iroda NPI 1996.
A Néptáncos Szakmai Ház hangzó- és videó anyagai
- videokazetták:
Motívumfüzések videómelléklete,
Játékkönyvek videómelléklete.
 - kazetták:
Motívumfüzés hangzó melléklete,
Hangfelvételek néptáncoktatáshoz (Bácska, Délalföld, Dunántúl, Rábaköz, Mezőség, Szatmár, Szék, Székelyföld).

NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfelelt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

- A játékműveltség felmérése,
A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése,
Az alapvető mozdulattípusok,
Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok),
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyed és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
Írányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékkönyvek (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás- és játéktevékenység során,
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban,
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése,
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképesség fejlesztése,
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása,
- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése,

Tananyag

Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése

Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékkismeret bővítése

Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés,

dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok),

Írányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban),

Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket,
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

- 1 db tábla vagy flipchart
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal
- Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek
- A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik.

FOLKLÓRISMERET

Alapfok 3-6. évfolyam

3.évfolyam

Népszokások, bevezetés

Az egyes népszokások konkrét ismertetése előtt világossá kell tenni általában a néphagyomány ünnepi rítusainak formai összetevőit, illetve történeti rétegeik eredetének forrásait. Ezek az alapok a továbbiakban folyamatosan alkalmazhatóak a konkrét ünnepi szokások magyarázatánál.

A tanulók előtt világossá kell tenni, hogy egy-egy jeles napi rítus formailag a következő elemeket tartalmazza, azaz kellett tartalmaznia eredeti formájában:

- rítuscselekmény,
- mondott rítus (ének, mondóka, szerepszöveg),
- rítusmagyarázat (eredetmonda, a szokás funkciójának, miértjének népi magyarázata),

A magyar népszokások kialakulásában szerepet Játzó történelmi kultúrköröket

- a kereszténység előtti magyarság szokás- és hiedelemvilágának maradványai,
- a görög-római antikvitás elemei,
- a germán-kelta-szláv európai pogányság nyomai,
- a zsidó-keresztény kultúrkör meghatározó és asszimiláló hatásai,

Játékos, érdeklődést felkeltő, szórakoztató formában való átadása, közismert példák felvonultatásával (húsvéti locsolás, tojásfestés, ajándékozás).

A paraszti év ünnepi időpontjait befolyásoló, különböző történelmi időszámítási rendszerek:

- holdév - napév (állandó és mozgó ünnepek),
- évkezdő időpontok (ádvent, karácsony, újév, Szent György nap, stb.),
- vigília-jelenség (a nap kezdetének változó felfogása),
- ünnepi félév - gazdasági félév,
- napfordulók, napéjegylenlőségek,

A téli napforduló ünnepköre

(Ádventtől vízkeresztig)

Ádvent („Kisböjt”)

- időbeli meghatározása, egyházi értelme, jelentősége,
- a fonó szokásköre, szerepe a falu téli szokásaiban,
- disznótor,
- ádvent-kezdő névnapok, a hozzájuk kapcsolódó mágikus, jósló praktikák (András, Katalin, Borbála),

Miklós nap (XII 6.)

- Miklós püspök legendája (ajándékozás),
- fonóbeli alakoskodás,

Luca nap (XII. 13.)

- egykori évkezdés, napforduló,
- Luca apokrif szent,
- Luca női démon, kapcsolatos a fénnel, a baromfi termékenységével,
- lucajárás,
- kotyolás,
- Luca széke, hiedelemmondák.

Karácsony (XII. 25-26.)

- Szenteste (vigília-kérdés),
- a téli napforduló pogány ünnepe (Baldr-mítosz),
- keleti misztérium-kultuszok (Mithrász),
- hanuka,
- újszövetségi történet (Jézus születése)
- karácsonyi asztal, étkezési szokások, halottkultusz,
- mágikus és jósló praktikák,
- kántálás, névnapköszöntők, vesszőhordás Paradicsom-játék.

Betlehemezés

- Jézus születésének dramatizált megjelenítése. Központi magja a pásztorjáték. (Betanulás,

szerepek, bábtáncoltató forma.)

Regölés

- fő időpontja István nap (vértanú),
- jelmezek, szereplők, hangszerek,
- a rítusének szövegének elemzése (szarvas-ének, párosító, jókívánság, koledálás),
- földrajzi - történeti elterjedése,
- ősvallási, ősköltészeti elemek.

Apró szentek (X 28.)

- újszövetségi történet,
- korbácsolás, vesszőzés,
- legényavatás.

Szilveszter - Újév (Kiskarácsony)

- évkezdő szokások: zajkeltés, pásztorjárás, köszöntők, aranyosvíz,
- mágikus és jósló praktikák,
- étkezési szokások,
- a moldvai magyarok „hejgetése”.

Vízkereszt (I. 6.)

- újszövetségi történetei (a három napkeleti bölcs, Jézus megkeresztelése, kánai menyegző),
- vízszentelés, krétaszentelés, házszentelés,
- csillaghordás, csillagének - a karácsonyi ünnepekör lezáró, a farsang kezdő időpontja.

4.évfolyam

Jeles napok

(Vízkeresztől Dömötör napig)

Ismétlés: az időszámítás kérdései, különös tekintettel a mozgó (luniszoláris) ünnepekre, melyek a télvégi, tavaszi ünnepek meghatározó jeles napjai. Vízkereszt még szoláris (napév szerinti) állandó ünnep, de a másként húsvét-pünkösdek is nevezett periódus többi meghatározó időpontja néhány kivételtől eltekintve már húsvét, jelenlegi naptárunk szerint változó dátumától függ.

Húsvét előtt 40 nap a nagyböjt. Ennek kezdete és a vízkereszt közé eső időszak neve farsang a recens hagyomány szerint. Húsvét után 50 nappal van pünkös (Pentekosztész - ötvenedik).

Húsvét vasárnapja a tavaszi napéjegyenlőséget (III. 21.) követő első holdtölte utáni vasárnapra esik. Így március 22. és április 25. között kap helyet.

Farsang (I. 6. - húshagyókedd)

Eredeti értelmében a nagyböjt előtti utolsó este, éjszaka (Fasching, Carnevale). Ez a jeles idő a hagyományokban és köztudatban fokozatosan terjeszkedik. Elvesz két napot az eredetileg 42 napos, 6 hetes böjtből. E két nap a farsanghétfő és húshagyókedd. Így terjed ki három napra a farsang lezáró periódusa, a „farsang farka”, mely eredetileg csak a vasárnapot jelentette. (Szent László monda)

A farsang fogalma a mai köztudatban visszafelé is kiterjed. Tulajdonképpen a vízkeresztől nagyböjtig tartó mulatozós időszakot jelenti. Ez az egyházi tilalmaktól és mezei munkáktól mentes időszak, melynek során a legkülönbözőbb helyszínek (fonó, lakodalom) alkalmat adnak a színjátékszerű, maszkos szórakoztatás és szórakozás számára. Húsvét korai, vagy késői ideje szerint beszélünk rövid, illetve hosszú farsangról.

- a házasságkötések és az ezekhez kapcsolódó többnapos mulatságok legfőbb időszaka,
- a pártában, illetve nőtlenül maradt házasulandó korban levők tréfás- komoly megszegyenyítése a farsang végén (tuskóhúzás, lakodalomparódia, szűzgulyafordítás),
- maszkos alakoskodások, alkalmak (fonó, lakodalom),
- maszkos felvonulások (téltemetés, farsangtemetés, „memento mori”),
- bálszervezés, adománygyűjtés, táncalkalmak,
- rétegmulatságok (asszonyfarsang, pásztorfarsang, házasok bálja),
- a mohácsi sokacok busójárása (eredetmonda),
- a hétfalusiak borica-tánca (európai moreszka hagyomány).

A farsang szoláris jeles napjai:

- II. 2. Gyertyaszentelő (időjárásjóslás),
- II 3. Szent Balázs püspök legendája, balázsolás, iskolástoborzás.

Nagyböjt (hamvazószerdától húsvétvasárnapig)

- egyházi-vallási értelme, tilalmak, kötelességek,
- böjti játékok, karikázó,

a nagyböjt időszakán belüli szoláris ünnep:

Gergely-járás (II 12.): iskolás-toborzó, adománygyűjtő szokás.

Virágvasárnap (húsvét előtt egy héttel)

- újszövetségi történet (Jézus bevonulása Jeruzsálembe),
- barkaszentelés, barkával kapcsolatos mágikus praktikák,
- kiszehordás, villózás, zöldág-járás.

Nagyhét

- az újszövetségi passió-történet kivetítve a hét egyes napjaira,
- általános lusztrációs, megtisztító rítusok.

Nagycsütörtök

- a harangok elmennek Rómába, kereplés,
- Pilátusverés.

Nagypéntek

- a legszigorúbb böjt, tüzek kioltása,
- rituális mosakodás, szóttalan víz, hollóvíz, féregűzés.

Nagyszombat

- Új tűz gyújtása, tűzszentelés.

Húsvét vasárnapja

- hajnali Jézus-keresés, halottkultusz maradványai (halotttetetés, kolduskalács...),
- körmenet, határjárás, határkerülés,
- ételszentelés, húsvéti asztal, étkezési szokások.

Húsvéthétfő („vízbevető”)

- termékenységvarázsló locsolás, vesszőzés,
- tojásajándék, a tojás mitikus jelentősége, szimbolikája, a díszített tojás, (keddi viszontöntözés)

Fehérvasárnap (mátkáló vasárnap)

- a komatál küldés fő időpontja,
- a műrokonság (mátkaság, komaság) jelentősége a paraszti életben.

Zöldfarsang (húsvétől pünkösdig)

- játszó,
- a fiatalok játékszokásai.

Pünkösd (Pentekosztész = ötvenedik)

- újszövetségi értelme: Jézus mennybemenetele után a Szentlélek rászáll az apostolokra - tkp. az egyház létrejötté,
- az ókortól dokumentálhatóan a természet megújulásának ünnepe (római Florália, zsidó Sávúót),
- a középkor óta ismert szokás a pünkösd király és királyné jelképes házassága a termékenység serkentése végett (angliai Robin Hood ünnepek, olasz Maggio),
- a magyar falvakban pünkösd királyt választottak vagy jelöltek ki ügyességi és erővetélkedők győzteseiből, aki egy év tartamára a legények kiváltságokkal rendelkező előljárója lett,
- helyenként szinte napjainkig szokás a pünkösd királyné körülhordozása vallási emlékünnepként, és a kender növekedését serkentő mágikus szertartásként,
- Árpád házi Szent Erzsébet legendája, rózsacsoda, pünkösd rózsa,
- a májusfa táncmulatság rendezésével való „kitáncolása”, kidöntése az ünnepekör lezárásaként.

A húsvét-pünkösd ünnepekör szoláris ünnepei

Szent György nap (IV. 24.)

- Kezdő jellegű gonoszjáró nap, főként a marhatartással, tejhaszonnal kapcsolatos mágikus cselekmények ideje (első kihajtás, harmatszedés),
- körmenetek, határjárások,
- általában varázslásra, mágikus eszközök szerzésére, készítésére, gyógyfüvek gyűjtésére különösen alkalmas dátum,
- az elásott kincessel kapcsolatos hiedelmek kapcsolódnak hozzá,
- időjósló.

Május elseje

- az újjászülető természet ünnepe, a természetben tartott multságok, majálisok ideje,
- falun zöld lombokkal díszítik a házakat,
- fontos gonoszjáró nap, a boszorkánygyűlések jeles dátuma,
- a legények szerelmi jelként májusfát állítanak kedvesük háza elé.

Szent Iván napja (VI. 24.)

- jöllehet már a nagy munkák idejére esik, csillagászati jelentősége miatt kiemelkedő ünnep: a nyári napforduló, a legrövidebb éjszaka dátuma,
- rokon népek ünnepei, szláv, germán párhuzamok (fehér éjszakák),
- újszövetségi értelme szerint Keresztelő Szent János emlékünnepe (Világos Szent János) (az Iván névforma szláv kapcsolatra utal),
- tűzgyújtás, tűzugrás, tüzes kerekek gurítása, tűztutajok úsztatása (nap- és fényszimbolika, mágia),
- a hosszú szentiváni ének (párosító jelleg, termékenység varázslás),
- a tűzön füstölt gyógyfüvek, abban sült gyümölcsök mágikus hatása,
- gazdasági jeles nap: a gabona töve „megszakad”, tovább nem nő csak érik.

Munkavégző ünnepek

Az egyes, különösen fontos paraszti munkafolyamatok lezárásának ünnepei

Aratás

- kezdés: Péter-Pál (VI. 29.), Sarlós Boldogasszony (VII. 2.),
- aratókoszorú, felvonulás, aratóbál.

Szüret

- kezdés, hegytörvények,
- szüreti koszorú, szüreti bál (a neves borvidékeken különösen díszes külsőségek),
- Tokaj-Hegyalja: Baksus, kapáscéh, kádártánc.

Leányvásárok (gesztenyeszüret)

- az exogám közösségek házasságszerzési alkalmai (Baranya-Sárköz)

Pásztorok és cselédek évadzáró napjai

Szentmihály nap (IX. 29.)

- országosan a szezonra szerződött bér munkások elszámolási és esetenként újrafogadási napja,
- bálók,
- időjóslás.

Vendel (X. 20.)

- főként a nyugati területek juhászainak ünnepe.

Dömötör (X. 26.)

- a keleti területeken „juhász újév”.

Disznótor (András nap körül, ádventben)

- családi, szűkebb körű multság,
- nyársdugás.

5.évfolyam

Az emberélet fordulói (Az átmenetek rítusai)

Születés

- a születendő gyermek tulajdonságainak befolyásolására és megjósolására vonatkozó

praktikák, babonák,

- a terhes asszony státusza a családban és a falusi közösségben: előjogok és tabuk,
- a szüléssel kapcsolatos hagyományok, a bába alakja, az apa szerepe,
- az újszülött családba fogadásának formái,
- az anyával és az újszülöttel kapcsolatos védelmező mágiák a keresztelőig:
Boldogasszony ágya (Boldogasszony pogány alakja), a váltott gyermekkel kapcsolatos hiedelmek,
- paszita, komatál,
- keresztelő (névadási szokások, keresztszülők szerepe),
- keresztelői multság,
- asszonyavatás.

Gyermekkor

- gyermekjátékok (táncoktatóval egyeztetve),
- a paraszti gyermekkor tárgyi környezete,
- munkára nevelés, a munkába állás fokozatai,
- a gyermekmunka, mint szokásalkalom (libaórzés stb...),
- gyermekkiváltságok,

Legényélet, leányélet

- serdülők számára szervezett alkalmak, ahol elsajátítják a felnőtt fiatalság viselkedésmódját, belenőnek (serketánc, buhatbál, aprók tánca, gyermeklakodalom, gyermekfarsang),
- a nem felavatott serdülők tilalmai, a tabuk megszegésének megtorlása,
- legényavatás, leányavatás (legénycéh, banda, leányklasszis, kórus),
- fiatalok együttes szórakozásának, megmutatkozásának többé-kevésbé szervezett alkalmi (táncalkalmak, játszó, kollektív munkaalkalmak, bizonyos jeles napok szokásai),
- udvarlási szokások, szerelmi élet.

Párválasztás

- szokásjog, a párválasztás szempontjai,
- endogámia, exogámia.

A házasság előkészítése

- közvetítés,
- leánynéző, háztűznéző, kéretés,
- a házasságkötést megelőző jogi megállapodások, möring, hozomány,
- kézfogó, eljegyzés, jegyajándékok,
- próbaházasság.

Á kereszténység előtti magyarság házassági szokásai

- történeti források információi (krónikák, korabeli leírások),
- a recens anyagban fellelhető utalások,
- leányrablás, leányszöktetés, levirátus, asszonyvétel.

Lakodalom

- a lakodalmi rítusok rendje,
- lakodalmi tisztségviselők, szerepek (vőfélykönyvek),
- lakodalmi táncok, alakoskodó, szórakoztató szokások,
- hérérsz, hívatlanok,
- táji eltérések (PI porkolás - mosdatás, menyasszonytánc, újasszonytánc)

A házások életmódja

- családformák, nagycsaládrendszer,
- új státusz a falu társadalmában, jogok és tilalmak,
- vadházasság, félrelépés, közösségi szankciók.

Halál

- a hagyományos paraszti közösségben élő ember viszonya az elmúláshoz,
- a halálra való felkészülés,
- a haldoklóval kapcsolatos szokások,
- a halottal kapcsolatos szokások, hiedelmek, mágia, tilalmak,

- a sirató,
- temetés, temetkezési szokások (kitérve a pogány magyarság temetkezés rítusainak emlékeire), sírjelek,
- halotti tor, gyász, emlékünnepek
- kísértet, hazajáró halott, halottlátó, halottkultusz maradványai.

6.évfolyam

A magyar nép hiedelemvilága

Bevezetés

A népszokások anyagának átvizsgálása, kihangsúlyozva a hiedelem összetevőit:

- sámánizmus,
- pogány elemek,
- keresztény elemek.

A magyar parasztság hiedelemvilágának történeti rétegei

- ősmagyar réteg (finnugor illetve ótörök elemek),
- a délkelet-európai sztyeppék nagyállattartó nomádjainak világképe,
- európai pogány réteg (mediterrán antikvitás, germán, kelta, szláv ősvallás),
- zsidó-keresztény kultúra.

A magyar ősvallás

- a régészeti, nyelvészeti és történeti anyagban fellelhető adatok (többes lélekhit, fordított túlvilág, totemizmus, szakrális fejedelemség),
- sámánizmus (földrajzi-etnikai elterjedése, története, kutatása),
- a sámánhit alapelemei (közvetítő funkció, transz-technika, született hatalom, sámánbetegség, stb.),
- nyomai a magyar parasztság hagyományos kultúrájában (táltos, halottlátó, mesei motívumok), regölés, boricatánc.

Világkép

- a sámánhitű népek világképe,
- párhuzamos világismeret elemei (bibliai, iskolai, pogány),
- világ keletkezéséről szóló mítoszok,
- föld, világfa, életfa, világrétegek, világvége,
- az égitestekkel kapcsolatos hiedelmek (nap, hold, csillagképek),
- szél, vihar, égbolt, szivárvány,
- fémek (arany, vas, kincsmondák),
- tűzkultusz,
- növények,
- állatok (totemizmus, tabunevek...),
- emberi testrészek,
- mesterséges környezet (ház, termőföld stb...),

Természetfeletti lények

- az alsó mitológia fogalma, animizmus,
- mesei lények, hiedelemlények,
- metamorfózis, ambivalencia,

a, Lidérc, ludvérc

- fényjelenség, együttháló démon, tüzes ember, segítő mit-mitke.

b, Szépasszony

- negatív női démon,
- megjelenésének ideje, helye (Fata Morgana, Déli Baba),
- tündérek, kisasszonyok,
- váltott gyermek,
- környező népek hasonló lényei,
- összefonódása a boszorkánnyal,

c, Kísértet, hazajáró halott

Természeti démonok

Alsó mitológia, a kereszténységet megelőző hitvilág ördögivé degradált, általában ambivalens lényei

- vízi lények (holt ember, Vízi ember, sellő, vörössipkások, „Víz Őrzője”, Hany Istók),
- egyetemes néphit - és mitológiai párhuzamok,
- erdei lények (erdei csuda, vadleány, vadember, Tápió) - párhuzamok,
- gabonadémon,
- óriások, törpék, tündérek (germán-kelta-szláv párhuzamok).

Ördög

- a kereszténység előtti mitológia degradált alakja (Pán, Faun),
- a bukott angyalok mítosza,
- a dualisztikus hitvilág démiurgosza,
- démoni gonoszságú, alvilági lény, a boszorkányok ura.

Luca

Visszaütalás a jeles napra

- a téli napforduló ambivalens női démona,
- az asszonyi tevékenységek, tilalmak ellenőre,
- baromfi-termékenységgel való kapcsolata, madáralak,
- szembetegségek gyógyítója,
- apokrif Szent.

d, Egyebek

- vámpírok, gyermekijesztők, betegségdémonok, küldött farkas, sárkány.

Természetfeletti erővel rendelkező emberek

Táltos

- sámánizmus,
- a pogány sámán recens magyar megfelelője,
- táltos mondák.

Garabonciás

- nyugati mágusalak elkeveredve a táltossal,
- kelet-nyugati területi elterjedés.

Boszorkány

a, A népmesei boszorkányalak

- Baba Jaga, bába, vasorrú bába - szláv hatás.

b, A középkori boszorkánypercek boszorkánya

- történeti összefoglalás,
- boszorkányszervezetek, sátánizmus,
- eretnekségek,
- pogány hitmaradványok (Könyves Kálmán).

c, A néphit boszorkánya

- történeti elemek,
- tudományszerzés,
- funkció (oldás-kötés, rontás, gyógyítás),
- metamorfózis,
- gonoszjáró napok,
- védekezés,
- hiedelemmondák.

Tudományosok

A gonoszok, boszorkányok ellenfelei, sámánisztikus motívumok

- tudós pásztor, tudós kocsis, molnár,
- értelmiségi ördögösség (Faust-monda, Hatvani professzor).

Látók nézők, gyógyítók

Átmenet a született tudósok és a szerződött ördögösök között

- léleklátó, halottlátó,

- jósló koldus, vándor,
 - javasok, gyógykovácsok.
- A magyar tündérmesék világának hiedelemelei

- már nem élő hiedelmek alakjai,
- eltéréseik a valóban hitt hiedelmek alakjaitól,
- a sztyepei nomád hősénekek hatása.

Babona, babonás cselekmények

- rontás, igézés,
- oldás - kötés, szerelmi varázslások,
- megnyomás, lóvá tevés,
- haszonelvétel (főként a szarvasmarhával kapcsolatosan),
- védekezési praktikák
- a jövő megismerését és befolyásolását célzó varázsiatok,
- a szó ereje (ráolvasások, tabunév, antik párhuzamok).

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai - minimumkövetelmények:

- a memoriter szöveg- és dallamanyag folyamatos kikérdezése,
- az egyes tárgykörök lezárásakor dolgozat,

Irodalom tanulóknak (tankönyvként)

Balassa Iván - Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Budapest, 1979.

Dömötör Tekla: Magyar népszokások. Budapest, 1983.

Dömötör Tekla: Régi és mai magyar népszokások. Budapest, 1986.

Filep Antal - Kósa László: A magyar nép táji-történeti tagolódása. Budapest, 1975.

Katona Imre: Magyar népművészeti-néprajzi útikalauz. Budapest, 1990.

Kerényi György: Magyar énekes népszokások. Budapest, 1982.

Népcsoportok (Szöveggyűjtemény). NSZH

Kötelező olvasmány

Balassa Iván - Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Budapest, 1979. (értelemszerűen a témához kapcsolódó fejezetek)

A tanításhoz ajánlott irodalom

Andrásfalvy Bertalan: Néprajzi alapismeretek. Budapest, é.n.

Bálint Sándor: Karácsony, húsvét, pünkösd. Budapest, 1976.

Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium I-II. Budapest, 1977.

Balogh Júlia: Szent Mihály havától Kisasszony haváig. Győr, 1996.

Barsi Ernő: Néprajz az általános iskola kezdő szakaszában. Budapest, 1992.

Diószegi Vilmos: A pogány magyarok hitvilága. Budapest, 1978.

Dömötör Tekla: A magyar nép hiedelemvilága. Budapest, 1981.

Magyar népzene tára I. Gyermekjátékok. Budapest, 1951..

Magyar Népzene Tára II. Jeles napok. Budapest, 1953.

Magyar Népzene Tára 111. Lakodalom. Budapest, 1955-56.

(Különös tekintettel az I. kötet bevezetőjére)

Magyar Néprajz V. (Népköltészet). Budapest, 1988.

Magyar Néprajz VII. (Népszokás Néphit • Népi vallásosság) Budapest, 1990.

Ortutay Gyula: Magyar népköltészet. Budapest, (több kiadás, mint szöveggyűjtemény)

Tátrai Zsuzsanna: Leányélet. Budapest, 1994.

Ujváry Zoltán: Farsangi népszokások. Debrecen, 1991.

9-10. évfolyam

9.évfolyam

A mozdulatelemzés néhány alapfogalmának elsajátítása után a mozdulat- elemzés és a táncjelírás tanítása párhuzamosan történik.

Mozdulatelemzés:Táncjelírás:

1. A tánc tagolódása:

fázis - motívum - motívum fűzés - tánc

2. Alaptényezők:1. Alapfogalmak:

a, plasztikaVonalrendszer

(irányok, mellékirányok, fő magassági fokok,Irányok
tágsági fokok, frontirányok, térrajz)

b, ritmika (hangjegyérték, metrum és az ütem,
ritmus, tempó)

c, dinamika (erőfok, feszítés-lazítás)

3. A mozdulat és helyzet típusai:2.Mozdulat típusok jelölése:

a, mozdulattípusok

- lépés• lépés jelölése

- súlyt hordó láb mozgása• magassági szintek

föl - le, lábujjhegy - térdhajlítás, forgatás,(forgatás jelölése később)

ringás jobbra- balra

- gesztus

levegőben lévő láb mozdulata

levegőben lévő láb csúsztatása, kar-fej forgatása)

- kiegészítő jelek:

kapocs levegőben lévő láb csúsztatása,

ismétlőjel

(csúsztatás, forgatás je lölése később)

- ugrásjelölése

- kiegészítő jelek:

távolság csökkentés, növelés

földhöz közeli lábmozdulatok

kis térdhajlítás, feszítés

a lábfej részei, azok alkalmazása:

(talaj érintés, gördülő és csúszó lépés)

dinamikai jelek:

(erőteljes lábmozdulat, rugózás-rezgés,

bokázó— taps)

pozíciójelek

forgatás jele

- helyzettípusok jelölése

b, helyzettípusok

- testpozíció (állás)

- súlytalan testrészek mozdulatlansága

- szünet a testben

- szünet a térben

- szünet a helyen

10.évfolyam

Mozdulatelemzés:

a, mozdulattípusok:

- forgás

perdülő
perdülés nélkül
ugró

Táncjelírás:

- különböző típusú forgások jelölése

frontirányok

- kiegészítő jelek

testrészek és ízületek

- keringés
- gesztus

testrészek forgatása karhelyzetek, csípő forgatása

törzs forgatása, döntése, hajlítása

b, kiegészítő fogalmak

- páros viszony • páros viszony jelölése
- fogások • fogások jelölése
- táncos-eszköz viszonya • vonatkozási jel

Megjegyzések: a kinetográfia a tánc lejegyzésére szolgáló, s kizárólag jelíráson alapuló rendszer.

A Lábán Rudolf nevéhez fűződő táncjelírást, ill. az ehhez szorosan kapcsolódó mozdulatelemzést hazánkban Szentpál Mária fejlesztette tovább (figyelembe véve Ann Hutchinson és Albrecht Knust munkásságát is), míg a MTA Zenetudományi Intézetben található Táncírás Tár létrehozásával Lányi Ágoston szerzett nagy érdemeket.

csapásolás, lábszárkörzés, lábfej tartás (lefesztett, „pipáló”)

- keringés jelölése
- újabb gesztusok jelölése

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamban félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze, a bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra szaktanár tesz javaslatot. A bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai - miniumkövetelmények:

9.évfolyam:

félévi beszámoló.

- egyszerű motívum (karikázó, ugrós) leolvasása, stílusos előadása,
- a motívumok ritmusának pontos eltapsolása,
- a motívumban szereplő mozdulattípusok felismerése.

év végi beszámoló:

- verbunk, ill. csárdás motívum leolvasása, stílusos előadása,
- mozdulattípusok felismerése.

10.évfolyam:

félévi beszámoló:

- legényes motívum leolvasása, stílusos előadása,
- mozdulattípusok felismerése.

év végi beszámoló:

- eszközös motívum, 1 páros motívum leolvasása, stílusos előadása.

Ajánlott irodalom

Sz. Szentpál Mária: A mozdulatelemzés alapfogalmai. Budapest, 1967, 1978.

Sz. Szentpál Mária: Táncjelírás. (Lábán - kinetográfia)I. Kötet 1964, 1976.

II. kötet 1969.

III. kötet 1973. Bp.

Lányi Ágoston: Néptánc olvasókönyv. 1980. Bp.

A tanszak tárgyi feltételei

- magnó (lehetőleg lassítható),
- erősítő,
- videó,
- diavetítő,
- televízió,
- felvevőgép,
- hangkazetták (eredeti népzene, valamint táncmuzika),
- videokazetták (eredeti felvételek, koreográfiák, népszokások),
- diasorozat (történelmi korokat, viseleteket illusztráló sorozat),
- kézi könyvtár (elsősorban népzenei, néptáncos, néprajzi, táncművészeti kötetek),
- szükség szerint viseletek,
- tábla (kréta),
- kottaállvány.

3.5.3 SZÍN- ÉS BÁBMŰVÉSZETI ÁG

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

Az alapfokú színművészeti képzés célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi nevelés lehetőséget biztosít a színművészet iránt vonzódnak tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására — figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait.

A konkrét szakmai célok az egyes tantárgyak anyagában találhatóak.

A képzés lehetővé teszi

- minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését
- differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását
- az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését
- a színjáték kulturális tradícióinak megismerését
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését
- azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják
- minél több élő és felvett színházi előadás — köztük társaik által készített produkciók megtekintését
- a színházi-dramai formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak, mint művészi kommunikációs formának megtapasztalását
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka adta örömteli együttlétét
- az önkifejezést
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésért, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják

Általános fejlesztési követelmények

Készítse fel a tanulókat:

- drámai szövegek értő — színészi szempontokat figyelembe vevő — olvasására
- különböző színészi technikák tudatos alkalmazására

- színházi improvizációra
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékra
- különféle szerepek megformálására
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- a más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során
- színházi előadások elemzésére, értékelésére

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket
- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- a legfontosabb történeti és/vagy kortárs színházi stílusokat
- a színházi műfajokat
- a szöveg- és előadás elemzés szempontjait
- a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit
- a színház jelenkori közösségi, társadalmi szerepét
- napjaink színházi struktúráját

A képzés struktúrája

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Óraterv

TANTÁRGY	ÉVFOLYAMOK											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy:												
Drámajáték	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-
Színjáték	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	3	3
Kötelező tárgyak:												
Beszédgyakorlatok	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	-	-
Mozgásgyakorlatok	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	-	-
Kötelezően választható tárgyak	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon választható tárgyak	(2)	(2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2(4)	2(4)	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-6	4-6	4-6	4-6

A tantárgyak helye a képzés struktúrájában:

Főtárgy

- Drámajáték: 2 év előképző
1-6. évfolyam alapfok
- Színjáték: 7-10. évfolyam továbbképző

Kötelező tárgyak:

- beszéd- és mozgásgyakorlatok 1-8. évfolyam
- vers- és prózamondás 1-6. évfolyam
- színházismeret 7-10. évfolyam

Szabadon választott tárgyak:

A helyi igények és lehetőségek függvényében.

Értékelési mód

A tanulók munkáját félévkor a félévi értesítőben, év végén bizonyítványban osztályzattal kell

minősíteni.

Az évközi értékelésre vonatkozó javaslatok az egyes tantárgyak anyagában találhatóak.

Tananyag

DRÁMAJÁTÉK

főtárgy (előképző 1-2. évfolyam és alapfok 1-6. évfolyam)

A tantárgy tanításának célja

A drámajáték főtárgy célja, hogy a különböző dramatikus tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejlessze a tanulók érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítsa önkifejezési formáit, illetve az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül segítse elő a tanulók szocializációjának folyamatát.

A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül tanuló társaival együtt drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók

legyenek képesek:

- figyelmük tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
 - társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
 - a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
 - a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
 - érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására
 - érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására
 - tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra
 - pontos és érzékletes szerepjátékokra társaikkal és egyénileg
 - kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására
 - saját testük, mozgásaik, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
 - egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban
 - különböző — felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt — érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére
 - összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgás- formák együttes alkalmazásán keresztül
 - a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- ismerjék:*
- a saját testük adta lehetőségeiket, illetve érzékszerveik hatékonyságát
 - a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztáruk ez irányú fejlettségének mértékét
 - a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztáruk ez irányú fejlettségének mértékét
 - figyelmük tudatos összpontosításának szerepét és módját, a fegyelmezett feladatvégzés feltételeit
 - társaik, önmaguk és a felnőtt világ megfigyelésének módjait, ennek szerepét a szerepjátékok során és az improvizációkban
 - a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák adta lehetőségeket, használatuk lehetséges módjait

- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaikkal és másokkal való kapcsolatukban
- az érzelmi emlékezet szerepét, alkalmazásának lehetőségeit a szerepjátékokban
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- összetett művészi üzenetek közlésének különböző anyag-, tér- és mozgás- formák, illetve a szerepjáték adta lehetőségeit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében

Előkészítő

1-2. évfolyam

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az érzékszervek működésének jelentőségét
- a ritmus jelentőségét
- az alapvető emberi, állati, növényi, illetve különböző tárgyakhoz és jelenségekhez köthető mozgássémákat
- a kezdet és a vég fogalmát
- a csoportos szerepjátékokban való részvétel élményét
- a csoportos improvizációkban való részvétel élményét
- az egyszerű bábok készítését, használatát

fejlessze a tanulók:

- érzékszerveinek működését
- ritmusérzékét
- megfigyelő és utánzó képességét
- szókincsét, kifejező-, beszéd- és mozgáskészségét
- helyzetfelismerési képességének, szabálytudatának, én- és társ-tudatának kialakulását
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- figyelem-összpontosító (koncentráló) képességét

ösztönözze a tanulókat:

- közvetlen környezetük megfigyelésére, megismerésére
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék önálló olvasására, értelmezésére
- a hétköznapi és játékszabályok betartására és betartatására
- verbális és mozgásos önkifejezésre
- kreatív játékos tevékenységekre

biztosítson lehetőséget

- a nyugodt légkör kialakítására
- a tanulók játékbátorságának felkeltésére
- gátlások oldására
- a manuális tevékenységekre
- a játék örömeinek felismerésére, megtapasztalására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására

Az előkészítő elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- differenciált és pontos érzékelésre
- különböző ritmusok érzékelésére, a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati, növényi, illetve különböző tárgyakhoz és jelenségekhez köthető mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- önálló verbális és mozgásos kifejezésre
- legalább két rövid lélegzetű vers vagy meserészlet önálló elmondására

- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
 - mesék, történetek kezdetének és végének felismerésére, a főhős és a szereplők tulajdonságainak fel sorolására
 - a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
 - egyszerű bábok készítésére, használatára
- ismerjék:
- az érzékszervek funkcióját
 - a ritmus fogalmát
 - az alapvető emberi állati, növényi, illetve különböző tárgyakhoz és jelenségekhez köthető mozgássémákat
 - a cselekmény-mesélés kritériumait (időrend, kezdet és vég, szereplők)
 - a főhős és a szereplők közti különbséget
 - a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvétel élményét
 - az egyszerű bábok készítésének módját, használatát

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- versenyjátékok
- népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok (pl.: „Kint a bárány, bent a farkas”; „Adj, király, katonát!”)

Érzékelőjátékok

- színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- a tapasztalatok szóbeli közlése
- az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- színek kompozíciók összehasonlítása
- tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással

Ritmusgyakorlatok

- egyenletes lüktetés érzékeltetése, mondókázással
- szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- tempótartás (gyors és lassú érzékeltetése)
- járások (gyors és lassú, különböző térformákban)
- futások irányváltoztatással
- ugrások térbeli fordulattal
- ritmushangszerekkel történő irányítás

Beszédgyakorlatok

- beszédre készítő játékok
- mozgásos és szöveges játékok összekapcsolása
- a beszéd folyamatosságát és pontosságát fejlesztő játékok
- beszélgető, gondolkodtató, kitaláló játékok

Utánzó játékok

- mozgás és helyzet utánzása
- mozgások és helyzetek tükörképe
- tevékenységek utánzása
- állatok mozgásának utánzása
- hangok utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- versek, mesék szövegének kísérése mimetikus mozgással
- mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- népi gyermekjátékok
- énekes, táncos játékok

- vetélkedőjátékok
 - mozgásos (testnevelési) játékok
- Csoportos improvizációs játékok
- játékkal, mozgással kísérelhető versek, mesék
 - mozgásos gyakorlójáték (nagy mozgások fejlesztése)
 - manipulációs gyakorlójáték (finom mozgások fejlesztése)
 - verbális gyakorlójáték
- Egyszerű bábok készítése
- kézügyesítő játékok I. (vágás, tépés, ragasztás stb.)
 - kézügyesítő játékok II. (ujj, csukló mozgatása ritmusra, zenére)
 - kreatív játékok formákkal, színekkel

Alapfok

1. évfolyam

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a képzet, az emlék szerepét
- az érzelmek kifejezésének nonverbális és verbális jellemzőit
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelem-összpontosítás fontosságát
- az érzelmek vizuális megjelenítésének módjait (p1. maszkkészítés)

fejlessze a tanulók:

- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- verbális és mozgásos megnyilvánulásainak kifejező erejét
- érzelmek kifejező mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- dramatikus érzékenységét
- manuális ügyességét

ösztönözze a tanulókat:

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- képzelőerejük kibontakoztatására
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára

biztosítson lehetőséget:

- kiscsoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- manuális tevékenység végzésére
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

A tanulók az alapfok 1. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek:

- az érzékszervi finomításokkal elért készségük birtokában egyszerű képzettársításra
- a képzettársítással felidézett emlékek érzelmi jellegű megközelítésére
- a felidézett érzelmek verbális és mozgásos kifejezésére
- a felidézett érzelmek kifejezésére vizuális eszközök segítségével (p1. maszkkészítés)
- a tanult mozgáselemek, csoportos mozgásformák kreatív összekapcsolására

- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- részvételre egy verses mese dramatikus feldolgozásában

ismerjék:

- az emlék fogalmát
- az érzelmek nonverbális és verbális kifejezésének jellemzőit
- a tér és a helyszín fogalmát
- a figyelem-összpontosítás jelentőségét
- az érzelmek vizuális megjelenítésének módjait
- verses mesék dramatikus feldolgozásának módjait

Tananyag

Bemelegítő játékok

- csapatjátékok, versenyjátékok, ügyességi játékok
- lazító és feszítő gyakorlatok
- érzékelést fejlesztő játékok
- kapcsolatteremtő és bizalomjátékok

Fantáziajátékok

- játék elképzelt tárgyakkal; tárgyfelidéző gesztusok
- játék elképzelt személyek megjelenítésével
- játék elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítésével
- játék különböző hangulat-felidéző gesztusok, motívumok alapján
- játék különböző érzelem-felidéző gesztusok, motívumok alapján

Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memória-gyakorlatok

- csapatjátékok, versenyjátékok
- játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok
- térkihasználó gyakorlatok
- térkitöltő gyakorlatok
- térérzékelő gyakorlatok
- ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- gyermekversek, mondókák mondása ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- szituációs játékok szó, mondat, helyszín stb. megadásával

Egyszerű maszkok készítése

- rajzolás; érzelmek kifejezése a szem és száj formáján keresztül
- festés; érzelmek kifejezése színekkel
- nyírás, agyagozás; érzelmek kifejezése formákkal

2. évfolyam

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a főhős és a szereplők különbözőségét, a hős és a többiek viszonylatát
- a szereplők jellemzését segítő technikákat (beszédstílus, testtartás stb.)

fejlessze a tanulók:

- koncentráció képességét
- megfigyelő képességét
- szociális érzékenységét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát

- fogalmazási és kifejező képességét
 - dramatizáló képességét
- ösztönözze a tanulókat:
- figyelmük tudatos összpontosítására
 - a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
 - önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
 - önálló verbális megnyilvánulásra
 - pontos és kifejező szerepjátékokra
 - önálló dramatizálásra

biztosítson lehetőséget:

- a jelentkező önálló törekvések megvalósítására
- a differenciált munkamegosztásra
- a nemkívánatos viselkedésformák megváltoztatására
- az előző évek manuális tevékenységének gyakorlására
- a tanulók eredményes együttműködésére különböző tevékenységformákban

A tanulók az alapfok 2. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom átélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív és kreatív szerepjátékokra
- kreatív dramatizálásra

ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- a figyelem-összpontosítás alapszabályait
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalom élményét
- a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd szabályait
- a kifejező szerepjáték szabályait
- a szereplők jellemzését segítő technikákat (testtartás, beszédstílus stb.)

Tananyag

Koncentrációs és mozgáskoordinációs gyakorlatok

- megfigyelésre és utánzásra ösztönző gyakorlatok
- mozgásos, szöveges és relaxációs gyakorlatok
- szólánc-játékok
- érzékszervekkel kapcsolatos játékok
- tükörgyakorlatok

Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok

- szemkontaktussal
- érintéssel
- kézfogással
- hanggal
- „vakvezető” játékok

Beszéd- és mozgásgyakorlatok

- kiscsoportos és páros szituációk mozgásos és szöveges megjelenítése
- dinamikus mozgásokat ábrázoló képzőművészeti alkotások megfigyelése, a mozgás utánzása
- szoborgyakorlatok, tablók

Improvizációs játékok

- mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)

- hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- szituációs játékok (befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával stb.)

Dramatizálás

- verses mesék, mesék elemzése
- a szerkezet érzékeltetése (kezdet, vég, főhős, szereplők, helyszín)
- az eddig tanult vizuális ábrázolások alkalmazása

Alapfok

3. évfolyam

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az empátia, azaz az együtt érző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornáinak működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a belső feszültség élményét és fogalmát
- a különféle anyagok (pl. textíliák) felhasználási lehetőségét

fejlessze a tanulók:

- alakulóban lévő empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- drámai érzékenységét
- esztétikai érzékenységét
- differenciált kifejező képességét
- fogalmi gondolkodását

ösztönözze a tanulókat:

- őszinte megnyilvánulásra
- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- vizuális önkifejezésre

biztosítson lehetőséget:

- a kialakulóban lévő önkifejezési szándékok megvalósítására
- a fantázia fejlesztésére
- képzőművészeti alkotások megtekintésére
- más, hasonló életkorúakból szerveződött csoportok munkájának megismerésére
- manuális tevékenység folytatására

A tanulók az alapfok 3. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
 - a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
 - aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban,
 - feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
 - művészi jellegű üzenetek közlésére anyagok (pl. textíliák) segítségével
- ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):
- az empátia, az együtt érző beleélés fogalmát, élményét
 - a szavak nélküli közlések jelentőségét különböző élethelyzetekben
 - a nonverbális kommunikációs csatornák működési mechanizmusát
 - a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben
 - a feszültség fogalmát, jelentőségét

Tananyag

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- az arc, tekintet, gesztusok kifejező képességét fejlesztő játékok, gyakorlatok (grimaszjáték, személyiség-tükör stb.)
- érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- üzenetek (utasítások, parancsok, kérések stb.) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- élőlények megszemélyesítése, beszéltetése
- belső képek megjelenítése mozgással, szóban és különböző vizuális eszközökkel

Improvizációs játékok

- szituációs játékok hangeffektusokra, vázlat megadásával, a valódi érzelmek kimondásának megtiltásával
- feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése kiscsoportos improvizációkban

Interakciós játékok

- tükörjátékok
- távolság megtartását célzó játékok

Térjátékok különböző anyagokkal, kreatív térhasználattal

- folyosók, irányok
- szerkezetek
- textíliák megkülönböztetése tapintásra, színre, formára, esésre
- térplasztikák kialakítása színekkel, formákkal, esésekkel

Alapfok

4. évfolyam

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az empátiára épített elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének lehetséges módjait

- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának lehetőségeit

fejlessze a tanulók:

- elemző gondolkodási képességét
- morális érzékenységét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzet felismerési képességét
- problémamegoldó érzékenységét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét

ösztönözze a tanulókat:

- maguk és környezetük tudatos megfigyelésére
 - kritikus és önkritikus gondolkodásra
 - különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
 - beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
 - a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
 - egy-egy színházi élmény cselekvő elemzésére
 - egy-egy drámai szöveg érzékletes és kreatív bemutatására
- biztosítson lehetőséget:
- a nem kívánt viselkedésformák kezelésére, visszaszorítására

- az adott életkor jellemző problémáinak dramatikus feldolgozására
- az adott életkorra jellemző problémákkal foglalkozó színházi előadások megtekintésére
- az adott életkorra jellemző problémákkal foglalkozó filmek megtekintésére
- az együttműködés fontosságának és különböző módjainak megtapasztalására
- a manuális tevékenység folytatására

A tanulók az alapfok 4. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- különböző élethelyzeteik kritikus és önkritikus elemzésére
- kreatív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- pontos és hiteles szóbeli és nem szóbeli önkifejezésre
- egy-egy drámai szöveg konfliktusának elemzésére
- a tér kreatív használatára

ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- különböző élethelyzeteik és morális problémáik dramatikus feldolgozásának lehetséges módozatait
- a szóbeli és nem szóbeli kifejezési formák hiteles, pontos, együttes használatát
- a konfliktust, mint a drámai cselekmény egyik mozgatórugóját
- egy-egy drámai szöveg többféle értelmezését
- a tér kreatív használatát

Tananyag

Beszéd- és mozgásgyakorlatokon alapuló improvizációs játékok

- életjátékok (egy-egy aktuális téma feldolgozása)
- jelenetek közmondás, konfliktus, ki nem mondott konfliktus megadásával
- szerepjátékok megadott témára
- „nem azt mondom, amit gondolok”
- „nem azt teszem, amit mondok”
- monológok különböző élethelyzetekben
- hétköznapi szituációkat feldolgozó páros jelenetek

Drámarészletek, balladák

- balladák egyes történéseinek dramatikus formában való megjelenítése
- az epikus műben nem szereplő háttér-történések kitalálása és dramatikus formában való megjelenítése

Alapfok 5. évfolyam

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az érzelmi emlékezet felszínre hozásának élményét
- a személyes érzelmek és gondolatok, valamint az empátiás készségből fakadó érzések és gondolatok közti szoros kapcsolatot
- a felszínre hozott érzelmek által keletkezett gesztusok, mimikák, mozgás- sorok rögzítésének módját

- a szimbólum fogalmát, illetve a szimbólumot mint a gondolatok és fogalmak kifejezőjét és hangulatok, érzések felidézőjét
- a kontraszt fogalmát, az ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát

fejlessze a tanulók:

- megismerő, önmegismerő képességét
- személyiségének pozitív jellemvonásait
- akaraterejét
- asszociációs képességét

- konstruktivitását
- elemző gondolkodását
- kritikai és önkritikai képességét

ösztönözze a tanulókat:

- az „én”-en kívüli tapasztalatok befogadására
- önálló döntéshozatalra
- szimbólumok keresésére és kreatív használatára
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra

biztosítson lehetőséget:

- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

A tanulók az alapfok 5. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- érzelmi emlékek felszínre hozására
- az empátiás készségből fakadó érzések, gondolatok és a személyes érzések, gondolatok közötti kapcsolat felismerésére
- a felszínre hozott érzelmek keltette gesztusok, mimikák, mozgássorok rögzítésére, kreatív alkalmazására

- a szimbólumok keresésére, kreatív alkalmazására
- az ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére

ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- az érzelmi emlékek felszínre hozásának módját
- az empátiás készségből fakadó érzések, gondolatok és a személyes érzések, gondolatok közötti kapcsolatot
- a felszínre hozott érzelmek keltette gesztusok, mimikák, mozgássorok rögzítését és kreatív alkalmazását
- a szimbólum fogalmát, kreatív alkalmazását
- a kontraszt fogalmát, tudatos alkalmazását

Tananyag

Fantáziajátékok

- irodalmi művek „új címe”
- képzőművészeti alkotások „előzménye”
- kevésbé ismert irodalmi művek folytatása, befejezése
- szimbolikus tárgyak használata
- tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Beszéd- és mozgás gyakorlatok

- figurateremtő hang- és artikulációs gyakorlatok
- érzelemkifejező hangbéli és gesztusnyelvi eszközöket fejlesztő gyakorlatok
- fizikai koncentrációt, testtudatot fejlesztő gyakorlatok
- csoportos együttműködést igénylő mozgásgyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- szimbolikus mozgásokból építkező improvizációk
- zenés etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)
- státuszjátékok
- etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

- rögtönzések ellentétek megadásával
- drámarészletek mögöttes tartalmának kibontásával

Alapfok

6. évfolyam

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak kreatív alkalmazásának lehetőségeit
- az egy-egy színpadi előadás létrejöttét megalapozó és elősegítő munka- formákat
- a színházi forma kiválasztását a gondolatok, érzelmek erősítéséhez
- a színházi formanyelv alapelemeinek tudatos alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében

fejlessze a tanulók:

- kreativitását, eredeti gondolkodását, kombináló képességét
- drámai érzékenységet
- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

ösztönözze a tanulókat:

- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra, konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra

biztosítson lehetőséget:

- a színházzal rokon művészeti tevékenységek gyakorlására
- más művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- nyilvánosság előtti fellépésre

A tanulók az alapfok 6. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- a megismert munkaformákban felismerni a színházi alkalmazhatóságot
- kiválasztani a legmegfelelőbb munkaformát az adott gondolat, érzelm erősítése érdekében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a munkaformák színházi alkalmazhatóságát
- egy-egy munkaforma tudatos kiválasztását és alkalmazását
- a színpadi improvizációban rejlő lehetőségeket

Tananyag

Alapvető színpadi-színházi konvenciók

- színházi térformák (dobozszínpad, körszínpad, kamaraszínpad stb.)
- az egyes színházi térformákból következő, a színésszel szembeni elvárások
- a különböző színházi konvenciók (pl. „félre”, monológ, „kikacsintás” a közönségre stb.) színjátékos alkalmazása

A drámai konvenciók színjátékos és színpadi alkalmazása

- különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés stb.) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék” stb.) alkalmazása a

szerepépítés folyamatában

Összetettebb színpadi improvizációk

- rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Tárgyi feltételek

- tágas, padlószőnyeges terem
- magnó, kazetták
- ritmushangszerek
- különböző papírfajták, ollók, festékek, színezők, ragasztók, pálcikák stb.
- agyag és gipsz
- textíliák, cérnák, tűk, varrógép
- televízió, videó lejátszó
- alapvető fénytechnika, dobogók

Javasolt értékelési mód

Az előképző és az alapfok első két évfolyamának végén nem javasolt vizsga tartása. Ugyanígy nem javasolt az sem, hogy a tanulók az említett évfolyamok végén szükségszerűen közönség előtt, produkciós munka eredményeképpen kapjanak értékelést. Ezzel együtt nem zárható ki annak lehetősége, hogy kötetlenebb formában — Pl. nyílt nap keretében, a műhelymunka szokásos menetét bemutató formában — a tanulók már ezen évfolyamokon is — közönség előtt — adjanak számot tudásukról.

A 3. évfolyamtól kezdődően a tanulók értékelése a következőkből tevődhet össze:

- a főtárgyat irányító tanár(ok) folyamatos szóbeli értékelése
- a tanév végén szervezett nyilvános tanszaki bemutató

A tanszaki bemutató során a tanulók a főtárgyat irányító tanár(ok) irányításával olyan csoportos és egyéni kreatív gyakorlatokat végezhetnek, amelyek kapcsolódnak az év során tanultakhoz, illetve elvárják és lehetővé teszik az elsajátított ismeretek és készségek kreatív alkalmazását.

A tanszaki bemutató végén javasolt, hogy a tanár szóban is értékelje az egyes tanulók egész éves, illetve a tanszaki bemutató során tapasztalt aktivitását, ismeretszintjét, képességeinek fejlődési ívét stb.

Ajánlott irodalom

A következő könyvek a tanulók egyéni és csoportos kreatív tevékenységét fejlesztő, drámajátékos ismereteiket bővítő feladatok összeállítására szolgálnak, ugyanakkor az alábbi köteteket a tanulók a tanár(ok) segítő útmutatása mellett önállóan is haszonnal forgathatják. „Így rendeztem (gyerekeknek)...” IV. (Szerk.: Debreczeni Tibor) Múzsák Közművelődési Kiadó, 1984.

Bújj, bújj, zöld ág... Népi gyermekjátékok. (Szerk.: Kovács Ágnes) Móra, 1976

Borten, Helen: Látod, amit én látok? Móra, 1975

Cinege, cinege, kismadár. Népi mondókák, gyermeki játékok. MRT - Minerva, 1975

Gaál Éva: Zoknidakszli és sokan mások. Móra, 1981

Gabnai Katalin: Drámajátéktár. Első gyűjtemény. Bp. Magyar Drámapedagógiai Társaság. Petőfi Művelődési Központ, Gödöllő. 1990, 72 p. (Drámapedagógiai füzetek 1.)

Granasztói Szilvia: Játsszunk a bábuval. Móra, 1974

Kalapács János: Tesztek - nektek. Játékos önismeret fiataloknak. Bp. Háttér k. 1988

Karlóciné Kelemen Marianne: Kisgyermekek játékos könyve. Medicina, 1976

Lengyel Pál: Színházaski. Bp. Móra. 1987, 166 p. Kuckószínház. Mesejátékok Lázár Ervin

művei alapján.

Lukácsy András: Népek játéka. Móra, 1977

Marék Veronika: Jó játék a papír, a filc. Móra, 1982.

Megy a gyűrű vándorútra. Gyermekjátékok és mondókák. 1-2. köt. szerk. Gágyor József. Bp. 1982. Gondolat.

Mezei Éva: Játsszunk színházat! Móra, 1979

Mezei Éva: Mi mozog? Móra, 1976

Mohás Livia Találkozás önmagunkkal Móra, 1979

Padisák Mihály - Padisák Judit Minden napra egy játék Bp. 1986, Múzsák 501 p.

Padisák Mihály Mindenki játékoskönyve Múzsák 1990, 195 p

Papp Ágnes Mit, kinek, hogyan? Kommunikációs gyakorlatok Nemzeti Szakképzési Intézet

Vargha Balázs Szeretnél játszani Játékok 10 éven aluliaknak Bp 1986, Múzsák 223 p

SZÍNJÁTÉK

főtárgy (továbbképző 7-10. évfolyam)

A színjáték tárgya a drámajáték tantárgy folytatásaként kerül tanításra.

Egyetlen főtárgyról van szó! A tárgy neve változik ott és akkor, amikor a színjáték nevelésben való felhasználása — a drámai-színházi nevelés — mellett hangsúlyossá válhat a színházi (technikai) képzés. A változó elnevezés ellenére a főtárgy tartalmilag egységes, továbbá nevelési folyamatra épít.

A tantárgy tanításának célja

A színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet — ezen belül is elsősorban a színjáték — iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a színjátékon keresztül történő önkifejezésre, a színpadi munka alapjainak elsajátítására, valamint a színházi szakmák tevékenységi körének megismerésére. A főtárgy oktatása során törekednünk kell arra, hogy a munkát a lehető legnagyobb mértékben a tanulók — többségükben tizenéves fiatalok — adottságaihoz és képességeihez igazítsuk; ne feledkezzünk meg arról, hogy nem felnőtt színinövendékekkel, hanem kamaszkorú fiatalokkal dolgozunk. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a képzéssel szemben ne lennének tartalmi és formai vonatkozású minőségi követelmények. Éppen ellenkezőleg: a színjáték főtárgy tanításán keresztül a tanárnak arra kell törekednie, hogy a fiataloknak a színházi és színjátékos ismereteket a számukra legérvényesebb és leghatékonyabb módon közvetítse.

Követelmények

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- a különböző színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játéokra
- más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során
- színházi improvizációra
- különféle szerepek megformálására
- drámai szövegek értő — színészi szempontokat figyelembe vevő — olvasására
- színházi előadások elemzésére, értékelésére
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- a valóságon keresztül értelmezni a színházat, illetve a színházon keresztül a valóságot *ismerjék:*
- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- az alapvető színházi szakkifejezéseket
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- a szöveg- és előadás elemzés szempontjait és módszereit
- a színészi játék alapvető iskoláit

- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit
- a színház jelenkori társadalmi szerepét, napjaink színházi struktúráját

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az összetettebb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- az alapvető színházi szakkifejezéseket
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat
- a színházi műfajokat
- a szöveg- és előadás elemzés szempontjait és módszereit
- a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait
- a színészi tevékenység alapvető elemeit
- a színházi alkotómunka főbb összetevőit
- a színház jelenkori társadalmi szerepét
- napjaink színházi struktúráját

fejlessze a tanulók:

- érzelemkifejező eszköztárát az összetett karakterek ábrázolásához
- mozgásos karakteralkotó technikáit
- karakteralkotó, jelentésteremtő nyelvi és beszédtechnikai eszközeit
- szerep-repertoárját, illetve ezen keresztül ön- és társismeretét
- improvizációs képességét
- szöveg- és előadás elemzési képességét
- társművészetekhez tartozó (elsősorban zenei, táncos) kifejező eszközeit

ösztönözze a tanulókat:

- elgondolások és történetek drámai eszközökkel történő vizsgálatára
- elgondolások és történetek színházi eszközökkel történő megjelenítésére
- színházi előadások megtekintésére (szabadidejükben)
- iskolán kívüli produkciókban való részvételre, tapasztalataik megosztására társaikkal
- társaik előtt előadások tartására
- a látott, vagy részvételükkel zajló előadások véleményezésére
- a színházi/drámai szakirodalom, illetve szaksajtó tanulmányozására

biztosítson lehetőséget:

- hivatásos, alternatív, amatőr társulatok és kortárs (diák) csoportok élő színházi előadásainak megtekintésére, a látottak elemző megbeszélésére
- színházi előadások videofelvételeinek megtekintésére, a látottak elemző megbeszélésére
- működő színtársulatok munkájába való betekintésre
- a technikai fejlesztés terén a tanulók speciális igényeinek kielégítésére
- a helyzetgyakorlatok, színházi improvizációk körén túlmenően csoportos színházi alkotó tevékenységben való részvételre
- többféle műfaj és/vagy színházi stílus színészi megtapasztalására
- a tanulók igényeitől függően nyilvános bemutató(k) tartására

Továbbképző 7. évfolyam

A valóságtól a színpadig

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamasz korú fiataloknak a címben szereplő út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmagunk megismerése, saját személyiségünk, képességeink adta lehetőségeink és korlátaink felismerése, a körülöttünk lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Az előző évek (az alapfokú képzés) során elsajátított technikai készségek alkalmazására a vers- vagy prózamondás például kiváló lehetőséget nyújt. Mindezek tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következőfázisát.

A színész

- önismereti játékok (p1. Névjegy; Mi lenne, ha...)

- spontán improvizációk egyéni munkában, az improvizáció szabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki stb.)
- spontán improvizációk páros munkában, az improvizáció szabályainak betartásával
- saját élethelyzetek megjelenítése
- :etűdök szöveg nélkül, egyéni munkában
- etűdök szöveg nélkül, páros munkában
- etűdök tárgyak használatával
- etűdök megadott szövegre (pl. versrészlet, kisebb dialógus)
- etűdök kötött szabályok mentén (pl. a tér, a helyzet megadásával)
- etűdök vágyképekre, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

A színház

- a tér különböző zónái (pl. személyes, társas stb.)
- a térhasználat mint emberi és kulturális jellemző
- a különböző színpadtípusok tere és azok használata (pl. körszínpad, amfiteátrum, pást stb.)
- a pódium
- a fény térkiemelő, tér-határoló szerepe (pl. fényfüggöny, -folyosó, spot stb.)
- a színpadi fények típusai (pl. szórt fény, pontfény, derítőfény, ellenfény stb.)
- színház a szabadban
- színház az osztályteremben

A darab

- jelenet indítása, tetőpontja, lezárása
- etűdsorozatok szerkesztési elvei
- a kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont-technika
- az idő kezelése (pl. lineáris időkezelés, idősik-váltás, flash-back stb.)
- a köznapi párbeszédtől a drámai dialógusig
- a köznapi nyelvtől az irodalmi (értékű) textusig

A közönség

- a színjáték eredete
- színész és néző viszonya régen és ma (az ősi rítusok; az antik világ színjátékformái; a középkori színjátékformák; a reneszánsz színháza; az új kori színház; XX. századi színházi törekvések; népi színjátékformák)
- a közönség összetétele régen és ma
- az előadás és a közönség szervezése régen és ma

Ajánlott műfajok, művek:

- életjáték
- etűdökből szerkesztett műsor
- lírai, epikus vagy drámai alapanyagból építkező oratórium
- vers, kispróza
- a tanulók hétköznapi élethelyzeteihez hasonló vagy azokkal analóg történeteket feldolgozó drámák részletei

Továbbképző 8. évfolyam

A típus megjelenítése a színpadon

„...ahol nincs típus — ott nem lehet törvényes az improvizáció, a rögtönzés.‡ (Vekerdy Tamás) A hétköznapi típusfiguráktól, továbbá azok tipikus helyzeteitől, a lélektan tipológiáitól a sűrített, a színpadi típusnak megfelelő figurák és helyzetek tanulmányozásáig ívelő folyamat adja a 8. évfolyam tananyagának gerincét. A típusok sémákból épülnek fel, ugyan akkor a típusok színpadi használata a sémák kreatív használatát jelenti, nem pedig a klisék pusztá ismételtetését. Az előző évi munka szerves folytatásaként a típusok és megjelenítésük eleinte vizsgálható élethelyzetekre épülő etűdökben, az év során azonban a színmű irodalomban egyszerűbb szerkezetű típusfigurák sorát felvonultató műveiből is

válogathatunk.

A színész

- a lélektan szerinti típusok (Arisztotelész tipológiájától Jung archetípusaiig)
- saját magunk típusba sorolása
- a lélektani típusok a hétköznapokban (típusfigurák megfigyelése)
- hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- egyéni típusfigura-tanulmányok
- hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban (páros munkaforma)
- típusok — korok, kultúrák
- tanulmányok különböző korok drámai alkotásainak típusfiguráira
- tanulmányok a commedia dell'arte típusfiguráira

A színház

- a típusfigurák jellemző maszkjai, jelmezei, kellékei az egyes tárgyalt történeti korszakokban
- típusfigurák megjelenítését segítő eszközök a mai színházban
- a színpadi típusfigurák és a hétköznapok valósága közti kapcsolat
- a színjáték helyszínének térbeli megteremtése; a jelzesszerű megoldások alkalmazása

A darab

- a rítusban megjelenő archetípusok és azok mai megfelelői
- a népi színjátszás típusfigurái
- a misztériumjátékok, moralitások allegorikus alakjai
- a commedia dell'arte típusfigurái
- a klasszika színházának típusfigurái
- az újkori színház távolodása a típusfigurák alkalmazásától
- operai és operettfigura-típusok
- vígjátéki és tragikus típusok
- típusok az abszurdban
- típusfigurák típushelyzetei
- a helyzetkomikum

A közönség

A színház funkciója régen és ma:

- a színház mint szórakoztatás
- a színház mint nevelés
- a színház mint a politizálás színtere
- a színház mint templom

Ajánlott műfajok, művek:

- népi komédiák
- vásári komédiák
- misztériumjátékok, moralitások
- fennmaradt vagy rekonstruált commedia dell'arte jelenetek
- helyzetkomikumra épülő vígjátékok részletei
- abszurd drámák típusfigurákat felvonultató jelenetei
- modern típusfigurákat felvonultató televíziós és mozifilmek egyes helyzetei

I

Továbbképző 9. évfolyam

Jellem a színpadon

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellem- ábrázolás felé tett jelentős lépés. a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk — tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, itt és most, a múltjával és jövőbeli lehetőségeivel együtt, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival — mindez a színészi munka magaskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során várhatóan — már csak élettapasztalatuk, élet kori adottságaik miatt is — csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók ennek megfelelően kell szerveznünk a tevékenységet, és felállítanunk a

követelményeket.

A színműirodalom mindazon alkotásai — többnyire ezek részletei vagy húzott változatai — alapanyagot szolgáltathatnak, amelyek részletes jellem rajzot adnak, s az embert változásai folyamatában mutatják be.

A színész

- a típusfigurák egyénítése improvizációkban
- típusfigurák atipikus helyzetben
- egyéni munkára épülő etűdök: a figura „háttérének” kidolgozása
- „belülről kifelé”
- „kívülről befelé”
- a figurák érzelmi állapotának változását ábrázoló egyéni és páros mozgástanulmányok
- egyéni jellemrajz-tanulmányok egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
- a figura jellemző jegyeinek megtartásával jelenetsor kidolgozása

A színház

- a dobozszínpad tere és használata
- hangsúlyos pontok
- láthatósági szabályok a dobozszínpadon
- kommunikációs szabályok a dobozszínpadon
- szcenikai megoldások, színházi illúziókeltési törekvések régen és ma (díszletek, jelmezek, maszkok, gépezetek, egyéb hatáskeltő eszközök alkalmazása)
- napjaink színpadtechnikája (beleértve a működtetéssel kapcsolatos szabályokat is)
- szakmák, műhelyek a színházban
- a színházi működési struktúra napjaink különböző típusú színházaiban
- színész és rendező viszonya
- iskolateremtő színházi műhelyek

A darab

- a drámaíró jellemábrázolási lehetőségei (dramaturgiai/drámatörténeti áttekintés)
 - az antik világ drámairodalmának jellemábrázolási technikái (pl. Szophoklész, Arisztophanész, Plautus)
 - jellemábrázolás a reneszánsz színházban (pl. Shakespeare, Ben Johnson)
 - a klasszika színházának jellemábrázolása (pl. Molière, Racine, Corneille)
 - a polgári dráma jellemrajzai (pl. Ibsen, Strindberg, Molnár Ferenc)
 - Csehov figurái (a szövegalatti tanulmányozásának lehetősége)
 - Brecht tándramáinak figurái
 - abszurd színház és a jellemábrázolás (pl. Beckett, Ionesco)

A közönség

- korunk színházba járási szokásai
- napjaink hivatásos színházi struktúrája — a változások tükrében
- a színházi munka finanszírozása, pénzügyi háttere
- a színész mint „munkaerő” („foglalkoztatott”)
- színész és közönsége (pl. a színész, mint sztár)

Ajánlott műfajok, művek:

- a fenti felsorolásban szereplő szerzők műveinek egyes részletei

Továbbképző 10. évfolyam

Színpadtól színpadig

A XX. század színházi irányzatai az előző évfolyamokon tanulmányozott színészi munkától jelentősen eltérő feladatokat is állítanak napjaink színészei elé. A művészeti iskola utolsó évfolyamán a színjáték főtárgy — gyakorlati munkán keresztül — betekintést kíván nyújtani a következő irányokba: tánc- és mozgásszínház, kegyetlen színház, szegény színház, vizuális színház, rituális színház, performance, happening. Nem az irányzatok stílusjegyeinek utánzása a cél: a felsoroltak közül valamelyik formanyelvét felhasználva önálló, kreatív alkotás

létrehozása az ez évi munka központi eleme. A színészi munka mellett a tanulók kapjanak módot arra, hogy az előadás létrehozásához szükséges összes tevékenységben való jártasságukat bizonyíthassák

A színész

- etűdök megadott témákra, kiscsoportos munkaformában — összetett (dús), és a végletekig egyszerűsített színészi eszköztárral
- etűdök különböző stílusokban — stílusgyakorlatok
- etűdök megadott témákra, kiscsoportos munkaformában — formanyelvi kísérletek
- a színész játéka, amikor a gesztusé, a mozgásé a főszerep
- a színész mint a csoport/kép része
- a színész teste mint látvány-elem

Színjáték

- a színészi test kinetikai lehetőségeinek feltárása (kreatív alkotási folyamatban)
- etűdök zenei motívumok alapján
- a nem verbális és vokális kifejező eszközök színpadi használata
- a pantomim mint műfaj és eszköz
- a monotonía és a tematikus variációk színpadi alkalmazása
- a transz-állapot
- a próba mint a színészi tudattalan feltárása és munkába állítása
- a próba mint a színész ösztöneinek feltárása és munkába állítása
- a hétköznapi rítusaitól a színpadi rítusok felé
- a közönség bevonása a színpadi történetbe

A színház

- „hagyományos” és „modern” színházépületek
- napjaink érdekesebb szín(játék)terei: a megszokott színpadi terektől a dobozszínpad (másik három falának) lebontásáig; a nagyszínházi terektől a kamarák, stúdiószínpadok teréig
- a különböző auditív színházi eszközök típusai (emberi és zenei hang, zöreje stb.); hangtechnikai eszközök és azok használata
- zenés színházi műfajok
- színház és show

A darab

- színház szöveg nélkül: a kép, a gesztus, a mozgás tervezése, szerkesztése, szervezése, rögzítése
- amikor a látványé a főszerep
- a színészi test és hang, mint színpadi jel
- zene a színpadon — ezen belül
 - a hanghatások szerepe az előadások hangsúlyos pontjainak kiemelésében és az atmoszférateremtésben
 - a jeleneteket aláfestő zene
 - a jeleneteket átkötő zene
 - élő zene a színpadon (az előadás részeként)
- a szöveg mint asszociációkeltő alapanyag
- a szöveg mint vokális alkotás
- a szöveg mint nyelvi játék
- rögtönzés és szerkesztés — a nem reprodukálható színházi előadások (fórum-színház, happening, performance stb.)

A közönség

- a kortárs közönség rétegződése, napjaink differenciált színházba járási (és nem járási...) szokásai
- a színház mint üzlet — a szórakoztatóipari színház nézője
- a színház mint „laboratórium” — a formát kereső (...valamit akaró, időnként valami mást akaró...) színházak nézője
- a rítus résztvevője: egyidejűleg alkotó és közönség

- a színház mint templom — és nézője
- a színház mint terápia — és nézője
- az előadás mint kísérlet
- az előadás mint provokáció
- az előadás mint lázadás
- az előadás mint rejtély

Ajánlott műfajok, művek:

(A 7-9 évfolyam esetében feldolgozásra, jelen esetben megtekintésre ajánlunk alkotásokat.)

- dokumentum felvételek a XX. század jelentős színházi alkotóinak munkásságából (ami elérhető Pl Grotowski, Barba tréningjei, illetve előadásai, Kantor, Brook előadásai stb.)
- a magyar színház utolsó két évtizedéből elérhető dokumentum felvételek (a BBS fiimjeitől kezdve, a kaposvári színház előadásain — Pl. Marat/Sade — át napjainkig)

Tárgyi feltételek

- tágas, padlószerű terem
- (alkalmanként színpadi hozzáférés lehetősége)
- magnó, kazetták
- ritmushangszerek
- televízió, videólejátszó
- alapvető fénytechnika, dobogók

Javasolt értékelési mód

A színházi nevelő munka, illetve a tanulók fejlődésének értékelése optimális esetben a tanulók és a tanár közös tevékenysége; az értékelés csak így szolgálhatja jól a munka folytonosságát és fejlődését.

Az alakító (formatív) értékelés során a tanárok a munka folyamatán belül visszajelzéssel szolgálnak a tanulóknak fejlődésüket illetően. Az alakító értékelés célja a tanulói munka segítése és motiválása; arra ösztönzi a tanulókat, hogy új lehetőségeket tárjanak fel a drámai kifejezőeszközök alkalmazása terén, valamint egyre nagyobb mértékben vállaljanak felelősséget saját tanulásukért. Az alakító értékelés formáját tekintve kifejtett szöveges (többnyire szóbeli, esetenként írásos is lehet).

Az adott évfolyamra vonatkozó tantervi követelmények teljesítése — lévén a színművészet közösségi alkotás — mérhető a tanév végén, közönség előtt tartott vizsgabemutaton keresztül is. A vizsgabemutató lehetséges, de nem kötelező formája a tanév zárásának: a tanév sikeres elvégzésének nem feltétele nyilvánosság előtti vizsgamunka bemutatása. (Az előképző évfolyamain kerülendő, míg a továbbképző évfolyamain ajánlott vizsgabemutató tartása.)

Ajánlott irodalom

I.

1. A színjáték művészete. (Szerk.: Keleti István) NPI, 1966
2. Bagdy-Telkes: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában. Tankönyv kiadó, Bp., 1988
3. Benedek László: Játék és pszichoterápia. Magyar Pszichiátriai Társaság, Bp., 1992
4. Boal, Augusto: Gyakorlatok színészeknek és nem színészeknek. (kiadatlan nyersfordítás)
5. Bolton, Gavin: A tanítási dráma elmélete. Marczibányi Téri Művelődési Központ, 1993. 112 p. (Színházi füzetek V.)
6. Brian és Shirley Sutton - Smith: Hogyan játszunk gyermekeinkkel (és mikor ne)? Gondolat, 1986.
7. Buda Béla - László János: Beszéd a szavak mögött. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, 1981.
8. Buda Béla: Az empátia - a beleélés lélektana. Gondolat, 1978.
9. Debreczeni Tibor- Rencz Antal: A pódiumi színjátéktípusok dramaturgiája. NPI, 1971
10. Debreczeni Tibor: A pódiumi rendezés dramaturgiája. Múzsák Közművelődési Kiadó

11. Debreczeni Tibor: Szín-kör-játék. Népművelési Propaganda Iroda, Bp. 1981
12. Dévényi Róbert: Az amatőr színjáték dramaturgiája. Múzsák Közművelődési Kiadó
13. Drámapedagógiai Magazin. A Magyar Drámapedagógiai Társaság perodikája. 1991-től folyamatosan, évente kétszer. (Eddig 1-14. szám, továbbá három különszám) szerk. Kaposi László
14. Dramatikus nevelési program. (1972-1982).. Népművelési Intézet, 1984.
15. Gabnai Katalin: Drámajátékok. Marczibányi Téri Művelődési Központ, Bp., 1993 (Színházi füzetek III.)
16. Gabnai Katalin: Drámapedagógiai levelek avagy a gyermekszínjátszás ábécéje. Úttörővezető, Bp., 1985/87.
17. Gyermekdramaturgia I-II. Népművelési Intézet, Bp., 1980-82.
18. „Így rendeztem (gyerekeknek)...” IV. (Szerk.: Debreczeni Tibor) Múzsák Közművelődési Kiadó, 1984.
19. Impro. Keith Johnstone könyvének ismertetése Honti Katalin által. Népművelési Intézet, 1981.
20. Játék, színjáték, személyiség. Dokumentumgyűjtemény. (Szerk.: Gabnai Katalin, Ardó Mária). Népművelési Propaganda Iroda, 1980.
21. Játékkönyv (szerk.: Kaposi László), Marczibányi Téri Művelődési Központ — Kerekasztal Színházi Nevelési Központ, Bp. 1993 (Színházi füzetek IV)
22. Játékkoszorú. Szerkesztett játékok gyermekeknek. Vál., szerk. Gabnai Katalin. Bp. 1985. Múzsák. 130 p. (Színjátszók kiskönyvtára 223.)
23. Kruper, Karen R.: Kommunikációs játékok. Népművelési Intézet, Bp., 1979. (oktatási segédanyag)
24. Máté Lajos: Rendezésemélet. Kézikönyv amatőr színjátszórendezők számára. Múzsák, 1984.
25. Mezei Éva: Játsszunk színházat! Móra, 1979.
26. Neelands, Jonothan: Dráma a tanulás szolgálatában. Marczibányi Téri Művelődési Központ, 1994. 133 p. (Színházi füzetek VI.)
27. Popper Péter: A belső utak könyve. Magvető, 1981.
28. Rudas János: Delfi örökösei. Gondolat, Bp., 1990
29. Spolin, Viola: Színházi improvizáció. Népművelési Intézet, Bp., 1980 (kivonatos fordítás, oktatási segédanyag)
30. Tanulmányok a gyermekszínházról. szerk. Földényi F. László. Magyar Színházi Intézet. Bp. 1985. 121 p.
31. Ünnepigéző. Játékok, versek, szerkesztett műsorok általános iskolásoknak. szerk. Gabnai Katalin. Bp. Múzsák. 1988. 202 p. (Színjátszók kiskönyvtára)
32. Vekerdy Tamás: A színészi hatás eszközei - Zeami mester művei szerint. Magvető Kiadó, 1974., 1988.

II.

1. A dráma művészete — ma. Szerkesztette: Ungvári Tamás
2. A pantomim
3. A színésznevelés breviáriuma. Szerkesztette: Nánay István
4. A színház művészete — ma. Szerkesztette: Lengyel György
5. Almási Miklós: Mi lesz velünk Anton Pavlovics?
6. Almási Miklós: Színházi dramaturgia
7. Artaud, Antonin: A könyörtelen színház
8. Ascher Oszkár: A versmondás művészete
9. Balwer, John: A színész játékának gesztusai
10. Barba, Eugenio: Kísérletek színháza
11. Brecht: Munkanapló
12. Brecht: Színházi tanulmányok
13. Brook, Peter: Az Üres tér
14. Brustein: A lázadás színháza

15. Copeau, Jacques: A színház megújulása
16. Craig, Gordon: Új színház felé
17. Craig, Gordon: Hítvallás a színházról
18. Dramaturgiai olvasókönyv. Szerkesztette: Duró Győző és Nánay István
19. Dullin, Charles: A színészet titkairól
20. Dzsivelegov: A conimediá dell'arte
21. Efrosz: Szerelmem, a próba
22. Esslin, Martin: Az abszurd dráma elmélete
23. Fordulatok. Hungarian theatres. Szerkesztette: Várszegi Tibor és Sándor István.
24. Grotowski, Jerzy: A Szegény színház felé
25. Hevesi Sándor: A színjátszás művészete
26. Hevesi Sándor: Az előadás, a színjátszás, a rendezés művészete
27. Kantor, Tadeusz: Halálszínház
28. Koltai Tamás: A cselekvő színház
29. Latinovits Zoltán: Ködszurkáló
30. Mejerhold műhelye — Szerkesztette: Peterdi Nagy László
31. Mejerhold: Színházi forradalom
32. Piscator: A politikai színház
33. Ruszt József: Színészdráma és színészmesterség
34. Saint-Denis, Michael: Az improvizáció, a rögtönzés, mint a színész testi és pszichikai képességeinek fejlesztésére szolgáló eszköz
35. Schechner, Richard: A performance
36. Strehler, Giorgio: Az emberi színházért
37. Szabolcsi Miklós: A clown
38. Sztanyiszlavszkij: A színész munkája
39. Sztanyiszlavszkij: Cselekvő elemzés
40. Vahtangov műhelye. Szerkesztette: Neumark Anna
41. Vekerdy Tamás: A színészi hatás eszközei — Zeami mester művei szerint

BESZÉDGYAKORLAT

- kötelező tantárgy (alapfok 1-6. évfolyam, továbbképző 7-8. évfolyam)

A tantárgy tanításának célja

A beszédgyakorlatok tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelően — dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt — könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- a beszéd folyamat részének és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszéd példát
- a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és a saját beszédükben ismerjék
- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- légző-, hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal és irodalmi szövegekkel
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- ismert karakterek hangzásának hiteles létrehozására
- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanult alkalmazására ismerjék (az előbbieken kívül):

- a beszéd dallamának változatait és kifejező hatását
- a beszéd váltásait (erő, magasság, tempó)
- szövegek tagolásának, földolgozásának lehetőségeit

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a beszéd folyamat részeit (légzés, hangadás, kiejtés) és azok összefüggéseit, egymásrataltságát
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit és azok beszédtechnikai elemeit
- az egészséges beszélőtől elvárható hangzás összetevőit
- a beszédállapot értékelésének szempontjait
- a hibás beszédállapot jegyeit
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat és egyszerű beszédgyakorlatokat alakítsa ki a tanulóknak:
- az önelemzés és önértékelés igényét és képességét
- a beszéd elemzésének képességét
- a beszéd szervek tudatos, pontos és célszerű használatát
- a beszéd során megnyilatkozó személyiségjegyek fölismerésének, megértésének és létrehozásának képességét
- az önképzés igényét

fejlessze:

- a tanulók kifejező kedvét
- a hallási figyelmet és érzékenységet
- a tanulók koncentrációs készségét
- az életkoruknak megfelelően a játékosságukat
- a képzelőerejüket és megfigyelő képességüket
- a produktív és reprodukív kifejezőkészséget

Tananyag

Alapfok 1. évfolyam

Lazító gyakorlatok

- az egész test feszítése és lazítása hanyatt fekvé, különös tekintettel a váll, a nyak és az arc izmaira
- feszítés és lazítás állás és járás közben

Légzőgyakorlatok

- a légzéstípusok ismertetése (váll, mellkas, rekesz), a saját légzés megfigyelése
- kapacitásnövelő gyakorlatok sz, s és f hangokkal a laza testtónus megőrzése mellett
- kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megőrzése mellett (legfeljebb 40-50 szótag)

Hanggyakorlatok

- játékos hangerő gyakorlatok
 - repülőindítás
 - a közeledés és a távolodás kifejezése
- fúvójátékok (lyukas kulcs, filctollkupak, síp, szájharmonika stb. fújása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására, spontán légzéssel
- folyamatos és szaggatott fúvások
- a fúvás (kilégzés) erejének változtatása
- a lehetséges légutak tanulmányozása ki- és belégzés közben, élettani és beszédlégzés alatt egyaránt
- a légutak használatának gyakorlatai

- a saját és a társak légzésének tanulmányozása, a megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása

- a légzés hibáinak, akadályainak tisztázása
- a zörej nélküli belégzést követő kilégzés nyújtása sz és s hangokkal
- szabályozott légzéssel egyszerű szólamok, versek gyakorlása

Hangjátékok

- egymás hangjának felismerése (Hol szólsz kispajtás? játék mintájára)
- a hang tulajdonságainak tanulmányozása, a megfigyelések megfogalmazása (magas-mély, csengő-rekedt, halk-hangos, elől szól - hátul szól, oldott, laza-feszés, préselt, orrhangzós, vastag-vékony)
- egymás hangjának utánzása
- a természetes alaphang felismertetése és megerősítése
- hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- szavak és rövid mondatpárok játékos variálása (Mondd másképpen! játék)

Artikulációs játékok, gyakorlatok

- a beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételtéjlesztésével (pl. karika..., Marika..., fekete..., sárga bögre... stb.)
- áll emelés-ejtés á-a-e hangok segítségével
- ajak kerekítés-széthúzás (fűfű... éőő... .pl.)
- a zárhangok ejtésének gyakorlatai (pl. Petike-Katika-patika..., dibben dobban..., kippen-koppan..., kipeg-kopog..., csitteg-csattog..., Ne dobogj! De dobogok! stb.)
- a nyelv mozgásának ügyesítése a t, d és n hangok segítségével (pl. bele tettem-tele tette tettem..., éneklés lálalá-val stb.)
- füttyülés fúvott levegővel, az ú hang ajakállásával
- csettintés az á és az ó ajakállását változtatva
- ajakpergetés hosszán, folyamatosan, suttogva és hangosan is
- szájról olvasás — kezdetben hangok (magánhangzók és a látható mozdulattal képzett mássalhangzók), majd szavak (pl. a gyerekek neve, terem bútorai stb.)
- a szóvég ejtésének gyakorlatai (pl. Mit kérsz? Almát kérek. Mik ezek? Ezek székek. Kik ők? Ők k. stb.)
- szóépítés hangonként
- szóláncok (pl. mák-rák-rak-vak-van stb.)
- a hibás magánhangzóejtés meg- és fölismerése:
 - szűk (túlkerekített ajakmunka)
 - széles (túlságosan széthúzott ajkak, „mosolygós” artikuláció)
 - zárt (visszafogott az állmozgás)

Ritmus- és tempógyakorlatok

- versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással, egyenletesen lassabb vagy gyorsabb tempóban egyaránt

Hangsúlygyakorlatok

- a szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának a hangsúlya (pl. aranyhajú, Börönd Ödön stb.)

Alapfok 2. évfolyam

Lazító gyakorlatok

- feszítés-lazítás fekve, állva, ülve
- könnyed fejkörzés mindkét irányba
- az arc ellazítása, „kirázással” kilégzés közben (prüszkölnek a lovak)

Légzőgyakorlatok

- a különböző légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- a saját légzés megfigyelése

- kapacitásnövelő gyakorlatok sz, s és f hangokkal a laza testtónus megőrzése mellett
- kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megőrzése mellett (legfeljebb 40-50 szótag)

Hanggyakorlatok

- játékos hangerő próbálgatás:

repülőindítás

közeledés és a távolodás hangzása (pl. légy köröz a szobában, kör alakú pálya széléről az autóverseny hangja)

szirénázás magánhangzókkal

- hangok próbálgatása a függőségi viszonyok és az erős érzelmi-indulati állapotok kifejezésére (pl. a köszönés változatai)

Artikulációs játékok, gyakorlatok

- az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok, versek á, a és e hangokkal
- a nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok r-l hangokkal (Pl. Ez hajolaj, az halolaj, ez , róla-lóra , Lila Lali, Lila Lali stb.)
- az artikulációs mozgások összehangolása nyelvtörők pergő tempójú mondásával
- magánhangzó gyakorlatok versekkel, mondókákkal, különös figyelemmel a mély (sötét) és a magas (világos) hangzók hangulatkeltő szerepére
- a zárhangok kettőzésének technikája

Ritmus- és tempógyakorlatok

- versek ütemezése kötött mozgással, egyenletes (lassabb vagy gyorsabb) tempóban

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- számnevek, évszámok hangsúlya
- a kijelentés hanglejtése

Alapfok 3. évfolyam

Lazító gyakorlatok

- feszítés-lazítás testrészenként
hanyatt fekve
állva

Légzőgyakorlatok

- rekeszlégzés hanyatt fekve, állva
- a be- és kilélegzett levegő mennyiségének tudatos növelése
- kapacitásnövelés rekeszlégzéssel, hangokkal (sz, s, f, h, z, m)
- kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (50-60 szótag)
- légzésszabályozó gyakorlatok (különböző hosszúságú szólamok)

Hangjátékok

- a mellkasi rezonanciával szóló középhang és a fejhang hangzásának megismertetése
- az oldott mellhang megerősítése hangringató gyakorlatokban
- a térhez igazodó hangerő és a színpadi középhangerő gyakorlása
- az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (p' . rikkancs, piaci árus, szónok, programszervező, idegenvezetőstb.)

Artikulációs gyakorlatok

- nyelvtörő mondókák a j-l-r hangok pontos ejtésének kimunkálására
- l-r hangok hibás ejtésének fölismerése hallás útján
- szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- a hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai

Ritmus- és tempó gyakorlatok

- ütemezés változó tempóban kitalált mozgással, tánccal, tapsjátékkal

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- a kérdés
hangsúlya kérdőszóval és anélkül (Hová menjek? Menjek? stb.)
hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Alapfok 4. évfolyam

Lazító gyakorlatok

- feszítés-lazítás testrészenként, ülve

Légzőgyakorlatok

- rekeszlégzés állva, ülve és járás közben
- koncentrációs légzőgyakorlatok
- kapacitásnövelés (60-70 szótag)
- a lopott (pót-) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- ciklikus szótaggyakorlatok a mellkasi rezonancia megerősítésére (má. ná..., lá..., nyújtott, zengő r hangoztatás stb.)
- hangrágó gyakorlatok (folyamatos magánhangzó-ejtés közben az áll laza ejtése-emelése)
- hangcsúsza (magánhangzók siklatása föl, egyre magasabbra és le, egyre mélyebbre)
- hanghízlaló és -fogyasztó gyakorlatok (magánhangzók hangoztatása a fúvás erejének változtatásával)
- hangkitalálás (Így mondaná a robot a pattogatott kukorica:... stb.)

Artikulációs gyakorlatok

- nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- az á-a, é-e hangok gyakorlatai, különös figyelemmel az időtartamra
- a sz és s hangok hibáinak fölismerése hallás útján
- szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel I Ritmus- és tempó gyakorlatok
- időmértékes versek ritmizálása tapssal, járással, mozgással

Hangsúlygyakorlatok

- a tagadás hangsúlyai (Nem hallom. Nincs több. Se így, se úgy. stb.)

Alapfok 5. évfolyam

Légzőgyakorlatok

- rekeszlégzés mozgás közben (pl. labdázás)
- kapacitásnövelés (70-80 szótag)
- koncentrációs légzőgyakorlatok
- nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- a pótlevegőzés technikájának továbbfejlesztése
- a kilégzés erejének szabályozása rekeszlégzéssel, sz és s hanggal

Hanggyakorlatok

- hangcsúsza mellhangon, szavakkal (ajánlott nyitott magánhangzós, n, m, l, r vagy h kezdetű szavakkal, Pl. nem..., három..., málna... stb.)
- hanghízlalás-fogyasztás szavakkal (pl. számokkal, a 3, 4, 6 vagy a 7 „hízzonl: 3-33-333-3333...”) úgy, hogy a hangerő mutassa a gyarapodás és a fogyás mértékét
- erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel

Artikulációs gyakorlatok

- ty-gy-ny hangok pontos ejtésének gyakorlatai
- sz-z-c és s-zs-cs hangok gyakorlatai
- nyelvtörők a sziszegő és susogó hangok gyakorlására
- szinkronizálás valamennyi jel figyelembe vételével
- az „idegenség” artikulációja (más dialektusú, külföldi)

Ritmus- és tempógyakorlatok

- időmértékes versek gyakorlása az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével
- időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- időmértékes szövegek csoportosan, kánonban

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- az összetett mondatok
hangsúly-variációi

hanglejtés-variációi

Alapfok 6. évfolyam

Légzőgyakorlatok

- kapacitásnövelés (80-90 szótag)
- koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- a pótlevegőzés technikájának továbbfejlesztése váltakozó hosszúságú szólamokkal
- a hallható légzés jelentéseinek tanulmányozása és értelmezése (zihál, sóhajt, fujtat stb.)

Hanggyakorlatok

- szöveges hangerő-gyakorlatok: a színpadi középhangerő, az erőteljes — nem ordított —, és a halk, intim hangvétel
- szöveges hangmagasság gyakorlatok egy-egy magasság kitartásával, lépcsőzetes föl-lejárással a tanulók egyéni középhangsávjához igazodva, legfeljebb egy oktávnyi terjedelemben
- az életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása

Artikulációs gyakorlatok

- pontos, laza, pergő artikuláció
járás közben
mozgás közben
fizikai terhelés, pl. lovacsázás közben
- egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása

Ritmus- és tempógyakorlatok

- időmértékes versek gyakorlása kötött ritmuskísérettel, pl. titi-tá-t tapsolnak folyamatosan, szövegmondás közben
- ritmusgyakorlatok tempóváltással

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- az alárendelő mondatok (Úgy hallottam, hogy... Arra gondoltam, hogy...

Akkor gyere, amikor... stb.)

- hangsúly-variációi
- hanglejtés-variációi

Továbbképző 7. évfolyam

Légzőgyakorlatok

- kapacitásnövelés (90-100 szótag)
- légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával, pl. kötött mozgássor végrehajtása közben

Hanggyakorlatok

- a hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- a hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- a hangadásban megmutatkozó fizikai állapotok tanulmányozása, megszólaltatása (pl. nagy súlytól megszabadulva vagy lerogy egy fotelba beszéd közben)

Artikulációs gyakorlatok

- a pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos, kitartó szövegmondás közben
hangerőváltással
hangmagasság-váltással
- artikulációs gyakorlatok suttogva

Ritmus- és tempógyakorlatok

- időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, tapssal, járással, kopogással, mozgással ritmizálva
- verssorok fölismerése a ritmusképe hallatán
- saját és a társak nevének fölismerése a ritmusa alapján
- gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával

Továbbképző 8. évfolyam

Légzőgyakorlatok

- kapacitásnövelő gyakorlatok (100-1 10 szótag)
- légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával

Hanggyakorlatok

- szöveges hangerőgyakorlatok
- szöveges hangmagasság gyakorlatok
- a lágy (meleg) hangvétel
- a kemény (hideg) hangvétel
- a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása

Artikulációs gyakorlatok

- a suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- a beszédtempótól, hangerőtől és -színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása

Ritmus- és tempógyakorlatok

- ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- a hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása
- egyszerű prózai szövegek ritmizálása

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- az érzelmek hangsúlyai
- a szórend és a hangsúly kapcsolata

Tárgyi feltételek

- megfelelő méretű (csoportlétszám x 2 négyzetméternyi) terem
- jó hangminőséget biztosító magnetofon használatának lehetősége
- videó felvételi és lejátszási lehetőség
- sokszorosítási lehetőség vagy tankönyv (Montágh Imre: Gyermekszínjátékok beszédnevelő könyve vagy Tiszta beszéd című könyve)

Javasolt értékelési mód

Folyamatos, kifejtett szóbeli értékeléssel kell segíteni és ösztönözni a tanulókat, hogy megismerjék, elemezzék és helyesen értékeljék beszélő környezetüket és önmagukat; továbbá, hogy törekedjenek a képességeik szerinti legjobb beszédállapot elérésére és megőrzésére.

Ajánlott irodalom

A tananyag feldolgozásához ajánlott szövegek:

1. évfolyam

- Mondókák: Ádám bátyám..., Ecc, pecc..., Egyedem-begyedem..., Aki nem lép...
- Tamkó Sirató Károly: Málna, Vándor móka, fura..., Börönd Ödön
- Vidor Miklós: Nyelvgyötrők
- Zelk Zoltán: A három nyúl

2. évfolyam

- Mándi Stefánia: Csendíts rá! (2. és 3. vers)
- Weöres Sándor: Árnyak sora..., Éren nádor..., Kürtös pogácsa...
- Romhányi József: Kecskére káposztát, A tevé fohásza, Nyúliskola
- Tamkó Sirató Károly: Kattentotta, Hajó Lajos
- Vidor Miklós: Nyelvgyötrők
- Kiss Dénes: Gyárlátogatás
- Petőfi Sándor: Orbán, János vitéz (részletek)

3. évfolyam

- Mándi Stefánia: Csendíts rá! (1. vers)
 - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő
 - Hárs László: Miértek és hogyanok
 - Szalai Borbála: Kerek-kerek, minden kerek
 - Kiss Dénes: Korong forog
 - Papp Tibor: Nevek
 - Tamkó Sirató Károly: Határtalan, Újsághír
 - Arany János: Toldi (részletek)
4. évfolyam
- Kiss Anna: Vásárbahívogató
 - Hegedűs Géza: Mintha Byronból fordították volna
 - Mándi Stefánia: Csendíts rá (5. vers)
 - Tamkó Sirató Károly: Mese
 - Weöres Sándor: Magyar etűdök
5. évfolyam
- Mándi Stefánia: Csendíts rá! (4. és 6. vers)
 - Weöres Sándor: Galagonya, Árok mellett...
 - Hegedűs Géza: Az óvatos, Libanoni pillanat
 - Szakolczai Lajos: Sohanapján
 - Kormos István: A kevély kiskakas
 - Fazekas Mihály: Lúdas Matyi (részletek)
6. évfolyam
- Tóth Árpád: Láng
 - Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty
 - Móricz Zsigmond: Iciri-piciri
 - Radnóti Miklós: Éjszaka
 - Varga Katalin: Cirmos és Csóri
 - Weöres Sándor: Robogó szekerek
7. évfolyam
- Weöres Sándor: Kínai templom
 - Ovídius — Devecseri: Philemon és Baucis, Pygmalion
 - Arany László: A kóró és a kismadár
 - Babits Mihály: Fekete ország (részlet)
 - Arany János: A fülemile, A bajusz
8. évfolyam
- Karácsony első napja... (angol népköltés)
 - Babits Mihály: Mozgófénykép
 - Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?, Mese-reggelre, A kék meg a sárga

Szakirodalomi jegyzék

- Montágh Imre: Tiszta beszéd
- Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam?
- Fisher Sándor: A beszéd művészete, Gondolat, Bp. 1982
- Hernádi Sándor: Szórakoztató szórakészítő
- Hernádi Sándor: Mondd mondatban, Gondolat, Bp. 1991
- A gyakori beszédhibák, Szerk. Szabó László, Tankönyvkiadó, Bp. 1970

MOZGÁSGYAKORLAT

kötelező tantárgy (alapfok 1-6. évfolyam, továbbképző 7-8. évfolyam)

A tantárgy tanításának célja

- a tanuló felkészítése, illetve alkalmassá tétele a csoportos dráma- vagy színjáték foglalkozásokon történő részvételre
- alapvető technikai elemek, a bemelegítés részeinek és folyamatának elsajátíttatása és elméleti megismertetése
- a próbaállapot elérése csoportkohéziós, speciális mozgásos feladatok, illetve koncentrációt és a kondíciót fejlesztő gyakorlatok révén
- az esetleges sérülésekről, az ütközéstől, eséstől, az érintéstől való félelem, illetve tartózkodás megelőzése, elkerülése, vagy feloldása a mozgás eszközeivel

Követelmények

Az alapkör elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- a mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére
- a megfelelő próbaállapot elérésére a tréning gyakorlatainak végrehajtása során
- általános bemelegítés megtervezésére és levezetésére ismerjék (az előbbieken kívül):
- a bemelegítés menetének élettani hatásait
- a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit
- a különböző gyakorlattípusok egymásmellé rendelésének főbb módozatait

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül):

- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, körültekintő levezetésére

ismerjék (az előbbieken kívül):

- a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait, tréningstílusokat
- a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a mozgásgyakorlatok tréning menetét
- a bemelegítés menetének fiziológiai okait
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségét, illetve rendszerét
- a különböző gyakorlattípusok szerkesztésének menetét
- a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait
- a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében

fejlessze a tanulók:

- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét, és teherbíró képességét
- fizikai képességeit-kondícióját, rugalmasságát
- mozgás-memóriáját
- mozgástechnikai ismereteit
- rendszerező képességét

ösztönözze a tanulókat:

- a bemelegítés gyakorlatainak koncentrált és intenzív elvégzésére
- a különböző próbahelyzetek, szituációk megfelelő próbaállapotban történő megoldására
- önálló, a saját képességei által megkívánt tréning elvégzésére
- egyes feladatok előkészítéseként a megfelelő bemelegítő gyakorlatsor megválasztására és elvégzésére
- helyes tematikájú tréning felépítésére és megtartására

biztosítson lehetőséget:

- a témakör módszertanának elemző megismerésére
- különleges, speciális feladatok elvégzésére előkészítő módszerek megismerésére
- különböző stílusú mozgástechnika tréningek megismerésére, az azokon való. részvételre
- működő színtársulatok, színházi műhelyek tréningmódszereinek élő, vagy videofelvételen történő megtekintésére

Alapfok 1. évfolyam

A tantárgy bevezető évfolyamának anyaga elsősorban játékhelyzetekre kell, hogy épüljön. A foglalkozás vezetője igyekezzen oly módon irányítani a játékokat, hogy ezek ellássák a bemelegítés alapvető feladatait is. Fontos, hogy a gyermek ne érezze ezen játékok tematikus voltát, s amennyiben lehetőség van rá, a játékok fűzésével, szituációs tréningként való felvezetésével igyekezzünk folyamatossá tenni részvételüket.

Tananyag

Bemelegítő játékok: összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok.

Pl.: váll-, térdérintős játékok, nehezített, speciális helyzetű fogók stb.

Talajra –szoktató játékok: a talajfogás, a földön való forgás, gurulás, lassú csúszó-mászó mozgások előkészítő gyakorlatai szituációba helyezve.

Indítás-megállítási gyakorlatok: az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével.

Pl.: tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók stb.

Állatok mozgását utánzó szituációs játékok: különböző állatok (majom, macska, kígyó, medve, madarak) mozgását utánzó játékok szituációba helyezett formában

Alapfok 2. évfolyam

Ebben az évben a foglalkozás vezetője kísérelje meg a gimnasztika alap gyakorlatainak elsajátíttatását, azonban ezt először csak rövid szakaszokban, s elsősorban az ismétlések alkalmával tegye. A dinamikusabb mozgásformák játékhelyzetben történő felvezetése szükséges ebben a korban, s erre a futásos és térformáló gyakorlatok kifejezetten alkalmasak lehetnek.

Tananyag

A bemelegítés alapgyakorlatai: lazító és feszítő gyakorlatok, gimnasztika.

Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben.

Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerülési gyakorlatokban térérzékfejlesztés. Körjátékok, lánc-típusú népi játékok, a „tekeredik a kígyó” nehezített feltételekkel.

Futásos gyakorlatok: (fontos, a bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatkör) szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok. Testrészes-vezetéses futások, páros fogó (a fogók szem kontaktussal tartják a kapcsolatot), vezetőt követő, ún. kígyózófutás.

Csukott szemes játékok: vezetéses, kikerülési helyzetekben bizalom- és térérzékelő gyakorlatokként. Arc és kéz felismerő játékok, körben állásos helyzetben, szabálytalan térben történő bizalomjátékok.

Alapfok 3. évfolyam

Az évfolyam tananyagában már közel egyenlő arányban szerepeljen a technikai igényességet és a játékoságot szem előtt tartó megközelítés. Értjük el, hogy a gimnasztikus gyakorlatok elvégzése egy idő után különösebb vezénylő irányítás nélkül, elsősorban az egymásra figyelésre és a szemkontaktusra építve történjen meg. Ugyanakkor ügyeljünk a futásos és verseny Játékok során a kellő intenzitás és dinamika megteremtésére.

Tananyag

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok: nehezített fogó és üldözési játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére.

Gimnasztikus gyakorlatok: komplex lazító tréning fokozatos terheléssel, erősítő, kondicionáló

gyakorlatok cirkuid edzésprogrammal (kis számban végzett gyakorlatkör többszöri visszatéréssel). A gyakorlatok levezetésének felosztása a résztvevők között, gimnasztikus gyakorlatok felvezetése a vezető által irányított szituációs játékban.

Speciális futásos és kikerüléssel gyakorlatok: hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások (esetleg szituációval indokolt helyzetben), erdő (álló társak között) és testrész-vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások. A korábban már használt gyakorlat típus igényes kivitelezés melletti elvégzése.

Egyensúly játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószásokat cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok.

Alapfok 4. évfolyam

Ebben az évben a bizalom gyakorlatok és a vezetéses feladatok megjelenésével az ön- és egymás elfogadására vonatkozó helyzetek jelentik a legfontosabb tevékenységeket. Abban az esetben, ha ezek a gyakorlatok kellő technikai felvezetés mellett történnek meg, elejét vehetjük a gátlások és szorongások kialakulásának, s egyben kiemelik a figyelem és a koncentráció fejlesztése szempontjából fontos elemeket. A csöndet mint ezen gyakorlatok kísérő elemét az első pillanattól kezdve követeljük meg.

Tananyag

Bizalom gyakorlatok: egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok.

Esés- és talajgyakorlatok: spirál és hanyatt esés technikájának előkészítést követő elsajátítása, forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon.

Egyensúly- és vezetéses gyakorlatok: egyensúly gyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben,

vezetéses gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással.

Gimnasztikus gyakorlatok: fokozatosan bővített gyakorlatkör, többféle indítású előkészítéssel (dinamikus, relaxációs).

Alapfok 5. évfolyam

Az első, technikai szempontból nehéz elemeket tartalmazó évfolyam. Minden esetben ügyeljünk a gondos bemelegítésre, és a fokozatosság feltétlen figyelembe vételével végeztessük a tananyag feladatait. Csak abban az esetben, amennyiben a szerhasználat kellően begyakorlott, térjünk rá a partnerrel való akrobatikus helyzetek végeztetésére. Ebben a gyakorlatkörben javasolt az ún. cirkuid edzésmód, tehát a kis elemszámú, de többszöri visszatéréssel végeztetett gyakoroltatás.

Tananyag

Ugrás- és futás gyakorlatok: talajról való elemelkedés, talajfogás eszközök, illetve páros gyakorlatokban egymás segítségével, dinamikus futástípusok. Egy lábról, páros lábról történő rugaszkodás azonos és emelt szintről. Szer (zsámoly), majd páros gyakorlatként a zsugortartásban elhelyezkedő partner hátának érintésével speciális futás-ugrás gyakorlatok a fokozatosság alapos betartásával.

Eséstechnika: esés fordulatból és ugrásból, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel (természetesen csak megfelelő tornaszőnyeg megléte esetén).

Előkészítő akrobatikus gyakorlatok: gurulás előre-hátra, támasz- és billenés gyakorlatok, kéz- és fej állás, kézen átfordulás oldalra.

Alapfok 6. évfolyam

Az évfolyam tananyaga épít a tanulók fizikai képességeinek változására, de a feladatkör előkészítő jellegű. Az emelések, de a többi gyakorlat is a megfelelő izom tónus és egyensúly kialakítására, megteremtésére szolgál.

Tananyag

Emeléses és támaszgyakorlatok: könnyített helyzetű, segítséggel végzett előkészítő gyakorlatok, mérleg és vállállás tartások ún. fekvő emelés helyzetekben).

Lassított mozgás: a mozdulat lassítása, lassított mozgás különböző helyzetekben. Gurulás, gördülés hosszanti tengelyen, fordított testhelyzet, s az ebből való állásba kerülés billenés nélküli lassú kivitelezéssel

A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok: a mozdulat különböző ritmusú, dinamikájú megállítása, pontos, bármilyen helyzetben való meg állás kigyakorlása.

Továbbképző 7. évfolyam

Az év során rövidebb-hosszabb szakaszokban végeztessünk tréningeket az egyes tréningfajták elemeinek felhasználásával. Mielőtt újabb típusú gyakorlatkörbe kezdenénk, foglaljuk össze és elemezzük a feladatok sorrendjének, valamint végzésük módjának okait és szükségességét. A lépéses járás gyakorlatok technikai kivitelezése megfelelő igénnyel történjen, ezeket már ne a szigorúan vett bemelegítés feladatainak tekintsük.

Tananyag

Komplex mozgástréning: mozgástréning felépítése és levezetése tanári közreműködéssel.

Tréningfajták: adott színházi szituációnak megfelelő tréning összeállítása és levezetése.

Dinamikus (gimnasztikus) és meditatív (relaxációs) típusú tréning sor összeállítása, s levezetése a tanárral történt pontosítást követően.

Versenyjátékok és egyébjátékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét és intenzitás elvárásainak megfelelően.

Lépés- és járás gyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok

figyelembevétel különböző típusú lépésanyag és járásgyakorlat esetén. A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban.

Továbbképző 8. évfolyam

Tegyük lehetővé, hogy a tanulók önállóan tartsanak bemelegítést és tréninget. A foglalkozás megtervezésében aktívan vegyenek részt valamennyien, azonban a foglalkozásvezetőnek ügyelnie kell arra, hogy a gyakorlatsorok élettani szempontból is megfelelőek legyenek. Készítsünk közösen tréningtervet speciális feladatok elvégzéséhez, keressük meg különböző gyakorlatok helyes arányát. Ügyeljünk arra, hogy a tantárgy ne lépje át a számára rendelt keretet és feladatkört: elegendő előkészítést jelentsen, de ne tegye céllá a bemelegítő tréninget.

Tananyag

Mozgástechnika elmélet: a tantárgy fiziológiai meghatározói, a gyakorlatok sorrendjének, egymásutániségének anatómiai és pszichikai okai.

Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorra fűzése a színpadi elvárások és a fiziológiai ismeretek figyelembevételével.

Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése. A saját színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor önálló megtervezése és elvégzése.

Tárgyi feltételek

- egyenletesen fűtött, jól szellőztethető, egészalakos tükörrel felszerelt próbahelyiség,
- hangosítási (magnó, CD), illetve szükség esetén video és tévé használati lehetőséggel
- tornaszőnyeg, zsámoly, tornaszekrény, bordásfal

Javasolt értékelési mód

Művészeti tárgyakra (általában) jellemzően az évközi értékelést differenciáltan végezzük el az

életkori sajátosságoknak és az adott évfolyam részkövetelményeinek megfelelően, továbbá a műfaji sajátosságoknak való megfeleltetés mellett vegyük figyelembe az egyén és a közösség önmagához, adottságaihoz, korábbi eredményeihez képest nyújtott teljesítményét, fejlődését, haladását.

A színházi nevelőmunka, illetve a tanulók fejlődésének értékelése optimális esetben a tanulók és a tanár közös tevékenysége; ennek része az egyén önértékelése, a társak véleménynyilvánítása egymás munkájáról — az értékelés így szolgálhatja leginkább a munka folyamatosságát és fejlődését.

SZÍNHÁZISMERET

kötelező tantárgy alapfok, továbbképző, 7-10. évfolyam

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a színjáték tanszak célkitűzései közül a következők megvalósítására nyújt kiemelt lehetőséget:

- minél több élő és felvett színházi előadás megtekintésére;
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítésére.

A tanszak általános célkitűzéseinek szellemében a tantárgy teremtsen lehetőséget arra, hogy a tanulók felkészült nézőkké, tudatos színjátékosokká váljanak.

Követelmények

A továbbképző elvégzését követően a tanulók

- annak felismerésére, hogy saját befogadói élményeiket milyen színházi hatások befolyásolják
 - a színházi előadással kapcsolatos élményeiket, véleményüket világosan, érvekre támaszkodva megfogalmazni
 - a megismert fogalmi készlet alapján egy-egy színházi előadás legfontosabb sajátosságainak, jellegzetességeinek megfogalmazására
 - a mások által készített előadások tanulságait saját tevékenységükre (is) adaptálni
 - a saját csoportjuk által létrehozott előadások sajátosságainak leírására
 - az előadás készítése közben felmerült problémákat összefüggésbe hozni a színházi előadás általánosabb problémáival
- legyenek képesek (az előbbieken kívül):
- felismerni egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeit, ezek sajátosságait, felhasználási, kapcsolódási módját
 - a színházi előadást a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint vizsgálni, értékelni
 - a megismert fogalmi készletet saját csoportjuk színházi tevékenységére is alkalmazni, azaz a saját munkájuk során felmerülő problémákra elméletileg is reflektálni
 - egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezésig ismerjék:
 - azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy értékes előadás létrejön
 - a legfontosabb „színházi mesterségeket”
 - az előadás különböző közreműködőinek szerepét, részvételi módját az alkotói folyamatban
 - azt, hogy saját tevékenységüknek hol a helye, továbbá mi a szerepe az egész előadás hatásmechanizmusában
 - a színházi előadás legfontosabb alkotórészeit, legyenek tudatában annak, hogy ezek az elemek miként kapcsolódnak egymáshoz, hogyan képesek befolyásolni a nézői élményt
 - a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet legfontosabb elemeit

- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit
- a műfaji, stílári, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat, azok meghatározásait, kapcsolódásukat, továbbá helyüket, szerepüket a különféle színházi konvenciórendszerekben, illetve más művészeti, irodalmi, esztétikai fogalmakkal való összefüggéseiket
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését

A tanterv felépítése

Az továbbképző-7-8.évfolyamokon egyértelműen az élményszerűség megerősítése a fontos. A cél az, hogy a diákok jelentős előadásokat látva pozitív benyomásokat szerezzenek a színházművészet kifejezési lehetőségeiről. Mindezenközben ismerjék meg a színjátszás eszközkészletét, a színházi alkotó folyamat sajátosságait, a színházművészet kifejezőeszközei közötti kapcsolatokat. Ezek a problémák óhatatlanul is felvetnek bizonyos fogalmakat, amelyek tudatosítása, rendszerbe ágyazása csak a felsőbb évfolyamokon fontos. A 8. évfolyamtól kezdődően egyre fontosabb lesz ez a feladat, mely egyrészt megerősítheti az önreflexió képességet (hogy a tanulók saját színházi tevékenységüket egyre tudatosabban végezzék), más részt megerősítheti elemző készségüket is (hogy a szubjektív befogadói élményt kontrolláló támpontokat találjanak a színházi műalkotások értelmezéséhez, értékeléséhez)

Tananyag

A tananyag egy-egy témaköre — a feldolgozott anyaghoz és a tanulók életkorához illeszkedően, egyben eltérően a tantervek megszokott formáitól — kérdések formájában kerül kifejtésre.

Továbbképző 7. évfolyam

Beszélgetések előadásokról

Kiindulópontul jelentős színházi előadások (élőben, illetve videóról történő) megtekintését javasoljuk, melyet a látottakról folyó beszélgetés követ. Javasoljuk a fokozatosság elvének figyelembevételét: kezdetben a tárgy oktatói átfogó szempontokat keressenek, melyek az előadás egészéről szóló összbenyomás megfogalmazását ösztönözzék. Később azonban váljanak egyre aprólékosabbá és szisztematikussá a beszélgetések. Vizsgálják meg az alkotó elemeket, térjenek ki a részletekre, ha szükséges, videóról nézzék vissza — akár többször is — a kulcsfontosságú (vagy problematikus) jeleneteket.

Célszerű eleinte elsősorban a gyerekek élményéből kiindulni, az általuk felvetett szempontokra, az ő megfigyeléseikre alapozni. Később azonban egyre inkább az előadások által felvetett színházi (és gondolati) problémáknak kell a középpontba kerülniük, a beszélgetéseket irányító szempontok az előadások sajátosságainak egyre részletesebb feltárását szolgálják. (Természetesen ekkor se felejtkezzünk el arról, hogy a tanulók személyesen is motiválva legyenek az adott színházi — és gondolati — probléma megközelítésére, feltárására).

A tárgy oktatóinak az alábbi szempontok figyelembe vételét javasoljuk a beszélgetések irányításához:

Az előadás hangulata

- Melyek azok az elemek, amelyek ezt a benyomást felkeltik?
- Mi az, ami legerőteljesebben befolyásolta a nézőket?
- Melyek a legemlékezetesebb pillanatok? Miért?

Az előadás témája, alapanyaga

- Lehetséges-e az adott téma másfajta feldolgozása?

- Mit várunk egy színházi feldolgozástól?
- Mit képes az alapanyagból megmutatni a színház, mit nem? Mi a fontos a színházban, mire vállalkozhat, mire nem?

Az előadás helyszíne, körülményei, feltételei

- Hogyan befolyásolhatja mindez a nézői élményt?

Az előadás díszletvilága

- Mit tudhatunk meg a díszletekből?
- Az előadás milyen más alkotóelemeivel kell harmonizálnia a díszleteknek?
- Befolyásolja-e a színészi játékot az adott tér?
- Milyen más térben tudjuk elképzelni a szereplőket? Ez befolyásolná-e a színészek játékát?

Az előadás jelmezei

- Hogyan jellemzi az öltözet viselőjét?
- Milyen színekre, formákra emlékszünk? Van-e ennek jelentősége?
- Fel tudnánk-e másképp öltöztetni a figurákat? Mi változna akkor?

Az előadás legemlékezetesebb figurái

- Mi mindenből ismerünk meg egy-egy színpadi szereplőt?
- Mit mondanak róla a mozdulatai, gesztusai?
- Hogyan jellemzi őt a hanghordozása, beszédmódja?
- Melyek azok az érzelmek, indulatok, szándékok, amelyek mozgatják? Hogy válik mindez cselekvéssé?
- Miből ismerjük meg a másokhoz való viszonyát?
- Képzelnék el, hogy megváltoztatjuk egy-egy figura néhány jellegzetességét! Mi változna akkor? Módosulna-e a szereplők közötti viszonyrendszer?

Emberi viszonyok az előadásban

- Mi árulkodik két (vagy több) ember kapcsolatáról?
- Mely viszonyok a legfontosabbak az előadásban?
- Változnak-e a kapcsolatok az előadás folyamán?
- Csoportosíthatók-e valamiképp az előadás szereplői?

Az előadás története

- Mi az a probléma, amiből az előadásban ábrázolt történet kibontakozik? Miből ismeri ezt meg a néző?
- Melyek ennek a történetnek a legemlékezetesebb pillanatai, fordulatai? Milyen eszközökkel hangsúlyozza ezeket a mozzanatok az előadás?
- Mely mozzanatok befolyásolják leginkább a történet kimenetelét?
- Mikor volt esély arra, hogy másképp alakul a történet? Minek kellene változnia, hogy módosuljon a történet végkimenetele?
- Milyen hangulatot, érzéseket vált ki a történet befejezése a nézőben?

Az előadás kezdete és vége

- Milyen eszközökkel szolgálják az alkotók a néző ráhangolódását az előadásra?
- Van-e az előadás kezdésének valamilyen rejtett üzenete, hogy mit várjon a befogadó a produkciótól, mit keressen benne?
- Milyen eszközökkel zárják le az alkotók az előadást, milyen tanulsága van a befejezésnek?

Az előadás legemlékezetesebb jelenetei

- Hogyan különíti el az előadás egymástól a különféle jeleneteket? Hogyan kapcsolja őket egybe?
- Vannak-e lassabb és gyorsabb jelenetek? Hogyan alakul ki ebből az előadás ritmusa?
- Milyen a legfontosabb jelenetek belső felépítése?

Az előadás hatása

- Milyen élményt váltott ki a tanulókból?

Továbbképző 8. évfolyam

Színházi „mesterségek”

Egy színházi előadás létrehozása közben adódó feladatok, illetve az ezekre specializálódott szakmák vizsgálata a színházi kifejezőeszközök indirekt megismerését szolgálják. Ezek a foglalkozások egyrészt kapcsolódhatnak a növedékek által készített előadásokhoz, alkalmat teremtenek arra, hogy reflektálhassanak arra a tevékenységre, amelyet végeznek. Elképzelhető az is, hogy a tanulók imitálják egy általuk elképzelt előadás készítését, s ezenközben merülnek fel a különféle szakmai problémák. Ugyanakkor lehetőséget teremtenek ezek a foglalkozások a különféle szakmai vendégekkel, szakemberekkel való találkozókra, konzultációkra, speciális színházi látogatásokra. A tárgy oktatójának ebben az időszakban az elméleti ismeretszerzés és a gyakorlati tapasztalatszerzés egyensúlyára kell törekednie. A tárgy elméleti jellegéből adódóan azonban a középpontban most is a beszélgetések, konzultációk, ismeret közlő előadások állnak. Természetesen minden színházi szakma megismerésére nincs mód, ezért sokféle szakmával való felületes találkozás helyett hasznosabb egy-egy foglalkozás behatóbb, elmélyültebb megismerésére törekedni.

Néhány javaslat a lehetséges témákból:

A dramaturg

- Az anyagválasztás problémái (mit lehet előadni, mit érdemes adaptálni?).
- Mitől tűnik ma aktuálisnak, színpadra kívánczónak egy-egy szöveg?
- Hogyan lehet színházi szemmel olvasni?
- Szent és sérthetetlen, avagy alakítható az író által létrehozott szöveg?
- Mit jelent a „példány” elkészítése?
- Melyek a legfontosabb dramaturgiai eljárások, beavatkozások?
- Mi a feladata a próbafolyamatban a dramaturgnak?

A jelmeztervező

- Mi befolyásolja azt, hogy miképp „öltöznek” egy-egy előadás szereplői?
- Mennyire valóságos öltözetek ezek és mennyiben fantáziaruhák?
- Az egyes színházi műfajok miféle öltözeteket követelnek meg?
- Az előadás milyen más stíuselemeivel áll kapcsolatban a ruhák stílusa?
- Hogyan kapcsolják az öltözetek egy-egy korhoz az előadást? Mihez kezdünk a kortalan öltözékekkel? Lehet-e szerepe a színházban az anakronizmusnak?

A díszlettervező

- Miről mesél a „színpadkép”? Hogyan „olvassuk” a vizuális információkat?
- Mi befolyásolja a díszletet? (Hogyan kell alkalmazkodnia a színházi térhez, színpadméretekhez, rendezői elképzelésekhez?)
- Hogyan befolyásolja a díszlet az előadást? (Milyen játékmódot tesznek lehetővé a különféle díszletek?)
- Mit kell tudnia a díszletnek? (Az előadott drámában — vagy más természetű alanyanyagban — jelzett helyszíneket miképp teremtheti meg a díszlet? Mikor vág egybe, miképp térhet el a szerzői színleírásoktól?)
- Mikor működik jól a színpadi tér? Hogyan szolgálhatja a rendezőt, a színészt?
- Mit kell ismernie a díszlettervezőnek? (Hogyan gyűjt anyagot? Miképp választ stílust? Milyen mesterségeket, szakmai ismereteket kell felhasználnia munkája során?)
- Milyen anyagokkal dolgozik a díszlettervező? Mi milyen hatást kelt a színpadon?
- Hogyan bánik a színekkel, formákkal, stílusokkal?
- Hogyan lehet berendezni egy adott teret? Mikor van szükség bútorokra, berendezési tárgyakra, mikor elég jelezni őket? Ennek milyen módjai vannak?

A színpadmester

- Mi látható abból, ami a színpadon történik és mi az, ami nem?
- Hogyan tagolódik a színpad? Melyik része milyen funkciókat nyerhet?
- Hogyan kell előadásra előkészíteni a színpadot?
- Hogyan működik előadás közben a színpad? Hogyan változhat a tér?
- Milyen „trükköket” tud a színház? Hogyan születik a varázslat? Hogyan varázsolhat el a játék trükkök nélkül?

A kellékes

- Mit árul el egy előadásról, hogy milyen kellékek játszanak benne?
- Mit árul el egy figuráról, hogy milyen kellékekkel kerül kapcsolatba?
- Egy kellék útja, avagy motívumképzés az előadásban.
- Kellékek átváltozása, azaz mi mindenre használható egy-egy tárgy?
- Kellékek hiánya, avagy a jelzéses játéktípus lehetőségei.

A világosító

- Mi a szerepe a színházban a fénynek?
- Milyen fajtái vannak a fényeknek, milyen változatai vannak a fényhasználatnak?
- Más fények más megvilágításba helyezik-e az egyes figurákat, az egyes jeleneteket?
- Hogyan lehet bevilágítani a teret?
- Milyen trükköket tud a fény?
- Mi az a fénydramaturgia? Hogyan irányítja a világítás a figyelmet, hogyan emel ki jeleneteket, motívumokat, helyzeteket, milyen hangulatokat teremt?

A hangmester

- Mi a szerepe a színházban a zörejnek, a zajnak?
- Mikor jelenti a látottak megerősítését? Mikor szolgálja az elidegenítést, a néző kizökkentését?
- Milyen természetes hangkeltő eszközök állnak rendelkezésre?
- Melyek azok a stílusok, melyek különösen igénylik a zajokat, zörejeiket?

A zeneszerző

- Mikor van szüksége a színháznak a zenére? És mikor fölösleges?
- Milyen hangulati szerepe lehet a zenének?
- Hogyan kapcsolódik egymáshoz zenei stílus és játéktípus?
- A zenei motívumok hogyan befolyásolhatják az előadás jelentését?
- Mikor kerülhet be az előadás terébe a zene, milyen funkciót nyerhet?
- Melyek azok a színházi műfajok, amelyekben kiemelt funkciója van a zenének? Milyen követelmények jelentkeznek ekkor a zenével szemben?

Továbbképző 9. évfolyam

Színházi műfajok, stílusok

Miután a tanulók megismerték a színházi kifejezésforma legfontosabb alkotórészeit, az előadások összetevőit, érdemes közelebbről is megismerni azokat a konvenciórendszereket (színházi műfajokat, stílusokat, színház formákat), amelyek a mai színjátszásban meghatározóak az alkotómunkát éppúgy befolyásolják, mint a nézői elvárásokat, befogadói magatartásokat. Ezekben a témakörökben a korábban indirekt módon megismert színházi fogalmak rendszerbe állítására tehetjük meg az első kísérletet. Ugyanakkor érdemes a diákokban azt is tudatosítani, hogy a különféle megoldások, a felhasznált elemek nem önmagukban értékesek vagy értéktelenek, hatásosak vagy hatástalanok, hanem annak függvényében, hogy a választott műfajon belül milyen formában jelenhetnek meg, milyen szerepet kaphatnak, miképp érvényesíthetők. Ez még akkor is fontos szempont, ha a mai színház — a posztmodern szellemében — a különféle konvenciók keverésével is kísérletezik. Ugyanakkor azt is érdemes érzékeltetni a diákokkal, hogy az igazán jelentős alkotások csak a konvenciók egyedi, sajátos szemléletű felhasználásával hozhatók létre. Nem a sémákat kell tehát megismertetni velük, hanem a színházi konvenciókban rejlő alkotó lehetőségeket. Javasoljuk, hogy most se ismeret közlő órákat tartsunk, inkább konkrét előadásokról szóló beszélgetésekből induljunk ki, csak most a válogatás k műfaji természetű legyen, a különböző színházi formák megközelítését szolgálja. Javasoljuk továbbá, hogy az egyszerűbb formáktól haladjunk a bonyolultabbak felé. Hangsúlyozzuk, itt sem az irodalmi, hanem a színházi műfajok fontosak. Érdemes tehát azt is megmutatni, hogy ugyanakkor az alapanyagoknak többféle, különböző színházi formát használó színpadi feldolgozása is lehetséges. A témakör lezáró szakaszában érdemes ezt érzékeltető összehasonlító elemzéseket is végezni. Összegzésként, az elsajátított ismeretek kipróbálásaként hasznos lehet egy-két kevert

kifejezési formát használó előadás vizsgálata is. (Pl. realista dráma szertartásszerű előadása, abszurd dráma realista, illetve absztrakt térbe való helyezése stb.)

Javasoljuk, hogy a beszélgetések során tisztázzuk, hogy az adott műfajban, színházi formában milyen jellegűek, milyen szerepet töltenek be a korábban megismert színházi elemek, kifejezési eszközök. (Milyen a színházi tér, az alapanyag, milyen sajátosságai vannak a díszletnek, a jelmeznek, figuráknak. Milyen típusúak a kapcsolatok, akciók, hogyan érzékeltetik a kapcsolatokat, ezek változását. Milyen sajátosságai vannak a történetnek, hogyan kezeli ezt az előadás, milyen a játékstílus stb.) Az alábbi témajavaslatokban nem ismételjük el mindegyik szempontot, csak azokat, amelyeknek az adott színházi forma meghatározásában döntő jelentőségük van. (Témajavaslataink első része a drámai műfajokból levezethető formákkal, második része a színházi megközelítésmódból következő stílusokkal foglalkozik.)

A mesejáték

- Mi a meseszerű a történetben?
- Hogyan kapcsolódnak a mesei funkciókhoz a szereplők? Ezeknek milyen színészi megközelítése lehetséges?
- Hogyan érzékelteti az előadás a szereplők csoportjai közti különbséget, a jók és a rosszak között zajló „játék” fordulatait?
- Miképp szolgálja a mese világának megteremtését a díszlet és a jelmez? Milyen hatást válthat ki a vizualitás?
- Mit várunk a mesétől? Milyen hatást válthat ki a mesejáték?

Az operett

- Mi a meseszerű a történetben?
- Milyen követelmények vannak a díszletekkel, jelmezekkel kapcsolatban?
- Milyen „operett” szerepkörök jelennek meg, ezeknek miféle színészi megközelítése lehetséges?
- Mi a funkciója a zenének? Milyen viszony van a prózai jelenetek és a zenés számok között
- Milyen is az operett világ?

A musical

- Milyen témából születhet musical Milyen követelmények vannak a történettel szemben
- Hogyan jellemezhetőek a figurák, a kapcsolatok Milyen színészi játék stílusok jelennek meg a musicalben
- Mi a tánc szerepe a musicalben Hogyan válhat fontos kifejező eszközzé?

Az opera

- Színházi műfaj-e az opera?
- Milyen színpadi feladatokat jelöl ki, milyen lehetőségeket teremt a zene dramaturgia?
- Csupán tradicionális vagy ma is élő, korszerű műfaj-e az opera? Milyen színházi megközelítésmódok biztosíthatják elevenségét?

A bohózat

- Hogyan érvényesül a helyzetkomikum a bohózat történetvezetésében?
- Milyen tér szükséges ahhoz, hogy a bohózat „csiki-csuki” játéka lebonyolítható legyen?
- Milyenek a jó gegek, a hatásos játékötletek?
- Milyen gesztusok, mozdulatok, mozgássorok szolgálják a humoros hatást?
- Mit tudhatunk meg az egyes figurákról? Mi az, ami „elvarázsolja”, átváltoztatja őket?
- Milyen a jó komikus? Mitől hatásos a játéka?

A komédia

- Hogyan mozdulhat el a humor a jellemkomikum irányába?
- Milyen emberi helyzet alkalmas komédia formálására? Milyen sajátosságai vannak a komédia történetének?
- Ki mozgatja az eseményeket? Ez milyen színészi feladatokat jelöl ki?
- Hogyan érzékeltetheti a színészi játék a szereplők komikus tartalmait?
- Mit kezd az előadás a komédia happy endjével?

A realista színjáték

- Mi keltheti fel egy előadásban a valóságosság, a „valóságosság” érzetét?
- Milyen reális probléma áll a történet középpontjában? Miképp szükséges motiválni, indokolni az eseményeket, a történet fordulatait?
- Milyen követelmények vannak a díszlettel, jelmezzel kapcsolatban?
- Hogyan érzékeltethet személyiséget, életszerűséget a színészi játék?
- A reális szituációkban miféle valóságos viszonyok bontakoznak ki? Ezek miképp érzékelhetők, hogyan általánosíthatók?

A klasszikus tragédia

- Mi szükséges ahhoz, hogy nagy formátumú egyéniség születhessen? Milyen emberi értékek, erőfeszítések teszik őt jelentőssé?
- Milyen az a probléma, választási helyzet, amelyben formátuma megnyilatkozhat?
- Milyen döntések, választások, cselekvések teszik megközelíthetővé az általa képviselt értékeket? Ezeknek mi a helye az ábrázolt világban?
- Milyen fordulatok vezetnek el a tragédiájához? Ez milyen hatással van a nézőre?
- Hányféle színházi lehetősége van a tragédiának? Mit jelent a realizmus vagy a stilizáció felé közelítő játékmód?

Abszurd színház

- Milyen életérzés, létállapot jelenik meg az abszurd drámában? Ez hogyan formálható színpadi eseményekké?
- Milyen közegben játszódik az előadás? Hogyan érzékelteti ezt a díszlet és a jelmez? Milyen sajátosságai vannak a tárgyhasználatnak?
- Milyen színészi eszközök érzékeltethetik a figurák léthelyzetét, emberi állapotát?
- Milyen mozzanatok érzékeltetik a történet játékjellegét, a kapcsolatok játszmászerűségét?
- Milyen szertartásszerű, ritualizált elemek jelennek meg az abszurd színházban?

A rituális játék

- Milyen hagyományra utal vissza a rituális játék?
- Milyen eszközökkel teremthető meg egy eseménysor szertartás jellege?
- Milyen funkciókat nyerhetnek a szertartásjátékban szereplők? Hogyan határoztatik meg a helyzetük, feladatuk, mi érzékelteti a rituális esemény sorral való kapcsolatukat?
- Milyen közegben játszódhat le a szertartás, milyen elemek erősíthetik meg hatását?

Stilizált játék

- Mi teheti hitelessé a teret, a jelmezeket, ha ezek nem valóságúságra törekednek?
- Milyen a gesztusok, mozdulatok szerepe, hatása? Hogyan képesek érzékeltetni az események jellegét? Mit emelnek ki, miért nem hagynak hiányérzetet, annak ellenére, hogy nem teljes az illúziót?
- Hogyan teremthető meg egy figura, ha a színész nem a személyiségrajzból indul ki?

Vizuális színház

- Mik azok a színpadi képek Más színházi formákban mi a szerepük Mikor válhatnak önálló életűvé
- Mit jelent a „vizuális dramaturgia”? Mi szervezi, kapcsolja össze, mi fűzi egybe a képeket?
- Milyen az, amikor elsősorban a vizualitás szervezi a teret
- A színészi jelenlét hogyan erősítheti meg a vizuális hatásokat
- Milyen más elemek egészíthetik ki, erősíthetik meg vagy épp ellentétezzik a vizuális hatást

Tánc- és mozgásszínház

- Mit lehet elmondani a szöveg nélküli színházzal?
- Miről árulkodnak a mozdulatok? Mi fejezhető ki az egyes táncformákkal, mozgástechnikákkal
- Hogyan képes mozdulatokkal, mozgásokkal, táncokkal jellemezni a „színész” a figurát
- Milyen történetet vagy épp mélyebb emberi történést érzékeltethet az előadás
- Van-e sajátos táncdramaturgia
- Milyen speciális szerepe van a jelmeznek és a díszletnek

Továbbképző 10. évfolyam

Elemző beszélgetések előadásokról

Az utolsó két évfolyamon az addig kialakított ismeretek összegzése, rendszerezése. áll a középpontban. Az élőben (vagy videóról) megtekintett előadások alkalmat teremthetnek arra, hogy a színházismeret tárgy keretében megismert fogalmakat működésükben, rendszerszerűségükben tanulmányozzák a tanulók. Tapasztalatokat szerezhhetnek arra, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.

Javasoljuk, hogy eleinte átfogó jellemzése mellett — a színházi előadás egy-egy összetevőjét, alkotórészét tegyük alaposabb vizsgálat tárgyává. Ily módon az alábbiak az egyes órák tárgykörét is kijelölhetik. (Szóljanak külön órák a játéktípus, a térhasználat, a nonverbális jelzések problémáiról.) Ahhoz azonban, hogy a tanulók komplexitásában is érzékeljék a színház működését, szükséges, hogy a tanulmányok lezárásaként egy-két előadás sok szempontú, elmélyült, komplex elemzésére is sor kerüljön.

Az alapanyag

- Milyen természetű az alapanyag? (Drámáról, adaptációról vagy egyéb természetű szövegről, esetleg nonverbális anyagról van-e szó?)
- Milyen korban keletkezett, milyen kort idéz föl az előadásban feldolgozott alapanyag?
- Milyen stiláris, műfaji, dramaturgiai sajátosságai vannak az alapanyagoknak?
- Az alapanyag természetének, (stiláris, műfaji, dramaturgiai) sajátosságainak milyen hatása van az előadás megformálására?

Dramaturgia

- Mi a viszonya a bemutatásra választott alapanyagoknak és az elkészült színházi előadás „szövegének”? Melyek a legfontosabb változtatások? Ezek milyen célt szolgálnak?
- Hogyan épül föl az előadás? Mi a szervező elve? Milyen logika alapján következnek egymásra a jelenetek?
- Milyen az előadás kezdete? Ez milyen impulzusokat ad a nézőnek, hogy miképpen kapcsolódjon a látottakhoz, mit várjon az előadástól?
- Melyek az előadás legfontosabb fordulópontjai? Mi a szerepük? Mi emeli ki őket?
- Milyen az előadás zárása? Hogyan befolyásolja a nézői élményt, milyen befogadói magatartást inspirál az előadás befejezése után?

A tér

- Milyen színházi térben játszódik az előadás? (Nagyszínpadon vagy szobaszínházban?)
- Milyen a színpadi forma? („Kukucskaszínpadról” vagy valamilyen tér- színházi formáról van-e szó?)
- Mindez milyen kapcsolatot teremt az előadás és közönsége között, hogyan befolyásolja a nézői élményt?
- Milyen a játéktér? (Vannak-e díszletek, milyen jellegűek? Mit tudhatunk meg belőlük arról a világról, melyet az előadás megjelenít?)
- Hogyan használja az előadás a teret? (Vannak-e benne kitüntetett pontok? Kapcsolódik-e ezekhez valamilyen akció, motívum, figura? Milyen irányok, mozgások meghatározóak a térben? Hogyan befolyásolja mindez az előadás jelentését?)

Tárgyak, kellékek

- Milyen a tér berendezése? Ezek az elemek hogyan épülnek be a játékba?
- Melyek az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei? Milyen megoldások emelik ki, milyen jelentéssel ruházzák fel őket?
- Milyen kapcsolatba kerülnek az egyes figurák a tárgyakkal, kellékekkel? Ez hogyan jellemzi őket?
- Állandó vagy változó a tárgyak, kellékek szerepe? Funkcióik vagy funkcióváltásaik hogyan épülnek bele a játékba? A tárgyak, kellékek „útja” milyen motívumokat képez az előadásban?
- A tárgyak, kellékek hogyan függenek össze az előadás más elemeivel, milyen játéktípust indukálnak?

Zajok, zenék

- Milyen az előadás akusztikai rétege? Mennyire fontosak a zajok, zenék az előadásban?

- Az ismétlődő zajok, zenék milyen motívumokat teremtenek? Ezek hogyan befolyásolják az előadás hatását, jelentését?
- Mi a viszonya egymással az előadásban megszólaló zajoknak, illetve zenei stílus(ok)nak és a színpadon látható játéktílusnak? Hogyan hat a kettő egymásra? Mindez hogyan befolyásolja a nézői élményt?
- Milyen funkciókban szólalhat meg a zene? Mikor van egyszerű átkötő szerepe? Képes-e ekkor fenntartani azt a nézői élményt, amelyet kiváltott eddig az előadás? Mikor van hangulatteremtő szerepe a zenének? Hogyan befolyásolja a nézői élményt? Mikor épül be szervezesebben a játékba?

Milyen szerepet kap ekkor?

- Mi a jelentősége az előadásban a zenének? Ez hogyan befolyásolja az előadás műfaját, stílusát? Milyen játékmódot tesz lehetővé (vagy követel meg)?

Jelmezek

- Hova, miféle korba, helyszínre (esetleg milyen mitikus közegbe, illetve álom- vagy fantáziavilágba) helyezik a színpadon megjelenő öltözetek az előadást?
 - Milyen színek, formák jelennek meg? Ezek között milyen kapcsolat van? Hogyan befolyásolják az előadás hangulatát, jelentését?
 - Hogyan vannak felöltöztetve az egyes szereplők? Mit tudunk meg a ruhájuk színe, formája, szabása alapján róluk? Köthetők-e ezek alapján valamilyen társadalmi csoporthoz, foglalkozáshoz? Érzékeltetik-e a ruhák viselőjük karakterét?
 - Átöltöznek-e egyes szereplők? Van-e funkciója a ruhaváltásoknak?
 - Csoportosíthatók-e a szereplők az öltözetük alapján? Hierarchiát, viszonyokat, szerepeket kijelölnek-e a jelmezek?
 - Milyen kapcsolatban vannak a jelmezek az előadás más alkotórészeivel? Milyen viszonyban vannak a térrel? Mennyiben befolyásolják a szereplők viselkedését, az előadás játéktílusát?
- Smink, testtartás, metakommunikáció, mozgás
- Mit tudunk meg az egyes figurákról még az előtt, hogy megmozdulnának, megszólalnának?
 - Használ-e az előadás álarcokat, maszkokat? Milyen az arcfestés? Hogy befolyásolja mindez a nézői elvárásokat, hogy függ össze az előadás műfajával, stílusával?
 - Hogy jellemzi az egyes alakokat az alkatuk, a testtartásuk?
 - Milyen a legfontosabb szereplők arca? Mit tudunk meg az arckifejezésükből? Hogyan jellemzi őket a mimikájuk?
 - Vannak-e a szereplőknek jellegzetes mozdulataik, gesztusaik? Ez hogy függ össze az előadás játéktílusával?
 - Mit tudunk meg a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegéről, változásáról a metakommunikációs jelzések alapján?
 - Milyen szerepet töltenek be az előadásban a mozgások? Mennyire esetlegesek, mennyire megkomponáltak? Hogyan függenek össze az előadás más kifejező eszközeivel? Hogyan befolyásolják az előadás hangulatát, az egyes figurák szerepét, a produkció stílusát?

Színészi játék

- Hogyan határozza meg a színész feladatát az előadás műfaja, stílusa? Mikor illeszkedik be jól az adott stílusba? Ha átélésre törekszik? Ha az alak pszicho-fizikai jellemzésére törekszik? Ha szerep és a színész közti distanciát is érzékelteti? Ha stilizált gesztusokkal jellemez?
- Milyen eszközökkel teremti meg a figurát a színész?
- Milyen a hanghordozása, beszédmódja? Milyen a mimikája, gesztus- készlete?

Az előadás stílusa

- Milyen elképzelés érvényesül abban, ahogy az egyes elemeket, színházi alkotórészeket rendszerbe szervezi?
- Melyek a leghangsúlyosabb mozzanatok? Mi köré szerveződnek a jelenetek?
- Milyen műfajra, színházi formára utalnak a rendezői megoldások?
- Milyen hatás kiváltását célozzák meg?

Tárgyi feltételek

- Az előadások részletesebb elemzéséhez mindenképpen szükség van videókészülékre
- Színházi előadások videofelvételei

Javasolt értékelési mód

Művészeti tárgyakra (általában) jellemzően az évközi értékelést differenciáltan végezzük el: az életkori sajátosságoknak és az adott évfolyam részkövetelményeinek megfelelően, továbbá a műfaji sajátosságoknak való megfeleltetés mellett vegyük figyelembe az egyén és a közösség önmagához, adottságaihoz, korábbi eredményeihez képest nyújtott teljesítményét, fejlődését, haladását.

A színházi nevelőmunka, illetve a tanulók fejlődésének értékelése optimális esetben a tanulók és a tanár közös tevékenysége; ennek része az egyén önértékelése, a társak véleménynyilvánítása egymás munkájáról — az értékelés így szolgálhatja leginkább a munka folyamatosságát és fejlődését.

Ajánlott irodalom

- Magyar színházművészeti lexikon, Akadémiai, 1994.
 Színházi kislexikon, Gondolat, 1969.
 (Több hasznos szócikk a Világirodalmi lexikonban, Akadémiai, 1970-1997.)
 Almási Miklós: Színháztud. Int. 1963.
 Almási Miklós: Színházi dramaturgia, Színháztud. Int. 1965.
 Artaud, Antonin: A könyörtelen színház, Gondolat, 1985.
 Benedek András: Színházi dramaturgia nézőknek, Gondolat, 1975.
 Brook, Peter: Az üres tér, Modern könyvtár 1972.
 (Duró Győző — Nánay István:) Dramaturgiai olvasókönyv, Marczibányi téri M.K., 1993.
 Esslin, Martin: Az abszurd dráma elmélete, 1967.
 Földényi F. László: A drámától a színházig, Kossuth, 1976.
 Hevesi András: Az előadás, a színjátszás, a rendezés művészete, Gondolat, 1965.
 Hevesi Sándor: A drámaírás iskolája, Gondolat, 1961.
 Honti Katalin: Színház és látvány I-II. Corvina, 1978.
 (Lengyel György:) A színház ma, Gondolat, 1970.
 (Nánay István:) A színésznevelés breviáriuma, Múzsák, 1983.
 A pantomim (Korszerű színház)
 Ruszt József: Színésznevelés és színészdramaturgia, NPI
 Székely György: Színházi mi micsoda NPI, 1976.
 Székely György: Színházesztétika, Tankönyvkiadó, 1984.
 Székely György: A színjáték világa, Gondolat, 1986.
 Színházi kalauz I-II. Gondolat, 1981.
 A színház világtörténete I-II. Gondolat, 1986.
 Sztanyiszlavszkij: Cselekvő elemzés, 1960.
 (Ungvári Tamás:) A dráma művészete ma, Gondolat, 1974.
 (Várszegi Tibor:) Felütés, 1992.
 (Várszegi Tibor:) Félúton, 1994.
 (Várszegi Tibor:) Fordulatok I-II. 1992.
 Vekerdy Tamás: A színészi hatás eszközei (Zeami mester művei nyomán), Magvető, 1974.

VERS- ÉS PRÓZAMONDÁS

Folyt. 234. oldal

1. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- az előadásra szánt szövegek kiválasztásának szempontjait,
- a versek, szövegek megfajtásának, megértésének módját,
- a zeneiséget biztosító verselemeket,
- a hangmodulációs lehetőségeket,
- a vers- és mesemondás örömét,
- a szövegtanulás technikáját.

Fejlessze a tanuló

- fantáziáját, beleélő képességét,
- együttműködését, mások iránti figyelmét
- közlő szándékát.

Ösztönözze a tanulót

- versek, mesék olvasására, megtanulására,
- beszédkészségének természetes és változatos használatára, annak gondozására, fejlesztésére,
- vers- és mesemondó feladatok vállalására.

Tananyag

Elbeszélő költemények, verses mesék, felelgetős (párbeszéd) versek megszólaltatása csoportosan és egyénileg.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- a közlésekben a beszéd szerepét,
- az előadótól elvárható beszédmódot.

Legyen képes

- társaival csoportosan vers és mese mondására,
- közönség előtti versmondásra,
- pontos és tartós memorizálásra,
- a művek lényegének összefoglalására, saját szavaival történő megfogalmazására,
- a beszédgyakorlat keretében tanultak alkalmazására,
- a már ismert szövegekből álló lista készítésére, amelyet a tanév során öt verssel és egy verses mesével kibővít.

2. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- a népmesegyűjteményeket, gyűjtőket és földolgozókat,
- a népmese, irodalmi mese, prózai és verses mese fogalmát,
- a műmesék jeles magyar szerzőit.

Fejlessze a tanuló

- beszéd- és kifejezőkészségét (verbális és nonverbális),
- felelősségérzetét a véleményformálásban,
- igazságérzetét, humorérzékét,
- érzékenységét mások sorsa iránt.

Tegye képessé a tanulót

- a beszéd sokszínű eszközeinek használatára előadása során,
- a mimika és a gesztusok természetes és szükséges igénybevételére,
- meselánc mondására.

Ösztönözze a tanulót

- a kiválasztott szövegben megismert eseményekről, szereplőkről kialakított véleményének megfogalmazására,

- versek, mesék olvasására és könyv nélküli elmondására.

Tananyag

Magyar népmesék (eredeti és átírt)

Jeles magyar szerzők meséinek feldolgozása

Népi mesemondók és színművészek mesélésének, mesejátékoknak meghallgatása, megnézése és elemzése, megbeszélése

Egy választott mese megtanulása és előadása

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- azokat a módszereket, amelyek segítségével megfejtheti a mesék üzenetét,
- ismerje fel az ismétlődő mesefordulatokat.

Legyen képes

- helyes hangsúlyozással mesemondásra,
- a szöveg váltásokkal, szünetekkel tagolására,
- társai előadásának elemzésére, értelmezésére,
- a szöveglista magyar népmesével történő bővítésére.

Egy választott mese megtanulása és előadása

3. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- más kultúrák, sorsok, szokások megismerésének lehetőségeit meséken keresztül,
- az egzotikus mesék világát.

Fejlessze a tanuló

- be- és elfogadókészségét ismeretlen és szokatlan dolgok, jelenségek, viselkedésmódok iránt,
- fantáziáját (gondolkodásban, érzelmileg és beszédben egyaránt),
- empátiáját.

Ösztönözze a tanulót

- ismereteinek bővítésére a mesékben megismert kultúrákkal kapcsolatban,
- a választott szövegek aprólékos elemzésére, és ennek segítségével a teljes megértésre a sikeres tolmácsolás érdekében,
- beszédének fejlesztésére, gyakorlásra, kifejezőeszközeinek gazdagítására.

Tananyag

Távoli népek mesekincse (pl.: Ezeregyéjszaka, Pancsatantra, indián, afrikai mesék)

A tanulók által kiválasztott mese feldolgozása és előadása

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- az előadás beszédbeli eszközeit (hang, tempó, ritmus, tagolás, nonverbális eszközök),
- az előadó felelősségét a produkció sikerében,
- a kontaktus lehetőségét a hallgatósággal.

Legyen képes

- egzotikus mesék megértésére és megszólaltatására,
- a beszéd magas szintű kifejezőeszközeinek használatára,
- a szöveglista egzotikus mesével történő bővítésére,
- közönség előtti mesemondásra.

•

4. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- lírai és epikai művek elemzésének menetét,
- a mű és az előadó közötti gondolati és érzelmi kapcsolat megteremtésének útjait.

Fejlessze a tanulót

- gondolkodását,
- érzelmi kifejezésének bátorságát,
- gondolatai, érzelmei, véleménye őszinte, hiteles kifejezésének eszköztárát.

Ösztönözze a tanulót

- mások kifejező eszközeinek megfigyelésére, a követendő példák befogadására,
- az érzelemdús kifejezés érdekében eszköztárának gazdag használatára,
- beszéde folyamatos gondozására.

Tananyag

Lírai művek elemzése és megszólaltatása a magyar és világirodalomból (dal, elégia, óda, szatíra, tanító költemény)

Elbeszélő művek a magyar és a világirodalomból (verses vagy prózai mesék, mondák, legendák, balladák)

Leíró költemények (táj- és tárgyrajz, életkép, jellemkép)

Legalább három választott mű előadói szintű tolmácsolása (tanulónként)

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- a lírai és az epikai művek előadásmódja közötti különbségeket,
- a felsorolás, közbevetés és az írásjelek megszólaltatásának módját.

Legyen képes

- az alkatához, személyiségéhez leginkább illő mű és önkifejezési forma megtalálására,
- az élőbeszéd legfontosabb törvényeinek követésére,
- a durva hangsúlyhibák felismerésére és javítására saját és társuk beszédében,
- a szöveglista nyolc új verssel történő bővítésére.

5. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulót

- a hazai kispróza-irodalom jelentős alkotóival és legalább egy-egy művével.

Fejlessze a tanulót

- szövegelemző készségét,
- a mondatívek törésmentes megszólaltatásának képességét,
- humorérzékét,
- blattolási és hangos olvasási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- az írók munkásságának széles körű megismerésére, szabadidejében az olvasásra,
- irodalmi élményeinek, felfedezéseinek megosztására, azok szóbeli megfogalmazására,
- mondanivalója tolmácsolására alkalmas írások megtalálására és bemutatására.

Tananyag

A tanulók életkorának és érdeklődésének megfelelő kisprózai művek

(Gárdonyi Géza, Móra Ferenc, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes, Sarkadi Imre, Örkény István, Lázár Ervin) megszólaltatása

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- a hazai kispróza irodalom nagyjait (Gárdonyi Géza, Móra Ferenc, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes, Sarkadi Imre, Örkény István, Lázár Ervin) és azok néhány írását,

- a felelősségét humoros művek megszólaltatásakor,
- a nyelvi humort,
- önmagával kapcsolatban a szövegválasztás szempontjait (téma és terjedelem).

Legyen képes

- egy műnek közönség előtti érthető és érdeklődést keltő, emlékezetből való tolmácsolására,
- a lámpaláz kezelésére,
- nyelvünk eső dallamvonalának alkalmazására,
- a témához és a helyzethez alkalmazkodó, színes modulációjú beszédre, olvasásra,
- előadásában a szöveg gondolati, érzelmi tartalmának tolmácsolására,
- a szöveglista bővítésére egy magyar kisprózai művel.

6. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- a költői-írói szándék személyessé formálásának útját, módját,
- a metaforikus, szimbolikus ábrázolási és kifejezési módokat,
- a versműsorok szerkesztésének és rendezésének alapszabályait,
- jelentős versmondó-művészeinket és produkcióikat,
- a versek megzenésítésének hazai példáit és szerzőit.

Fejlessze a tanuló

- eszköztárát, amely a szöveg gondolati és érzelmi tartalmának kifejezéséhez szükséges,
- a beszéd zenei elemei iránti érzékenységet és azok használata iránti igényét (ritmus, dallam),
- önismeretét, kritikai és önkritikai képességét,
- szókincsét szóban és írásban.

Ösztönözze a tanulót

- őszinte önvizsgálatra és kritikára,
- szókincsének gyarapítására,
- verstani ismeretei bővítésére,
- árnyalt kifejezésre tartalmi és formai szempontból egyaránt,
- beszédének folyamatos gondozására.

Tananyag

Az előadói stílusok jegyei, az előadói magatartás

Neves előadóművészeink

Versműsorok szerkesztésének alapszabályai

Szerkesztett műsor készítése a magyar és világirodalom egyes szám első személyében írt, a tanulók életkorának és beszédképességének (hanggi adottságának, személyiségük érettségének) megfelelő verseiből

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- a versműsorok szerkesztésének és rendezésének alapszabályait,
- neves prózai és zenés versmondóink produkcióit,
- kommunikációs képességének erőnyeit és hiányosságait,
- az előadói stílusok jegyeit, meghatározóit,
- az előadói magatartás elvárásait,
- saját beszédállapotával kapcsolatos feladatait, gyakorlatokat.

Legyen képes

- versműsorokban, szavalóversenyeken, ünnepi rendezvényeken való szereplésre,
- kulturális rendezvényeken szervezői-rendezői feladat vállalására,

- legalább tíz – különböző stílusú – vers elmondására bármikor,
- saját kommunikációs képességének megfelelő értékelésére,
- társai munkájának megfontolt kritikával történő segítésére,
- a szöveglista bővítésére legalább öt, ünnephez (nemzeti, családi, egyházi) kapcsolódó verssel.

7. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- az élőbeszéd, a felolvasás, előadói beszéd, színpadi beszéd különbségeit és követelményeit,
- az előadói beszéd eszközeit, fogásait,
- az alkalmi és szertartásos beszédek típusait és azok szerkesztési szabályait,
- a drámai monológ, monodráma, irodalmi levél fogalmát, szerzőit.

Fejlessze a tanuló

- szövegszerkesztési képességét (fölkészülés, elrendezés, előadás),
- kritikai és önkritikai képességét,
- olvasási (blattolási) készségét.

Ösztönözze a tanulót

- szónoki (előadói) beszédek megismerésére, tanulmányozására, létrehozására és elmondására,
- prózai és verses drámai szövegrészletek (monológok), irodalmi levelek előadására,
- a blattolás gyakorlására.

Tananyag

A szónoki (előadói) beszéd sajátosságai, előadói beszéd készítése és megszólaltatása, híres beszédek (pl.: Kossuth Lajos, Deák Ferenc) elemzése, ismert szónoki művek megszólaltatása
 Drámarészletek, monodramák, verses és prózai irodalmi levelek (pl.: Petőfi Sándor, Arany János, Goethe, Heine) megszólaltatása

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- a szónoki (előadói) beszéd szerkezetét, nyelvi kifejezési módját, alaptípusait (alkalmi, politikai, szertartás),
- a hatás elérése érdekében alkalmazható beszédtechnikai fordulatokat,
- történelmünk jeles szónokait (pl.: Kossuth Lajos, Deák Ferenc).
- a szövegválasztás szempontjait,
- az irodalom jeles levelezőit (pl.: Petőfi Sándor, Arany János, Goethe, Heine).

Legyen képes

- egy előadói beszéd elmondására,
- szónoki művek megszólaltatására,
- drámai szövegrészletek bemutatására,
- a szöveglista bővítésére legalább három verses vagy prózai monológgal, irodalmi levéllel.

8. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- a szakrális és profán szertartások funkcióját, összetevőit, dramaturgiáját,
- a rítusszínházi műhelyeket, előadásait,
- a szöveg, a zene és a mozgás kapcsolódásának lehetőségeit.

Fejlessze a tanuló

- kezdeményező kedvét és önállóságát a műsorok megalkotásában,
- alkotókedvét,
- az önművelés és önképzés iránti igényét.

Ösztönözze a tanulót

- önálló szertartásjáték készítésére és az abban való részvételre,
- a szertartásszínház hivatásos és alternatív produkcióinak széles körű megismerésére,
- kommunikációs készségeinek gondozására és fejlesztésére.

Tananyag

Beavatási szertartások, egyházi szertartások, magyar betlehemes játékok

A szertartásjátékok dramaturgiája

A szertartásszínház hazai és nemzetközi képviselői (pl.: Somogyi István, Grotowski)

Szertartásjáték készítése

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- a szertartásszínház dramaturgiáját, szabályait,
- annak hazai és nemzetközi képviselőit, műhelyeit (Somogyi István, Grotowski).

Legyen képes

- dramaturgiai és rendezői ismereteinek alkalmazására,
- szertartásjáték létrehozására vagy abban alkotó közreműködésre,
- véleményének szóbeli vagy írásbeli megfogalmazására,
- beszédének, kifejezőképességének önálló gondozására,
- a szöveglista legalább öt újabb verssel történő bővítésére.

9. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- a felolvasószínház szabályait, dramaturgiáját,
- a pódiumi játék tartalmi követelményeit, szabályait.

Fejlessze a tanuló

- önállóságát,
- együttműködő képességét,
- kifejezőkedvét és eszköztárát,
- színpadi fegyelmét,
- előadóképességét.

Ösztönözze a tanulót

- művek válogatására, műsorok szerkesztésére,
- hivatásos versmondók, előadóművészek munkásságának megismerésére,
- mondanivalójának egyre árnyaltabb megfogalmazására.

Tananyag

Az önálló műsor – szerkesztett összeállítás szerkesztési elvei, szabályai

Szerkesztett egyéni vagy csoportos műsor előkészítése tanári irányítással

A kritika készítésének szempontjai

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- az önálló műsor megtervezésével, előkészítésével, szervezésével és rendezésével kapcsolatos teendőket, a munkafolyamatokat,
- a pódiumi játékok fajtáit (ünnepi, előadói, szerzői, megemlékezés, szertartás),
- saját lehetőségeit és korlátait.

Legyen képes

- saját műsor összeállítására és annak megrendezésére,
- a társművészetek kínálta lehetőségek (zene, mozgás, fény) fölhasználására,
- önálló műsorának a próbákig való eljuttatására,
- feladat- és szerepvállalásra társai műsorában,
- a durva hibák fölismerésére és javítására saját és társai beszédében,
- a szöveglista legalább öt újabb szöveggel (bármely műfajban) történő bővítésére.

10. évfolyam

Feladatok

Ismertesse meg a tanulóval

- a próbafolyamat menetét, eseményeit,
- az önképzés, önművelés lehetőségeit és fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- véleményformáló és kritikai készségét,
- színpadi biztosságát és önbizalmát.

Ösztönözze a tanulót

- mondanivalója árnyalt, pontos, gazdag kifejezésére,
- megszerzett pódiumi ismereteinek alkalmazására, bővítésére,
- versmondásra, szerepvállalásra,
- olvasásra és újabb művek megtanulására.

Tananyag

Az előző évfolyamon – tanári irányítással – előkészített egyéni vagy csoportos pódiumi műsor kidolgozása és bemutatása

Egymás munkájáról kritika készítése szóban és írásban

Művészeti záróvizsgára készülő tanulóknak önálló munka: versek, monológok, prózarészletek felhasználásával szerkesztetlen összeállítás készítése és előadásának begyakorlása, vagy szabadon választott anyagok felhasználásával szerkesztett összeállítás készítése és begyakorlása

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje

- nyelvünk törvényeit, melyeket az előbeszéd során követnie kell,
- az előadásban a társművészetek szerepét,
- saját erőnyeit és hiányosságait.

Legyen képes

- egyéniségének, alkatának, életkorának, képességeinek és mondanivalójának kifejezésére alkalmas pódiumműsor létrehozására és bemutatására,
- saját és társai munkájának önálló értékelésére, és bírálatának érthető megfogalmazására,
- önképzésre, kommunikációs készsége fejlesztésére.

Kreatív zenei gyakorlat

1. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- az énekhang tisztaságát gyermekdalok, szokásdallamok, népdalkánonok tiszta, kifejező, karakteres éneklésével,
- az improvizatív készséget versekre történő dallamimprovizációkon keresztül,
- az egész test mint hangszer használatának képességét,
- a környezet hangjainak megfigyelési, lejegyzési, és megszólaltatási készségét.
- Ismertesse meg a tanulóval

- a néprajzi-kulturális környezet gyermekjáték-dalait, szokásdallamait, népdalkánonjait.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok.
- Egyszólamú éneklés: gyermekjáték-dalok, szokásdallamok.
- Többszólamú éneklés: népdalkánonok.
- Énekes improvizáció: dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megisméltése, versek megszólaltatása maguk rögtönözve dallamokkal, énekbeszéd.
- Hangszeres ritmusgyakorlatok: mozgásos-hangszeres sorrend memorizálása, visszaadása, egész test mint hangszer használata.
- Hangzásjátékok (hangszeres): A környezet hangjainak megfigyelése, lejegyzése, és megszólaltatása.
- Zenehallgatás: gyakorlat térben és időben

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes

- gyermekdalok, szokásdallamok, népdalkánonok tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,
- dallamok improvizálására versekre
- az egész test mint hangszer használatára
- a környezet hangjainak megfigyelése, lejegyzése, és megszólaltatása.

Ismerje

- a néprajzi-kulturális környezet gyermekjáték-dalait, szokásdallamait, népdalkánonjait.

2. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- az énekhang tisztaságát gyermekjáték-dalok, szokásdallamok, balladák, népdalkánonok tiszta, kifejező, karakteres éneklésével,
- az improvizációs készséget adott prózai és verses szövegre megadott skálán történő dallamimprovizációval,
- a kapcsolatteremtő képességet hanggal, ritmussal,
- az együttműködési készséget,

Ismertesse meg a tanulóval

- a néprajzi-kulturális környezet gyermekjáték-dalait, szokásdallamait, balladáit, népdalkánonjait.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is.
- Egyszólamú éneklés: Gyermekjáték-dalok, szokásdallamok, balladák.
- Többszólamú éneklés: kánonok.
- Énekes improvizáció: adott prózai és verses szövegre megadott skálán dallam improvizáció.
- Hangszeres ritmusgyakorlatok: ritmus ostinatók, különböző testhangzásokkal és hangszerekkel, rezonáló deszkalap mint hangszer.
- Hangzásjátékok (hangszeres): konkrét hangzásoktól elvonatkoztatott hangzástanulmányok, mindennel lehet zenélni.
- Zenehallgatás (zene- és mozgásgyakorlatok): figyelni mások mozgástempóját - találni egy közös tempót.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes

- Gyermekjáték-dalok, szokásdallamok, balladák, kánonok tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,
- adott prózai és verses szövegre megadott skálán dallamot improvizálni.
- hanggal, ritmussal kapcsolatteremtésre,
- együttműködésre,

Ismerje

- a néprajzi-kulturális környezet gyermekjáték-dalait, szokásdallamait, balladáit, népdalkánonjait.

3. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- az énekhang tisztaságát szokásdallamok, balladák, kánonok, Quodlibet tiszta, kifejező, karakteres éneklésével
- az dallamimprovizációs készséget (ritkítás, szaporítás, összezsugorodó, kibővülő dallam),
- a ritmusérzéklet egyszerű ritmuskíséret rögtönzésével, augmentált és diminuált verssorok, dallamok, ritmusképletek együttes megszólaltatásával,
- a hanggal, ritmussal történő kapcsolatteremtő képességet,
- a zene és mozgás összekapcsolásának képességét.

Ismertesse meg a tanulóval

- a környezet szokásdallamok, balladák kánonok, Quodlibet-ek

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig
- Egyszólamú éneklés: szokásdallamok, balladák.
- Többszólamú éneklés: kánonok, Quodlibet.
- Énekes improvizáció: dallamalkotás - ritkítás, szaporítás, összezsugorodó, kibővülő dallam.
- Hangszeres ritmusgyakorlatok: augmentált és diminuált verssorok, dallamok, ritmusképletek egyszerre.
- Hangzásjátékok (hangszeres): sűrűsödések, ritkulások, megrövidített vagy megnövelt időközök a hangzások között, "szükséghangszerek", dallamhangszerek.
- Zenehallgatás (zene- és mozgásgyakorlatok): a térben egy helyet választani és ismét megtalálni, a térben bejárt útra emlékezni.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek képesek

- szokásdallamok, balladák kánonok, Quodlibet tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,
 - dallamot improvizálni (ritkítás, szaporítás, összezsugorodó, kibővülő dallam),
 - egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére, augmentált és diminuált verssorok, dallamok, ritmusképletek együttes megszólaltatására,
 - hanggal, ritmussal kapcsolatteremtésre
 - zene és mozgás összekapcsolására
- a tanulók ismerjék
- szokásdallamok, balladák kánonok, Quodlibet-ek

4. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- az énekhang tisztaságát szokásdallamok, az élet eseményei, balladák tiszta, kifejező, karakteres éneklésével,
 - a két-három szólamban éneklés képességét (kotta segítségével),
 - a csoportos improvizációs készséget (azonos dallam, különböző idejű dallamindítás),
 - a ritmuskészséget különböző ritmusú szavak, versek, hangsúlyeltolódások hangszeren történő megszólaltatásával,
 - az együttműködési készséget,
 - a zene és a mozgás összekapcsolásának képességét.
- Ismertesse meg a tanulóval
- a zene legalapvetőbb tulajdonságait, a zene funkcióit (az élet eseményei, népszokások).

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: melizmatikus gyakorlatok.
- Egyszólamú éneklés: szokásdallamok, az élet eseményei, balladák.
- Többszólamú éneklés: könnyű két- és háromszólamúság.
- Énekes improvizáció: csoportos improvizáció - azonos dallam, különböző idejű dallamindítás.
- Hangszeres ritmusgyakorlatok: ritmus külön úton, különböző ritmusú szavak, versek, hangsúlyeltolódások megszólaltatása hangszeren.
- Hangzásjátékok (hangszer): hanglánc játékok, repetitív játékok, jelzőhangszerek, dallamhangszerek.
- Zenehallgatás (zene- és mozgásgyakorlatok): becsukott szemmel a hang után menni és a hangszer hangját megnevezni, fokozatos változás a dinamikában, köztes formák, finomformák.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek képesek

- szokásdallamok, az élet eseményei, balladák tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,
 - könnyű, két- és háromszólamú művek eléneklésére (kotta segítségével),
 - csoportosan dallamot improvizálni (azonos dallam, különböző idejű dallamindítás),
 - különböző ritmusú szavak, versek, hangsúlyeltolódások megszólaltatása hangszeren,
 - együttműködésre,
 - zene és mozgás összekapcsolására.
- a tanulók ismerjék
- a zene legalapvetőbb tulajdonságait, a zene funkcióit (az élet eseményei, népszokások).

5. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- az énekhang tisztaságát az élet eseményei, balladák tiszta, kifejező, karakteres éneklésével
 - többszólamú éneklés képességét (karácsonyi ünnepkör dalai, középkori többszólamú darabok, húsvét),
 - a ritmuskészséget ritmus nélküli dallamra ritmus alkotásával, hangszeres ritmusgyakorlatokkal (formák: kérdés-felelet, szóló-tetti, rondó).
 - a hanggal, ritmussal történő kapcsolatteremtő képességet,
 - a zenei kifejezőkészséget,
 - az együttműködési készséget.
- Ismertesse meg a tanulóval
- a zene legalapvetőbb tulajdonságait, a zene funkcióit (az élet eseményei, népszokások),
 - zenei formákat, kultúrák kölcsönhatásait, a fontosabb szakkifejezéseket.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: ú, ű, í hangzók jó helyen való képzése, mellrezonancia bekapcsolása.
- Egyszólamú éneklés: az élet eseményei, balladák.
- Többszólamú éneklés: karácsonyi ünnepkör dalai, középkori többszólamú darabok, húsvét.
- Énekes improvizáció: ritmus nélküli dallamra ritmus alkotása.
- Hangszeres ritmusgyakorlatok: formák (kérdés-felelet, szóló-tetti, rondó).
- Hangzásjátékok (hangszeres): váltogatás a tutti és szólójáték, a hangszíncsoportok, a játékidők, szünetek, hangerők, különböző karakterek között, "szükséghangszerek", dallamhangszerek.
- Zenehallgatás (zene- és mozgásgyakorlatok): hűtelen váltás gyors és lassú között, fokozatos váltás gyorsról lassúra és ellenkezőleg.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes

- az élet eseményei, balladák tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,
- többszólamú éneklésre: karácsonyi ünnepkör dalai, középkori többszólamú darabok, húsvét,
- ritmus nélküli dallamra ritmus alkotása
- hangszeres ritmusgyakorlatokra (formák: kérdés-felelet, szóló-tetti, rondó).
- hanggal, ritmussal kapcsolatteremtésre
- zenével gondolatközlésre
- együttműködésre

Ismerje

- a zene legalapvetőbb tulajdonságait, a zene funkcióit (az élet eseményei, népszokások),
- zenei formákat, kultúrák kölcsönhatásait, a fontosabb szakkifejezéseket

6. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- az énekhang tisztaságát az élet eseményei, balladák tiszta, kifejező, karakteres éneklésével
- többszólamú éneklés képességét: karácsonyi ünnepkör, reneszánsz többszólamú dallamok, húsvét, passiójáték,
- az improvizációs készséget (adott ritmusra népdal jellegű dallam rögtönzésével, hangszeres ritmusgyakorlatok: számok - szorzószám, osztószám, arányok, közös lüktetés, eltérő számolás, varázsnégyzet)
- a hanggal, ritmussal történő kapcsolatteremtő képességet,
- a zenei kifejezőkészséget,
- az együttműködő készséget,
- az elemzőkészséget, a kritikai érzéket,
- zene és mozgás összekapcsolásának képességét

Ismertesse meg a tanulóval

- a zene legalapvetőbb tulajdonságait, a zene funkcióit (az élet eseményei, népszokások),
- zenei formákat, kultúrák kölcsönhatásait, a fontosabb szakkifejezéseket.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: intenzív rekeszlégzés gyakorlása.
- Egyszólamú éneklés: az élet eseményei, balladák.

- Többszólamú éneklés: karácsonyi ünnepkör, reneszánsz többszólamú dallamok, húsvét, passiójáték.
- Énekes improvizáció: adott ritmusra népdal jellegű dallam rögtönzése.
- Hangszeres ritmusgyakorlatok: számok - szorzószám, osztószám, arányok, közös lüktetés, eltérő számolás, varázsnégyzet.
- Hangzásjátékok (haragszeres): hangáramlás-játékok, cintányér, gong, csőharang.
- Zenehallgatás (zene- és mozgásgyakorlatok): egy mozgás világos tagolása: kezdet, csúcspont, befejezés.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes

- az élet eseményei, balladák tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,
- többszólamú éneklésre: karácsonyi ünnepkör, reneszánsz többszólamú dallamok, húsvét, passiójáték,
- adott ritmusra népdal jellegű dallam rögtönzése,
- Hangszeres ritmusgyakorlata: számok - szorzószám, osztószám, arányok, közös lüktetés, eltérő számolás, varázsnégyzet
- hanggal, ritmussal kapcsolatteremtésre
- zenével gondolatközlésre
- együttműködésre
- zenei előadások elemzésére, értékelésére
- zene és mozgás összekapcsolására

Ismerje

- a zene legalapvetőbb tulajdonságait, a zene funkcióit (az élet eseményei, népszokások),
- zenei formákat, kultúrák kölcsönhatásait, a fontosabb szakkifejezéseket

7. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- a tiszta, kifejező karakteres éneklés képességét (tanult népzenei dialektusok szerinti előadásmód, reneszánsz művek eléneklése kotta segítségével),
- az improvizációs készséget (énekes improvizáció: dunántúli, rábaközi, felvidéki),
- a ritmusérzéklet (tánc kíséret ritmushangszereken, bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzése),
- a zenei kifejezőkészséget (hangokat, hangszereket felhasználni egy hangulat, kép megteremtése érdekében).

Ismertesse meg a tanulóval

- a különböző népzenei dialektusokat (dunántúli, rábaközi, felvidéki), díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- történeti elemzés sajátosságait,
- programzene jellegzetességeit.
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: többszólamú beéneklés mixtúrákkal
- Egyszólamú éneklés, rábaközi, dunántúli tánc ház, balladák
- Többszólamú éneklés, reneszánsz
- Énekes improvizáció; dunántúli, rábaközi, felvidéki
- Hangszeres gyakorlatok, tánc kíséret ritmushangszereken
- Hangzásjátékok, szimmetria, ritmushangszerek, komplex hangszerek
- Zenehallgatás, történeti elemzés, tánc a zenében, programzene

A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek képesek

- a tanult népzenei dialektusok szerinti előadásmódra,
- reneszánsz művek eléneklésére (kotta segítségével),
- énekes improvizációra: dunántúli, rábaközi, felvidéki
- tánc kíséretre ritmushangszereken,
- bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzésére,
- hangokat, hangszereket felhasználni egy hangulat, kép megteremtése érdekében,

A tanulók ismerjék (az előbbieken kívül)

- a különböző népzenei dialektusokat (dunántúli, rábaközi, felvidéki), díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- történeti elemzés sajátosságait,
- programzene jellegzetességeit.
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

8. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- a tiszta, kifejező, karakteres éneklés képességét (különböző népzenei dialektusok(új: moldvai) szerinti előadásmód),
- többszólamú éneklés képességét: vegyes kar,
- hangulatfestő képességét hangok, hangszerek felhasználásával.
- improvizációs képességét (bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzése)

Tegye képessé a tanulót

- tánc kíséretre dallamhangszereken,
- egy szituáció hangeffektusainak megtervezésére.

Ismertesse meg a tanulóval

- a különböző népzenei dialektusokat (új: moldvai), díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- pásztorjáték, opera, vígopera, operett, musical jellemzőit.
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: dinamika változtatása vezénnylésre, háromszólamú, tartott hangos gyakorlatok kézzelről
- Egyszólamú éneklés, moldvai tánc ház
- Többszólamú éneklés, vegyes kar
- Énekes improvizáció; moldvai
- Hangszeres gyakorlatok, tánc kíséret dallamhangszereken
- Hangzásjátékok, tükörképek, ritmushangszerek, komplex hangszerek
- Zenehallgatás, történeti elemzés, pásztorjáték, opera, vígopera, operett, musical

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes

- a különböző népzenei dialektusok(új: moldvai) szerinti előadásmódra,
- többszólamú éneklésre: vegyes kar,
- tánc kíséretre dallamhangszereken,
- bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzésére,
- megtervezni egy szituáció hangeffektusait,
- hangokat, hangszereket felhasználni egy hangulat, kép megteremtése érdekében,

Ismerje

- a különböző népzenei dialektusokat (új: moldvai), díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- pásztorjáték, opera, vígopera, operett, musical jellemzőit.
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.
- musicalek: Porgy és Bess, Godspell

9. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- a kifejező karakteres éneklés képességét (különböző népzenei dialektusok – gyimesi táncház, héjszák, csárdás – szerinti előadásmód),
- ritmusérzékét (bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzése),
- hangulatfestő képességét hangok hangszerek felhasználásával,
- hangaláfestő képességét (egy történetet kísérete valódi vagy stilizált hangokkal)

Tegye képessé a tanulót

- nehezebb, polifón vokális művek eléneklésére (népdalfeldolgozások, spirituálé),
- egy szituáció hangeffektusainak megtervezésére.

Ismertesse meg a tanulóval

- a gyimesi táncház, héjszák, csárdás népzenei dialektusokat, díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- groteszk, abszurd jellemzőit, a „kegyetlen” a zenében
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése, egyéni hangképzés
- Egyszólamú éneklés, gyimesi táncház, héjszák, csárdás
- Többszólamú éneklés, népdalfeldolgozások, spirituálé
- Énekes improvizáció; gyimesi
- Hangszeres gyakorlatok, tánckíséret komplex hangszerrel
- Hangzásjátékok, ellentétek, átmenetek
- Zenehallgatás, történeti elemzés, groteszk, abszurd, kegyetlen a zenében

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes

- a különböző népzenei dialektusok (gyimesi táncház, héjszák, csárdás) szerinti előadásmódra,
- nehezebb, polifón vokális művek eléneklésére (népdalfeldolgozások, spirituálé),
- bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzésére,
- megtervezni egy szituáció hangeffektusait,
- hangokat, hangszereket felhasználni egy hangulat, kép megteremtése érdekében,
- egy történetet valódi vagy stilizált hangokkal kíséreni (hangaláfestés konvenció).

Ismerje

- a gyimesi táncház, héjszák, csárdás népzenei dialektusokat, díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- groteszk, abszurd jellemzőit, a „kegyetlen” a zenében
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

10. évfolyam

Feladatok

Fejlessze

- a kifejező, karakteres éneklés képességét (a különböző népzenei dialektusok – erdélyi táncház, széki táncrend – szerinti előadásmód),

- az improvizációs képességet (énekes improvizáció: mezőségi, kalotaszegi dialektus stílusosan díszített előadásban),
- az improvizációs készséget (bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzése több dallamhangszerrel),
- hangulatfestő képességét (hangok, hangszerek felhasználásával egy hangulat, kép megteremtése).

Tegye képessé a tanulót

- nehezebb, polifón vokális művek eléneklésére (reneszánsz, vokálpolyfonia, spirituálék),
- megtervezni egy szituáció hangeffektusait,
- egy történetet valódi vagy stilizált hangokkal kísérni (hangaláfestés konvenció).

Ismertesse meg a tanulóval

- a mezőségi, kalotaszegi népzenei dialektusokat, díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- politika, ember és természet megjelenítését a zenében
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

Tananyag

- Beéneklő gyakorlatok: helyes énektechnika kialakítása, egyéni hangképzés
- Egyszólamú éneklés, erdélyi népzene, Kalotaszeg, Mezőség, széki táncrend
- Többszólamú éneklés, reneszánsz, vokálpolyfonia, spirituálék
- Énekes improvizáció; mezőségi, kalotaszegi
- Hangszeres gyakorlatok, komplex kíséret több dallamhangszerrel
- Hangzásjátékok, komplex hangszerek, meghatározott jellegű akkordok
- Zenehallgatás, történeti elemzés, politika, ember és természet a zenében

A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek képesek

- a különböző népzenei dialektusok (erdélyi táncház, széki táncrend) szerinti előadásmódra,
- nehezebb, polifón vokális művek eléneklésére (reneszánsz, vokálpolyfonia, spirituálék),
- énekes improvizációra: mezőségi, kalotaszegi dialektus stílusosan díszített előadásban,
- bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzésére több dallamhangszerrel,
- megtervezni egy szituáció hangeffektusait,
- hangokat, hangszereket felhasználni egy hangulat, kép megteremtése érdekében,
- egy történetet valódi vagy stilizált hangokkal kísérni (hangaláfestés konvenció).

A tanulók ismerjék (az előbbieken kívül)

- a mezőségi, kalotaszegi népzenei dialektusokat, díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,
- politika, ember és természet megjelenítését a zenében
- az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

A drámajáték tantárgy vizsgakövetelményei

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A vizsga tartalma

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Drámajáték

– improvizáció	2–3 perc
– színpadi produkció	3–5 perc
jelenet	

vagy
előadás 20–25 perc

A vizsga témakörei

A drámajáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli *kétfős* jelenet lehet.

Az improvizáció témakörei:

- megadott zárómondattal;
- megadott nyitómondattal;
- világos helyzet egyértelműen meghatározott figurákkal, némajátékkal;
- világos helyzet, egyértelmű figurák megjelenítése szöveghelyettesítő eszközökkel (pl.: számokkal);
- megadott figurákkal és cselekvéssel;
- megadott figurára és helyszínre;
- megadott végkimenetellel;
- megadott nyitóakcióval.

A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges gyakorlatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat.

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció a magyar és a világirodalom értékes alkotásaiból szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített *prózai* színházi produkció (két-három fős jelenet vagy csoportos előadás) lehet.

A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

2. A vizsga értékelése

A drámajáték gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

Improvizáció:

- a szituáció megértése;
- a jelenet szerkezete, íve ~ a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés;
- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- feszültségteremtés;
- hangulatteremtés;
- fantázia, ötletesség ~ mélység (a jelenet igazságtartalma) és humor;
- figyelem, koncentráció (befelé dolgozás);
- együttműködés ~ a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, a partner akcióinak jelenetbe építése, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, rugalmasság.

Színpadi produkció:

- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- figyelem, koncentráció (befelé dolgozás);

- együttműködés ~ a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, rugalmasság (reakció a váratlan történésekre, partner impulzusaira);
- feszültségteremtés;
- atmoszférateremtés.

A színjáték tantárgy vizsgakövetelményei

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A vizsga tartalma

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színjáték

– improvizáció	3–5 perc
– színpadi produkció	
jelenet	5–7 perc
vagy	
előadás	35–40 perc

A vizsga témakörei

A színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli *egyéni és háromfős* jelenet lehet.

Az improvizáció témakörei:

- szöveg nélküli improvizáció;
- improvizáció megadott cselekményváz alapján;
- improvizáció rövid dialógusok alapján;
- improvizáció fordulattal;
- improvizáció tárgyakkal;
- improvizáció megadott figurára és helyszínre;
- improvizáció megadott eseménnyel és figurákkal;
- rövid jelenet készítése rövid vers alapján;
- jelenet rövid dialógusokra (legfeljebb három-három rövid mondat);
- megadott helyzet státusváltással;
- páros improvizáció megadott atmoszférával (nyers, lírai) és stílusban (lélektani dráma, bohózat).

A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz egyéni, valamint legalább tíz háromfős improvizációs feladatokból álló tételsort kell összeállítania. A tételsoroknak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmazniuk. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A tanulónak egy egyéni és egy páros improvizációs feladatot kell elvégeznie, a feladatokat a tanár által előzetesen elkészített tételsorokból húzhatja.

Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciói alapján variációkat kell bemutatni.

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció a magyar és a világirodalom értékes alkotásaiból szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített *prózai* színházi produkció (két-három fős jelenet vagy csoportos előadás) lehet.

A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

2. A vizsga értékelése

A színjáték gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

Improvizáció:

- a szituáció megértése;
- a jelenet szerkezete, íve ~ a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés;
- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- feszültségteremtés;
- hangulatteremtés;
- fantázia, ötletesség ~ mélység (a jelenet igazságtartalma) és humor;
- koncentráció, figyelem (befelé dolgozás);
- együttműködés ~ a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, a partner akcióinak jelenetbe építése, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, rugalmasság;
- instrukciók követése.

Színpadi produkció (előadás, jelenet):

- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása (színjátszói energiák);
- feszültségteremtés;
- koncentráció, figyelem (befelé dolgozás);
- együttműködés ~ a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, rugalmasság (reakció a váratlan történésekre, partner impulzusaira);
- atmoszférateremtés;
- kapcsolatteremtés.

A beszédgyakorlatok tantárgy vizsgakövetelményei

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A vizsga tartalma

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

– csoportos gyakorlatsor	15–17 perc
– egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat	2–3 perc

A vizsga témakörei

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- légzőgyakorlatok ~ koncentrációs légzőgyakorlatok; légzésszabályozó gyakorlatok (különböző hosszúságú szólamok, nyelvtörő mondókák);

- szöveges hangerőgyakorlatok ~ a színpadi középhangerő, az erőteljes (nem ordított) és a halk, intim hangvétel;
- szöveges hangmagasság-gyakorlatok legfeljebb egyoktávnyi terjedelemben;
- artikulációs játékok, gyakorlatok ~ magánhangzó-gyakorlatok versekkel, mondókákkal, különös figyelemmel a mély (sötét) és a magas (világos) hangzók hangulatkeltő szerepére és a helyes időtartam megtartására; az artikulációs mozgások összehangolása nyelvtörök pergő tempójú mondásával; pontos, laza, pergő artikuláció (mondókák, versek) mozgás közben, fizikai terhelés közben;
- ritmus- és tempógyakorlatok – versek, mondókák ütemezése (pl.: tapssal, járással, mozgással) tempóváltással; időmértékes versek ritmizálása (skandálva és az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével is).

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

Kötelező elemek:

- a szóhangsúly (összetett szavak, személynevek, számnevek, évszámok);
- a kijelentés, a kérdés, a tagadás hangsúlya és hanglejtése;
- az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi.

A hangsúly- és hanglejtésgyakorlatokhoz a szaktanárnak tíz tételből álló tételsort kell összeállítania egyénileg elvégezhető gyakorlatokból a megadott kötelező elemek felhasználásával.

2. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

Csoportos gyakorlatsor:

- a gyakorlatok, illetve játékok ismerete (szövegtudás, feladattartás);
- a gyakorlatok végrehajtásának pontossága;
- koncentráció;
- együttműködés;
- hibázás esetén a csoport támogatásának elfogadó képessége a további együttműködés érdekében.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok:

- a szöveg tagolása (hangsúlyok, szünetek, hangmagasság-, hangszín- és tempóváltások);
- a hangsúlyszabályok alkalmazása (összetett szavakban, személynevekben, számnevekben, évszámokban);
- a hanglejtésszabályok alkalmazása (ereszkedő dallam).

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A vizsga tartalma

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

– csoportos gyakorlatsor	15–17 perc
– egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat	max. 3 perc

A vizsga témakörei

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- légzőgyakorlatok ~ légzésszabályozás változó hosszúságú szólamokkal; koncentrációs légzőgyakorlatok kötött mozgássor végrehajtása közben; légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben;
- hanggyakorlatok ~ szöveges hangerő- és hangmagasság-gyakorlatok, a hangerő és a hangmagasság váltásai; az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének megszólaltatása;
- artikulációs gyakorlatok ~ a beszédtempótól, hangerőtől és hangszíntől független, pontos, kifejező artikuláció;
- ritmus- és tempógyakorlatok ~ hangsúlyos verselésű és időmértékes versek megszólaltatása hangos és néma szövegmondással, tapssal, járással, kopogással, mozgással ritmizálva; egyszerű prózai szövegek ritmizálása.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat

Ismeretlen prózai szöveg (részlet) felolvasása a hangsúly és hanglejtés szabályainak alkalmazásával.

A felolvasásra szánt szöveget a szaktanár jelöli ki (pl.: Gárdonyi Géza *Szüleim gyémántja* című művéből, Lázár Ervin meséiből).

2. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

Csoportos gyakorlatsor:

- gyakorlatok, illetve játékok ismerete (szövegtudás, feladattartás);
- a gyakorlatok végrehajtásának pontossága;
- koncentráció;
- együttműködés;
- hibázás esetén a csoport támogatásának elfogadó képessége a további együttműködés érdekében.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat (blattolás):

- a szöveg tagolása (hangsúlyok, szünetek);
- a hangsúlyszabályok alkalmazása;
- a hanglejtésszabályok alkalmazása (ereszkedő dallam);
- a lényeg kiemelése;
- érdekesség (hangmagasság-, hangszín- és tempóváltások).

A Mozgásgyakorlatok tantárgy vizsgakövetelményei

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A vizsga tartalma

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok
A vizsga témakörei

15–20 perc

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- a bemelegítés alapgyakorlatai ~ lazító és feszítő gyakorlatok, gimnasztika;
- térformáló, térérzékelő gyakorlatok, játékok ~ különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatok;
- futásos gyakorlatok ~ különböző tempójú futástípusok ritmus- és irányváltással;
- indítás-megállítási gyakorlatok, játékok ~ indítás és megállás gyors és lassú tempóban, egyéni és páros helyzetekben;
- lassított mozgás ~ lassított mozgás különböző helyzetekben;
- egyensúly- és vezetéssel gyakorlatok ~ egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben; vezetéssel gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltással irányítással;
- bizalomgyakorlatok ~ döntés-billenés helyzetekben történő gyakorlatok;
- ugrás-, esés- és talajgyakorlatok ~ talajról való elemelkedés, talajfogás páros gyakorlatokban egymás segítségével, forgás, gurulás, talajfogás csúsztatással és tompításos érzéssel.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

2. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

- A gyakorlatok, illetve játékok ismerete (a végrehajtás önállósága)
- A gyakorlatok végrehajtásának pontossága:
 - a gyakorlatok technikai kivitele, funkcionális érvényesülése, dinamikája;
 - térformák felvétele, formálása;
 - térformák mozgás közbeni megtartása, relatív és abszolút térirány tartása;
 - adott ritmika esetleg aritmikus hatás érvényesítése, zenével való „együttélés” zene használata esetén;
 - a gyakorlatsor szinkronban való végrehajtása, hibajavítás, hibát követő alkalmazkodási készség, együttműködés.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A vizsga tartalma

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok
A vizsga témakörei

15–20 perc

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- lépés-, járás- és futásgyakorlatok ~ karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés- és járásgyakorlat esetén; a gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása, testrészvezetéssel futások;
- ugrás-, esés- és talajgyakorlatok ~ egy lábról, páros lábról történő rugaszkodás azonos és emelt szintről, esés fordulásból és ugrásból, talajfogás csúsztatással és tompításos érzéssel;

- előkészítő akrobatikus gyakorlatok ~ gurulás előre-hátra, támasz- és billenés gyakorlatok, kézen átfordulás oldalra;
- lassított mozgás ~ a mozdulat lassítása, lassított mozgás különböző helyzetekben, gurulás, gördülés hosszanti tengelyen, fordított testhelyzet, s az ebből való állásba kerülés billenés nélküli lassú kivitelezéssel;
- a mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok ~ a mozdulat különböző ritmusú, dinamikájú megállítása;
- emelés- és támaszgyakorlatok ~ mérleg és vállállás tartások, ún. fekvő emelés helyzetekben.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

2. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

- A gyakorlatok, illetve játékok ismerete (a végrehajtás önállósága)
- A gyakorlatok végrehajtásának pontossága:
 - a gyakorlatok technikai kivitele, funkcionális érvényesülése, dinamikája;
 - térformák felvétele, formálása;
 - térformák mozgás közbeni megtartása, relatív és abszolút térirány tartása;
 - adott ritmika esetleg aritmikus hatás érvényesítése, zenével való „együttélés” zene használata esetén;
 - a gyakorlatsor szinkronban való végrehajtása, hibajavítás, hibát követő alkalmazkodási készség, együttműködés.

3.5.4 KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET ÁG

GRAFIKA TANSZAK

Célrendszere és funkciói

- Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítása mellett a látáskiművelésre és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő, és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kézügyességet, technikai érzékenységet fejleszt, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.
- A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódnó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejlesztí képességeiket, és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulók képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhethetnek jártasságot.
- A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytiszteltet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

Általános fejlesztési követelményei feladatai

Rajz – festés – mintázás			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Műhelyelőkészítő	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Műhelygyakorlat	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
Szabadon választható tantárgy	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabad sáv	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A rajz - festés - mintázás és a műhelygyakorlatok óraszámja 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható. Az előképzőt a tanulóknak nem kötelező elvégeznie.

A képzés tantárgyai:

Kötelező tantárgyak:

- Vizuális alapismeretek (az előképzősök komplex művészeti tantárgya)
- Rajz - festés - mintázás
- Műhelyelőkészítő, műhelygyakorlat

Szabadon választható tantárgyak:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabad sáv keretében a fenti tantárgyak vagy a műhelygyakorlatok bármelyike választható.

A rajz-festés- mintázás tantárgy biztosítja a képző- és iparművészeti alapozást. A műhelyelőkészítő foglalkozások során a tanuló a képzés több területével ismerkedhet meg. Műhelygyakorlat teszi lehetővé a képző- és iparművészeti szakirányú tevékenységeket.

Értékelési mód

- A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli.
- A félévi és az év végi osztályzatokat az érdemjegyek alapján szükséges meghatározni. A tanév során a bemutatásokon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető.
- Az elméleti tárgyak számonkérési módja szóbeli és írásbeli forma. A tanulók munkáját félévkor ellenőrzőben, év végén bizonyítványban osztályzattal kell minősíteni. Az értékelésre vonatkozó javaslatok az egyes tantárgyak, illetve tanszakok anyagában találhatóak.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- a rajz- festés- mintázás alapelemeit,
 - a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét,
 - a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
 - a plasztikai, rajzi, festészeti technikák alkalmazásának módjait,
 - a sík és tér törvényszerűségeit a képzőművészet világában,
- legyen képes:
- a látványt értelmezni,
 - a kompozíciós ismereteket alkalmazni,
 - a síkban és térben alkotásokat létrehozni,
 - a művészettörténet nagy korszakait ismertetni.

A tanuló a továbbképző végén ismerje:

- a vizuális nyelv kifejezőeszközeit,
- azok jel-, és jelentésrendszerét,
- a sík és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a képi konvenciók, a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit,
- a művészettörténet nagy korszakait,

legyen képes:

- a tanár által, vagy önállóan kijelölt témák (korrektúra segítségével történő) feldolgozására,
- a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására,
- sík-, és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány, illetve a képi megjelenítések elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- a nagy művészettörténeti korok eredményeit saját alkotómunkája során felhasználni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

- Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
- Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

- A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
- A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
- Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A vizsga tantárgyai:

- rajz-festés- mintázás
- műhelygyakorlat

A fentiekben felül szabadon választható vizsgatárgy:

- művészettörténet,
- népművészet

A szabadon választható vizsgatárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll.

A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

- Mentésülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

- Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz- festés- mintázás tantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

- A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
- A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsgatantárgy végső eredmény meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.
- Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga-tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
- Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VIZUÁLIS ALAPI SMERETEK

Előképző

1-2. évfolyam

Az előképző célja

Az előkészítő szakasz munkafeltételeinek kialakítása, a tanulók kreatív képességeit fejlesztő program beindítása, az általános vizuális alapismeretek elsajátítása és az ezekkel való célszerű tevékenységsorok munkafolyamatainak kialakítása a tanulóknál. Annak az igénynek a kifejlesztése, mely az örömteli munkát és a környezetükben fellelhető esztétikai minőségeket egyaránt felfedezi. Fontos feladata a programnak, hogy célként tűzze ki a gyerekek és tanárok közös tevékenységének, a tanári korrekció elfogadásának igényét, az alkotó jellegű tevékenységek folyamatainak széles körű megismerését, vagyis az alkotásra nevelés folyamatának megalapozását.

Az előképző feladatai:

- a kreatív munkára és a kreatív gondolkodásra nevelés,
- az általános vizuális alapismeretek, és az ezekkel való munkálkodás elsajátítása,
- a színek, formák, felületek és tömegek alapvető törvényszerűségeinek megismertetése és játékos módon való feldolgozása,
- az alapvető formaelemzés gyakoroltatása,
- a rajzi eszközökkel, képzőművészeti anyagokkal való ismeretek mélyítése,
- az arányok, a kompozíció, a tér és sík alapvető fogalmi ismerete és az ezekkel való alkotó-játékos munka kialakítása,
- az önálló véleményalkotás, az önértékelés kialakítása,
- az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek jártasságszintű elsajátítása,
- az örömteli alkotómunkára való felkészítés.

Tananyag

1. évfolyam

évi 36 hét (heti 4óra), összesen 144 óra

Ismerkedés a tanulókkal

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségi szintjéről

Élménykifejezés

Élményrajzokon a szereplők érzelmeinek kifejezése

Az öröm (születésnapomon, győztem...), bánat (szomorú voltam...), félelem (megijedtem...) megjelenítése

A színek hangulati szerepének felhasználása (mérettel, tiszta színnel a kép központi alakjának kiemelése)

Technika: zsírkréta, színes ceruza, filctoll

Ismerkedés a képi kifejezés alapelemeivel

Vizuális alapelemek a pont, vonal, folt, megismerése, játékos gyakorlatok:

- pont — sűrűsödés, ritkulás, vonal és folt képzése ponttal (eső, esőcseppek, szirmok),
- vonal — sűrűsödés, ritkulás, vékony, vastag, rövid, hosszú, vonalból foltképzés (zápor, szalmakötegek),
- folt — kicsi, nagy, fekete-fehér foltritmus (tél)

Technika: grafitceruza, tusrajz, papírtépés

Műalkotások bemutatása:

- őskori barlangrajzok,
- poentilista képek,

Victor Vasarely vonalas jellegű képei

Ismerkedés a kiemeléssel, a lényegmegragadással

Karakter kifejezése arányok torzításával

Hasonlóság, azonosság, különbözőség észrevetése

Jellemvonások felismerése képekről, fotókról

Technika: plasztikai feladatok

A tér felfedezése

A képmezőben való tájékozódás és ennek gyakorlati alkalmazása

Téri szituációs feladatok végzése építőkockával

Írányfelismerés játék közben (fenn, lenn, kívül, belül)

Írányok ábrázolásával kapcsolatos munkák készítése mesejelenetekből

Technika: zsírkréta, tempera

A tér ábrázolása

A tanult téri szituációk és arányok ábrázolása saját élmény alapján (állatkertben, cirkuszban, játszótéren)

Séta az állatkertben, játszótéren (termések, növények gyűjtése)

Állatok rajza, formázása agyagból

Technika: zsírkréta, diófafác, lavírozott pác, monotípiá, agyagozás

Bábkészítés - bábjátás

A séta során gyűjtött növények, termések felhasználásával bábkészítés egyéni ötlet alapján

Az elkészült bábok segítségével szituációs játékok, mese dramatizálása

A színek világának felfedezése

Ismerkedés a színekkel:

- a főszínek megismerése,
- színkeverési próbálkozások,
- a hideg-meleg színek megismerése,
- szíkontrasztok szerepe,
- a sötét és világos színek hangulati hatása

A feladatok végezhetőik:

- zene felhasználásával,
- az évszakok jellemző színeinek megfigyeltetésével,
- színek kompozíciók létrehozásával

Javasolt technika: akvarell, színes ceruza, mozaik

Kiállítás, múzeumlátogatás

Múzeum vagy kiállítás közös látogatása. Lehetőség szerint néprajzi anyag megtekintése (tájház, népi eszközök, viseletek)

Csoportkiállítás rendezése

Minimumkövetelmény

A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemek összefüggéseinek felismerésére,
- az alapelemek alkalmazására (pont, vonal, folt, irány, tér),
- ábrázolásaiban a színek hangulatkeltő erejére építeni.

Rendelkezzen alapvető jártassággal a színkeverésben.

Jártasság szintjén ismerje a csoportos munka alapelemeit.

2. évfolyam

évi 36 hét (heti 4 óra), összesen 144 óra

Az előző évi ismeret felmérése

A méretek, arányok megértése, felismerése

A tér érzékeltetése (takarások)

Szubjektív színhasználat

Meseillusztráció készítés: leporelló - kollektív munkával

Technika: tempera, viaszolt festékrétegbe karcolás

Műalkotások bemutatása: egyiptomi képek (takarások, kiterített tér)

A szerkezet felfedezése

Szerkezettel kapcsolatos feladatok (rész-egész, folyamat, kezdet, vég, sorrend) gyakorlati alkalmazása tematikus munkán (pl.: szüret)

Technika: filctoll, papírdúc, papírvágás, ragasztás

Portré és alakrajz

Önarckép készítése (emlékezetből vagy tükörből)

Szüleim portréja (alapvető arányokra figyelemmel)

Többalakos kompozíció alkotása (karácsonyi ünnepkör)

Technika: grafitceruza, zsírkréta, kollázs

A sík és tér

Sík és tér fogalmának gyakorlati megismerése

Maszk rajza, maszk készítése

Témakör: farsangi népszokások (busójárás)

A külső tér megfigyeltetése séta során

Vázlatok készítése épületekről

Játékos épülettervezés (papírplasztika, makett készítése vegyes anyagok felhasználásával)

A térből szerzett ismeretek felhasználása kollektív munka során (az utcán). A feladatsorban javasolt technikák zsírkréta, pasztellkréta, tempera, agyag

A színek kifejező ereje

A színek hangulati hatásának felhasználása

Komplementer színpárok, színárnyalatok, tört és tiszta színek megismerése

Gyermekversekhez, mesékhez díszlet és báb készítése

Dramatizálás

Kiállítás, múzeumlátogatás

Minimumkövetelmény

A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemeket (pont, vonal, sík, folt, felület irány, tér kontraszt) felismerni és alkalmazni,
- megfigyeléseit, élményeit egyszerű tárgyak, rajzok, festmények formájában megörökíteni,
- a színek hangulatkeltő erejét alkalmazni.

Ismerje és legyen képes alkalmazni

- a kiemelést
- az anyag, forma, funkció összefüggéseit,
- az időbeliség képi kifejezésének néhány lehetőségét,
- önállóan (tanári korrekció mellett) a megismert technikákat.

Legyen képes a megismert műalkotásokról és a környezetükben lévő tárgyokról tanári

segítséggel) véleményt mondani.

RAJZ- FESTÉS- MINTÁZÁS

Alapfok:

Az 1 - 2. évfolyam tanítási céljai, feladatai

Céljai:

- Ismertesse meg a tanulókkal
- A vizuális nyelvrendszer alapjait,
- Az ábrázolás alapvető törvényszerűségeit,
- Az ábrázolási konvenciókat,
- A művészettörténet néhány fontos (kezdeti) korszakát és e korszakokban alkalmazott alkotó módszereket.

Feladatai:

- Ismertesse meg az egyes témák, témacsoportok anyagokkal történő változatos feldolgozását, a képzőművészet nyelvi, kifejezési módjainak néhány törvényszerűségét.
- Segítsen ismereteket szerezni az absztrakció fogalmáról, a vizuális kommunikáció (képi jel-jelentés) összefüggéseiről és alkalmazásáról.
- Alakítsa ki a tanulóban a tárgykultúra és a művészeti alkotások értékeit felismerő képességet, az igényt az önálló alkotómunkára

Alapfok

1. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Formai felfedezések

- A természet és ember alkotta környezet esztétikai szempontú vizsgálata
- Közvetlen élmények elemzése, motívumgyűjtés
- A forma egészének és részeinek kapcsolata
- Jellemző nézetek, karakter megjelenítése
- A formák csoportjának kompozíciós megoldásai a kiemelés, sűrítés alkalmazásával
- Műalkotások elemzése
- Mintázás. Plasztikai minőségekben gazdag felület létrehozása agyaglapon nyomhatással
- Az írás és a nyomtatás története
- Különböző anyagokból kollográfia készítése

Színek kölcsönhatása

- Művészeti élmények feldolgozása színes kompozícióban, színtelepek, színharmóniák alkalmazásával
- Saját élmény kifejezése képsorozattal
- Mesehős portréja a színek kifejező erejének alkalmazásával

Forma és mozgás

- Portré, karakter ábrázolása a mimika, groteszk lehetőségeivel
- Mozgásváltozás, mozdulat elemzése, megjelenítése
- A forma felépítése, formacsoportok megjelenítése
- Szobrászati alkotások elemzése
- A téli ünnepkör néhány eleme
- Többfigurás kisplasztika mintázása ünnepkörökhöz kapcsolódóan
- Játékkonstruálás, agyag kerámiafejú bábok, babák textil és más anyagok alkalmazásával

Ember és terek

- Épített terek, építészeti motívumok gyűjtése,

- Síkjellegű városképi kompozíciók készítése sötét-világos folt redukcióval, kontraszttal
- Tus és szénrajzok nagyobb méretben
- Plasztikai megjelenítés papír és más anyagokkal, térplasztika
- Nagyméretű, színes képi kompozíciók, csoportmunkával szubjektív szín és térhasználattal

Minimumkövetelmény

A tanuló ismerje és legyen képes alkalmazni a síkbeli ábrázolás alapvető elemeit, a különböző rajzi és festészeti technikákat.

Legyen képes vizuális élményeit megörökíteni.

Alapfok

2. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Természeti motívumok

- Növények (fák) formája, szerkezete, színei
- Tematikus feladatok a tanulmányok felhasználásával
- Életfa motívum megjelenítése
- Növény és állattanulmányok
- A mítoszok, legendák állatai
- Fantáziára épülő illusztratív feladatok
- A mesék táltosai, paripái – alkotó képzelet és tanulmányok felhasználásával, figurális dombormű mintázása

Kép, jel, jelkép, szimbólum

- A forma jele, a karácsony jelképei
- Mézeskalács formák tervezése
- A mézeskalács sütés hagyományai, mézeskalács díszítése
- Karácsonyi díszek szalmából
- Az emberi arc belső arányai, a karakter, a mozgás-változás, a mimika megjelenítése képi igénnyel
- Alakoskodások, szimbolikus tartalmak megjelenítése plasztikában
- Viselhető maszk készítése
- A képzőművészet és társzművészetek kapcsolata
- Testfestés, maszk, jelmez díszlet készítése

Forma, tér, szerkezet

- A különböző korok szerkezeti találmányainak vizsgálata
- Konstruálás, különböző szerkezetek készítése többféle anyagból
- Képzelt gépek, szerkezetek, emberszabású konstrukciók színes kompozíciói, csoportmunkában, nagy méretben
- Kiállítás látogatás

Minimumkövetelmény

- A tanuló rendelkezzen alapvető formaismerettel.
- Tudja alkotó módon alkalmazni ismereteit.
- Ismerje és alkalmazza a síkbeli ábrázolás alapelemeit.
- Tanári segítséggel legyen képes egyszerű beállítások képi, plasztikai bemutatására, mesék, történetek, irodalmi művek képi megfogalmazására.

Alapfok

A 3-6. évfolyam tanítási céljai, feladatai

Céljai:

- Ismertesse meg a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatát.
- Alakítsa ki a tanulóknak a rajzi, képi, plasztikai nyelv segítségével gondolataik önálló, alkotó módon történő kifejezését, a csoportos és egyéni kreatív tevékenységek számos formáját, a kritikai véleményformálás igényét és képességét, a művészet iránti érdeklődést.

Feladatai:

- a látvány értelmezésének fejlesztése
- az ebben szerepet játszó tényezők megismerése
- az elvont gondolkodás szerepének felismerése és alkalmazása
- a sűrítés, és felbontás, mint alkotói eszköz ismerete és alkalmazása
- a képi kifejezés összefüggéseinek felismerése és alapszintű alkalmazása
- a művészettörténeti ismeretek tudatos beépítése az alkotó tevékenységbe.

Alapfok

3. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

A síkból a térbe

- Emelkedő forma grafikai, színbeli, plasztikai és egyéb feldolgozása.
- A vizuális alapelemek képzelt térbe történő elmozdulásai
- Játék a vonallal a sík és a tér határán

Térábrázolási rendszerek

- Térábrázolási rendszerek feldolgozása a művészettörténet nagy korszakain keresztül
- Óskor, Egyiptom, Mezopotámia, Görög, Római

Tér és idő feldolgozása

- Saját élmény feldolgozása képsorozattal
- Teljes síkba forgatás, mitologikus terek építése

Statika és dinamika

- Statikus és dinamikus kompozíciók fejlesztése
- A kompozíciós elemek szerepe

Vonal, folt, szín

- A vonal, folt, szín formaképző szerepének vizsgálata
- A természetes és mesterséges környezet, a hagyományos népi életmód eseményeinek feldolgozása

Archaikus kultúrkincs

- Az archaikus kultúrkincs és évszakhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai és grafikai feldolgozása
- Teremtésmítoszok, Gilgames eposz, görög mitológia

Minimumkövetelmény

- A tanuló ismerje és használja a sík és a tér alapelemeinek rendszerét.
- Tudjon bánni a grafikai eszközök közül a tollal, krétával.
- Ismerje a 12 fokú színskálát és tudja azt képek elkészítésénél alkalmazni. Ismerje az emberiség mítoszainak néhány fontos művét és legyen képes ezzel kapcsolatos művek elkészítésére.
- Tudja és ismerje a vonal, folt, szín képalakító szerepét.

Alapfok

4. évfolyam

36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Szín-világ

- Szín-világ a monokróm színhasználatától a komplementer színpárokig
- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező kép
- Három főszínre hangolt kép
- Magában való szinkontraszt
- Komplementer színpárok
- Szín és tér, színes tér, színes plasztikák

Spirál és hullám

- Természetes és mesterséges formák szerkezetei
- Képi, grafikai és plasztikai feldolgozása

Műalkotás elemzés

- Összehasonlító műelemzés az ókeresztény kortól a XX. század elejéig

Életképek

- Életképek és térábrázolási rendszerek
- Korok ünnepeinek és hétköznapijainak megjelenítése, feldolgozása

Mondák, eposzok

- Mondák, eposzok illusztrációs feldolgozása
- Főhős és mellékszereplő viszonyának kompozíciós érzékeltetése
- Ikonszerűség és epikus előadásmód
- Zárt formájú kompozíciók

Minimumkövetelmény

- A tanuló ismerje a szín téralakító szerepét a monokrómiától a komplementerekig
- Legyen képes mesterséges és természetes formák szerkezeti rajzának elkészítésére, a bennük rejlő dinamika felismerése.
- Legyen képes illusztrációs munkák készítésére.

Alapfok

5. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Szerkesztések

- Az axonometria, perspektíva, rekonstrukció tapasztalati úton történő megismertetése

Test modellek

- Az egyszerű és az összetett forgástestektől a zárt és nyitott szögletes testekig
- Modellezés származtatás, nézőpontváltás, vonal értékek

Drapériák, egyszerű csendéletek

- Színproblémák: lokál, valór, reflexek, szín redukció, monokromitás
- Megvilágítási feladatok
- Telifény, szemből világítás, ellen- és sűrolófény

A reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és a romantika

- Kompozíciós módszerek, a tér illuzionisztikus megjelenítése
- A műfajok születése
- A megismert művészettörténeti korok műveinek felhasználásával parafrázisok készítése

Minimumkövetelmény

- A tanuló ismerje a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit, tudjon azok segítségével egyszerű és bonyolult testcsoportokat ábrázolni.
- Legyen képes a színdinamikai ismeretei felhasználásával önálló képek elkészítésére.
- Ismerje és tudja alkalmazni önálló munkáinál a plasztikai szabályokat, negatív-pozitív formákat.

Alapfok

6. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Nézőpontváltás

- Természeti formák és drapériák együttes megjelenítése, kompozícióba rendezése
- Nézőpontváltás
- A kompozíció és a látványábrázolás szempontjai

A portré

- Portré készítése élő modell után
- Szerkezeti és arányrend
- A fej mozgásban
- Nézőpontváltások, tónusos ábrázolás

Az emberi alak

- Alak vázolása, arányai, térbeli helyzetének, mozgásának felismerése és feldolgozása
- Kroki, szerkezeti rajz, résztanulmányok

Játék a műalkotással

- Impresszionizmus, századelő, törzsi kultúrák, fauve, a XX. századi izmusok, avantgarde, neoavantgarde
- Játék a műalkotásokkal

Szintézis – Mestermunka

- Önálló alkotás létrehozása személyes vagy irodalmi élmény alapján tetszés szerinti technikával az eddig megismert képzőművészeti témák, feladatok és technikák segítségével.

Minimumkövetelmény

- A tanuló ismerje és használja a jártasság szintjén a képi, plasztikai, grafikai technikák alapelemeit.
- Sajátítsa el és használja az ábrázolási konvenciók alapformáit.
- Legyen képes önállóan a klasszikus emberábrázolás szabályainak alkalmazására.
- Ismerje a művészettörténet nagy korszakait, legyen jártas a műalkotások elemzésében.

GRAFIKA

Célok, feladatok, szakmai követelmények

- A grafikai műhelygyakorlat tanítási célja az egyedi és sokszorosított grafikai eljárások megismerése.
- A grafika két fő területének: a képgrafikusi és az alkalmazott grafikai tevékenységnek megismertetése.

A grafikai műhelygyakorlat célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- ismerkedjen meg a grafikai tevékenységhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókkal,
- sajátítsa el a grafikai munkához szükséges technikai eszközök használatát,
- ismerkedjen meg a grafika lehetőségeivel és korlátaival (sokszorosítható grafikák, illusztráció, reklámgrafika stb.),
- tudja kiválasztani és alkalmazni az egyéniségének megfelelő grafikai technikát,
- ismerje a szaknyelvet,
- legyen tájékozott a grafika művészettörténetében,
- tevékenységének végzésében váljon önállóvá,
- legyen nyitott az új médiumok megismerésére (számítógép),
- felkészültsége legyen alkalmas arra, hogy tanulmányait szakirányban tovább folytathassa.

A grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg:

- a grafikai tevékenységhez szükséges technikai anyagok, eszközök, szerszámok működésével, kezelésével,
- a grafikai művészet egy-egy kiemelkedő képviselőjével,
- a segédanyagok tulajdonságaival, használatával,
- a szabványokkal, a méretekkel, az installálási törvényekkel,
- a szakma rövid történetével,
- a képzőművészeti, gyakorlatban, a feladatokban felhasználható vizuális elemekkel (pont, vonal, szín stb.),
- a képépítés törvényszerűségeivel,
- a színelmélet alapjaival.
- a grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a tanulóban:
- fejlessze ki a feladatok elvégzéséhez szükséges önálló, kreatív, alkotói módszert,
- alakuljon ki véleménynyilvánítási igény és képesség,
- alakuljon ki a készített mű esztétikus megjelenítésének képessége.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje:

- a képépítés alapvető szabályait,
- a tanult grafikai technikákat, ezek továbbfejlesztési lehetőségeit és korlátait,
- az egyedi és sokszorosított grafika - különösen a megismert magasnyomási eljárások - sokszínű technikai lehetőségeit,
- a grafika történeti és technikai sajátosságait,
- a nyomtatásra és dűckészítésre alkalmas papírfajtákat, a linó és fém anyagokat.

A tanuló legyen képes az alapfok végén:

- az eddig megismert grafikai technikák alkalmazására,
- vázlatkészítésre, motívumgyűjtésre, feldolgozásra, átírásra, dúcra dolgozásra,
- az egyedi és sokszorosított grafika - különösen a megismert magasnyomási eljárások - sokszínű technikai lehetőségeinek alkalmazására,
- esztétikus képi megjelenítésre.

A tanuló a továbbképző végén ismerje:

- a legújabb nemzetközi és hazai sokszorosított grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a hazai kortárs grafika eredményeit.

A tanuló legyen képes a továbbképző végén:

- önálló kifejezőkészségre és grafikai komponálásra,
- technikailag tiszta és kevert technikájú lapok létrehozására,
- az iparban használatos reklámhordozók (könyv, lemezborító, plakát) tervezésére,
- klasszikus sokszorosított grafikai faximile reprodukció készítésére,
- önálló gondolatokkal és képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- kiállításra alkalmas munkák alkotására.

Alapfok

Műhelyelőkészítő

évi 18 hét (heti 2 óra), összesen 36 óra

Monotípiá

- Az egyedi rajz és a sokszorosítás kezdetei
- Pozitív és negatív nyomat
- Jelhagyás tárgyakkal

- Több szín felhengerlése
- A vonal és a folt szerepe
- Ritmus- ösztönösség- automatizmus- szerkesztettség

Frottázs

- Anyagnyomatok – „kopírozás”
- Különböző fakturális tárgyak nyomatai
- Kisebb méretű tárgyak lenyomatása
- Tárgypecsét

Papírmetszet

- Egyszerű papírmetszet készítése
- Vágás, tépés kartonból, alakítás, képépítés
- Játékosság

3. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Elmélet:

A grafika

- A grafika fogalma
- A rajz szerepe a képzőművészetben
- Az egyedi rajz
- A sokszorosított lapok
- Történeti áttekintés
- Alkalmazott- és képgrafika különbözősége
- A grafika nagymesterei
- A grafika anyagai, eszközei
- A kézi és a gépi sokszorosítás műveletei
- A grafikai műhelygépek megismerése
- A papírok különbözőségeinek megismerése
- A grafikai technikák műfaji követelményei
- Az egyedi rajz szerepe
- A rajz egyedisége, műfaji kritériumai
- A gesztusraajz
- Az eszközök műfajjelölő szerepe
- Számítógépes grafika érintése
- Ritmus, felület, vonal, folt, kompozíció, szín méret

Vonalkarakter játék

- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Az egyéniség megjelenítése önarckép vonallal, absztrakcióval
- Vérmérséklet mutató vonalhasználat
- Különböző sorsok, különböző korok, különböző egyéniségek, különböző vonalhasználat
- A kifejezés, alkotás eszközrendszerének megismerése
- Az elemek elrendezése
- Az alkotás technikája: ceruzarajz, krétarajz

Gyakorlat

Alkotás

- Egyedi rajzok készítése annak összes kritériumának, megismert lehetőségeinek felhasználásával

Feladatok

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe

- A jelrendszer szerepe
- Az illusztráció
- Az egyedi nyomtatás – a monotípiá
- Az alkalmazott grafika
- Organikus képalkotás

Minimumkövetelmény

- A tanuló tudjon gyakorlatban és elméletben különbséget tenni az egyedi és a sokszorosított grafikai eljárások között.
- Ismerje fel és alkalmazza azt.

4. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Elmélet

A nyomtatás fogalma

- Természetes nyomatok tanulmányozása
- A nyomtatott kép létrehozásának kritériumai

Grafika történet

- Történeti áttekintés: Természeti népek, középkor, a nyomtatás feltalálása
- A betű, a könyvnyomtatás
- Az alkotás technikái

Gyakorlat

- Különböző színű és felületű papírra különböző tárgyakkal nyomatok készítése
- A dúc fogalma
- A folt szerepe a vizuális nyelvben
- Sokszorozás – egyforma több nyomata
- Ritmus, ismétlés, pozitív-negatív forma

Feladatok

- Nyomathagyási kísérletek
- Nyomtatás tárgygal
- Piktogram
- Textilnyomatok
- Krumplinyomat
- Papírmetszet
- Variációk papírmetszetre
- Papírpecsét
- Játék a fénymásolóval

Minimumkövetelmény

- A tanuló ismerje a frottázs és a monotípiá fogalmát, ismerje fel technikai különbségeiket. Tudjon róluk beszélni.

5. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Elmélet

Természeti formák célirányos megfigyelése, forma és színredukció

- Tömeg - egyensúly, pozitív-negatív forma
- A sokszorosított grafika műfaji jellegzetességei
- Belső szerkezet, mozgás, játékosság, felület, elrendezés, dekorativitás, ritmus, dinamizmus

Grafika történet

- Történeti áttekintés: magyar linómetszők

Technikai ismeretek, sajátosságok

- Az átírás, egyszerűsítés lehetőségei
- A linó sajátosságai
- A megtervezés szükségessége

Gyakorlat

- Magasnyomás
- Anyag és eszközismeret
- Baleseti lehetőségek

Feladatok

- Ismerkedés a linókészítéssel
- Pecsételő henger készítése
- Exlibris
- Linókészítés
- A színek szerepe a magasnyomásban
- A színes sokszorosítás alapja
- Sorozatkészítés amorf keretű linódúcokkal

Minimumkövetelmény

- A tanuló a gyakorlatban tudjon – feladatának – megfelelően választani a magasnyomási eljárások között.
- Ismerje a papírmetszet és a linómetszés műfaji szabályait és a dúc fogalmát.

6. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Elmélet

A képi megjelenítés eszközzrendszere

- A kifejezés, a látvány, az élmény és az eszköz egysége, egységesítése
- Az egyén kifejezőeszközeinek megtalálása
- A látvány értelmezésének műveletei

Gyakorlat

- A fém alapú sokszorosított dúcok, lehetőségek megismerése
- A mélynyomás alapjai
- Új eszközök, új technikák, új felrajzolás

Feladatok

- A hidegtű
- Nyomatási gyakorlatok
- Szabad asszociációk
- Színes hidegtű vagy pusztatű
- A savak szerepe a nyomtatásban
- Felületgazdagítás
- Komplex feladat: naptár készítése a 12 csillagöv felhasználásával, versciklus illusztrálása, betű, összeépítés, sorozat

Minimumkövetelmény

- A tanuló tudjon különbséget tenni a magas- és a mélynyomtatás között.
- Ismerje fel a nyomatokon az erényeket és a hibákat.
- Tudjon értékelní, művészettörténetileg meghatározni, technikai kritikát mondani.
- Legyen képes munkáját esztétikusan tálalni.

Továbbképző

7. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Feladatok

- Lássza a tanuló az eddig tanult grafikai ismereteket.
- Tudja kiválasztani és alkalmazni az egyéniségének megfelelő grafikai technikát.

Tananyag

Elmélet

- Az eddig tanultak összegzése
- Rézkarc és a rézmetszet hasonlósága és különbözősége, fogalma története

Gyakorlat

rézkarckészítés és mozzanatai

- Egyszerű rézkarckészítés
- A művészettörténetből vett példa utáni stílustanulmányok
- Próbalemezek és nyomatok
- Javítási lehetőségek
- A másolat tudatos alakítása
- A nyomódúc gazdagítása

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje a hidegtű és a rézkarc közti különbséget, ezeket ismerje fel, tudjon róluk beszélni.
- Használjon egy-két rézkarcgazdagító eljárást.

8. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Feladatok

- A tanulóban az eddig tanult elméleti ismeretanyag váljon egyre rendezettebb elmélyültebb tudássá.
- Eddigi alkotótevékenységéből merítve, munkái a készségszintű tudást és az egyediséget tükrözzék

Tananyag

Elmélet

- Az egyediség kialakíthatósága
- Klasszicitás - modernség
- Korhűség - eredetiség
- Önálló forma -és karaktervilág

Gyakorlat

önálló munkavégzés

- Egyedi rézkarckészítés
- Adott témára egyedi látásmód
- Illusztráció készítése irodalmi műre
- A betű és a kép összhangja

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje fel és tudja alkalmazni a grafikai technikák kifejezési módozatait

9. évfolyam

évi 26 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Feladatok

- A tanuló ismerje a nemzetközi és hazai kortárs sokszorosító grafika törekvéseit és

képviselőit.

- Rendelkezzen önálló kifejező készséggel.

Tananyag

Elmélet

- Kiállítás látogatása - önálló véleményalkotás
- Klasszikus és új technikák összeépítése
- Az ország vizuális kultúrája, jelképei
- Amerikanizálódás
- A képgrafika és az alkalmazott grafika feladata e folyamat megállításában

Gyakorlat

mappa készítése

- Művészettörténeti sorozatok megismerése
- Egyedi sorozatterv
- Javítás, korrigálás
- Lemezelőkészítés
- Próbanyomtatás
- Nyomtatás, paszpartuzás, kiállítás
- Kiállításra invitáló meghívó és plakát

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló tudja megnevezni a nagy művészeti stílusok egy-egy grafikai egyéniségét és azok munkáját.
- Legyen tisztában a képgrafika és az alkalmazott grafika összeépítésének lehetőségeivel.

10. évfolyam

évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Feladatok

- A tanuló - eddigi ismereteiből - tudjon technikailag tiszta és kevert alkotásokat létrehozni.
- Törekedjen egyedi technikai megoldásokra, rá jellemző képi világ megteremtésére.
- Munkái a szemlélő számára esztétikai élményt nyújtsanak és önálló gondolatokat tükrözzenek.

Tananyag

Elmélet

- A XX. század új technikáinak megismerése
- A klasszikus grafikai lapok manipulálásának etikai és esztétikai problémái

Gyakorlat

szítanyomás, litográfia, nyomdai eljárások

- Klasszikus rézkarc manipulálása
- Számítógépes grafika megismerése
- Műteremlátogatás
- Nyomdaipari tervezés

Minimum követelmény

- A tanuló ismerjen néhányat a XX. századi grafikai törekvésekből.
- Legyen tisztában a komputer grafika alapjaival és használhatóságával.

Tárgyi feltételek

- tanterem
- rajzasztal (rajzpad, rajzbak)
- tárgyasztal (állítható)
- mobil lámpa (reflektor)
- mappatartó szekrény
- szárító és tároló állvány

- sokszorosító grafikai prés
- agyagtároló láda
- zárható vegyszertároló
- kéziszerszámok (grafikai és mintázó eszközök)
- szeméttároló
- vízcsap (falikút)
- papírmegmunkáló eszközök (olló, kés, snitser)

SZABADON VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY

NÉPMŰVÉSZET

Alapfok

5. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra) összesen 36 óra

Tananyag

Általános tudnivalók

A néprajz fogalma, kutatásának tárgya

A múlt és a jelen, az egyén és közösség egymásra épülése

Népi kultúra és nemzeti kultúra egymásra épülése

A hagyomány, hagyományörzés vizsgálata

A hagyományokba való belenevelődés folyamata

A közösség rétegződése: család, nagycsalád, etnikum

Munkamegosztás és értékrend a közösségben

Identitástudat felkeltése

Népköltészet, néphit

A természet erői, jelenségei

Az ember és természet valamint az egyén és társadalom viszonyának kifejeződése a népköltészetben

A valóság és fantázia együttlélése a mesékben

A mesék cselekménye, világképe

Népmondák valóságra épülése

Népi bölcsességek „közmondások”

A találós kérdések, mondókák játékos kedve

Emberi sorsok a népdalokba

A természetfeletti erők hatása az ember életében

Népszokások

Ünnepek és jeles napok helye a mindennapi életben

Ősi természetünnepek

Ünnepek bibliai háttere (karácsonyi, húsvéti, pünkösdi ünnepkör)

Jeles napokhoz kapcsolódó hiedelmek, tevékenységek, szokástárgyak

Ember életének fordulói

Továbbhaladás feltétele

A tanulóban alakuljon ki a téma iránti nyitottság. Rendelkezzen ismeretekkel a népköltészeti alkotásokról, a népi hitvilágról, világképről. Ismerje az ünnepek jeles napok alapjait, az emberélet fordulóinak néhány szokását.

Alapfok

6. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra) összesen 36 óra

Tananyag

Népi gazdálkodás

Alapvető szükségletek kielégítése, a minden hasznosításának elve

A természet hatása a gazdálkodásra

A technikai fejlődés a társadalmi viszonyok hatása a termelésre

Hagyományos és mai gazdálkodás

Munka és a munkamegosztás szerepe a társadalomban

Népi természetismeret

Földművelés fontosabb területei munkafolyamatai

Állattartás munkafolyamatai

Termelt javak feldolgozása

Gazdálkodáshoz kapcsolódó népszokások

Népi építészet

Építkezés kialakulása

Lakótér, munkatér, tárolási funkció

Építkezés történeti kialakulása

Társadalmi különbségek megnyilvánulása az építkezésben

Népi építkezés

Települések fajtái

Természetföldrajzi tényezők hatása az építkezésre

Paraszti lakóház alaprajza, elrendezése, berendezése

A berendezés funkciója

Népi építészethez kapcsolódó népszokások, hiedelmek

Hagyományos tárgyalakotás

A tárgykészítés szerepe

Természetes anyagok felhasználása

Funkció- forma-díszítés harmónia

Használati és ajándéktárgyak

Tárgyakhoz és tárgykészítéshez fűzhető hagyományok

Továbbhaladás feltételei

A tanuló rendelkezzen ismeretekkel a hagyományos gazdálkodás formáiról

A nép építészet jellemzőiről, a hagyományos tárgyalakotás szempontjairól, területeiről. Ismerje az ehhez fűződő hagyományokat. Legyen jártas az összefüggések felismerésében saját környezetének tananyaggal kapcsolatos megfigyelésében.

Alapfok

7. évfolyam

Évi 36 hét (heti 1 óra) összesen 36 óra

Tananyag

A népművészet

A népművészet fogalma

A tárgyalakotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói

Funkció- forma-díszítés és az anyag-technika összefüggése

Tárgyak jelentéstartalma

Népművészeti motívumok: stilizált ábrázolás
Motívumok jelfunkciója
Motívumok kompozíciója, színhasználata
Népművészet korszakai
A hagyományos tárgyak esztétikuma

Famunkák

Famunkák kialakulás, története
Fa felhasználása, megmunkálása, díszítése

Parasztfaragások-eszközök, szerszámok, tárgyak
Pásztorfaragás tárgyai és motívumai
Bútorkészítés kialakulása
Díszítési eljárások bútorokon (motívumok, színek)
Famunkához kapcsolódó szokások, hiedelmek
A fa napjaink tárgykultúrájában

Népi kerámia

A fazekasság kialakulása, története
Kerámia készítés formázási folyamata, díszítésének motívumai
Edényformák
Kerámia nemhez kötődő funkciói és helyük a mindennapi életben
Fazekas munkák és a hagyományok kapcsolata
Kerámia napjaink életében

Egyéb kézműves tevékenységek

Vessző-, sás-, gyékény-, háncs-, bőrmunkák készítésének tárgyköre
Szerepük mindennapi életünkben
Mézesbábosság és tojásfestés, mint szimbólum

Továbbhaladás feltétele

A tanuló rendelkezzen ismertekkel a népművészet fogalmáról motívumrendszeréről, korszakairól, a famunkák és népi kerámia jellemzőiről, alkalmazási területeiről. Ismerjen a bemutatott tárgyalkotási körökhöz kapcsolódó hagyományokat. Legyen jártas a tárgyértelmezésben, a népi tárgykultúra és a saját tárgyi környezetének megfigyelésében.

Alapfok

8. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra) összesen 36 óra

Tananyag

Népi textíliák

A szövés- fonás története, eszközei, anyagai, munkafolyamatai
A technikához tartozó stilizált mintakincs
Szöttek felhasználási területe
A fonó szerepe a népeletben

Népi hímzések anyagai, eszközei, színvilága motívum kincsei és öltéstípusai
A hímzések alkalmazási területei

A képfestés munkafolyamata, motívumkincse, felhasználása

Lakástextíliák a mai életben

Népviselet

A népviselet fogalma, megoszlása nem, kor, alkalom szerint
Népviselet, mint jelrendszer
Öltözködés kultúra napjainkban

Tájegységek népművészete

Népi kultúra táji tagozódása ezek természeti adottságai
A táj jellegzetes tárgykultúrája, motívumrendszere
Az ott élő emberek életmódja, szellemi kultúrájuk érdekességei
Dunántúl, Alföld, Felföld, Erdély főbb tájegységei
Saját környezet népművészetének gyűjtőmunkával egybekötött vizsgálata

Népművészet továbbélése

A természetes anyagok elterjedése napjaink városi életébe
Hagyománykövető tárgyaink
Érték, stílus, funkció összhangja
Összefoglaló áttekintés

Továbbhaladás feltétele

A tanuló rendelkezzen ismeretekkel a népi textíliák és a népviselet jellemzőiről a magyar nyelvterület fontosabb tájegységeiről valamint saját tájegysége népművészetéről. Legyen jártas a tárgyelemzésben és a gyűjtőmunkák végzésében. Rendezze a népi kultúráról szerzett ismereteit fedezze fel a múlt örökségének jelentőségét saját életében.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A tantárgy tanításának célja

- A tanulót tegye érzékenyebbé és nyitottá a vizuális élmény befogadására.
- A tanuló sajátítsa el a vizuális nyelv alapelemeit.
- Műelemzéseken keresztül ismerje meg az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokat.
- A művészettörténeti korokat vizsgálva ismerje fel azok formanyelvét és stílusjegyeit.
- Foglalkozzék a korok, korszakok kapcsolataival, a kölcsönhatásokkal, egymásraépülésükkel és ellentétükkel.
- A tanuló el tudjon igazodni a művészettörténet emléktanyájában, valamint ismereteit fel tudja használni alkotómunkája során.
- Válgjon képessé az önálló alkotó jellegű műelemzésre.

A tantárgy tanításának feladata

- Nyújtson művészettörténeti, művészetelméleti és műfaji ismeretek az őskortól napjainkig.
- Foglalkozzék a világkép és a képzőművészet viszonyával.
- Mutassa be a művészet folytonosságát és korról korra változó jellegét.
- Mutassa be a művészeti ágak sajátosságait és kapcsolatát.
- Ismertesse a művészettörténet alkotóit és jellemző alkotásait az őskortól napjainkig.
- Ismertesse a tárgy és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, a népi kultúrákban és a városi folklórban.

3. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

- A művészettörténet helye és szerepe

- A művészet vizuális nyelve, ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásuk

Óskor

- A művészet kezdetei
- Használati és kultikus tárgyak
- Barlang -és sziklarajzok, festmények

Mezopotámia kulturája, művészete

Egyiptom művészete

- Az egyiptomi társadalom világképe, hitvilága és kultúrája
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

Kína művészete

- A nagy dinasztiák
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A kínai birodalom kultúrája
- Festészet, tájképfestés, kaligráfia

Japán művészete

- A természet erőinek és ősöknek tisztelete
- A zen buddhizmus és a művészet

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A hinduista hitvilágé és kultúra

Afrika művészete

- Ősi birodalmak
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
- Plasztika, bronzszobrászat

- A Közép -és Dél-Amerikai indián kultúrák áttekintése

Kérta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika

Görög művészet

- A görög kultúra
- A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia
- Az építészet új nyelvezete
- Szobrászat, festészet, vázafestészet

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje a művészettörténet fogalmát, képzőművészeti ágakat és műfajokat.
- Legyen képes a vizuális nyelv alapelemeinek használatára, néhány tanult műalkotás felismerésére.

4. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

Az etruszkok

- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

A római művészet

- Róma kialakulása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- Szobrászat - a portré
- Falfestmények

Bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága
- A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
- Egyházi táblaképfestészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete

- A nomád népek életmódja, hitvilága
- A honfoglaló magyarok kultúrája, vallása, képzőművészete

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása
- Az iszlám építészet
- A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete

- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
- Az egyházi építészet sokszínűsége
- A kereszténység képi nyelve

A gótika

- A gótikus építészet
- Üvegablakok
- Gótikus szobrászat

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje az építészet, a festészet, a szobrászat és a grafika műfaji sajátosságait.
- Legyen képes a műalkotásokról vélemény formálására és megfogalmazására.

5. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

reneszánsz előzményei

- A szellemi megújulás
- Vallási és világi építészet
- Plasztika és festészet

A korai reneszánsz

- Kereskedők és mecénások
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya

Az érett reneszánsz

- Az itáliai udvarok és az antik világ

- Palotaépítészet
- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala
- Az egyházi építészet, festészet, szobrászat
- A holland festészet aranykora
- Új témák, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus

- Új művészet az antik világ bűvöletében
- Építészet, szobrászat, festészet

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje az alkotás létrejöttének folyamatát, a látható világtól a művészi tükrözésig.
- Legyen képes stílusjegyek felismerésére műalkotások és tárgyak alapján.
- Ismerje fel a különböző művészeti technikákat egy-egy adott műalkotáson.

6. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészeti szabadság
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus

- Pointillizmus
- Az ösztönök felszabadítása

A századforduló építésze és képzőművészete

- Ipari forradalom - új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- Szecesszió

A XX. század első fele

- Expresszionizmus
- Fauvizmus
- Kubizmus
- Organikus és funkcionális építészet
- Futurizmus
- Absztrakt művészet

Művészet a két világháború között

- Konstruktivizmus
- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek
- Dadaizmus
- Szürrealizmus
- Bauhaus

Művészet 1945-től napjainkig

- A modernség megújítása
- Felfokozott érzelmi hatások
- Akciófestészet
- Pop art - tömegtermékek, társadalomkritika
- Hiperrealizmus
- Op-art - tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek
- Minimal art - a kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű
- Napjaink művészete - Performance
- Az építészet posztmodern változatai

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje a nagy művészettörténeti korok stílusjegyeit, legfontosabb alkotóit és alkotásait.
- Legyen képes műalkotások önálló elemzésére, néhány alkotás összehasonlítására formai jegyek alapján.

7. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

Ősművészet egykor és ma

- Természeti népcsoportok hitvilága, stílusa, szertartásai

Népművészet

- Hagyomány - életmód - szokások - zene - tánc - viselet - tárgyak
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Népművészet - üzlet, turizmus, politika

A városi folklór

- A fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
- Új anyagok, új műfajok
- Graffitik, tetoválás

A naív művészet

- A magas művészet és a naív művészet viszonya
- Utak a népművészetből a naív művészet felé

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje a népművészet főbb területeit.
- Legyen képes összefüggéseket felismerni, értelmezni, különböző korok művészete, valamint életmód és művészet között.
- Legyen képes a műalkotások összehasonlító elemzésére.

8. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

A görög művészet gyökerei

- A hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet

- Hasonlóságok - különbségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés

Etruszk művészet

- Híd a görög és a római művészet között
- A római kultúra kezdetei

Római művészet

- Görög, etruszk hatások
- Másolatok, műgyűjtés
- Róma hatása a bizánci művészetre

A reneszánsz, mint az antikvitás újaszületése

- Ásatások, tárgyi emlékek
- Antik eszmények és formák

A klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek
- Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje a műalkotások létrejöttének történelmi, szellemi hátterét.
- Legyen képes felismerni a művészet állandóságát és korról korra változó jellegét.
- Legyen képes műalkotások meghatározására, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

- Hiedelemvilág és művészet
- Vallás és művészet
- Ideológiák és művészet

Egyiptom hiedelemvilága

- Sokistenhit
- Az élet folytatása a túlvilágon

Mezopotámia művészete

- Sumér, babiloni, asszír és iráni művészet és hitvilág

Az iszlám művészete

- Az iszlám vallás
- A távol-keleti bölcsélet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

India művészete

- A buddhizmus és a művészet
- A hiundizmus és a művészet

Kína művészete

- A buddhizmus, a taoizmus és a konfucianizmus hatása a művészetre
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet
- A zen-buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

Keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása
- A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam

- A kelta kereszténység Írországon és Észak-Angliában

A keresztény Európa

- Hódítások és kereszties hadjáratok
- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
- Gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban

- A szakrális művészet és a reneszánsz

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre
- Pompa, fényűzés

A keresztény szellemiség művészete a barokktól napjainkig

- Hittérítés és művészet
- Gyarmatok művészete

A felvilágosodás művészete

- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában

- A szocialista realizmus művészete

Ideológiák napjaink művészetében

- Kultuszok, rítusok
- Magán mitológiák

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje az emberi élet alapkérdéseit, a világmagyarázatok tükröződését a

művészetben.

- Legyen képes tolerálni a másságot különböző kultúrák, népek művészetében.

10. évfolyam

évi 36 hét (heti 1 óra), összesen 36 óra

Tananyag

- Hagyomány és haladás
- Hivatalos művészet és avantgarde

A realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés klasszikus felfogása és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő szemléletmód ellentéte
- A művészet és a nyilvánosság kapcsolata

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- Tudományos megalapozottság - rendszerezésre való törekvés
- Egyéni stílus

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos és az új építészeti mozgalmak
- Új építészeti feladatok, kihívások

A szecesszió

- Szakítás az akadémizmus felfogásával
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők

- Magányos alkotók és iskolák

Művészet és társadalom

- Direkt módon politizáló agitatív művészet
- Tiltott, türt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció

- Művészet és manipuláció
- Művészet és üzlet
- A giccs fogalma

Kortárs művészet

- A klasszikus hagyományok és azok tagadása
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- Profi és amatőr művészet
- Művészet - közönség, művészet - közönség hiány
- Totális művészet

Továbbhaladás feltétele

- A tanuló ismerje a művészettörténeti korszakok és a kortárs művészet gyökereit.
- Legyen képes műalkotások előítéletmentes szemlélésére és értő befogására.

A GRAFIKA TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

RAJZ- FESTÉS- MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Rajz- festés- mintázás max. 90 perc

2. Vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladat megoldásából mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkozása a kifejező illetve kreatív képessége kép és tárgyalgó tudása.
A feladat megoldásából tükröződjön a tanuló megfigyelő, értelmező képessége. Tűnjön ki átíró alkotó kézsége, a képzőművészeti ágak műfajairól szerzett ismerete és a képzőművészeti technikákban való jártassága.

A gyakorlati vizsga részei:

A) a tanuló által készített alkotás a tervezési folyamat dokumentációival, mely tartalmazza a megoldás fázisait (tanulmányrajzok, tervek, színtervek, faktúratanulmányok stb.)
A vizsgamunkát a szorgalmi idő alatt a második félévben kell elkészíteni és az alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell leadni.

B) a vizsga helyszínén készített tanulmány
Témája lehet:

- természetes forma
- mesterséges forma
- forma és mozgás
- forma, tér, szerkezet

Technikája szabadon választott (grafikai, festészeti, plasztikai eljárások)

3. Vizsga értékelésének szempontjai:

- megfigyelő, megjelenítő képesség
- műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség
- technikákban való jártasság
- tervező, feladat megoldó készség
- kreativitás
- esztétikai érzékenység
- feladatmegoldás egyedisége

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás	max. 90 perc
Grafika műhelygyakorlat	max. 180 perc
– rajzi, tervezési feladat	50 perc
– grafikakészítés	130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló a grafikaművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, az egyedi és a sokszorosított grafikatechnikai lehetőségekről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását.

A grafika műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész grafikai alkotás.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással – színes rajzi, tervezési munka alapján létrehozott, a tanult grafikai technikák bármelyikének alkalmazásával megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai vagy tervezőgrafikai feladat (meghívó, bélyeg...),
- versillusztráció,
- természeti forma tanulmánya, átírása.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlat alapján megvalósított egyedi rajz vagy sokszorosításra alkalmas technikával elkészített grafikai alkotás, amely lehet:

- exlibris,
- embléma,
- piktogram,
- illusztráció,
- mintatervezés különböző felületek, faktúrák alapján.

3. A vizsga értékelése

A grafika műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezői készség,
- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- alapvető anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- egyedi és sokszorosított grafikatechnikai ismeret,
- színelméleti alapismeretek,
- a kész munka összhatása.

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás	max. 120 perc
Grafika műhelygyakorlat	max. 240 perc
– rajzi, tervezési feladat	60 perc

– grafikakészítés

180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Grafika műhelygyakorlat

max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, megjelenítő, a tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó képességét, a grafika anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A grafikai műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész grafikai alkotás.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással – színes rajzi tervezési munka alapján megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- stílusanulmány,
- borítóterv hang- és képanyaghordozókra (CD-, DVD-borító...),
- könyvborító terv, könyvillusztráció,
- naptár.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlatokból álló, betű és szöveg együttes kompozíciójára és szabadon választott technika alkalmazására épülő grafikai alkotás, amely lehet:

- plakát,
- könyvborító,
- vers- vagy prózaillusztráció.

2.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika anyagai, eszközei,
- grafikai technikák és technológiák,
- a grafika műfaji sajátosságai,
- a grafikaművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafikaművészet stíluskorszakai,
- a magyar grafika jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A grafika műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- rajzi, tervező és kivitelező készség,

- a grafikai ismeretek gyakorlati alkalmazásának (egyedi és sokszorosított grafikák, vegyes technikák) szintje,
- eredetiség, egyediség,
- a kész munka összehatása.

3.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

3.6 AZ ISKOLA EGYES ÉVFOLYAMAIN TANÍTOTT TANTÁRGYAK, A KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, AZOK ÓRASZÁMAI (2011/2012 tanévtől, felmenő rendszerben)

Tanszakok:

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

Néptánc

Társastánc

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

Grafika és festészet tanszak

SZÍN- ÉS BÁBMŰVÉSZETI ÁG

Színjáték tanszak

Kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámai:

Táncművészeti ág

Társastánc tanszak

Tanszakok és tantárgyak

Főtárgy:

Gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon)

Társastánc (1–6 alapfokú és a 7–10 továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgyak:

Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)

Társastánc történet (5– 6. alapfokú évfolyamon, 9.– 10 továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy – az összevont osztályokban:

Viselkedéskultúra,

Társastánc történet

Választható tantárgyak:

Társastánc gimnasztika (1–2. előképző évfolyamon, 1–3 alapfokú évfolyamon)

Történelmi társastánc (6.alapfokú évfolyamon, 7–8 továbbképző évfolyamon)

Társastánc (1–6 alapfokú és a 7–10 továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	2–3	3–4	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező					1		1	1			1	1

Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6
-------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Képző- és iparművészeti ág

Grafika és festészet tanszak

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)

Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)

Népművészet (1–10. évfolyam)

Művészettörténet (3–10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgyak:

Népművészet (1–10. évfolyam)

Művészettörténet (3–10. évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint *alapmodul* a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, *egyedi szakmai modul* a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző-és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális

eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A *grafika és festészet alapjai* tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A *műhelygyakorlat* lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2
Összes óra:	(2– 4)	(2– 4)	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előkészítő évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszámra 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előkészítő évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Grafika és festészet műhelygyakorlat,

A tanítási órák képzés ideje: 45 perc

Színművészeti-bábművészeti ág

Színjáték tanszak

Tanszakok és tantárgyak

Főtárgy: dráma és színjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)

zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)

színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv

Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok
----------	------------

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázatok Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétel mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összórát biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.

A dráma és színjáték tantárgy heti órája a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1-1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előkészítő, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

3.7 A TANSZAKOK, TANTÁRGYAK SZAKIRÁNYÚ FELADATAI, KÖVETELMÉNYEI, ELŐÍRT TANANYAG (2011/2012 tanévtől, felmenő rendszerben)

Az intézmény helyi tanterve megegyezik az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel, melyet a 2011/2012-es tanévtől felmenő rendszerben alkalmazunk az alábbiak szerint.

3.7.1 TÁRSASTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ TÁRSASTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelmre, az önkontroll alkalmazására.

Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése. A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból. Megismerik azok történetét, a hozzá tartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és

bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társművészetekbe. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.

A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik.

A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

A TÁRSASTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén

Kiemelt kompetenciák a társastánc területén

Szakmai kompetenciák

A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja

A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése

A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete

A kombinációk, etűdök, koreográfiák kivitelezése

A képességek (a ritmusérzék, a tér- és formaérzék, a stílusérzék, előadói készség, koncentrációképesség) fejlesztése

A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása

Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása

A táncok történeti háttérének ismerete

A historikus táncok ismerete

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A tánc iránti szeretetet mélyítése

Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása

A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése

Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése

A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés

Társas kompetenciák

A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása.

A táncos partnerkapcsolat kialakítása

Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttműködésre nevelés

A táncművészetek iránti érdeklődés felkeltése

A környezet megóvásának fontossága

Az egymás megsegítése és saját egészségünk megóvása iránti igény kialakítása

Módszerkompetenciák

A nyitottságra, az ismeretek befogására nevelés

A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés)

Művészi önkifejezés fejlesztése

Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelőadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel

A kiemelkedő alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban
Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása
Tehetség gondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga: társastánc, társastánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsődleges célja egy olyan egészséges, a művészetek iránt érdeklő gyermek nevelése, aki számára a társastánc tanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlődnek értelmi képességei,

térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly-, ritmus és térérzékelés) fejlesztése.
- A munka természetes igényének, a megfelelő munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása.
- Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása).
- A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.

Tananyag

Egyszerű mozgások (járás, futás, különböző irányú lépések, ugrás, fordulat)

A helyes testtartás megtanítása

Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánzással)

Rávezető gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet)

Az irányok, térformák tudatos használata

Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok)

Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke–spitze, Kis kacska fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss...)

Követelmények

A tanuló ismerje a 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es játékos táncokat, gyermektáncokat

A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklődő, fogékony, együttműködő és problémamegoldó

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A megfigyelőképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése
- A rögtönzési és együttműködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás)
- A megismerő- és befogadóképesség (az alapmotívumok és variációs lehetőségek) fejlesztése
- Tér-, forma-, stílus- és ritmusérzék fejlesztése

Tananyag

Alapfogalmak tudatos alkalmazása

A társastánc alapmozdulatainak bővítése (rézsút irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat)

Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történő járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták)

Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások)

Gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha–cha–cha, Boogie–woogie, Polka, Csárdás...)

Követelmények

A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat.

A tanuló legyen képes a térben történő eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére. Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelően kommunikálni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek, a táncok zenéit tartalmazó CD-k, a terem méretének megfelelő audio készülék: CD lejátszó

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutatják el a tanulót az egyre magasabb szintű tánctudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.

A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelmvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása
- Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése
- A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőkézség, az improvizációs készség fejlesztése

Tananyag

A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi

A páros tánc szabályai (táncartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten)

A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés)

Követelmények

A tanuló ismerje a világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A standard és a latin–amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása
- A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása
- A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése
- A partnerek közötti kommunikáció javítása

Tananyag

A standard és a latin táncartás

A ritmusok, ritmikák

Táncirányok (Alignment)

Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work)

Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései

A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései

A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései

A Cha-cha-cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései

A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései

A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes lábmunkát, a lépések irányait, a táncirányokat

A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A standard és a latin-amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etűdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása

– A mozgáskoordináció, mozgásemlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása

– A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása

– A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése

Tananyag

A latin táncokban használt akciók (Action Used)

A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn)

Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései

A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései

A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései

A Cha-cha-cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései

A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right, Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései

A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái

A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alap figurákból összeállított kombinációkat és etűdöket

A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos-táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése
- A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása
- A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása
- Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás

Tananyag

A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn)

A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall)

A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései

Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái

A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái

A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái

A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései

A Cha-cha-cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái

A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái

A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái

A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést

A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos kivitelezésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban
- A tanulói előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása
- Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása
- A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társművészetek iránti érdeklődés felkeltése

Tananyag

Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma

A Bécsi keringő *Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural* alapfigurái

A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái

Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái

A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái

A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái

A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései

A Cha-cha-cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái

A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái

A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái

A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát

A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése

– A koncentrációképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése

A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése

Tananyag

A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája

Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái

A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái

A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái

A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései

A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái

A Cha-cha-cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái

A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái

A Samba Travelling voltas, Criss cross , Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái

A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A világtáncok kezdő- és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctехnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét

A táncparkett szabályait

A tanuló legyen képes

A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására

Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre.

A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására

A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos és stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására

A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni

A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra

Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre

Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Társastánc főtárgy, 20–25 perc

A vizsga tartalma

– A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll

– A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2–2 percen, miközben számot adnak a standard és latin táncartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről

– A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin–amerikai (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései

A vizsga értékelése

– a standard táncok és a latin–amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,

– a zene és a tánc összhangjának betartása,

– a technikai biztonság,

– a tánc stílusának megfelelő előadásmód,

– a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.

– A stílusérzék, előadói készség, koncentrációképesség fejlesztése.

– Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.

– Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag

A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek

Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései

A Tangó Promenade link, Four step haladólépései

A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései
A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései
A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái
A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései
A Cha-cha-cha Open hip twist spiral, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései
A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései
A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései
A standard és latin táncok stílusjegyei

Követelmények

A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.
- A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- A táncos szakirodalom gyakorlati használata.

Tananyag

Szakkifejezések, fogalmak

A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája

Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései

A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései

A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések

A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései.

A Cha-cha-cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései

A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései

A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései

A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései

A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat

A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.

- A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.
- A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.
- A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag

Improvizációs szabályok

A Bécsi keringő Contra check haladó figurája

Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései

A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései

A Quickstep Six quick run, Zig-zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák

A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig-zag from PP haladó figurái

A Cha-cha-cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései

A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései

A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopated chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései

A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái

A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit

A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése
- Egyéni táncstílus kialakítása
- Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése
- Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása

Tananyag

Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái

A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái

A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Topsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái

A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái

A Cha-cha-cha Aida, Opening out from reverse top, Slip-close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái

A Rumba Continuous hip twist, Continuous circural hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái

A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái

A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái

A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A standard és latin–amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket

A szakkifejezéseket, fogalmakat

A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét

A táncok karakterének megfelelő előadásmódot

A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot

A tanuló legyen képes

A standard és latin–amerikai táncok önálló és páros bemutatására

A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására

A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására

A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre

Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására

Az elsajátított szókincs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni

A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviseletre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére

Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc, főtárgy 25–30 perc

A vizsga tartalma

A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin–amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus-, tér- és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése

– A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái

– A latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái

– Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

A vizsga értékelése

- a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfigyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai,
Társastánczenét tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k,
A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó,
Fellépő ruhák

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit
Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása
- A kezdeményezőképeség és a kreativitás fejlesztése
- A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása

Tananyag

Viselkedésünk alapjai
Viselkedés táncos alkalmakkor
Az étkezés illeme
Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága
Nők és férfiak (fiúk és lányok)
Művelődés, szórakozás
Az ajándékozás illeme
Utazás, közlekedés
Kapcsolattartás távolról
Nemzeti sajátosságok
Amit még illik tudni

Követelmények

A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát
A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET 5-6.

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti háttérét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A tanuló táncelméleti, tánc történeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása

Tananyag

A társastánc művészi és közhasznú formái

A társasági táncélet alkalmi, eseményei

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai

A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttére

Követelmények

A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait

A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analízis értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag

A XIX. század társastánc élete (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői

Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük

A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése

Követelmények

A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelvét

A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus)

A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit

A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit

A tanuló legyen képes

A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és neves táncmestereikről. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti háttéréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről

- A társasági élet alkalmai.
- A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.

A vizsga értékelése

- A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.
- A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A standard táncok, a latin–amerikai táncok történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit tartalmazó társastánc könyv, a táncalkalmakkal, a nemzetközi és hazai táncélettel, a színpadi táncművészetrel foglalkozó könyvek, oktatási segédanyagok, társastánc videokazetták, DVD–k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET 9-10.

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XX–XXI. század tánc történetének kiemelkedő hazai– és nemzetközi képviselőit, az európai társastáncélet fejlődését, a kor hazai alkotóműhelyeit és a formációs társastáncok kialakulását, aktív közreműködőként vegyen részt táncművek, koreográfiák elemzésében.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotóműhelyeinek és képviselőinek megismertetése.
- A táncelméleti tudás valamint az összegző és szintetizáló képesség fejlesztése

Tananyag

Az európai társastáncélet fejlődése és alkotóműhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország)

A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig

Követelmények

A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyeit, képviselőit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlődésüket, a hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődését

A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedő műhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlődésének, alkotóinak és produkcióinak a felismerésére, tudatos értelmezésére.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Kiemelkedő hazai és nemzetközi (európai) táncművek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása.
- Életpályák és életművek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncművek analizálása

Tananyag

A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása.

A XX–XXI. század hazai alkotóműhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és műveik.

Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.

Követelmények

A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedő hazai alkotóit, műveiket. Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók műveit. A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedő táncprodukcióit

A tanuló legyen képes

A múlt és a jelen értékeinek befogadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

- A társasági élet alkalmai
- A XX.–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói
- A formációs társastáncok kialakulásának története

A vizsga értékelése

- a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,
- a hazai társastánc mozgalom táncprodukcióinak ismerete.
- a formációs társastáncok kialakulásának története

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok, kiemelkedő táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD-k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó.

TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA

A társastánc gimnasztika oktatás elsődleges célja, hogy a tanuló a speciális társastáncformák és táncok elsajátításához megfelelő erőnlétben, izomzata gondosan előkészített és bemelegített állapotban legyen. Alapvető cél a sérülések elkerülése, a testtartási hibák javítása, a koordináció és a ritmikai készség fejlesztése

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A helyes, tudatosan kontrollált légzéstechnika és testtartás megtanulása és alkalmazása, a koordinációs készséget fejlesztő gyakorlatok és motívumok elsajátítása, tudatos alkalmazása és kivitelezése

Tananyag

A kontrollált légzéstechnika elsajátítása

A mozdulat iránya

A mozdulat magassága és mélysége

A mozdulat ritmusa

Követelmények

A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát, az alaptartást és annak kontrollját, a mozdulatok sajátosságait, tájékozódást a térben

A tanuló legyen képes a kontrollált légzésre és mozgásra, eligazodni a térben – színpadi térformákban – és zenei interpretációkra koordinált mozgáskombinációk kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A mozgás esztétikai törvényszerűségeinek megismerése és tudatos alkalmazása a gyakorlatokban, az akusztikus és vizuális képességek, ritmikai készségek és koordinációs képességek fejlesztése

Tananyag

A karok, törzs, lábak izomzatának erősítése

Az egyensúlyi helyzet tudatos kialakítása

A táncelőkészítő gimnasztikai gyakorlatok összeállítása etűd formában

Követelmények

A tanuló ismerje a test izomzatának erősítését, az egyensúlyi helyzeteket, gyakorlatokat és etűdöket. A tanult mozgásformák önálló, plasztikus végrehajtását, a szakkifejezések tudatos használatát és ismeretét

A tanuló legyen képes testének tudatos kontrolljára, izomzatának és testrészeinek erősítésére és bemelegítésére, egyensúlyi helyzetek kialakítására és tudatos alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladat

– A természetes mozgásfajták megismerése, a mozgáskészségen alapuló mozgásérzék tudatosítása, a ritmika, az izomerő tudatos használata, az egyéni improvizáció fejlesztése

Tananyag

Az előképző gyakorlatainak egymás utáni folyamatos összekapcsolása

A mozgás esztétikai törvényszerűségei

Lábgyakorlatok

Nyakgyakorlatok

Törzsgyakorlatok

Kargyakorlatok

Követelmények

A tanuló ismerje a mozgás esztétikai törvényszerűségeit, a láb-, nyak-, törzs- és kargyakorlatokat, a tanult mozgásformák tudatos és plasztikus végrehajtását. Legyen kreatív, gondolatait tudja kifejezni nem csak verbális, hanem nonverbális kifejezési eszközök segítségével is

A tanuló legyen képes testének és testrészeinek esztétikus használatára, mozdulatainak és tánckombinációinak tudatos értelmezésére és kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A tanuló tudatos izomhasználata, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek ismerete, kombinációs gyakorlatok, etűdök önálló összeállítása, a mozgásfolyamatok kontrollja

Tananyag

Lábgyakorlatok álló helyzetben

Törzsgyakorlatok (fekvésben, rúd mellett)

Hasizomgyakorlatok

Kargyakorlatok
Kombinációs gyakorlatok

Követelmények

A tanuló ismerje álló és fekvő helyzetben a láb- és törzsgyakorlatokat, a hasizomgyakorlatokat és kombinációkat.

A tanuló legyen képes az esztétikus mozdulatok, erősítő és bemelegítő sorozatok kivitelezésére, az izomerősítő gyakorlatok valamint kombinációk helyes és tudatos bemutatására, művészi kifejezésére, interpretálására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az etüdkészítés szabályainak megismerése.
- Az izolált testmozgások, kar – lábgyakorlatok elsajátítása
- Önálló kombináció és etüdkészítés.

Tananyag

Karhajlítás, nyújtás, feszítés

Kézfej, ujjak tudatos használata

Lábgyakorlatok – alsó lábszár, felső lábszár függetlenített mozgásai, lábujjgyakorlatok

Törzsívek

Testhullám

Követelmények

A tanuló ismerje a hajlítást, feszítést, nyújtást, a kar- és lábgyakorlatokat, a test izolációt, a tudatos testhasználatot

A tanuló legyen képes a testrészek izolációjára, önálló etüd készítésére, a zenei frázisok és lüktetések felismerésére, a gyakorlatok egységeinek megkülönböztetésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A gimnasztikai gyakorlatokat bemutató tankönyv, CD-k a ritmikus mozgáshoz, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó)

TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC

A tantárgy célja

A tanulókat megismertetni a XVI–XIX. századig terjedő időszak – a reneszánsz és barokk korszakok, valamint a XIX. század – báli táncainak korabeli anyagával, az adott korszakok szokásaival és illemtanáival.

A történelmi társastáncok célja, hogy előmozdítsa a tanulók mozgáskultúrájának, ezen belül koordinációs képességének, tér és formaérzékének, fizikai állóképességének fejlődését, továbbá a tanulók koncentráció képességének, zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának, improvizációs készségének fejlesztését.

Emellett alapozza meg és fejlessze a tanulók stílusismeretét, ízlését, magatartásának és társas kapcsolatainak kulturáltságát, társaival való együttműködési képességét. Járuljon hozzá a tanulók előadói készségének, művészi kifejező készségének sokirányú fejlődéséhez.

Tágabb értelemben a tanuló váljon nyitottabbá az egyéb művészeti ágak irányába, fejlődjön komplex korszemlélete és legyen képes a tanultakat az iskolai tananyagba sokoldalúan visszakapcsolni.

Alapfokú évfolyamok

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által.
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül. – A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése.
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által.
- A tanuló improvizációs készségének, stílusérzékének fejlesztése.

Tananyag

XVI. századi reneszánsz társastáncok

Reneszánsz stíluselemek: testtartás, lábfejek helyzete, kéztartások, lépéstechnika, meghajlások

Francia reneszánsz körtáncok alaptípusai

– Branle double, Branle simple, Branle gay, Branle de Bourgogne

Lépés és mozdulatanyag: double, simple, petit saut, pied en l' air, reprise, branle, Capriole, révérence

A koreográfiák körben vagy láncban előadva. Diszítés improvizáció

A szabálytalan branle;

– Branle coupé, Branle coupé, Charlotte, Branle coupé Aridan

Zenei anyag–memorizálás, koreográfiatanulás

Táncos játékok

A tréfás, utánzó branle;

– Branle morgué, Branle des Chevaux, Branle des Lavandières, Branle des Pois, Branle de la Montarde

Zenei anyag–memorizálás, koreográfiatanulás, improvizatív gesztus lehetőségek

Páros táncok

Lépő tánc: Pavane

Lépésanyag: simple, double előre és hátra, conversion, fleuret

Különböző térforma lehetőségek, koreográfiatanulás

Ugrós tánc: Gaillarde

Lépésanyag: Cinq pas: grue, saut majeur, posture, cadence

Egyéb mozdulatelemek: ruade, croisé

Cinq pas variációk: „croisé”, „pieds joints”

Pas raccourci: révérence passagière

Egyéb variációk: fleuret, onze pas

Különböző lépéskötés lehetőségek, improvizáció

Improvizált csoportos forma: Gaillarde lyonnaise

Koreográfia szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos bemutatására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által.
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül.
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentésének megismertetése.
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által.
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének fejlesztése.

Tananyag

Barokk báli táncok

Barokk stíluselemek: testtartás, lábfejek kifelé forgatottsága, pozíciók, lépéstechnika, plié, éle vé, port des bras

Előkészítő etűdök 3/4-es és 4/4-es barokk zenékre

Lépés anyag: demy coupé, pas de bourrée

Etűd 4/4-ben

Menüett

Lépés anyag: pas de menuet előre, hátra, és oldal irányokba, chassé, révérence

Menüett etűd 3/4-es zenére

Contredance français;

– Menuet, R. A. Feuillet: La Bergère, Menuet du Chevalier

Báli menüett szóló párra P. Rameau alapján

Figurák: révérence, bevezetés, „Z”, „malom” jobb kézzel, „malom” bal kézzel, két kezet nyújt

Koreográfia

Angol country dances

Lépések, figurák: slipping, step, double, set, turn, siding, arms, meet, lead

– J. Playford: Gathering peascods, Sellenger's Round, Parsons farewell

Ismétlő anyag

Reneszánsz társastáncok

Gaillarde koreográfia szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos, kifejező bemutatására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által.
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül.
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentésének megismertetése.

- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által.
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejezőkészségének fejlesztése.

Tananyag

Polonaise

Alaplépések: pas polonaise előre, hátra haladva.

Koreográfia

Francia négyes

Alaplépések: pas marché, pas élevé, pas chassé, chassé–formák, pas balancé, pas galop

Francia négyes kiválasztott tételei

Körmagyar

Lépések: Andalgó, bokázók, tétovázó, vágás, lejtő, verbunkos, magányforgó, kettős forgó, toppantó, villám, kisharang, toborzó, urak magánya, friss, vitorlaforgás

Koreográfia a Szöllösi–féle „körtáncz” alapján

Ismétlő anyag

Korszakonként egy–egy koreográfia

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok stílusos és kifejező előadására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Történelmi társastánczenét tartalmazó CD–k, történelmi társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, korabeli táncoknyvek magyar nyelvű kiadásai, viselettörténeti könyvek, történelmi társastánc DVD–k, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó

3.7.2 NÉPTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei táncgyógyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, táncgyógyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális

értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését

A NÉPTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése

A hagyományos népi játékmód ismerete

Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez

A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása

A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése

A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése

Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés

Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés

Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés

A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése

A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése

A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák

A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása

A másság elfogadásának képessége

Az önálló döntéshozatal képessége

Kezdeményezőképeség, egyéni feladat– és szerepvállalás

A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

A szabálytudat kialakítása

A csoportnorma kialakítása

A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése

A közösségi szemlélet kialakítása

A környezet megóvásának fontossága

Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése

Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása

Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések

Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége

A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása

A hatékony önálló tanulásra nevelés

Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is

A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Néptánc

Folklórismeret

Művészeti záróvizsga

Néptánc

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként, illetve párban – helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfelelt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

A játékműveltség felmérése

A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése

Az alapvető mozdulattípusok

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–főnt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképeség fejlesztése

- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése

Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játéktudás bővítése

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik

NÉPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti

értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játék központi szerepének megtartása
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőlkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése
- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában,
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4-es lüktetés

Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Hagyományörzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot

A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása

- Ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly – fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékméret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)) Mezőföldi vagy somogyi vagy sárközi ugrós táncanyag (csoportos, páros)
- A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló) Mezőföldi vagy somogyi kanász, üveges tánc
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában. Az ugrós táncoknál választott alldialektus csárdásanyagának alapjai (egylépéses, kétépéses csárdás)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya

Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc típus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánc típus főbb jellemzői

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok

Hagyományörzés: a saját tánc régió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot

A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint

- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenghangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játéksimeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör– és páros táncok előkészítése

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül 2. évfolyamon választott tánc (mezőföldi, somogyi vagy sárközi) elmélyítése, a tananyag bővítése
- A Tiszai táncdialektus dél-alföldi, szatmári vagy nyírségi csárdásai közül választott tánc bevezetése
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,

Népi ének: a választott táncához kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió (dél-alföldi) gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánc típus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek

megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása

- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül előző években választott tánc elmélyítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül előző években választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A Tiszai táncdialektus verbunkjai (szatmári vagy bodrogi) közül választott tánc bevezetése
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal (Somogy vagy Sárköz)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztdanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4–es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus

Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugróst, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül

- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A Dunai–dialektus csárdásai (Somogyi vagy Mezőföldi) közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Tiszai dialektus verbunkjai (szatmári vagy bodrogi) közül választott tánc ismeretének bővítése
- A Dunai dialektus verbunkjai (decsi verbunk) közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése (bagi, rimóci vagy ajaki)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus

Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok

Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tánc típus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése (Széki vagy szilágysági)
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttese, a *dűvő* és az *esztam* kíséret jellemzői, tánc típusok és kíséret módok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánc típusok, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját tánc régió táncjai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket

A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint

A tájegységek táncjaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit

A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat

A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat

A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során

A színpadi törvényszerűségeket.

A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását

A táncalkalmaknak megfelelő magatartás– és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes

Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására

A megszerzett ismeretekről beszélni

A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat

A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is

A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra

A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra

A másság elfogadására, a csoport hagyományok kialakításában való aktivitásra

Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc

Csoportban 5–10 perc

Egyénekenként illetve párban: 2–3 perc

A vizsga tartalma

Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása

Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncából a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénekenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése

– Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét

– Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra

– Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása

– A forgás technikai megvalósítása a különböző lábförészekben

– Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánc típusonként

– A tánc tételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása

– A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése

- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

- Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján
- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve (Széki táncrend)
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnóták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók

Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánc kultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a tánc ház szerepe, az *adatközlők* megismerése

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábförészeken
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A tánc tételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása

- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulatípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése Széki táncrend, mellette ismerkedés a székely forogatóssal pl. Nyárád-menti)

A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével (Sárközi vagy Rábaközi)

Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánc hagyományok, szokások

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábförészekon
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A tánc tételek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való

viszonyulása szerint

- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

- Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése (Mezőségi vagy kalotaszegi táncrend)
- A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével (Bodrogek, Szatmár, Dél-Alföld vagy Hajdúság)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, táncgyományok, szokások

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncgyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes táncművelek funkciójának megismertetése
- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásélmény, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
- Az eredeti filmekről történő tánc tanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
- A vizsgahelyzetre való felkészítés
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat: az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése felkészülés a művészeti záróvizsgára

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismételése, bővítése

Táncfolklorisztika: a Kárpát–medence táncjai, tánc kultúrája

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncjai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint

A táncdialektusok és tájegységek, tánc típusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit

A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban

A tanult koreográfiákat

A tanuló legyen képes

A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemzeti identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánc típusnak megfelelően

A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc, 8–10 perc

A vizsga tartalma

– A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort
– A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál

– Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni

– A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket

A vizsga értékelése

– a táncrend ismerete, stílusos előadása,

– a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,

– a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,

- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítsa rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történelmi rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történelmi megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A játék- és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Gyerekszületés, gyermekkor

- Jóló praktikák a gyermek születése előtt
- Komatál hagyománya
- Keresztelő
- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
- Az anya avatása
- Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékkalmai és táncalkalmai

- A munkavégzéshez kötődő játékkalmai /libalegeltetés, kalákamunkák/
- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
- A tánc tanulása
- Gyermeklakodalmak (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
- A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Az évkör ünnepi gyermekszemmel

- Szent Miklós napja

- Jézus születésének története
- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
- Szent Balázs napja, Balázsjárás
- Szent Gergely napja, Gergelyjárás
- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
- Pütkösdi királynéjárás

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék- és táncalkalmait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom

- Munkavégzés a serdülő korban
- Legényavatás, leányavatás
- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok szinterei
- Szokásjogok a paraszti társadalomban
- Leánynéző, háztűznéző, hozomány
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, rítusok

Legények és lányok játék- és táncalkalmai

- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
- Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban

- Luca kettős alakja
- Betlehemezés
- Farsangi szokások
- A nagyhét eseményei
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
- Pütkösdi királynéválasztás
- Májusfaállítás
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt- és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai

- Paraszti munka, munkaszervezés
- Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
- Előjelek, jóslások, hiedelmek
- A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
- Virrasztás, temetés, siratás
- A halotti tor
- Fejfák, kereszték
- Mindenszentek napja
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házások táncalkalmai

- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házások bálja, batyusbál)
- Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
- Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein

- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvasárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt- és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat,

azok szerepét

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
- A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

Táncfolklorisztika

A régi táncréteg jellemzői

Körtáncok

- Középkori táncagyomány, lánc– és körtáncok
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a táncművészetben

Eszközös pásztortáncok

- Kanásztánc, pásztortánc
- Pásztorbotoló, cigánybotoló

Ugrós–legényes táncművészet

- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
- Erdélyi legényes táncok

Küzdő karakterű páros táncok

Forgós–forgató páros táncok

- Reneszánsz táncagyomány, forgós–forgató páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
- Az új táncréteg jellemzői
- A reformkor táncművésze, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk

- A szóló verbunk
- Szabályozott szerkezetű verbunkok

Csárdás

- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
- Körcsárdás, hármassárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői

- Dunai dialektus
- Tiszai dialektus
- Erdélyi dialektus

A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények

A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánc típusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét

A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes

A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idő összefüggéseinek felismerésére

A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására

Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben

A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni

Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Folklórismeret

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma

– A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll

– Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Témakörök

Jeles napok

Munkavégző ünnepek

Az emberélet fordulói

Táncdialektusok

A régi és új táncréteg tánc típusai

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

– Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

- A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése
- Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

- 1 db tábla vagy flipchart
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
- Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok
- Néprajzi videó és/vagy DVD filmek

TÁNC TÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánc kultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
- Más népek tánc hagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót

Tananyag

Tánc történeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc

Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok

Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánc kultúra

A középkor tánc kultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok

A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánc kultúrája

A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei

A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága

A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében

A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”

A romantika hatása Európa táncéletére

A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Környagor

A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
- A táncház-mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

Tananyag

Tánc történeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája

A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére

A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói

A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték

Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese – Honvéd Táncszínház (Szabó Iván), Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT – Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László)

A táncház-mozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre

A koreográfusnemekedékek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben

A művész- és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében

A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

Az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes:

Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak

megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Tánc történet

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5–10 perc

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánc történet témakörökből áll

Az *írásbeli vizsga* feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza

– A *szóbeli vizsgán* a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:

Az őskor táncművészete

A középkor jellemző táncformái

A reneszánsz és barokk kor táncélete

A romantika

A reformkor táncélete

A XX. század táncélete

Gyöngyösbokréta mozgalom

Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon

Hazánk jeles alkotói és műveik

A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

– Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

– A tananyag tartalom elsajátításának mértéke

– Az összefüggések ismerete

– A szakmai kommunikáció fejlettsége

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Tánc történeti kézikönyvek, lexikonok

Tánc történeti videó és/vagy DVD filmek

NÉPZENEI ALAPISMERETEK

A népzenei alapismeretek az alapfokú és továbbképző évfolyamokon választható tantárgy. Tanításának célja, hogy a néptánc tantárgyon belül elsajátított zenei ismeretek kibővítésével járuljon hozzá a tanulók népzenei neveléséhez. Mutasson rá a tánc a zene az ének egységére, összefüggéseire. Világítson rá a hangszeres népzene és a tánc összefüggéseire, nyújtson élményszerű ismereteket a jellegzetes népi hangszerekről, hangszer-együttesekről, zenekarokról. Segítse elő a komplex látásmód kialakulását, az elemző gondolkodást, az összefüggések felismerését. Nyújtson bővebb ismereteket a vokális népzene jellemzőiről, segítse elő a népi éneklési technika elsajátítását. A közösségi éneklés élménye és hangulata erősítse az összetartozás érzését. A tantárgy tanítása során a gyakorlati megközelítés, az élményszerzés dominál, amelynek eszközei a hangszerek bemutatása, zenehallgatás, zenefelismerés, bemutatás.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az ének és tánc egységének felismertetése, a tánc közbeni éneklés követelményeinek megismertetése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése, felismertetése
- Az éneklés közösségi élményének, örömeinek felfedezése, megélése

Tananyag

Negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei lüktetés

D–r–m dallammagú népi játék dallamok, népdalok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos megszólaltatása

Népi hangszerek: idiofon hangszerek

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, a ritmusértékek, ritmusképletek gyakorlati alkalmazására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A népi éneklési technika kialakítása
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése ének és tánc közben egyaránt
- A tánc közbeni éneklés kritériumainak, a dallamívek megformálási szabályainak

megismertetése, megvalósítása a gyakorlat során. A karikázó dalok éneklésének fejlesztése, bővítése

- Az előéneklés szabályainak, az előénekeshez történő igazodás technikájának elsajátítása, fejlesztése
- A közösségi éneklés élményének, örömeinek felfedezése, nagyobb és kisebb létszámú csoportokban egyaránt

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei lüktetés

A dudaritmus

A kanásztánc ritmus

5–6 hangterjedelmű dallamok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos, kiscsoportos megszólaltatása

Az előénekes feladata és funkciói, a bekapcsolódás módja

Népi hangszerek: duda

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos, kiscsoportos bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, a tanult dal előéneklésére, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak, megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás technikájának megvalósítása
- A hangterjedelem növelése, a magabiztos dalkezdés megvalósítása
- Az intonációs készség és a zenei hallás, hangszín fejlesztése
- A hangképzési technika és a megfelelő légzéstechnika elsajátítása
- A népi éneklési technika fejlesztése
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A nyújtott és éles ritmus

A 4/4-es zenei lüktetés

A hangterjedelem növelés oktáv terjedelelmeig

A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

A választott dallamok csoportos, kiscsoportos, egyéni megszólaltatása

Népi hangszerek: tekerő, klarinét

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszerek jellemzőit

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belüli éneklésre, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, az előénekeshez

történő bekapcsolódásra

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás szabályainak tudatosítása
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- A népi éneklési technika fejlesztése.
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika és a megfelelő hangszín kialakítása, a hangterjedelem növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A nyújtott és éles ritmus

A 4/4-es lüktetés

A hangterjedelem növelése oktávon túlra

A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül

A *giusto* előadásmód

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

Népi hangszerek: hegedű, brácsa, bőgő

A dallamhangszerek, kísérő hangszerek, játékmód

Az *esztam* és *dűvő* kíséret

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, a *giusto* előadásmód jellemzőit, a hangszereket, kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen túl énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei egységek érzékelésének elősegítése, zenei zárlatok és félzárlatok felismertetése
- A *giusto* és a *parlando*, *rubato* előadásmód jellegzetes vonásainak megismerése és alkalmazása
- A kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek vizsgálata
- A fokozatos tempónövelés, tempóváltás tudatos alkalmazása
- A népdalcsozor szerkesztési elveinek megismertetése
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika, megfelelő légzéstechnika kialakítása, a hangterjedelem és az éneklési kedv növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A periódus, zárlat, félzárlat

A hangterjedelem növelése oktávon túlra

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
Népi hangszerek: cimbalom, citera, tambura
A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódus fogalmát, a *giusto* előadásmódot, a hangszereket, kíséretmódokat
A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére és azonosítására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek megismertetése
- A dallam díszítéstechnika fejlesztése
- Az ismeretek szintetizálásának elősegítése
- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek feltárása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A szinkópa

Az aszimmetrikus zenei lüktetés

Az 5/8-os lüktetésrend

A periódus, a pontszerkezet

A *parlando*, *rubato* és a *giusto* előadásmód

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

A hangszerek, hangszer-együttesek, zenekari felállások tájegységek szerint

A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint

Zenefelismerés

Követelmények

A tanuló ismerje az emberi hang sajátosságait a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódust, a különböző előadásmódokat, a hangszereket, a kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére, azonosítására. Az eddig tanult ismeretek összegzésére, a tananyag összefüggéseinek felismerésére.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- Az aszimmetrikus zenei löktetés felismerése, jellemzőinek azonosítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése. A népzenei kiadványok népszerűsítése
- A stílusismeret, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A „*jaj-nóták*” jellemzői

Az aszimmetrikus löktetés

Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika

Táncszók, csujogatások

Az periódus és a tánc összefüggései

A *sánta dűvő* kíséret

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők

Követelmények

A tanult népdalok szöveg és dallamismerete, csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatása, díszítése, a táncszók ismerete, gyakorlati alkalmazása

A tanuló legyen képes a „*jaj-nóták*” felismerésére, éneklésre, a jellegzetes erdélyi hangszerek, a táncdallamok és tánc típus és kíséret módok felismerésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A tánc közbeni éneklés és csujogatás készségszintű ismeretének kialakítása
- A szólóéneklés közönség előtti megvalósítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben

Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika

Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)

A siratók és keservesek jellemzői

Táji dialektusokra jellemző hangszertársulások

Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, a díszítéseket, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását

A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus felismerésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc közbeni énekléstechnikájának fejlesztése
- Egyéni előadói képességek fejlesztése
- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben

Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)

Jellegzetes hangszerek: moldvai furulya, dob, koboz, doromb, hangszer–együttesek: hegedű, koboz, dob

Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, díszítését, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását

A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a zenekísérettel együtt énekelni, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus felismerésére és azonosítására, a csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatásra

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális és instrumentális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek, a díszítési módoknak, a hangszeres népzene jellemzőinek képességfejlesztése
- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek felismertetése
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése

Tananyag

A vokális és instrumentális népzene jellemzőinek összefoglalása, rendszerezése

A tanult népdalok ismétlése, gyakorlása

A tanult éneklési technikák gyakorlása

Hangszerfelismerés

Tánczene felismerés (tájegység, típus)

Az adatközlők életútja

Neves gyűjtők: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Lajtha László, Kallós Zoltán

Követelmények

A tanuló ismerje a néptánc tantárgyon belül választott és a helyi tantervben meghatározott táncokhoz kötődő népdalokat, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, az adott tájegység jellemző hangszereit, hangszer-együtteseit, zenekari felállásait, a periódus fogalmát, jellemzőit és összefüggéseit a táncokkal, a „jaj-nóta”, sirató és keserves fogalmát, ismert adatközlők, gyűjtők életútját

A tanuló legyen képes a tanult népdalok memoriter éneklésére önállóan, a tanult díszítési technikák alkalmazására, alkalmazkodni a csoport hangszínéhez, hangmagasságához, a tanult hangszerek, kíséretmódok felismerésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla, vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Népzenei kézikönyvek, lexikonok, kották

Népzenei hangfelvételek, videó és/vagy DVD filmek

TÁNCJELÍRÁS –OLVASÁS

A képzés járuljon hozzá a mozdulatok tudatos időbeli, (ritmikai) térbeli, (plasztikai) erőfokbeli (dinamikai) elemzéséhez, a testtudat, a mozgáskoordináció kialakításához, a magyar néptánc táncjelírással közölt folyamatainak megismeréséhez, egyszerű motívumok, motívumsorok lejegyzéséhez.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika), összefüggéseinek feltárása

– A mozdulattípusok három leggyakoribb fajtája (lépés, ugrás, gesztusok) valamint a helyzettípusok fogalmának értelmezése

– A mozdulatok elemzésének módjának, a táncjelírás alapfogalmainak (vonalrendszer, irányok) rögzítése, a tanult mozdulat- és helyzettípusok jelölési rendszerének megismertetése

– A mozdulatanalizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér-, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag

A tánc tagolódása: fázis, motívum, motívumfűzés

A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika) és azok összefüggései

A táncjelírás alapfogalmai (vonalrendszer, irányok) és alkalmazásuk

A mozdulat típusai (lépés, súlyt hordó láb mozgása, gesztus, ugrás) és jelölése

A helyzet típusai (testpozíció-állás, súlytalan testrészek mozdulatlanlansága, szünet a testben, térben, helyen) és jelölésük

A táncjelírásban használt kiegészítő jelek (távolság csökkentés, növelés, földhöz közeli lábmozdulatok, kis térdhajlítás, feszítés, a lábfej részei, dinamikai jelek, pozíciójelek, forgatás jele) és alkalmazásuk

Követelmények

A tanuló ismerje a mozdulatelemzés alaptényezőit, a tanult mozdulat és helyzettípusokat, a táncjelírás vonalrendszerét és jeleit

A tanuló legyen képes a frontirányok felismerésére és helyes használatára, a gesztusirányok egzakt módon való meghatározására, a motívumok ritmusának pontos eltapsolására, a motívumokban szereplő mozdulattípusok felismerésére, az egyszerű motívumok, folyamatok pontos leolvasására és előadására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A további mozdulattípusok: forgások, forgatások, keringés fogalmának, jelrendszerének értelmezése
- A mozdulatelemzéshez szükséges kiegészítő fogalmak: páros viszony, fogások, táncos-eszköz viszonyának rögzítése
- A mozdulatelemzésnél tanultak lejegyzése táncjelírással
- A mozdulatanalizáló és szintetizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag

A mozdulat további típusai (forgás, forgatás, keringés) jelölése és olvasása
Kiegészítő fogalmak (páros viszony, fogások, táncos-eszköz viszonya) jelölése és olvasása
Táncjelírásnál használt kiegészítő jelek (testrészek, ízületek) jelölése és olvasása

Követelmények

*A tanuló ismerje a helyzet- és mozdulattípusokat és azok jelölését a vonalrendszerben
A tanuló legyen képes a különböző tánc típusok motívumainak helyes leolvasására, stílusos előadására, a csapásoló és eszközös motívumok pontos interpretálására, egy motívumsor leolvasására, folyamatos előadására*

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla, vagy flipchart
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Kézikönyvek, lexikonok

3.7.3 SZÍNműVÉSZETI-BÁBMűVÉSZETI ÁG

SZÍNjÁTÉK TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ SZÍNműVÉSZETI-BÁBMűVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi mindkét területen

- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását

- Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókinés bővítését
- Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését

A színművészet területén különösen

- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
- A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A bábművészet területén különösen

- Változatos bábos tevékenységformákban való részvételt;
- Az alapvető bábszínpadi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban;
- A bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
- Bábjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A SZÍNMŰVÉSZETI–BÁBMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása

Drámai/színházi konvenciók alkalmazása

Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése

A színházi műfajok felismerése

A szöveg– és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása

Drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása

Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása

Színházi improvizáció

Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel

Előadásban (játékban) szerepek megformálása

A rendezői instrukciók mentén végzett munka

Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során

Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák

Önállóság

Döntésképeség

Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság

Mozgáskoordináció

Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák

Kapcsolatteremtő készség

Kezdeményező-készség

Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak

Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:

dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtantárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulórsaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömeit
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét

- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló– és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelő játékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak–, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre készítő játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória– és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozdalmas és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes–táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játék örömet
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét

- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mimes játékok tanári narrációra

Érzékelő játékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Verseket, mondókákat szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére

- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységekre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Összekapaszzkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl.: váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tüzfűtés), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
- Játékos hangerő–gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételtéjével
- Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl.: versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrataltságát
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre

- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékokra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés–lazítás fekvő, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédlegzés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal
- Kérdés–felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- *Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok*
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl.: befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcseré, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékokra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók

- légzőkapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére

- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözésses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrész–vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat
- A be– és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl.: rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgással, tánccal, tapsjátékkal
- Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat
- A kérdés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl.: utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszélgetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön– és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)

- Egyszerű visszajelzésekre építő játékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl.: a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségeremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét

- improvizációs képességét
- Ösztönözze a tanulókat*
- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel járó gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrészes–vezetéses futások
- Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Légzőkapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus–és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl.: riportkészítés, montázs, újrarájátás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása

- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- kritikai és önkritikai képességét
- előadói képességeit
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére

- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetékes gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Ritmus-és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskíséréssel
- Hangsúly-és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevésbé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetészerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etüdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy–egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszéd folyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók

- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus-és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly-és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl.: dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl.: állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl.: belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy
- Rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt

- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 2–3 perc

színpadi produkció

– jelenet 3–5 perc

vagy

– előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadai produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadai feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadai jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadai produkció
- A színpadai helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadai jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
- az intenzitás fogalmát
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjatekait
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás gyakorlatát
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)

- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát
- Fejlessze a tanulók*
- koncentrációját
 - kezdeményezőképességét
 - megfigyelőképességét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
 - arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
 - együttműködési képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- közösségi alkotásra
- diákszínházi előadások megtekintésére
- drámai művek olvasására
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra
- színházi előadások megtekintésére felvételtől

Tananyag

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki–ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő– és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.

Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok

- Ismerkedő játékok
- Csoportépítő játékok
- Önismereti játékok
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
- Bizalomjátékok
- Agresszióvezető gyakorlatok
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok
- Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek

- Egyéni szobrok
- Páros szobrok
- Csoportos állóképek (pl.: szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két– és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel
- Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok

- Szinkronjátékok
- Hotelportás

- Ismételd a mozdulatot
- Lavina
- Stoppos játékok

Hangjátékok

- Történetmesélés hangokkal
- Atmoszférateremtés hangokkal
- Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk

- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök

- Etűdök szöveg nélkül
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
- Etűdök tárgyak használatával
- Etűdök megadott szövegre
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
- Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevételével különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl.: kötött mozgássor végrehajtása közben)
- Hanggyakorlatok
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
- Artikulációs gyakorlatok
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
- Ritmus– és tempógyakorlatok
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
- Hangsúlygyakorlatok

- Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színházi életben
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjait
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás eljárásait, hatását
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző színházi konvenciókat
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Legyenek képesek

- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
- csendben figyelni társaik játékát
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
- a történetmesélés színházi lehetőségeit
- a kollektív játék formai jegyeit (pl.: kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók

- képességét a koncentrált állapot megtartására
- a befelé figyelési képességét
- a helyes önértékelését, önkritikáját
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
- a nyitottságát, empátiáját
- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
- a színházi tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra, azok bemutatására

- diákszínjászó előadások, fesztiválok megtekintésére
- színházi előadások megtekintésére
- a színházi portálok figyelemmel követésére
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok

- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
- Ön- és társismereti játékok
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal

- A lélektani típusok a hétköznapiakban, típusfigurák megfigyelése
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- Egyéni típusfigura–tanulmányok
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
- Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése

- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
- A váltás technikái
- Kórusgyakorlatok
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk

- Csoportos improvizációk
- Etűdök típusfigurákkal
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel
- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
- Etűdsor adott figurákra
- Jelenet építése

Drámaórák

- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok

- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
- Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100–110 szótag
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok
- A lágy/meleg hangvétél; a kemény/hideg hangvétél; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
- Artikulációs gyakorlatok
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
- Az érzelmek hangsúlyai
- A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
- a történetmesélés színházi eszköztárát
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját

Legyenek képesek

- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
- a színészi váltás alapttechnikáinak alkalmazására
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni
- instrukciókat az improvizációba építeni
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit

- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- az elmélyítés technikáit (figurák előlete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
- szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
- a drámai dialógus sajátosságait
- az egyszerű státuszjátékokat

Fejlessze a tanulók

- képességeit az érzetek felidézése terén
- verbális kifejezőerejét
- érzékenységét
- toleranciáját
- konfliktuskezelő képességét
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat

- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
- a diákszínjátás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételtől
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magaskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.

A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban

Típusfigurák atipikus helyzetben

Egyéni jellemrajz–tanulmányok

Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével

Jellem változását ábrázoló etűdsor

Etűdök a figura „háttérének” kidolgozására

A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete

A drámai feszültség növelésének technikái

Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása

Az élményfelidezés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái

A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei

A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”)

„belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig

„kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetekig, állapotig

A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei
A kellékhasználat gyakorlatai
Etűdök kellékekkel
A jelmez figurateremtő jelentősége
Színháték jelmezben
Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
A drámai dialógus természete
Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira
Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház
Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színháték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontoszó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- a drámai feszültség növelésének technikáit
- egy–egy jelenet lélektani háttérének jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek

- egyszerűbb státuszjátékokat játszani
- a rögtönzések visszaidézésére, újrafarmálására, csiszolására
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
- kelléket használva improvizálni
- jelmezben improvizálni
- hitelességre törekedve játszani
- a színháték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
- típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a stilizáció eljárásait
- szimbolikus ábrázolás eljárásait
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stílárís egységének jelentőségét, a stílárís elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)
- a státuszok jelentőségét

– a különböző státuszjeleket

Fejlessze a tanulók

– közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit

– szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit

– szerepformálási képességeit

– a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat

– rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)

– a diákszínpadi és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére

– színházi irodalom és szaksajtó olvasására

– az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására

– legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.

A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok

Ön- és társismereti játékok („helyem a csoportban”)

Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok

Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében

Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”-játékok, státuszok váltogatása

Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok

A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban

Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával

A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep

Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)

A vokális kifejező eszközök színpadi használata

Etűdök zenei motívumok alapján

A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl.: emberi és zenei hang, zöreij)

A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)

A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját

- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stílárís egységének jelentőségét, a stílárís elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a státusz jelentőségét
- a különböző státuszjeleket
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)
- a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit

Legyenek képesek

- a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
- a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezésről az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
- több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
- különböző státuszú figurák megformálására
- jeleneten belül státuszt módosítani
- jellemfejlődés alapszintű bemutatására
- társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
- az improvizáció stílárís egységének megőrzésére, a stílárís váltás tudatos használatára
- ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit

Legyenek képesek

- koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
- a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra
- az improvizációk elemzésére, értékelésére
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
- rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték
improvizáció 3–5 perc
színpadi produkció
– jelenet 5–7 perc
vagy
– előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
- Együtműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)
- Stílusérzék (közös játéktípus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játéktípusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)
- Figyelem, koncentráció
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
- A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
- Atmoszférateremtés
- Színjátszó ki fejezőeszközök, intenzitás
- Fantázia, ötletesség, humor
- Színpadi produkció (előadás, jelenet)
- Koncentráció, figyelem
- Együtműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játéktípus kialakítása, tartása)
- Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, élelmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- A játék intenzitása

- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
- Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játéktílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
- Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
- Feszültségteremtés
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Színpad vagy dobogók

Egészalakos tükör

Ritmus- és dallamhangszerek

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

Videokamera

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k
Tornaszőnyeg

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten — könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekén keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei–ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók

- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás–feszítés

Lézőgyakorlat

- A légutak és a lézés folyamatának megfigyelése
- Lézőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott lézés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédű versek)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers–előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédlézés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét

- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólammal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól, – az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúlygyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese–költés (pl.: egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd–formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers–kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismerveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers– és prózamonddó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- A j–l–r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron–játék” (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Választott nép– vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empatikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására

- csoportos versmúsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel

Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:

- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét

– a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat

- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvagyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok:: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín–váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció–adás (pl.: egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására

- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszéd jeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszéd-folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma

A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)

Vers– és prózamondás

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállítás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók

- ritmus- és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásai megformálására

Ösztönözze a tanulókat

- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus- és tempógyakorlatok

- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok

- Versek, népdalok vakszövegként való használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka

- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben – megoldások
- Kor- és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemzés ismérveit

Legyenek képesek

- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulók

- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit

Ösztönözze a tanulókat

- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok

- Szinten–tartó /bemelegítő/ gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok

- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka

- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
- Tragikum a közlésben
- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák)
- Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)

- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák –egypercesek, prózaversek
- Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével
- Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában*

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bemelegítő hang–gyakorlatokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit

Legyenek képesek

- halkán és suttogva is szöveget mondani
- önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
- csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat

Fejlessze a tanulók

- „beszéd–elemző” hallását
- érzelmi rugalmasságát
- előadó–technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat

- a változatos hanghasználatra
- a kifejező–eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár–építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott beszéddel
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok

- Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat

- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka

- A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers-színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az artikulációs mozgás-ügyesítés gyakorlatait
- a pódiumi műfajokat
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit

Legyenek képesek

- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégzésére
- saját repertoár-építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a beszéd-bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
- a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét

Ösztönözze a tanulókat

- önképzésre
- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag

Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása
Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok
Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről
Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai
Szöveggel való munka
A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekből való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szinten–tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
- a szerkesztés alapvető technikáit
- a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit

Legyenek képesek

- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
- a pódiumi műfajokat

Legyenek képesek

- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár–építésre
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl.: bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)

Vers– és prózamondás

Repertoárból való vizsga:

A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:

A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése

- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Alapvető fénytechnika

CD–lejátszó vagy magnó

Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó

CD–k, DVD–k , videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból

Hang–, zörej–, és zajkeltő eszközök

MOZGÁS ÉS TÁNC

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny– illetve körjátékok különböző fajtáit

Fejlessze a tanulók

- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját
- koncentrációját

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömeinek megtapasztalására
- a kis– és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag

Indítás–megállítás gyakorlatok

- Az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl.: tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok

- Nehezített fogó és üldözésszerű játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerülésszerű gyakorlatok

- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrészt–vezetéses (pl.: egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok

- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószsákokat cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc

- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz–, fészek–, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit

Fejlessze a tanulókat

- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit–kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával

Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék, tánc

- Utánzó (pl.: állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módozatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit

– ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit

Fejlessze

– a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során

Ösztönözze a tanulókat

– a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre

– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására

– a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok

– A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

– Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészesvezetési futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások

– Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok

– Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismerési játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

– Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorrá fejlesztése

Tánc

– Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal

– Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban

Követelmények

A tanulók ismerjék

– a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit

– a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek

– a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére

– a magasságszintek rugalmas váltására

– az állatmozgások koordinált végrehajtására

– a táncelemek stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

– a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit

– a mozdulat lassításának technikai összetevőit

– a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit

– a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós–legényes táncok alapelemeit, technikáját

Fejlessze a tanulók

- térérzékelését
- egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok

- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetékes gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéssel mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások

- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgás-kombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgáskép kialakítása

Tánc

- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)
- Párválasztó játékok
- Páros táncok
- Ugrós-legényes táncok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult feladatok technikai összetevőit
- az érintett feladatok szakkifejezéseit
- az ugrós-legényes táncok alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására
- különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a test egyes részeinek függetlenített mozgatásából adódó lehetőségeket
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit
- az eszközös táncok technikai felépítését
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- mozgástechnikai és ritmikai képességét

- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját
- Ösztönözze a tanulókat*
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag

Analitika, izoláció

- A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok

- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kíséréses elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés- és járásgyakorlatok

- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám-gyakorlatokon keresztül
- Láb- és kar-gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika

- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc

- Eszközzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulók

- bátorságát és akaraterejét
 - mozgásának precizitását, részletgazdagságát
 - koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban
- Ösztönözze a tanulókat*
- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
 - különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
 - egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
 - mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc- és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj – és egyensúlygyakorlatok, támasz- és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek

- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- egyéni produkció 2–3 perc
- csoportos produkció 10–20 perc

A vizsga tartalma

Lépés-, járás-, futás-, ugrás-, esés-, talaj-, emelés- és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése

- Mozgás- és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pantomim technikai elemeinek elsajátításán keresztül a karaktermozgások, az izolált végtagmozgatás, illetve mozgatott testrész figyelemvezető képességének attribútumait
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- izolációs képességét, testtudatát
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- elmélyült, részletgazdag tánc- és mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére
- az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására

Tananyag

Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok

- Gurulás előre-hátra, támasz- és billenésgyakorlatok, kéz- és fejállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika előkészítés leforgásos, féltérdre érkezéses, kigördüléses módon

Színházi akrobatika

- Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat

Pantomim alapgyakorlatok

- A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés-technikára és járásgyakorlatokra

Jelenlét-gyakorlatok

- A koncentráció mozgó testre (testrészre) való irányításának fejlesztése, erősítése a néző irányított figyelmének megragadása érdekében

Tánc

- Nemi identitást erősítő táncformák (lánytáncok, pl. karikázók; férfítáncok, pl. legényesek)
- A keringő alaplépéseinek, tánctechnikájának elsajátítása

Alapfokú mozgástervezési gyakorlat

- Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorral; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorral tervezése

Karaktermozgások

- A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott” gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkozatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- tánctechnikai elemek helyes elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi táncok alapelemeit, ezek szabályrendszerét
- a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit
- rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban
- színházi jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben

– mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására
- improvizatív és rögzített tánc- és mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre

Tananyag

Kontakt tánc előkészítés

- Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi- és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználattal, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel; alapfokú kontakt tánc- és mozgásszínházi technikák elsajátítása

Emelések

- Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emeléstechnikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel

Zenés improvizáció

- Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíció alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd

- Az előzőleg tánc- és/vagy mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alapanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadásá szerkesztése

Tánc

- A reneszánsz tánc hagyományokat hordozó forgató alapú páros táncfajták elemei, különös figyelemmel a tartás–ellentartás technikájára (pl. mezőségi páros táncok)
- A tangó alaplépéseinek, forgástechnikájának elsajátítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás- és tánc elemek alkalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás- és táncszínház időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit
- a maszk jelentését és jelentőségét a mozgásszínházi munkában

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- kreativitását a tánc- és mozgásszínház terén

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- a színházi értékű tánc- és mozgásszínházi tevékenységben való részvételre

Tananyag

Szimbolikus pantomim mozgások

- Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája

Lassított mozgás – lassú színház

- A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéssel vezetése vonatkozó gyakorlatok

Maszkos gyakorlatok

- Az arc mimikájának „maszkos” lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszk formáló, irányító ereje a mozdulatokban

Improvizáció és mozgástervezés

- Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott” mozdulatokra épül
- Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká
- rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása

Tánc

Párban járt táncok, forgató alapszerepek felhasználásával történő improvizációs gyakorlatok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját

Legyenek képesek

- különböző tánc- és mozgásszínházi folyamatok pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére
- a tanult táncformák technikai alapjainak alkalmazására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érzeteinek működtetése révén
- a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett

Fejlessze a tanulókat

- képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén
- jelenlétét tánc- és mozgásszínházi helyzetekben
- színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre

Tananyag

Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése

- Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készített koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia

Mozgásszínházi előadás

- Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekintve előkészített alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
- a mozgás és tánc világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típusú alkotófolyamatokban

Legyenek képesek

- a tánc– és mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztési elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére
- színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáció színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelvén, a korábban tanult technikák szabad alkalmazása, minőségi működtetése révén

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében
- a mozgás, tánc és a pantomim szerepét a színházi munkában
- néhány néptánc, történeti és kortárs tánc–, valamint mozgásszínházi stílust
- a tánc– és mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait
- a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét

Legyenek képesek

- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, tánc vagy koreográfia előadására, bemutatására, esetleg összeállítására
- a különböző tánc– és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására
- a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására
- színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékban
- tánc– és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére
- rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- etűd 3–5 perc
- előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Etűd

Az etűd egyéni vagy 2–3 fős mozgás– illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció lehet.

A mozgás– és táncszínházi etűd rögzített improvizációval készülhet.

Az etűdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

Csoportos előadás

Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű mozgás– és táncszínházi adaptációja lehet.

Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése

- A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete
- A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása (mozgástechnika, ritmika, dinamika, térhasználat, karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egészalakos tükör

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

Videokamera

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k

Tornaszőnyeg

ZENE ÉS ÉNEK

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.

Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- a negyed (tá) és a nyolcad (ti–ti) fogalmát
- a felelgetős és a kánon éneklést
- az egyszerűbb ritmushangszereket
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- ritmusérzékét
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét
- ritmus- és dallamimprovizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- egyéni és csoportos éneklésre
- különböző ritmushangszerek kipróbálására
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl.: naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés)
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Többszólamú éneklés

- Népdalkánonok
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Énekes improvizáció

- Dallamvisszhang-játék
- Versek megszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal, énekbeszéddel

Ritmusgyakorlatok

- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése
- Egyenletes lüktetés, illetve dal- vagy versritmus hangoztatása
- Ritmusvisszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megisméltése

Zenehallgatás

- Állatok ábrázolása a zenében
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében)
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a negyed, nyolcad ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- az egyenletes lüktetés ill. dal- vagy szövegritmus hangoztatására
- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánzó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmások, altatók)
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit
- a szinkópa ritmusképletet

- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit
- Fejlessze a tanulók*
- tiszta és bátor éneklését
- többszólamú éneklését
- ritmus- és dallamimprovizáló képességét
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- improvizálásra
- zenéhez kötődő szabad mozgásra
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánzó játékok, pl. párválasztók)
- Szokásdallamok (pl. lakodalmas)
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai)

Többszólamú éneklés

- Egyszerűbb kánonok
- Énekelt versek

Énekes improvizáció

- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Egész test mint hangszer használata (taps, dobbantás, térd, csettintés)
- Egyszerű ritmosztingatók különböző testhangzásokkal és ritmushangszerekkel
- Rezonáló deszkalap mint hangszer (szekrény, pad, szék)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással
- Mímes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar)

Zenehallgatás

- Karakterek ábrázolása a zenében
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a szinkópa ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- három, illetve négy hangból álló motívum improvizálására

- a zene hangulatának, karakterének visszaadására mozgással

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát
- a triola ritmusképletet
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt
- a barokk tánctételek karakterét
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- hangterjedelmét
- zenei memóriáját
- képességét a zenei történések értelmezésére, ismert történeten keresztül

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- kánonéneklésre
- ritmushangszerek kreatív használatára
- elmélyült zenehallgatásra
- a zenei stílusjegyek megfigyelésére
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig

Egyszólamú éneklés

- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népelemek, Gergely-járás)
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai hangszeres kísérettel)

Többszólamú éneklés

- Kánonok
- Quodlibet

Énekes improvizáció

- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, hangerő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával
- Felelgetős játék

Ritmusingyakorlatok

- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Ismert dallamra ritmososztinató rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával

Dramatikus játékok

- Ismert eseménysor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban

- *Zenehallgatás*
- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- a tanult megzenésített verseket
- a triola ritmusképletet
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni
- a triola ritmusképlet hangoztatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát
- további énekelt verseket
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- klasszicista zeneszerzők néhány dalát
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta, kifejező éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- karakterfelismerő képességét a zenében

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult, kifejező éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre
- minél több klasszicista zenemű megismerésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Melizmatikus gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- A betyárélethez kötődő népdalok
- Énekelt versek
- Ismert klasszicista dalok

Többszólamú éneklés

- Klasszikus kánonok
- Könnyű kétszólamú énekek

Énekes improvizáció

- Dallam felépítése hangonként, csoportban

- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallammal megismételve
- Hangszínjáték
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmusosztinató rögtönzése az ismert ritmuselemekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Karakterek megjelenítése ritmus– illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus– vagy dallamhangszerekkel

Zenehallgatás

- Jellemábrázolás a zenében
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát
- a tanult énekelt verseket
- a tanult klasszicista dalokat
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni
- ritmus– és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni
- a klasszicizmus stílusjegyeinek felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők néhány dalát
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)
- ismertebb romantikus zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- improvizáló készségét a zenei formák terén
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadása, illetve különböző zenék hangfelvételeinek – szituációhoz rendelése terén

Ösztönözze a tanulókat

- a romantikus dal stílusjegyeinek megfelelő éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Mellrezonancia bekapcsolása
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok)
- Balladák
- Romantika ismertebb dalai

Többszólamú éneklés

- Romantika dalai
- Könnyű kétszólamú kórusművek

Énekes improvizáció

- Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Mások által játszott jelenet „szinkronizálása” ritmus és/vagy dallamhangszerekkel
- Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal

Zenehallgatás

- Történet a zenében
- Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők egyes dalait
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- a romantikus dalok kifejező éneklésére
- egy hallott zeneműre történetet kitalálni
- a romantika stílusjegyeit felismerni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát
- XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változatát
- a tizenhatod ritmusértéket
- a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait

Fejlessze a tanulók

- biztos légzéstechnikán alapuló éneklését
- értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában
- stílusirányzatok közötti eligazodását

Ösztönözze a tanulókat

- minél több dal elsajátítására
- a mondanivalót közvetítő éneklésre
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása

Egyszólamú éneklés

- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták)
- Balladák
- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata)
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai

Többszólamú éneklés

- Könnyebb két- vagy háromszólamú kórusmű

Énekes improvizáció

- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembe vételével

Ritmusgyakorlatok

- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam- vagy ritmushangszerekkel
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal

Zenehallgatás

- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit
- a tizenhatod ritmusképletet
- a XX. század jellemző stílusirányzatait

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni
- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam- vagy ritmushangszerekkel

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az egyszerűbb ritmusképleteket

- az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszereket és azok használatát
- a főbb zenei stílusokat és műfajokat

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, karakteres éneklésre
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

- csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 10–15 perc
- szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2–3 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:

- a ritmus-, metrum-gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való függetlenítése
- az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus- és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akciósor lekövetése

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (3–4 fő)

A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú dalt hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása

Akusztikus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció

Ének: tiszta intonáció, stílushű előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az opera műfajának jellemző stílusjegyeit
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera műfaj kialakulásának jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- képességét a zene és szöveg mondanivalójának előadásban történő érzékeltetésére

Ösztönözze a tanulókat

- az opera jellemző műfaji sajátosságainak megismerésére
- minél több opera, operarészlet megismerésére, értő, befogadó hallgatására
- minél több operarészlet éneklésére
- a tanult részletek kifejező előadására
- élő operaelőadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésekben való aktív részvételre

Tananyag

Opera

Beéneklő gyakorlatok

- Különböző hangulatú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll)
- Dinamika változtatása vezénylésre

Egyszólamú éneklés

- Operarészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/ vagy csoportos éneklés

- Különböző operák szemelvényei (lehetőség szerint zongorakíséréssel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció

- Különböző karakterek megjelenítése beszédhanggal, majd énekhanggal
- Opera szövegkönyvnek részleteire dallamimprovizálás

Ritmusgyakorlatok

- A feldolgozni kívánt opera valamely szituációjához hanghatások megtervezése, illetve a szituáció hangszerekkel történő „eljátszása”

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Operarészlet szövegének prózai jelenetként való eljátszása
- Játék a hangokkal: hang hozzárendelése a szituációba helyezett karakterhez

Zenehallgatás

- Különböző korok operáinak részletei
- Élő előadás és/vagy DVD-felvétel megtekintése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Legyenek képesek

- az opera jellemző műfaji sajátosságait a hallgatott művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelm, hangulat megfogalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- minél több mű megismerésére
- minél több dal, részlet eléneklésére
- a tanult szemelvények műfajnak és stílusnak megfelelő előadására
- élő előadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésben gondolatai megfogalmazására
- az improvizációkban és a dramatikus játékokban való aktív részvételre

Tananyag

Daljáték – Operett – Musical

Beéneklő gyakorlatok

- Egyszerű két- és háromszólamú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll)

Egyszólamú éneklés

- Daljáték-, operett-, musicalrészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Különböző daljáték-, operett-, musicalrészletek szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció

- Egyszerű énekes szemelvény eléneklése különböző változatokkal: szavakra bontva, szótagokra bontva, hangzókra bontva
- többszólamú játékok az előzőek alapján (pl. kánonban, a szólamon belül szavakra bontva)

Ritmusgyakorlatok

- Ritmusgyakorlatok az ismert ritmuselemekkel, különböző metrumokban (2/4, 3/4, 6/8), egyszerű ritmushangszereken megszólaltatva

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Remake (mai változat) készítése az egyes művek kiválasztott jeleneteire
- Helyzetkomikum hanghatásokkal, hangszerekkel: a különböző zenei elemekben rejlő komikus hatás előidézése szituációba helyezve

Zenehallgatás

- A tanult daljátékok, operettek, musicalek vagy azok részletei
- Élő előadás megtekintése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit

- a jelentősebb daljáték–, operett–, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Legyenek képesek

- a daljáték, operett, musical jellemző műfaji sajátosságait a megismert művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelm, hangulat minél pontosabb megfogalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a rockopera jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a rockopera műfajának néhány kiemelkedő dalát
- népzenei és műzenei hagyományok hatását a rock– és a jazz zenére
- különböző kultúrák zenei gondolkodásmódját

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- figyelemösszpontosítását a társas zenei megnyilvánulások során
- zenei érzékenységét
- stílus– és műfajjellemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- improvizatív zenei megoldásokra
- az érzelmek zenei elemekkel történő kifejezésére
- a zenei kommunikáció alkotó módon való felhasználására
- különböző kultúrák színházi és zenei formáinak megismerésére

Tananyag

Rock opera – világzene – kultúrák párbeszéde

Beéneklő gyakorlatok

- Tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése
- Hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés

- Különböző kultúrák dalai és rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével
- Könnyebb jazz sztenderdek éneklése a stílus figyelembe vételével

Többszólamú/ csoportos éneklés:

- Spirituálék, gospelek éneklése a stílus figyelembe vételével
- Rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció

- Különböző stílusoknak megfelelő dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok / hangszeres improvizáció

- Sztenderd ritmusok, blues, funky, latin, (samba, bossanova, flamenco), swing ritmusok alkalmazása rögtönzésben
- Aszimmetrikus ritmusok

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Zenei dialógus, zenei szerepcsere
- Különféle kapcsolatok zenei kezdeményezése, felvétele és zárása

Zenehallgatás

- A tanult rockoperák részletei
- Élő előadás megtekintése
- Világzenét játszó zenekarok felvételei és koncertjei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző kultúrák zenéjére jellemző stílusjegyeket
- a különböző zenei hagyományok hatását a rock és a jazz zenére
- rockopera műfaját reprezentáló művek valamelyikét
- a világzenét játszó jelentősebb előadókat

Legyenek képesek

- érzelmek, állapotok kifejezésére a különböző zenei elemek (tempó, dinamika, hangmagasság) alkalmazásával
- a tanult rockoperák énekelt részleteinek, valamint a különböző kultúrák tanult dalainak adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a dinamikában és a tempóváltozásokban rejlő kontrasztok kihasználására
- különböző egyszerű hangszerek kreatív módon való használatára

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, formáit
- azokat a zenei elemeket, amelyek egy-egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők be a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a revü, és a kabaré műfajának néhány kiemelkedő dalát
- prózai színházi előadásokhoz alkalmazott zene jelentősebb alkotásait

Fejlessze a tanulók

- zenei memóriáját
- zenei rögtönzési képességeit
- alkotóképességét a társas zenei megnyilvánulások során

Ösztönözze a tanulókat

- a színház és a zene kapcsolatának alkotó módon való átgondolására
- a korszerű színházi és zenei formák megismerésére
- színházi munkájuk során a zenei megoldásokkal való önálló kísérletezésre
- egyes jelentősebb kortárs színházi előadások zenéjének megismerésére

Tananyag

Színházi zene – alkalmazott zene

Beéneklő gyakorlatok

- Helyes énektechnika kialakítása, hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés

- Dalok kortárs színházi előadásokból

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Oktávgyakorlatok
- Kísérletek a kóruséneklés színpadi alkalmazásával
- Színpadi előadások kórusainak éneklése a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció

- Valamely prózai színdarab szereplőjének érzelmei, gondolatai improvizált dallamban megfogalmazva

Ritmusgyakorlatok

- Ritmushangszerek és karakterek
- Ritmushangszerek a színész játékában
- Jelenet akusztikai háttere ritmushangszerekkel
- Gondolat és érzelem kifejezése ritmikai váltásokkal

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Jelenet és zenei hatás kontrasztja
- Zenei hatás jelentésmódosító funkcióval

Zenehallgatás

- Zenét alkalmazó kortárs színházi előadás megtekintése
- A színpadi zene meghallgatása és hatásának elemzése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- azokat a zeneműveket, zenei elemeket, amelyek egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők bele a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a zene– és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, eltérő formáit
- a revü, és a kabaré műfajának tanult dalait
- a prózai színházi előadások tanult dalait, kórusait

Legyenek képesek

- kreatívan alkalmazni, variálni a hang legjellemzőbb összetevőit (hangmagasság, időtartam, hangerő, hangszín, hangok közötti szünet)
- zenei elemeket kreatív módon alkalmazni jelenet készítése során (kontraszt és jelentésmódosító funkció)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a zene színházi felhasználásának lehetőségeit
- a főbb zenés színházi műfajokat és azok legjelentősebb képviselőit

Legyenek képesek

- az adottságainak megfelelő, szabadon választott ének stílusának, műfaji sajátosságainak megfelelő előadására
- saját énekhez egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolatai, érzelmei kifejezésére szabadon választott zenei megnyilvánuláson keresztül
- az ismert zenei stílusok és műfajok dramatikus tevékenységhez való, a tanuló érzés– és gondolatvilágának kifejezését szolgáló hozzárendelésére
- a megismert zenés színházi műfajok jellemző stílusjegyeinek saját tevékenységben való érvényesítésére, adottságainak megfelelően

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

- csoportos zenés színpadi etűd 15–20 perc
- szólóéneklés vagy dallam vagy ritmus improvizáció 3 –5 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Csoportos zenés színpadi etűd

A csoportos zenés színpadi etűdöt a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembevételével. Az összeállítás adjon lehetőséget a főbb zenés színházi műfajok minél színesebb bemutatására!

A csoportos zenés színpadi etűd tartalmazhat prózai, illetve mozgásszínházi elemeket, az összeállítás azonban hangsúlyosan zenei fogantatású legyen!

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (2–4 fő)

A tanuló öt, a zenés színházi műfajok valamelyikét is tartalmazó, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak a saját maga által választott dal(oka)t kell bemutatnia. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Etűd:

- a kompozíció íve, megformálása,
- az együttműködés minősége;
- a választott műfajnak és stílusnak megfelelő előadásmód

Ének:

- tiszta intonáció,
- a választott zenés színházi műfaj sajátosságainak megfelelő előadásmód,
- szövegérthetőség,
- prozódiai pontosság

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Ritmushangszerek, pl.: dobok, tikfa, fadob

Dallamhangszerek, pl.: mirliton, nádsíp, furulya

Egyszerű hangkeltő eszközök, pl.: kanál, kanna, köcsögduda

Jelzőhangszerek, pl.: kereplő, kolomp, csengő

Komplex (dallam, kísérelő) hangszerek, pl.: doromb, szájharmonika

A tanult zeneművek felvételei CD-n, vagy DVD-n

SZÍNHÁZISMERET

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálóká” váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai.

Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezek az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. Így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgya. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínjátékos előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet

ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulóiban egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a színpadi építkezés lehetőségeit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait
- szerkezeti egység fogalmát
- a legfontosabb szerkesztési elveket
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét
- a színpadi képalkotás lehetőségeit
- a kellék és a jelmez fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére
- érzékenységét a színházi előadás alkotórészévé vált szöveg hatásai iránt
- érzékenységét a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra
- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására
- térérzékelői és térhasználói képességeit
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére
- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára

Tananyag

Szerkesztett játékok

A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás, a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak tisztázhatók ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül, a színház elemeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé.

A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére.

Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása

- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján
- Figurák köré építve
- Helyzetek köré építve
- Hangulati hasonlóság alapján
- Motívumok köré építve
- Asszociációk alapján

Az irodalmi alapanyag kibontása

- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal)
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus)
- Hanghatások és szöveg – aláhúzás és ellenpontosítás
- Zene és szöveg együttes hatása
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal)
- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok)

A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk

- Az egyéni szövegmondás
- Együttes szövegmondás (pl.: kórus, visszhang, szavankénti láncmondás)

Szöveg és tér

- A tér irányai, hangsúlyos pontjai
- Egyén és csoport elhelyezése a térben
- Egyéni és csoportos mozgások a térben

Szöveg és tárgyak

- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata

Az előadás felépítése

- Szerkesztési elvek
- A szöveg és a megjelenítés összefűzése
- A tér, az idő és a szöveg együttese
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása
- Szöveg–gesztus–mozgás (tánc) együttese (jelentésmódosító hatások)
- A szituáció változása a szöveg redukálásával
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a mozgás és a gesztus fogalmát
- a kellék és a jelmez fogalmát

Legyenek képesek

- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét
- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását
- képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, –hordozó lehetőségeit

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több élő mesejáték–előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás meséből

A gyermekszínházi alkotások által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további – az előző évfolyamhoz képest kibővített, mélyített – tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel

- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával)
- A mesei szituációi (szituációs játékok)
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok)
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak – szituációs játékokban)
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák)

A mese szereplői

- Alaptulajdonságok megjelenítése (pl.: szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok)
- A mese hőse a hős bemutatására (pl.: improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a mesehősök életéből)
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok)
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra)

Elbeszélés és megjelenítés

- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás)
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók)
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba)
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl.: improvizációk, szituációs játékok)
- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet)

Díszlet

- Az üres tér lehetőségei
- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek)
- Helyszínteremtés fényekkel
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgatása
- Szimultán helyszínek
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben

Jelmez és maszk

- Egy–egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató)
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája)
- A maszk lehetőségei

Kellékek

- A kellék karakterépítést segítő szerepe
- A tárgyak különféle szituációkban
- A kellék szimbólumteremtő és –hordozó lehetőségei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Legyenek képesek

- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére
- a tér– és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a probléma fogalmát
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit

- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a díszletek összefüggését

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét (motivációját) felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi viszonyokat felismerjék

Ösztönözze a tanulókat

- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás novellából, regényből

Az adott korcsoportoz tartozó gyermek– illetve diákszínjátszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek– és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai

- Problémakeresés, alapanyag keresése
- A választott mű szituációkra bontása
- Az egyes szituációk feltárása
- A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása
- Jelenetek építése a szituációkból
- Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek)

Figurateremtés drámatechnikákkal

- Jellemzők összegyűjtése
- Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése)
- A figura helyzetben – a jellemek megteremtése

A szereplők viszonyai

- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai
- Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal)
- A szereplők közötti kapcsolatok változása
- A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében

A színpadi környezet megteremtése

A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését

Legyenek képesek

- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására
- szituációk, jelenetek elkülönítésére
- a jellemek jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére
- a szereplők közti viszonyok felismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs felhasználására véleményük kifejtésében

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait

Fejlessze a tanulók:

- ön- és társismeretét
- szituációelemző képességét
- színházi látásmódját

Ösztönözze a tanulókat

- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- környezetük problémáinak érzékelésére
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére
- a térhasználattal való kísérletezésre
- akusztikai kísérletezésre
- a világítással való kísérletezésre
- minél több gyermek- és diákszínjátészó előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok)

Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek- és diákszínjátészók munkájában. Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát is jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása

- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön- és társismereti, improvizációs játékok)
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal)

- Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe

- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe
- A személyek tipizálása (szituációk egy-egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó körülmények között)
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése

Szituációteremtés, jelenetépítés

- A problémák körüljárása rögtönzésekkel
- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása
- Jelenetszerkesztés szituációkból

A világítás

- Természetes és mesterséges fények hatása
- A fény atmoszféra teremtő ereje
- A fény jelentésteremtő és –módosító szerepe
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban

A zene

- Élő zene, gépzene
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban
- A zene dramaturgiai szerepe
- A zene mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait

Legyenek képesek

- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére
- rögtönzésekkel szituációk felépítésére
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy előadás létrejön
- a színházi alkotóelemeket (pl.: alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását
- azokat a dramaturgiai konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl.: játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás)

Legyenek képesek

- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi készlet segítségével
- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre
- a színházi összetevőkről és működésükről tanultak alkalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma

A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása.

vagy

A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alapanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alapanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése

Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése

A színházi alkotóelemek és azok hatásának ismerete, alkalmazása

A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl.: rítusjáték, táncszínház)
- a színház és a film legfőbb különbségeit
- a drámai színház néhány klasszikus műfajának sajátosságait (komédia, tragédia, realista színmű)

Fejlessze a tanulók

- érzékenységét a jelen idejű színházi élmény befogadására
- érzékenységét a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességének felismerésére
- színházi ízlését
- színházi előadás elemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások látogatására

- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre

Tananyag

A színházművészet sajátosságai

Ezen az évfolyamon elsősorban azt kívánjuk tisztázni, hogy mitől színház a színház, mi különbözteti meg a vele rokon művészeti formáktól, illetve hogy mik azok a jellegzetességek, amelyek a színpadi kifejezés nélkülözhetetlen összetevőit jelentik.

Színház mint a megjelenítés művészete

- Drámai és nem drámai alapanyagú színház
- Az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségei

Drámai műfajok a színházban

- A komédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A komédia tere, térhasználati konvenciói
- A jellemkomikum sajátosságai, helyzetkomikum és jellemkomikum összekapcsolódása a komédiában
- A színész munkája a komédiában (az emberi gyarlóságok és az értéktévesztések színészi ábrázolása)
- A klasszikus tragédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A tragikus szituáció: válsághelyzetek, döntési kényszerek, választási lehetőségek
- A tragikus hős és ellenfele(i), a közöttük zajló küzdelem fázisai, fokozatai, tétje
- A tragikus hős hiteles jelenkori ábrázolásának problémái (a színész eszközei a hősábrázolásra: hogyan jelezhetők a „hős” emberi léptékei, miképp hitelesíthető a jelenben is)
- A realista színmű dramaturgiája (alapprobléma, a történet indokai, okszerűsége, fordulatai, végkifejlete). A történet hétköznapisága és mitikus mélységei
- A realista színház díszlete, jelmeze, tárgyhasználata
- Emberábrázolás a realista színházban: motivációk, kapcsolatok, emberi viszonyok, a színész jellemábrázolása
- Jelenetszervezés (a reális szituációk megjelenítése, valószínűsítése, felépítése, fordulatai, illetve a mindebben megnyilvánuló emberi tartalmak)

Színházi előadás nem drámai alapanyagból

- A rituális játék hagyományai. A tradíció szerepe és funkciója. Rítus a modernkori színházban
- A rítus dramaturgiája, a színpadi eseménysor felépítése, egységei, ezek kapcsolódási módjai
- A színházi előadás szertartás jellegét megteremtő eszközök (rituális tér, zene és ritmus szerepe, tárgyhasználat)
- A szertartásjáték szereplői, a közönség részvétele a rítusban
- A tánc- és mozgásszínház dramaturgiája (a zene előadásszervező szerepe, tétel- és etűd-dramaturgia)
- Mozgásformák, tánctechnikák
- A táncszínházi előadó, a mozgásszínházi színész kifejezőeszközei a tánc- illetve a mozgásszínházban

A színház és rokon műfajai

- A film és színház hatásának és befogadásának különbségei
- A tévéjáték és a színház hatásának és befogadásának különbségei
- Az élő és a rögzített előadás

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit

- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
 - dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
 - a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl.: rítusjáték, mozgásszínház, táncszínház)
 - a színház, a film, a televízió legfőbb különbségeit
 - a drámai színház egy-két klasszikus műfajának sajátosságait
- Legyenek képesek*
- megkülönböztetni az élő, jelen idejű színházi élményt a rutinból született, „holt színháztól”
 - felismerni a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességét
 - különbséget tenni egy adott színházi eladáson belül a hatásos és hatásvadász, illetve az ízléses és ízléstelen megoldások között

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a felütés (kezdet), fordulat és zárlat (befejezés) fogalmát
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a színpadformák fogalmát, a legfontosabb színpadformákat
- a játéktér fogalmát és legfőbb jellegzetességeit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét az epikus és a drámai kifejezés megkülönböztetésére
- dramaturgiai érzékenységét
- motívumfelismerő képességét
- improvizációs képességét
- térhasználatát

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre
- színházi tárgyú kiadványok olvasására

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei I.

Ezen az évfolyamon a színházi előadás alkotórészeiből kiindulva elkezdhetünk szisztematikusan felépíteni egy színházi szemléletmódot, illetve fogalomkészletet. Az élőben vagy videóról megtekintett előadások kapcsán az előadás egy-egy összetevőjét, alkotórészét tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Egy-egy részterületre figyelve a színház konkrétabb alkotórészei felől haladunk az elvontabb összetevők felé. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem feledkezünk el.

A színházi előadás alapanyaga

- Dráma, adaptáció, „önmagát író” előadás
- Az előadás szövegkönyve

Dramaturgia alapjai

- Beavatkozások a színpadra állított drámába, illetve nem drámai műbe
- Jelenetek elhagyása és átcsoportosítása, összevonása
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe, megjelenítésük módjai
- Témák és motívumok végigvezetése az előadáson
- Beavatkozások eredeti alapanyagba: húzások és bővítések, vendégszövegek
- A jelenetek közötti kapcsolatok megteremtése
- Az előadás kezdete, vége, felépítése, szervező elvei

A tér

- A színházi tér (pl. nagyszínpad, kamaraszínház, stúdió- vagy szobaszínház)
- A színpadi forma (a dobozzínpadtól a térszínházi formákig)
- Játéktér és nézőtér viszonya, az előadás és közönsége kapcsolata, ezzel összefüggő nézői magatartásmódok
- A játéktér (határai, térformái, szintjei, sajátosságai)
- Díszletfajták (az üres tértől, az absztrakt és stilizált téren át a valóságábrázolásig és az illúziókeltésig)
- Térhasználat (járások, meghatározó irányok és mozgások, hangsúlyos pontok)

Az akusztikai réteg

- A zajok szerepe az előadásban, az ismétlődő zajok teremtette motívumok
- A zajtól a ritmusig és a zenéig
- A zene szerepe az előadásban (felvonásátkötő, aláfestő, hangulatteremtő szerep vagy autonóm funkció)
- A zene megjelenési módjai (a bejátszás, illetve az élő zene különféle formái)
- A zene stílusa, hangzása, hatása
- Zenei motívumok, zenedramaturgiai

A rendező munkája

- Az előadás jelrendszerének, kifejezőmódjának meghatározása
- Az előadás stílusának meghatározása, stiláris jellegzetességeinek érvényesítése
- A rendezői koncepció megjelenítésének eszközei az előadás komplex jelrendszerével
- A színészvezetés

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a zaj, zörejt és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az epikus és a drámai kifejezést
- felismerni egy előadás működésének, felépítésének legalapvetőbb dramaturgiai jellegzetességeit
- felismerni egy előadás legfőbb motívumait
- felismerni a színházi tér és színpadi formák legfőbb jellegzetességeit, illetve előadásalakító szerepét
- felismerni a zene (illetve egyéb akusztikai elemek) szerepét egy előadás színházi hatásmechanizmusában

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játéktípus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát és összefüggését a színészi játéktípussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a jelmez fogalmát, legfőbb jellegzetességeit, legfontosabb funkcióit
- a szituációteremtés legfőbb formáit
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy előadás hatásmechanizmusában felismerjék a nonverbális és metakommunikációs jeleket
- képességét, hogy érzékeljék a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- képességét, hogy a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit felismerjék, ugyanakkor érzékelje azokat az alapvető – színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- képességét, hogy felismerjék a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- képességét, hogy a színészi játéktípus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait felismerjék
- képességét, hogy érzékelje egy előadás legerősebb feszültségpontjait, lássa a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- képességét, hogy felismerjék egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a – problémáihoz való különféle emberi viszonyok sajátosságait
- képességét, hogy érzékelje egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, illetve azt, hogy – milyen viszonyrendszer működteti az egyes jelenteket, illetve az előadás egészét
- képességét, hogy érzékelje egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- képességét, hogy felismerjék egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei II.

Ezen az évfolyamon folytatódik a színházi előadás alkotórészeinek áttekintése. Ez tovább építi a tanulók színház szemléletmódját és fogalomkészletét. Ezen az évfolyamon az élőben (vagy videóról) megtekintett előadások kapcsán főként a szereplő, a színész munkáját, annak összetevőit tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem szabad továbbra sem elfeledkezni.

Nonverbális és metakommunikációs jelek a színész játékában

- A testtartás, a mimika, gesztusok mint a színészi kifejezés alapjai
- A jellegzetes mozdulatok, mozgások, mozgásformák kifejező ereje
- A térköz jelentésteremtő funkciója
- Hangszín, hanghordozás
- A metakommunikációs jelek hitelesítő vagy átértelmező szerepe

Színészi játék

- Alkat és színészi karakter
- Színpadi szerepkörök
- Egyes tradicionális színházi műfajokhoz tartozó színészi játéktípusok
- A színész munkája a stilizációtól, az illusztráción át az átélésig, illetve az eltartott, ironikus játékmódig
- A színészi jelenlét
- Színészi szerepformálási módok

Jelmezek

- A színpadi öltözet formái (az utcai ruhától a jelmezig)
- A jelmezek kor- és helyszínjelző szerepe
- Színek és formák a jelmezekben
- A jelmezek karakterábrázoló képessége
- A szereplők csoportosítása az öltözetük alapján
- Hierarchia, státusz, viszony megjelenése a jelmezben
- Átöltözések, jelmezváltások
- Álöltözetek, álarcok, maszkok

Szereplők a jelenetekben

- Kapcsolat- és szituációteremtés a színészi játék segítségével
- A jelenet folyamata, ritmusa, ritmusváltásai
- Válságpontok, fordulatok a jelenetben, ezek kifejezőmódjai
- A feszültségkeltés színészi és rendezői eszközei
- Emberi erőterek és ezek változása a jelenetben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játéktípus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát, és összefüggését a színészi játéktípussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a szituációteremtés legfőbb formáit
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát

- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Legyenek képesek

- egy előadás hatásmechanizmusában felismerni a metakommunikációs jeleket
- érzékelni a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- felismerni a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit
- érzékelni azokat az alapvető színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- felismerni a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- felismerni a színészi játékstílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait
- érzékelni egy előadás legerősebb feszültségpontjait, elkülöníteni a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- felismerni egy–egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a problémáihoz való különféle – emberi viszonyok sajátosságait
- érzékelni egy–egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, továbbá azt, hogy milyen – viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket és az előadás egészét
- érzékelni egy–egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- felismerni egy–egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színházi fogalomkészlet alkalmazásának lehetőségeit egy–egy konkrét előadás elemzésében

Fejlessze a tanulók

- színházi előadás elemző képességét
- képességét az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- képességét a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- képességét a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére
- képességét a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a megtekintett előadás során szerzett élmény elemző feldolgozására
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

Színházi előadások komplex elemzése

Ezen az évfolyamon szintetizáljuk az eddig szerzett ismereteket. Ezért a középpontban egy–egy élőben vagy videóról megtekintett előadás komplex megbeszélése áll. Így a diákok tapasztalatokat szerezhetnek arról, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.

A komplex elemző beszélgetésekben az alábbi szempontokat érdemes használni. Természetesen a konkrét elemzett előadás alapján kell eldöntetni, hogy mik azok a szempontok, amelyek az adott előadásban fontosak, lényegesek, illetve melyek azok, amelyek annyira lényegtelenek az adott előadás működése szempontjából, hogy szóba sem kell őket hozni.

Elemző beszélgetések előadásokról

Az alapanyag

- Az alapanyag természete (dráma, adaptáció, nonverbális anyag)

- Az alapanyag stiláris, műfaji, dramaturgiai sajátosságai, ezek hatása az előadás megformálására

Dramaturgia

- Színházi szövegek: változtatások az alapanyagon (húzások, betoldások, vendégszövegek)
- ezek alkalmazásának célja)
- Az előadás felépítése, szervező elvei, a jelenetek logikai kapcsolata
- Az előadás kezdete, ennek hatása a nézői befogadásra
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe
- Az előadás zárása, ennek hatása a nézői befogadásra

A tér

- Az előadás színházi tere (a nagyszínpadtól a szobaszínházig)
- A színpadi forma (a dobozszínháztól a térszínházi formákig)
- Előadás és közönség kapcsolata, ennek hatása a nézői befogadásra
- Játéktér és díszletvilág
- Az előadás térhasználata (kitüntetett pontok, ezekhez kapcsolódó akciók, motívumok, figurák; meghatározó térirányok és mozgások, ezek jelentése)

Tárgyak, kellékek

- A tér berendezésének szerepe a játékban
- Az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei (ezek kiemelésének lehetőségei, illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentések)
- Az egyes figurák kapcsolata a tárgyakkal, kellékekkel, ennek jelentése és hatása
- Állandó vagy változó tárgyak, kellékek; ezek funkciói és funkcióváltásai
- A tárgyak, kellékek „útja”, az így keletkező motívumok
- A tárgyak, kellékek összefüggése az előadás más elemeivel, hatása a játékstílusra

Zajok, zenék

- Az előadás akusztikai rétege, a zajok, zenék jelentősége az előadásban
- Az ismétlődő zajok, zenék, illetve a belőlük születő motívumok, ezek hatása az előadás jelentésére
- Az előadásban megszólaló zajok, illetve zenei stílus(ok) – ezek illeszkedése a játékstílushoz
- A zene funkciói (átkötő szerep, hangulatteremtő szerep, dramaturgiai szerep, önálló alkotórész)
- A zene és az előadás műfajának összefüggései

Jelmezek

- A színpadon megjelenő öltözetek kort, illetve helyszínt meghatározó szerepe
- Színek és formák, a köztük lévő kapcsolat, hatásuk az előadás hangulatára, jelentésére
- Az egyes szereplők öltözete, ruhájuk színe, formája, szabása, ezek jellemző ereje
- Átöltözések, ruhaváltások, ezek funkciói
- A szereplők csoportjai öltözkük alapján, a jelmezek hierarchiát, státuszt, viszonyokat közvetítő szerepe
- A jelmezek kapcsolata az előadás más alkotórészeivel, viszonyuk a térrel, hatásuk a szereplők viselkedésére, az előadás játékstílusára

A szereplők jellemzése szavak nélkül

- Amit még az előtt tudunk az egyes figurákról, hogy megmozdulnának, megszólalnak
- Álarcok, maszkok használata, az arcfestés szerepe, ezek hatása a nézői elvárásokra, összefüggésük az előadás műfajával, stílusával
- A szereplők alkata, az egyes figurák testtartása, ezek szerepe a jellemzésben
- A szereplők arca, arckifejezése, mimikája, ennek hatása a jellemzésre

- A szereplők jellegzetes mozdulatai, gesztusai, ezek összefüggése az előadás játéktílusával
- A metakommunikációs jelzések „üzenetei” a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegéről, változásáról

A mozgások szerepe az előadásban

- Megkomponált mozgások, koreografikus részletek, ezek összefüggése az előadás más kifejező eszközeivel
- A mozgások hatása az előadás hangulatára, az egyes figurák jellemzésére, a produkció stílusára

Színészi játék

- Az előadás műfajának, stílusának hatása a színészi munkára
- Az adott előadás játéktílusának hatása a színész játékára
- A színész mimikája, gesztuskészlete
- A színész hanghordozása, beszédmódja
- A színész metakommunikációs jelzéseinek erősítő, gyengítő vagy átértelmező szerepe
- A színész figura átteremtő eszközei
- Színészi „létezmódok” (az átéléstől az alak pszicho–fizika jellemzésén át a szerep és a színész közti távolság érzékeltetéséig)

Az előadás stílusa

- A jelenetek szervező elvei
- Az előadás leghangsúlyosabb mozzanatai (jelenetei, előadásrészletei)
- A rendezői koncepció, ennek kifejtése az előadásban
- Az előadásban megjelenő színházi eszközök, kifejezőmódok
- Az egyes elemek, színházi alkotórészek rendszerbe szervezése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színházi fogalomkészlet alkalmazási lehetőségeit egy–egy konkrét előadás elemzésében

Legyenek képesek

- színházi előadás elemzésére
- az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére
- a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit (pl.: szövegmondás, mozdulat, gesztus, mimika, akció, zenei– és látványelemek),
- a műfaji, stílári, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat (pl.: drámai formák, színházi műfajok, színpadtípusok, játéktílus), azok meghatározásait, kapcsolódásukat,
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Legyenek képesek

- egy–egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeinek (pl.: alapanyag, tér, jelmez, zene, világítás, színészi játék), ezek sajátosságainak, kapcsolódási módjának felismerésére

- a színházi előadás vizsgálatára, értékelésére a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint
- saját színházi tevékenységében – a megismert fogalmi készlet alapján – tudjon érvelni az általa kidolgozott elképzelések, megoldások mellett
- egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

írásbeli (a vizsgát megelőzően elkészítve)

szóbeli 15 perc

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Előadáselemző dolgozat (5–8 oldal)

Szabadon választott – a vizsga évében – készült előadás elemző bemutatása. A dolgozatot a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A dolgozatnak ki kell térnie:

- az irodalmi alapanyag és a dramaturgiai munka jellegzetességeire
- a tér és a térhasználat sajátosságaira,
- a jelmezek jellegére és funkciójára
- a tárgyak, kellékek szerepére
- az esetleges akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságaira, funkciójukra
- az előadás felépítésére, ritmusára
- az emberi viszonyok sajátosságaira, azok ábrázolásának módjára
- a megjelenő karakterek sajátosságaira, ezek ábrázolására

vagy

Tanulói portfólió (dosszié)

Egy – a vizsga évében készült – előadás létrejöttének különböző fázisait (pl.: olvasópróba, díszlettervek, rendezőpéldány) vagy a bemutatást követő véleményeket (pl.: kritikák, a közönség reakciói, média megjelenés) gyűjti össze és strukturáltan tartalmazza. A portfólióba bekerülhet minden írásos, képi és egyéb dokumentum, mely az előadással kapcsolatba hozható.

A portfóliónak kihagyhatatlan része a dokumentumokhoz kapcsolódó, tanulói reflexiók, melyek a készítő nézőpontját, tanulási útvonalát jelenítik meg.

A portfóliót a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

Szóbeli vizsga

Az előadáselemző dolgozat vagy a portfólió megvédése a vizsgabizottság által megfogalmazott kérdések alapján.

Szemponjtjai:

- a szövegkönyv, a dramaturgiai munka jellegzetességei
- a tér és a térhasználat sajátosságai
- a jelmezek jellege és funkciója

- a tárgyak, kellékek szerepe
- az akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságai, funkciói
- a világítás módja és hatása
- a színészi karakterábrázolás jellegzetességei
- az emberi kapcsolatok ábrázolásának módja
- az előadás felépítése, ritmusa
- a jelenetszervezés sajátosságai
- a rendezői koncepció megjelenésének módjai
- az előadás stílusa, műfaja
- a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejöttének folyamatában

A vizsga értékelése

- Az elemzéshez, értelmezéshez kapcsolódó fogalmak ismerete, alkalmazásuk a választott színházi előadásra
- Szempontok és a fogalmak közötti összefüggések ismerete
- A téma szóbeli vagy írásbeli kifejtésének képessége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó

Színházi előadások videofelvételei

3.7.4 KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kezűgyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző-és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megeremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én- tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZŐ-ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző-és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhasználati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság
Fejlődőképesség
Önállóság
Önkifejezés
Rugalmasság
Érzékenység
Kísérletező kedv
Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

Motiválhatóság
Empatikus készség
Együttműködési készség
Kezdeményezőkézség
Segítőkézség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyénvaló alkalmazása
Következtetési képesség
Kreativitás, ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
Nyitott hozzáállás
Probléma felismerés, –megoldás
Tervezési készség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem; felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiekben felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előkészítő évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méret és arány

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textílfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításuk
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciók alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése

- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás-változás
A színek egymáshoz való viszonya
A színek érzelmi minősége
Színharmóniák, szíkontrasztok
A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
A funkció és díszítés
Egyedi motívumok, motívumrendszer
Dombornyomat
Kompozíciós variációk
Illusztratív sorozatok
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Szíkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Szíkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső– belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniakat, szíkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékeny és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező– és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténelmi korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emléktanyájában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.

A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténelmi korok jellemző

stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyag tartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösén végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés

- A művészettörténet alapfogalmai
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
- A művészet vizuális nyelve
- A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Őskor

- Az emberré válás folyamata
- A művészet kezdetei
- Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégebb emlékei
- Plasztikák, idolkok, állatszobrok
- Barlang- és sziklarajzok, festmények
- A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia

- A folyamközi birodalmak
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom

- Az egyiptomi társadalom
- Világkép, hitvilág
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom

- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
- Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete

- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
- Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
- A zen buddhizmus és a művészet
- Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
- A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

- Ősi birodalmak Fekete-Afrikában
- A kultúrák sokfélesége
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
- Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbiánus művészet

- Korai földművelő kultúrák
- Mítoszok, szertartás és építészet
- A közép- és dél-amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
- Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet

- A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
- A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
- Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
- A szobrászat nagy korszakai
- Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora

- Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
- az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére,

– a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
- Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének-kialakítása.

Tananyag

Az etruszkok

- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultushelyek, sírépítmények

Római művészet

- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- A szobrászat új feladatok előtt – a portré
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága, elterjedése
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
- A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
- Egyházi táblakép–festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete

- A római birodalom bukása
- A nomád népek életmódja, hitvilága
- A honfoglaló magyarok művészete
- A Karoling Birodalom művészete
- Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
- Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
- A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete

- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
- Az egyházi építészet sokszínűsége
- A kereszténység képi nyelve
- Hódítások, kereszties hadjáratok

A gótika

- Gótikus építészet – gótikus katedrális
- Üvegablakok, gótikus szobrászat
- Az egyház megújítása

- A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
- a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
- azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló figyelmének ráirányítása a világgép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
- A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag

A reneszánsz előzményei – trecento

- Művészet az itáliai városállamokban
- A szellemi megújulás első jelei
- Vallási és világi építészet
- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
- Új stílus születése

A korai reneszánsz – quattrocento

- Kereskedők és mecénások
- Új keresztény művészet
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya
- Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz – cinquecento

- Az itáliai udvarok és az antik világ
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
- A pápaság és a művészetek
- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya – manierizmus

- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala
- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
- Európa világi építésze a királyi udvarokban
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
- A holland festészet aranykora
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
- A rokokó és a vallásos művészet
- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus

- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Új művészet az antik világ búvőlejtében
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
- A napóleoni birodalom
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
- A romantika Európa országaiban

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
- az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
- a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
- Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
- A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészi szabadság
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus

- Pointillizmus
- Az ösztönök felszabadítása
- A belső lényeg megragadása

A századforduló építésze és képzőművészete

- Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- A historizmus, akadémizmus, eklektika
- Szecesszió
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele

- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus

- A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus

- A látvány felbontása mértani alapformákra
- Autonóm képalkotás
- Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet

Futurizmus

- Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet

- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
- *Művészet a két világháború között*

Konstruktivizmus

- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus

- Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
- A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus

- A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus

- Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés

Művészet 1945-től napjainkig

– A modernség megújhodása

Absztrakt expresszionizmus

– Felfokozott érzelmi hatások

– Tasizmus, akciófestészet

Pop art

– Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus

– Fényképszerű valóság-hűség

Op-art, kinetikus művészet

– Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art

– Gondolati tartalmak feltárása

– A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete – kortárs művészet

– Land art, body art, performance, happening, totális művészet ...

– Az építészet új útjai

– A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése

– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,

– a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,

– egyes kiemelkedő műalkotások befogadás-történetét és utóéletét,

– a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,

– az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,

– a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes:

– a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,

– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,

– műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,

– érteni és értékelní a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

– az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,

– a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:

- műalkotásokat elemezni a témák és stíluslemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- az egyes művészettörténeli korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeli korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeli alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló művészettörténeli ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetéről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeli írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeli kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- művészettörténeli alapfogalmak,
- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
- a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
- a művészet kezdetei, az őskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
- Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
- etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
- a népvándorlás korának művészete,
- a román és a gótikus kor művészete,
- a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,

- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
- a századforduló építésze és képzőművészete,
- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténelmi korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- ismeri fel a művészettörténelmi ágak kapcsolatát,
- képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analizáló és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kifejező és érvelési képesség.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténelmi korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
- Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre

- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
- A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet

- A népművészet fogalma, megközelítése

- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Életmódváltás és népművészet
- A népművészet napjainkban
- Népművészet és üzlet
- Népművészet és turizmus
- Népművészet és politika

A városi folklór

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Grafittik, tetoválás
- A szubkultúrák művészete

A naiv művészet

- A magas művészet és a naiv művészet viszonya
- Utak a népművészetből a naiv művészet felé
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
- a prehisztórikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
- a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei

- Előzmények – a minoszi kultúra
- Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet

- Hasonlóságok, különbözőségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés

- A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
- Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet

- Híd a görög és a római művészet között
- Görög hatások és hagyományok
- A római kultúra kezdetei

Római művészet

- Görög, etruszk hatások
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
- Másolatok, műgyűjtés
- A provinciák művészete
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
- Róma hatása a bizánci művészetre
- Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése

- Ásatások, tárgyi emlékek
- Antik eszmények, formák és kánonok
- Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus

A klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapiakban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
- az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
- a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.

- A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
- Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete

- Sokistenhit
- Az élet folytatása a túlvilágon
- Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete

- Sumer és akkád művészet és hitvilág
- Babiloni és asszír művészet és hitvilág
- Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép–Kelet művészete

- Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz

Az iszlám művészete

- Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
- Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcsélet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete

- A buddhizmus és a művészet
- A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet–Ázsia művészete

- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete

- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet
- A zen–buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
- A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam

- A kelta kereszténység Írországból és Észak–Angliában
- Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején

- A kereszténység és a hatalom
- Hódítások és kereszties hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején

- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
- A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban

- A szakrális művészet és a reneszánsz
- A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre

- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
- Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre
- Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig

- Hittérítés és művészet
- A gyarmatok művészete
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
- Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete

- Ráció és művészet
- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában

- A szocialista realizmus művészete
- A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében

- Szubkultúrák, csoport ideológiák
- Kvázi kultuszok, rítusok
- Magánmitológiák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
- a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.

Legyen képes:

- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
- önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértése.
- A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés "klasszikus felfogása" és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
- Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés
- Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
- Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió

- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok

- Magányos alkotók és iskolák
- Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom

- Művészet és politika
- Direkt módon politizáló agitatív művészet
- Tiltott, türt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció

- Művészet és manipuláció
- Művészet és üzlet
- A magas művészet és a közönség
- A giccs fogalma

Kortárs művészet

- Klasszikus hagyományok és azok tagadása
- Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- "Profi" és "amatőr" művészet
- Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
- Totális művészet, "mindenki művész"
- Művészet és élet

Vizsgamunka készítése

– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett

tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- primitív művészet egykor és ma,
- városi folklór,
- naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
- hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,
- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgarde,
- művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)

Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei

A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása

A sötét–világos, a hideg–meleg színek kontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képipítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája

Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal

- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák – színes terek, színkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényvel (lámpákkal, vetítőkkal)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalakítás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőtérképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása

- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
 - A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
 - Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A színperspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje

Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése

Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai

Egyszerű akció, performance létrehozása

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus– és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás – kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín–tér”, külső–belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között

Képkeltés

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag– és eszközhasználat specifikumai

- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvívésével
- Különbözö méretü illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset– és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stílári jegyek a különbözö korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különbözö színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külsö látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valör színek

A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különbözö stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcos linómetszet létrehozása

Hidegtü vagy pusztatü technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás,

kapcsolat, szembenállás)

- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcú linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, pusztá, felfényesített lemezre karcolás tüvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
 - Anyagok, eszközök, megoldások és stílárius jegyek a különböző korokban
 - Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
 - Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
 - A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
 - Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,

- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,

- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
 - szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.
- A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarc készítése

A különböző műfajok, technikák határait kítágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás – képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képkalkotás

- Rézkarc készítése
- Az anyag–előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy–egy részletének kiemelése

Intermédiá – kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
 - Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
 - A színdinamikai szempontok figyelembevétele
 - A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
 - Színek a különböző médiumokban
 - Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
 - Tipográfiai ismeretek felhasználása
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédiá egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben

A látvány átértelmezésének lehetőségei

A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása

A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Az olajfestés alapjai

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái

Az intermédia, a posztmodern formanyelve

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

– A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel

– A figura és környezetének viszonya

– Megvilágítás, árnyékok és reflexek

– Táj festése a szabadban akvarellal, temperával

– A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés

– A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján

– A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átírataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel

– A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képkalkotás

– Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén

– Olajfestés

– Az olajfestés technikájának alapjai

– A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése

– Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében

– Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia – kísérletek

– A film, média képi nyelve

– A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása

– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rész – szilánk)

– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések

– Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)

– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

– Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás-kép, névjegy, web-lap)
 - Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
 - Az egyéni formanyelv
 - Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
 - Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
 - Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei

Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban

Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet és látványterv

Interaktív tér

Az intermédia kifejezési lehetőségei

A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédiák – kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web–lap)
 - Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
- A valós és virtuális tér
- A filmtér, filmidő sajátosságai
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- A személyesség hatása
- Intermédiákísérletek
- A film műfaji lehetősége
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiákísérletek

- Saját személyes üzenetkísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotókinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása

- A kész mű, műsorozat installálása
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc

- tárgyalás 190 perc
- A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk

Tároló szekrények

Munkasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép

Filmfelvevő

Számítógép

Szoftverek

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)

Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2)

Vonalzók, olló, snitzer

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera

Festőállvány (továbbképző)

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka-környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.

– A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.

– A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák
Mesék jellegzetes történetvezetése
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalarajos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Szinkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, többkevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megörzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal

- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
 - Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
 - A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei

A formák, színek használatában való jártasság

Kézműves és képzőművészeti technikák

Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

– Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)

- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékekkel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termékek alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok)

segítségével)

- Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
 - Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különböző vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncrea, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figuraterejtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése

- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termékek formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestéssel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termékek alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
 - Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
 - A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
 - Megszemélyesítés
 - Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
 - Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
 - Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,

- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
 Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
 Különféle képző-és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
 Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
 A középkor művészettörténeti érdekességei
 Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
 A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
 A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
 Hagyományos és új médiumok
 Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
 Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
 Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetiszöveg – történetábrázolás

- Képzletbeli utazás (egy középkori városban – illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználatától a komplementer színpárokig
- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírhozzáadás készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsablak – színes kép készítése
- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
 - Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,

- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása
 Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
 Különböző képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
 Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
 Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
 Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
 A formai, színtani alapismeretek
 A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
 Hagyományos és új médiumok
 Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
 Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
 Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különböző színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra – textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különböző anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmonikák

- Tájképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín– és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben– páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
 - Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
 - Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
 - Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,

- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző-és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák

A stíluskorszakra jellemző előadásmódok

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végtelen nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közlől – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakításig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások érték befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalgó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- színtani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására

A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére

A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgye gyüttesek létrehozása

A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére

A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgye gyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről – síkban

- Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)

– A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üvegplasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
 - Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
 - Portré gipszsel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,

- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különböző illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete

Tónusos ábrázolás

A természeti formák átírása

Az anyagszerűség ábrázolása

A tér különböző léptékű megjelenítése

A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák

Anatómiai ismeretek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

– Tárgyak, térelemek a szabadban

– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

– A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

– Állat- és emberi koponya szerkezetének különböző rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)

– Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése

– A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről – síkban

– Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint

– A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések

– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)

– A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

– Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)

– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés,

vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése

- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (fal felület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
 - A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
 - Fej rekonstrukció koponya alapján
 - Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
 - A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
 - Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintaxi törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pác-vázlatok)
- Körberajzolások, tükrorajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyezeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
 - Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek.
- #### *Önarcképek*
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes

megváltoztatásával

- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművésztől, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

A nonfiguratív ábrázolás eszköztára

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

– Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszrokik)

Figura a térben

– Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben

– Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

– Ülő, fekvő figura rajza

– Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra

– A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

– Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal

– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése

– A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

– Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

– Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében

– Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba

– Stíluskeresés

– *Karakterkeresés*

– A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

– Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban

– Kollázs grafikai kiegészítéssel

– Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)

– Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

– Gyerekkori történet

– Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat

– A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc

– helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok

Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Rajzbakok

Festő állványok

Mintázó állványok

Kéziszerszámok

Rajztechnikai eszközök

Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)

Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel

Fényképező, filmfelvevő eszközök

Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya

Munkabiztonsági berendezések

NÉPMŰVÉSZET

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása.
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Népi gyermekjátékok típusai

Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek

Népköltészeti alkotások

Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok

- Mondókák
- Mozdós játékok
- Vonulások
- Párválasztó játékok, körjátékok
- Szellemi játékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Népköltészet

- Népmesék
- Népdalok
- Találós kérdések

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a népköltészet néhány alkotását.

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Népi gyermekjátékok típusai
Játékkészítés, csapatszellem, szabályok
Jeles napok, naptári ünnepek
Szereplők, események, szokástárgyak

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok

- Eszközös játékok
- Ügyességi és sportjátékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Naptári ünnepek

- Kiemelkedő őszi ünnepek
- Kiemelkedő téli ünnepek
- Kiemelkedő tavaszi ünnepek
- Kiemelkedő nyári ünnepek
- A szokások felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait.

A tanuló legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Múlt, és jelen, a népi kultúra
A közösség és a hagyomány szerepe
Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői
Hiedelemvilág, magyarázatkeresés

Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai

Feladatcsoportok

A népi kultúra, népi közösség

- Múlt és jelen egymásra épülése
- A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága
- A népi kultúra mibenlétének körvonalazása
- A közösség szerepe az ember életében
- A közösségi érzés, hovatartozás–tudat felkeltése a tanulóknál

Népköltészet

- A népköltészet sajátosságai
- Mesemondók, a mesemondás alkalmi
- A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények
- A mese világképe, jellegzetes mesei elemek
- A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés
- Népi bölcsességek: szólások, közmondások
- Játékos kedv: mondókák, találós kérdések
- Események és érzelmek a népdalokban

Népi hitvilág

- A népi hitvilág
- Világképek
- Hiedelemalakok
- Mágikus cselekmények
- Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban

Népi gyermekjátékok

- A gyermekjáték szerepe
- Csoportba tartozás – feladatok, szerepek
- A játékok típusai
- Felnőttek játéka a gyermekekkel
- Fiúk és lányok játéka
- Szellemi és mozgásos játékok
- Eszközös és eszközkészítő játékok
- Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban
- A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hagyományok szerepét,
- a népi hitvilág, a népköltészet alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása.
- A hagyományok és a közösség szerepének, működésének felismertetése, mindezzel a

személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

– A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A néprajz mibenléte

Ünnep és hétköznap. Az ünnep jellemzői

Népszokások

Jeles napok, naptári ünnepek

Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében

Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság

Feladatcsoportok

A néprajz

– A népi kultúra fogalma, területei

– A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre

– Múlt és jelen egymásra épülése

Népszokások – Jeles napok

– Hétköznapok és ünnepek

– A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei

– A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei

– Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei

– A téli ünnepkör fontosabb ünnepei

– A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak

Az ember életének fordulói

– Az egyén és a közösség viszonya

– A közösségi értékrend

– Család, nagycsalád

– Csoportba tartozás – feladatok, lehetőségek

– Életút a közösségen át

– Születés, gyermekkor

– A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata

– A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre

– Ifjúkor

– Lakodalom, házasság

– Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a néprajz, a népi kultúra területeit,

– az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,

– a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes:

– a népi kultúra értékeinek befogadására,

– a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi építészet és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, valamint az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi építészet: településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz

A ház berendezése, bútorfajták

Életmód, munka, munkamegosztás

A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés

Feladatcsoportok

A népi építészet

- A természeti viszonyok hatása az építkezésre
- A települések fajtái. A falu és a város
- A népi építészet jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikái
- Az építkezés mint közösségi munkaalkalom
- Lakóházak, gazdasági épületek
- Alaprajz, a jellegzetes háromosztatú ház

A ház berendezése

- A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei
- A helyiségek jellegzetes berendezési módjai
- A bútorok és a berendezés jelfunkciója
- A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek

A népi gazdálkodás

- A munka szerepe a közösségi értékrendben
- A közösség munkamegosztása – férfi és női munkák
- A "minden hasznosításának" elve
- A természeti környezet és az életmód összefüggései

Állattartás

- Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- A pásztorkodás
- A termelt javak feldolgozása
- Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Földművelés

- Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- Termények, a termelt javak feldolgozása
- A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit,
- a gazdálkodás szerepét, alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése.
- A tárgyalkotó tevékenység, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői

A tárgyak csoportjai a felhasználási területek alapján

Kézműves mesterségek kialakulása

Fával, agyaggal, textillel, bőrrrel és fémmel dolgozó mesteremberek

Céh, céhszervezet

Feladatcsoportok

A hagyományos tárgyalkotás

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei
- A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai
- A tárgykészítés fontosabb alapanyagai
- A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója
- Háztartási és gazdasági eszközök

A tárgyalkotás munkaformái

- Önellátás
- Kézműves mesterségek
- Céhszervezet, céhes hagyományok

Kézműves mesterségek

- Faművesség
- Agyagművesség
- Textilművesség
- Bőrművesség
- Fémművesség
- Egyéb mesterségek
- A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalkotási területek
- Céhtörténeti érdekességek

Vizsgamunka készítése

– Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét,
- tárgyalkotás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit,
- a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- tárgyalkotás szerepét, területeit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

A tanuló legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 15 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalkotásról megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt. Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról megszerzett ismerete.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a néprajz kutatási tárgya, a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma,
- a hagyományozódás kérdésköre, az egyén és közösség viszonya,
- népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói),
- népi hitvilág, világkép,
- a népköltészet, (népmesék, népmondák, népdalok...),
- gyermekjátékok,
- természetharmonikus életmód, gazdálkodás, közösségi munkamegosztás, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek,
- népi építészet, a parasztház berendezése, bútorai, a belső terek funkciói,
- hagyományos tárgyalakítás helye és szerepe a népéletben, szokásokban.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- tud eligazodni a népköltészet világában,
- ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népéletben,
- ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösdi ünnepkör alapjait,
- ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat,
- ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket,
- tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy- és környezetkultúra világában,

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- helyes fogalomhasználat,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalakító tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése.
- A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet általános jellemzői

Művészet a folklórban

Népzene, néptánc, dramatikus szokások

A tárgyalkotó népművészet

A népi díszítőművészet jellemzői

Famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytipusok és technikák

Feladatcsoportok

A népművészet

- A népművészet fogalma, általános jellemzői
- Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában
- Kollektív művészet, közösségi értékrend
- Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben

Népzene, néptánc

- A népi hangszerek jellegzetes típusai
- A népzene jellegzetességei
- Jellegzetes tánc típusok
- Férfi és női táncok, páros táncok
- Táncalkalmak

Dramatikus szokások

- A népi színjátszás alapvető jellemzői
- Dramatikus szokások alkalmi

A népművészet motívumrendszere

- A népi díszítőművészet jellegzetességei, a díszítmények funkciói
- A népművészet motívumrendszere, motívumtípusok
- A kompozícióépítés jellegzetességei
- A népművészet színvilága
- Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan

Famunkák, fonható szálanyagok

- A fa felhasználási területei
- A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái
- A pásztorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse
- A bútorkészítés jellegzetességei
- Kapufaragás
- Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák
- Felhasználási területek, tárgytipusok
- Jellegzetes munkafolyamatok
- A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek

Népi kerámia

- A kerámiakészítés munkafolyamata
- Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs
- A kerámiák típusai, funkciói
- A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalkotás tanult területeit: famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközszerét.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalkotó tevékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalkotási területek), tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése.
- A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A tárgyi népművészet

Népi bőrművesség

Népi textíliák, népviselet

Egyéb kézműves területek

Az anyagok előállításának és feldolgozása

Jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsoportok

Népi bőrmunkák

- A bőrkikészítés alapjai
- A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák
- A bőrmunkákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Népi textíliák

- A népi textíliák alapanyagai
- A kendermunka és a gyapjúfeldolgozás alapjai
- A szövés – fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatok
- A szövés mintakincse
- A népi hímzések
- Jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók
- A kétfestés
- Alapvető munkafolyamatok
- Motívumkincs, mintafák
- A népi textíliák felhasználási területei
- A népi textíliákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

A népviselet

- A viselet elemei

- A ruházat jellemzői
- Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői
- Lábbeli típusok
- Öltözet–kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői
- A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözeten keresztül
- Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek

Egyéb kézműves tevékenységek

- Mézesbábosság
- Mintaformák
- Tojásfestés
- A tojás mint szimbólum
- Egyéb kézműves tevékenységek
- A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalakítás tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalakítási területek jellemzőit,
- a díszítőművészet eszköztanát.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése.
- A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldhöz való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény– és ítélőképesség mélyítése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet történeti változásai

A stíluskorszakok jellemzői

Néprajzi tájegységek

Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai

Feladatcsoportok

A népművészet stíluskorszakai

- A népművészet általános jellemzői
- A népművészet stíluskorszakai
- Régi stílus
- Új stílus
- Legújabb stílus
- A stíluskorszakok kialakulásának háttere
- Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete

Néprajzi tájegységek

- Közösségi értékrend
- Egyén és közösség viszonya, a közösségbetartozás kifejeződése
- Centrális és peremhelyzet
- A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek
- Dunántúli tájegységek
- Az Alföld tájegységei
- Az Északi–középhegység tájegységei
- Fontosabb tájegységek tanulmányozása:
- Földrajzi elhelyezkedés
- A természeti környezet, jellegzetes életmód
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete – tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- Irányított gyűjtőmunkák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet területeit,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit,
- a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység fontosabb néprajzi tájegységeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:

- a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése.
- A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása.
- A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a hovatartozás–tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Néprajzi tájegységek

A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei

A saját tájegység tanulmányozása

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása

Hagyományápolás, értékmegőrzés

Néprajzi szakirodalom

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai

Feladatcsoportok

A határainkon túli magyarság

- A népi kultúra táji tagolódása
- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei
- Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér
- A természeti környezet, az életmód jellemzői
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete – tárgy-kultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- A közösségbetartozás kifejeződése
- Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás
- Irányított gyűjtőmunkák

A saját tájegység népművészete

- Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás
- A táj jellegzetes népművészete, tárgy-kultúrája, díszítőművészete
- A szellemi kultúra sajátosságai
- A táj fontosabb központjai
- Irányított gyűjtőmunkák

Népi iparművészet

- A hagyományos közösségek felbomlása
- A népi iparművészet jellemzői
- Változások, átfogalmazva beépítés – új igényekhez való igazodás
- Érték, stílus és a használó ember összhangja
- A népi kultúra, a népművészet továbbélési lehetőségei
- A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban
- A hagyományápolás lehetőségei
- Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában
- Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés

- A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése
- A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,

- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét,
- a népi iparművészet jellemzőit,
- a hagyományápolás lehetőségeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit,
- a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását,
- a díszítőművészet eszközrendszerét,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 20 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalakító tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott tárgyelemző feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában megszerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját, tárgyleírását.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt. Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete, tárgyelemző jártassága, a népművészet ágairól, azok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a népművészet fogalma, a népművészet korszakai,
- a hagyományos tárgyalkotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói,
- a hagyományos tárgyak esztétikuma, a tárgyak megjelenését meghatározó összetevők (funkció, anyag, méret, technika, forma, díszítés) összefüggései,
- a népművészet motívumrendszere, a tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom,
- szöttesek, népi hímzések, képfestés,
- a népviselet fogalma, a viselet elemei, a viselet jelentéstartalma,
- bőrművesség területei, tárgytípusai, hagyományai,,
- a fazekasság tárgytípusai, hagyománytárgyai, a magyar lakta területek fazekas központjai,
- a faművesség sajátos tárgyai, a tárgyak motívumkincse,
- vessző-, gyékény-, szalma-, csuhé megmunkálásának hagyományai,
- mézesbábosság, tojásfestés,
- a népi kultúra táji tagolódása,
- a Dunántúl, Alföld, Felföld és Erdély legfontosabb tájegységeinek népművészete, valamint lakhelyének hagyományai,
- a népművészet továbbélése, a hagyományápolás lehetőségei.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait,
- ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit,
- ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja elemezni a megismert tárgyakat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- fogalomismeret,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

3.8 AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Tananyagként felhasználható minden értékes zenemű, irodalmi, képzőművészeti, táncművészeti szakirányú irodalom, iskolai gyűjtemény. Felhasználásra ajánlott az OM által kiadott vagy támogatott tankönyv. A tanárok szabadon választhatnak. Szakmai szempontjaink tankönyv (tananyag) választáshoz.

megfeleljen a tanuló szakmai fejlettségének, technikai és zenei felkészültségének
előnyben részesítjük a felmenő rendszerben készült kiadványokat
elfogadható minőség mellett mérséklet ár
feleljen meg a tantervekben megfogalmazott céloknak és feladatoknak
etűdkották, darabgyűjtemények esetében: több évig használható legyen
értékes műveket tartalmazzon (bármely műfajban, ne a kommersz, silány zenét tanítsuk)

4. A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI ÉS TÉMAKÖREI

A művészeti alap- és záróvizsga követelményei megtalálhatók az egyes tanszakok/tantárgyak követelményeinél.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKOK

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet alapján jelen Pedagógiai Program Helyi tanterve tartalmazza 2011/2012-es tanévtől felmenő rendszerben érvényes tantervi követelményeket.

A program értékelése

A tanulmányi időszak során végzett mérések, vizsgálatok. (írásbeli, szóbeli)

Közvélemény kutatás:

Szülők körében

Tanulók körében

A nevelők munkájának értékelése a munka hatékonysága alapján- tanulói teljesítmények (önmagukhoz képest)

Végzik: tanszakvezetők

Tanszakvezetők értékelése:

Munkaköri leírásuk alapján évente

Végzi: Iskolavezetés

Vezetés hatékonyságának értékelése:

Belső értékelés

Teljes körű elemzés 5 évenként az igazgatói megbízáshoz kapcsolódóan

Végzik: helyi vezetők

A pedagógiai program lényegét nem érintő újításokat, változtatásokat mindig az éves munkatervben jelezzük.

Jelen pedagógiai program érvényességi ideje:

2011. szeptember 1-jétől határozatlan ideig.

A pedagógiai program módosításának módja:

A nevelőtestület, a szülők, az iskolavezetés kezdeményezésére, a véleményező közösségekkel egyeztetve a nevelőtestülettel megszavaztatva.

Amennyiben a módosítás érinti az iskola gazdálkodását, támogatási igényét, a módosítást a fenntartóval egyeztetni, elfogadtatni kell.

A módosítás lehetséges indokai:

- Személyi és tárgyi feltételek változása
- Belső strukturális változtatások
- Pedagógiai tartalmi változtatások
- Fenntartó részéről kezdeményezett változtatások
- Törvényi módosítások követése.

A programot évente felül kell vizsgálni az iskolavezetésnek, és szükség esetén kezdeményezni a módosításokat.

Módosítások adminisztrálása: A program címlapján.

A program publikálásának formája:

Az iskola székhelyén: az iskola igazgatói irodájában, tanári szobájában

Az iskolában működő munkaközösségek, iskolai könyvtár, irattár

Véleményezés, elfogadás, jóváhagyás

A pedagógiai programot az **iskola diákönkormányzata** a év hó napján elfogadásra javasolta.

.....
Az iskolai diákönkormányzat vezetője

A pedagógiai programot a iskola **nevelőtestülete** a év hó napján tartott ülésen elfogadta.

.....
igazgató

Az Arany János ÁMK – Általános Iskola Fábiansebestyén pedagógiai programját

Fábiansebestyén Község Önkormányzatának Képviselőtestülete év hó napján tartott ülésen jóváhagyta.

.....
polgármester

Fábiansebestyén, év hó nap.

Faragó Ferenc
Igazgató